

İNCELEME RAPORU

2008 yılı Nevruz Kutlamaları ile ilgili olarak Siirt, Van ve Hakkâri İlleri ile Hakkâri İli Yüksekova ilçesinde meydana gelen olayların incelenmesi

Kasım- 2008

I-BASLANGIC

2008 yılı Nevruz Kutlamaları ile ilgili olarak Siirt, Van ve Hakkâri İlleri ile Hakkâri İli Yüksekova ilçesinde meydana gelen olayların incelenmesi-araştırılması amacıyla Mersin Milletvekili Mehmet Zafer ÜSKÜL, Yozgat Milletvekili Mehmet EKİCİ, İstanbul milletvekili Çetin SOYSAL, Diyarbakır Milletvekilleri Abdurrahman KURT ve Akın BİRDAL’ dan oluşan bir Alt Komisyon kurulması kararlaştırılmıştır. **(EK:1,1/1)** Alt Komisyon Mersin Milletvekili Mehmet Zafer ÜSKÜL’ ün Alt Komisyon Başkanı olmasına karar vermiş ve çalışmalarına başlamıştır.

II. BAŞVURUCU

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 2008 yılı Nevruz Kutlamaları ile ilgili olarak Siirt, Van ve Hakkâri illeri ile Hakkâri İli Yüksekova ilçesinde meydana gelen olayların kamuoyunu yakından ilgilendirdiğini düşünerek herhangi bir başvuruyu beklemeden kendiliğinden inceleme kararı almış daha sonra Mazlumder ve İnsan Hakları Derneklerinin bu illere ait Raporları Komisyona ulaşmıştır. **(EK:2,1–48/48)**

III. İNCELEMENİN AMACI

Bu incelemenin amacı; 2008 yılı Nevruz Kutlamaları ile ilgili olarak Siirt, Van ve Hakkâri illeri ile Hakkâri İli Yüksekova ilçesinde meydana gelen olayların incelenmesi ve bundan sonra buna benzer olayların, hak ihlallerinin yaşanmaması için nelerin yapılmasının gerektiğini belirlemek ile alınması gereken tedbirleri ortaya koymaktır.

IV. İNCELEME KONUSU VEYA KONULARI

2008 yılı Nevruz Kutlamaları ile ilgili olarak Siirt, Van ve Hakkâri illeri ile Hakkâri İli Yüksekova ilçesinde meydana gelen olaylar bu incelemenin konusunu oluşturmaktadır.

V. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Komisyon oluşturmuş olduğu Alt Komisyon marifetiyle, bu olayların incelenmesinde;

a) Olayların olduğu illerde, Nevruz kutlamalarını yapmak isteyen tertip komitesi üyeleri, kamu görevlileri ve olaylarda yaralanan kişiler ile hayatını kaybeden kişilerin yakınlarıyla görüşmelerin yapılması ve kendilerinin dinlenilmesi,

b) Başta Anayasamız olmak üzere gerek iç hukukumuz gerekse uluslararası hukukta toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ile yaşam hakkının korunmasına yönelik düzenlemelerin incelenmesi

Yöntemini uygulamıştır.

VI. İNCELEME

1) KONU İLE İLGİLİ HUKUKİ DÜZENLEMELER

a) Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkı ve Yaşam Hakkının Korunması ile ilgili Düzenlemeler

Anayasamızın, Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı Başlıklı 34 üncü maddesinin (Değişik: 3/10/2001-4709/13 md.)

“Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir.”

Yine Anayasamızın Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı başlıklı 17 inci maddesinin ”Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.

(Değişik: 7.5.2004-5170/3 md.) Meşrû müdafaa hali, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde yetkili merciin verdiği emirlerin uygulanması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır.” Şeklinde düzenlendiği,

Yine Anayasanın, Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması başlıklı 13 üncü maddesinin (Değişik: 3/10/2001-4709/2 md.)Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

Hükmünü taşıdığı,

b)Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkı ve Yaşam Hakkının Korunması ile ilgili Düzenlemeler

Tarafı olduğumuz ve onaylamakla iç hukuk mevzuatına dahil ettiğimiz, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 11 inci maddesinin;”

1. Herkes asayiş bozmayan toplantılar yapmak, demek kurmak, ayrıca çıkarlarını korumak için başkalarıyla birlikte sendikalar kurmak ve sendikalara katılmak haklarına sahiptir.

2. Bu hakların kullanılması, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarıyla ve ancak yasayla sınırlanabilir. Bu madde, bu hakların kullanılmasında silahlı kuvvetler, kolluk mensupları veya devletin idare mekanizmasında görevli olanlar hakkında meşru sınırlamalar konmasına engel değildir.”

Şeklinde

Yine Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Yaşam (Hayat) Hakkını düzenleyen 2 nci Maddesinin;

1. “Herkesin yaşam hakkı yasanın koruması altındadır. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın yerine getirilmesi dışında hiç kimse kasden öldürülemez.

2. Öldürme, aşağıdaki durumlardan birinde kuvvete başvurma mutlak suretle gerekli olduğu haller sonucunda meydana gelmişse, bu maddenin ihlali suretiyle yapılmış sayılmaz:

- a. Bir kimsenin yasa dışı şiddete karşı korunması için,
- b. Usulüne uygun olarak yakalamak veya usulüne uygun olarak tutuklu bulunan bir kişinin kaçmasını önlemek için,
- c. Ayaklanma veya isyanın, yasaya uygun olarak bastırılması için.

Şeklinde olduğu

c)2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununda Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkı ilgili Düzenlemeler

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı

Madde 3 – Herkes, önceden izin almaksızın, bu Kanun hükümlerine göre silahsız ve saldırısız olarak kanunların suç saymadığı belirli amaçlarla toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

(Değişik: 3/8/2002-4771/5 md.) Yabancıların bu Kanun hükümlerine göre toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlemeleri, İçişleri Bakanlığının iznine bağlıdır. Yabancıların bu Kanuna göre düzenlenen toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde topluluğa hitap etmeleri, afiş, pankart, resim, flama, levha, araç ve gereçler taşımaları, toplantının yapılacağı mahallin en büyük mülkî idare amirliğine toplantıdan en az kırksekiz saat önce yapılacak bildirimle mümkündür.

İstisnalar

Madde 4 – Aşağıda belirtilen toplantı ve faaliyetler bu Kanun hükümlerine tabi değildir.

b) Kanunlara uymak, kendi kural ve sınırları içinde kalmak şartıyla kanun veya gelenek ve göreneklere göre yapılacak toplantı, tören, şenlik, karşılama ve uğurlamalar,

Toplantı ve gösteri yürüyüşü yer ve güzergahı

Madde 6 – Toplantı ve gösteri yürüyüşleri, tüm il veya ilçe sınırları içerisinde aşağıdaki hükümlere uyulmak şartıyla her yerde yapılabilir.

Şehir ve kasabalarda ve gerekli görülen diğer yerlerde hangi meydan ve açık yerlerde veya yollarda toplantı veya yürüyüş yapılabileceği ve bu toplantı ve yürüyüş için toplanma ve dağılma yerleri ile izlenecek yol ve yönler vali ve kaymakamlarca kararlaştırılarak alışılmış araçlarla önceden duyurulur. Bu yerler hakkında sonradan yapılacak değişiklikler duyurudan onbeş gün sonra geçerli olur. Toplantı yerlerinin tespitinde gidiş gelişi, güvenliği bozmayacak ve pazarların kurulmasına engel olmayacak biçimde, toplantıların genel olarak yapıldığı, elektrik tesisatı olan yerler tercih edilir.

Düzenleme Kurulu

Madde 9 - (Değişik:26/3/2002-4748/6 md.)

Bu Kanuna göre yapılacak toplantılar, fiil ehliyetine sahip ve onsekiz yaşını doldurmuş, en az yedi kişiden oluşan bir düzenleme kurulu tarafından düzenlenir. Bu kurul, kendi aralarından birini başkan seçer. Diplomatik dokunulmazlıkları bulunan kişiler, düzenleme kurulu başkan veya üyesi olamazlar.

Tüzel kişilerin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlemeleri, yetkili organlarının ararına bağlıdır.

Bildirim verilmesi

Madde 10 – (Değişik: 3/8/2002-4771/5 md.) Toplantı yapılabilmesi için, düzenleme kurulu üyelerinin tamamının imzalayacakları bir bildirim, toplantının yapılmasından en az kırksekiz saat önce ve çalışma saatleri içinde, toplantının yapılacağı yerin bağlı bulunduğu valilik veya kaymakamlığa verilir.

Bu bildirimde;

- a) Toplantının amacı,
- b) Toplantının yapılacağı yer, gün, başlayış ve bitiş saatleri,
- c) Düzenleme kurulunun başkan ile üyelerinin açık kimlikleri, meslekleri ikametgahları ve varsa çalışma yerleri,

Belirtilir ve bildirimle yönetmelikte gösterilecek belgeler eklenir.

Bu bildirim karşılığında gün ve saati gösteren alındı belgesi verilmesi zorunludur.

Bu bildirim, valilik veya kaymakamlıkça kabul edilmez veya karşılığında alındı belgesi verilmez ise keyfiyet bir tutanakla tespit edilir. Bu halde noter vasıtasıyla ihbar yapılır. İhbar saati bildirimin verilme saati sayılır.

Aynı yerde, aynı gün toplantı yapmak üzere ayrı ayrı düzenleme kurullarınca bildirim verilmişse ilk verilen bildirim geçerlidir. Diğerlerine durum hemen yazılı olarak bildirilir.

Toplantının yapılması

Madde 11 – Toplantı, 6 ncı madde hükümlerine uymak suretiyle bildirimde belirtilen yerde yapılır. Düzenleme kurulu, kendi üyelerinden başkan dahil en az yedi kişiyi toplantının yapıldığı yerde bulundurmakla yükümlüdür. Bu husus, katılanların kimlikleri belirtilmek suretiyle hükümet komiserince bir tutanakla tespit edilir.

Toplantının Ertelenmesi veya Yasaklanması

Birden fazla toplantıları erteleme

Madde 15 – Bir il sınırı içinde aynı günde birden çok toplantı yapılmak istenmesi halinde vali, emrindeki güvenlik kuvvetlerinin ve gerektiğinde yararlanabileceği diğer güçlerin bu toplantıların güvenlik içinde yapılmasını sağlamaya yeterli olmadığı kanısına varırsa, toplantılardan bir kısmını on günü aşmamak üzere bir kez erteleyebilir. Bu ertelemelerde müracaat önceliği göz önünde bulundurulur.

Toplantının bölge valiliği ve İçişleri Bakanlığınca ertelenmesi

Madde 16 – a) Bir bölge valiliğine bağlı illerden; birden çok ilde aynı günde toplantı yapmak için bildirim verilmesi üzerine, toplantı güvenliğini sağlamak amacıyla ilgili valilerce bölge valiliğinden takviye istenmesi halinde, bölge valisi bu isteklerin karşılanamayacağı kanısına varırsa, takviye gönderilemeyen illerdeki toplantılar on günü aşmamak üzere bölge valiliğince bir kez ertelenebilir.

b) Aynı günde birden çok bölge valiliğine bağlı illerde toplantı yapmak için bildirim verilmesi üzerine, toplantı güvenliğini sağlamak amacıyla ilgili bölge valilerince İçişleri Bakanlığından takviye istenmesi halinde, İçişleri Bakanlığı bu isteklerin karşılanamayacağı kanısına, varırsa, takviye gönderilemeyen bölge valiliğine bağlı illerdeki toplantılar on günü aşmamak üzere İçişleri Bakanlığına bir kez ertelenebilir.

Ertelemeye müracaat önceliğı göz önünde bulundurulur.

Toplantının ertelenmesi veya bazı hâllerde yasaklanması

Madde 17 -(Değişik:26/3/2002 - 4748/6 md.)Bölge valisi, vali veya kaymakam, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla belirli bir toplantıyı bir ayı aşmamak üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması hâlinde yasaklayabilir.

Yasaklama veya erteleme kararının tebliğı

Madde 18 – Bölge valisi, Vali veya kaymakamlarca ertelenen veya yasaklanan veya İçişleri Bakanlığı tarafından ertelenen toplantılara ilişkin gerekçeli erteleme veya yasaklama kararı toplantının başlama saatinden en az yirmidört saat önce bir yazı ile düzenleme kurulu başkanına veya bulunamadığı takdirde üyelerden birine tebliğ edilir. Vali veya kaymakamlarca ertelenen veya yasaklanan toplantılar hakkında bölge valiliğine ve İçişleri Bakanlığına, bölge valilerince ertelenen veya yasaklanan toplantılar için de İçişleri Bakanlığına bilgi verilir.

17 nci maddede belirtilen durumlarda; toplantının en az yirmidört saat önce tebliğ şartı aranmaksızın bölge valiliğı, valilik veya kaymakamlıklarca ertelenebileceğı veya yasaklanabileceğı haller yönetmelikte gösterilir.

Toplantının ertelenen günden sonraki bir günde yapılabilmesi, düzenleme kurulunun 10 uncu maddeye göre yeni bildirimde bulunmasına bağlıdır.

İl veya ilçelerde bütün toplantıların ertelenmesi veya yasaklanması

Madde 19 - (Değişik birinci cümle:26/3/2002-4748/6 md.)

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Bölge valisi, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla bölgeye dahil illerin birinde veya birkaçında ya da bir ilin bir veya birkaç ilçesinde bütün toplantıları bir ayı geçmemek üzere erteleyebilir. (Değişik ikinci cümle: 30/7/2003-4963/22 md.) Valiler de aynı sebeplere dayalı olarak ve suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması hâlinde; ile bağlı ilçelerin birinde veya birkaçında bütün toplantıları bir ayı geçmemek üzere yasaklayabilir.

Yasaklama kararı gerekçeli olarak verilir Kararın özeti yasaklamanın uygulanacağı yerlerde mutlak vasıtalarla ilan edilir. Ayrıca, İçişleri Bakanlığına bilgi verilir.

Gösteri yürüyüşlerinde uygulanacak hükümler

Madde 20 – Gösteri yürüyüşlerinin şekil ve şartları ile ertelenmesi veya yasaklanması hakkında da bu Kanunun 3 üncü ve 4 üncü bölümlerindeki hükümler uygulanır.

Şehir ve kasaba içindeki genel yollar üzerinde yapılacak yürüyüşlere ait bildirimlerde, 6 ncı madde gereğince ilan olunan yol ve yönle uyulmak şartıyla, yürüyüşe geçmek için seçilecek toplanma yeri ile izlenecek yol ve dağılma yerinin belirtilmesi zorunludur.

Kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşleri

Madde 23 – a) 9 ve 10 uncu madde hükümlerine uygun biçimde bildirim verilmeden veya toplantı veya yürüyüş için belirtilen gün ve saatten önce veya sonra;

b) (Değişik: 30/7/1998 - 4378/1 md.) Ateşli silahlar veya patlayıcı maddeler veya her türlü kesici, delici aletler veya taş, sopa, demir ve lastik çubuklar, boğma teli veya zincir gibi bereleyici ve boğucu araçlar veya yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı eczalar veya diğer her türlü zehirler veya her türlü sis, gaz ve benzeri maddeler ile yasadışı örgüt ve topluluklara ait amblem ve işaret taşınarak veya bu işaret ve amblemleri üzerinde bulunduran üniformayı andırır giysiler giyilerek veya kimliklerini gizlemek amacıyla yüzlerini tamamen veya kısmen bez vesaire unsurlarla örterek toplantı ve gösteri yürüyüşlerine katılma ve kanunların suç saydığı nitelik taşıyan afiş, pankart, döviz, resim, levha, araç ve gereçler taşınarak veya bu nitelikte sloganlar söylenerek veya ses cihazları ile yayınlanarak,

(.....)

g) Kanunların suç saydığı maksatlar için,

h) Bildirimde belirtilen amaç dışına çıkılarak,

i) Toplantı ve yürüyüşün 14, 15, 16, 17 ve 19 uncu maddelere dayanılarak yasaklanması veya ertelenmesi halinde tespit edilen erteleme veya yasaklama süresi sona ermeden,

(.....)

Yapılan toplantılar veya gösteri yürüyüşleri Kanuna aykırı sayılır.

Toplantı veya gösteri yürüyüşünün dağıtılması

Madde 24 – Kanuna uygun olarak başlayan bir toplantı veya gösteri yürüyüşü, daha sonra 23 üncü maddede belirtilen kanuna aykırı durumlardan bir veya birkaçının vuku bulması sebebiyle, Kanuna aykırı toplantı veya gösteri yürüyüşü haline dönüşürse:

a) Hükümet komiseri toplantı veya gösteri yürüyüşünün sona erdiğini bizzat veya düzenleme kurulu aracılığı ile topluluğa ilan eder ve durumu en seri vasıta ile mahallin en büyük mülki amirine bildirir.

b) Mahallin en büyük mülki amiri, yazılı veya acele hallerde sonradan yazı ile teyit edilmek kaydıyla sözlü emirle, mahallin güvenlik amirlerini veya bunlardan birini görevlendirerek olay yerine gönderir.

Bu amir, topluluğa Kanuna uyularak dağılmalarını, dağılmazlarsa zor kullanılacağını ihtar eder. Topluluk dağılmazsa zor kullanılarak dağıtılır. Bu gelişmeler hükümet komiserince tutanaklarla tespit edilerek en kısa zamanda mahallin en büyük mülki amirine tevdi edilir.

(a) ve (b) bentlerindeki durumlarda güvenlik kuvvetlerine karşı fiili saldırı veya mukavemet veya korudukları yerlere ve kişilere karşı fiili saldırı hali mevcutsa, ihtara gerek olmaksızın zor kullanılır.

(.....)

Toplantı veya gösteri yürüyüşlerinin Kanuna aykırı olarak başlaması hallerinde; güvenlik kuvvetleri mensupları, olayı en seri şekilde mahallin en büyük mülki amirine haber vermekle beraber, mevcut imkânlarla gerekli tedbirleri alır ve olaya müdahale eden güvenlik kuvvetleri amiri, topluluğa dağılmaları, aksi halde zor kullanılarak dağıtılıcakları ihtarında bulunur ve topluluk dağılmazsa zor kullanılarak dağıtılır.

Suç işleyenlerin yakalanması

Madde 25 – Topluluk içinde suç işleyenleri ve suçluları yakalamak için 24 üncü maddede belirtilen emir ve ihtarların yapılmasına gerek yoktur.

Kışkırtma yasağı

Madde 27 – Halka karşı, doğrudan doğruya veya ses yükselten veya ileten herhangi bir alet veya araç ile söz söyleyerek veya seslenerek veya basılmış veya çoğaltılmış veya elle yazılmış veya çizilmiş kağıtları duvarlara veya diğer yerlere yapıştırarak veya dağıtarak veya benzeri araç ve yollarla halkı Kanuna aykırı toplantı veya yürüyüşe özendirmek veya kışkırtmak yasaktır.

Bu hareketler güvenlik kuvvetlerince derhal men edilir.

d)Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkı ilgili Düzenlemeler

Amaç ve Kapsam

Madde 1-Bu yönetmelik, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kanunlara uygun olarak kullanılmasına; Valilerin askeri birliklerden yardım istemesine hükümet komiseri ve yardımcılarının güvenlik kuvvetlerinin görevli askeri birliklerin, düzenleme kurulunun görev, yetki ve sorumluluklarına; bildirim verilmesine, yasaklama ve erteleme kararlarına ilişkin esas ve usuller ile diğer hususları belirlemek amacıyla 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunun 10. 18 ve 37 nci maddelerine göre düzenlenmiştir.

Toplantı Yeri ve Gösteri Yürüyüşü Güzergâhının Belirlenmesi

Madde 3- Kanun hükümleri esas alınarak il ve ilçe sınırları içinde açık yer toplantısı yapılacak mahaller gösteri yürüyüşü yapılacak güzergah yürüyüşe geçmek üzere toplanılacak yerler ile dağılma yerleri afiş ve pankart asılacak yerler mahallin en büyük mülki amirince açık ve kesin bir şekilde tespit edilerek krokiye bağlanır ve alıılmış araçlarla ilan olunur. İlan tutanağı dosyasında saklanır.

Tespit edilen yer güzergah ve bunlara ilişkin krokiler her yıl Ocak ayında veya gerektiğinde gözden geçirilir. Değişiklik yapılırsa bu değişiklikler birinci fıkrada belirtilen şekilde ilan edilir.

Kaymakamlarca yapılan tespit ve değişiklikler ile bunlara ilişkin krokiler ilçenin bağlı bulunduğu valiliğe valilerce yapılan veya kaymakamlarca valiliğe gönderilen tespit ve değişikliklerle bunlara ilişkin krokiler valiliklerce en yakın askeri komutanlığa gönderilir.

Düzenleme Kurulu

Kurulun Teşkili

Madde 4-(Ek Son Fıkra 22.10.2002-24914) Düzenleme kurulu, başkan dahil en az yedi kişiden oluşur. Kurulun üyeleri arasındaki görev bölümü, Kanun ve Yönetmelikteki görevler de dikkate alınarak, başkan tarafından tespit edilir ve bildirimde belirtilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Ayrıca, tüzel kişilerin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlemeleri için yetkili organlarının kararı gerekir.Bu husus bildirimde belirtilir ve düzenleme kuruluna ilişkin Kanun ve Yönetmelikte belirtilen hususlar, tüzel kişilerin düzenleyeceği toplantılarda da aranır.

Bildirimin Verilmesi ve Eklenecek Belgeler:

Madde 5- (Değişik 1.Fıkra 22.10.2002-24914) Toplantı yapılabilmesi için, toplantının yapılmasından en az 48 saat önce ve çalışma saatleri içinde düzenleme kurulu başkan ve üyelerinin tamamının imzalayacağı bir bildirimin mahallin en büyük mülki amirliğine verilmesi zorunludur.

(.....)

Alındı Belgesi:

Madde 6- Bu yönetmeliğin 5 inci maddesine uygun düzenlenmiş bildirim ve ekleri için mahallin en büyük mülki amirliğince, düzenleme kurulu başkan veya üyelerine bildirimin alındığı gün ve saati gösteren bir “alındı belgesi” ile toplantının yerini, gününü başlangıç ve bitim saatlerini ve düzenleme kurulunun görev ve sorumluluklarını belirleyen önceden hazırlanmış bir talimat verilir.

Düzenleme Kurulunun Görevleri

Madde 9- Düzenleme kurulunun görevleri şunlardır:

Toplantının ve gösteri yürüyüşünün bildirimde belirtilen yer gün ve saatte yapılmasını ve bitirilmesini sağlamak

Toplantının ve gösteri yürüyüşünün bildirimde belirtilen amacına uygun yapılmasını ve amacından sapmasını önleyici tedbirler almak,

Toplantı ve gösteri yürüyüşünün sükun içinde çevreyi ve katılmayanları rahatsız etmeyecek şekilde geçmesini sağlamak,

Toplantı ve gösteri yürüyüşünün yapılmasına engel olanlarla devamına imkân vermeyecek tertiplere girişenleri toplantıyı amacından saptırmak isteyenleri güvenlik kuvvetlerine bildirmek,

Suç teşkil eden silah ve patlayıcı maddeleri veya her türlü kesici delici alet veya taş, sopa, demir, lastik çubuk, boğma teli ve zinciri gibi bereleyici ve boğucu araçlar veya yakıcı, aşındırıcı yaralayıcı ecza veya diğer her türlü zehir veya her türlü gaz ve benzeri maddeyi toplantı yerine sokmak isteyen kişileri önlemek amacıyla, bu gibilerin varlığından güvenlik kuvvetlerini haberdar etmek, yakalanmalarına yardımcı olmak,

Kanunların suç saydığı veya halkı suç işlemeye özendirici veya kışkırtan ibare veya ifade taşıyan afiş, pankart, döviz, resim, levha araç ve gerecin toplantı yerine sokulmasını

önleyici tedbirler almak, bunların zabtı ve faillerinin yakalanması için güvenlik kuvvetlerini haberdar etmek ve yardımcı olmak,

Halkı suç işlemeye özendirici konuşmaları önlemek veya hükümet komiserince istenmiş ise, konuşmayı kestirmek,

Toplantının ve gösteri yürüyüşünün amacı dışında veya kanunun suç saydığı sloganların söylenmesini veya ses yayın cihazları ile yayımını önleyici tedbirleri almak bu gibi davranışları güvenlik kuvvetlerine haber vermek ve faillerini yakalatmak,

Toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılacakların toplantı yerine gelişlerinde gerekiyorsa kimliklerinin tespiti ve benzeri faaliyetlerde güvenlik kuvvetlerine yardımcı olmak,

Toplantının ve gösteri yürüyüşünün kanunlara uygun yürütülmesi amacı ile hükümet komiserince istenen hususları yerine getirmek ve çalışmalarına yardımcı olmaktır.

Güvenlik Kuvvetlerinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Madde 16- Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin sükun ve güven içinde geçmesini sağlamak amacıyla güvenlik kuvvetlerinin görev yetki ve sorumlulukları şunlardır.

a) (Değişik 22.10.2002–24914) Düzenleme kurulu üyelerinin, aranan şahıslardan olup olmadığını tespit etmek,

b) Toplantı yerinde bir gün önceden ve toplantı ve gösteri yürüyüşünün yapılmasından iki saat önce keşif yapmak, toplantı ve gösteri yürüyüşünün emniyetini bozabilecek nedenleri ortadan kaldırmak,

c) Toplantıya katılacakların toplantı yerine belirlenen cadde veya sokaklardan güvenlik kuvvetlerinin gözetiminde gelmeleri için gerekli önlemleri almak,

d) Toplantının huzur ve sükunun bozanları, hükümet komiserinin veya düzenleme kuruluşunun isteği üzerine toplantı yerinden uzaklaştırmak,

e) Kanuna uygun olarak başlayıp kanuna aykırı duruma dönüştüğüne hükümet komiserince karar verilerek, hükümet komiserince veya düzenleme kurulu aracılığı ile topluluğa ilan edilmesine rağmen dağılmayan topluluğa kanuna uyararak dağılmalarını dağılmazlarsa zor kullanılacağını ihtar etmek ve topluluk dağılmazsa zor kullanarak topluluğu belirlenen güzergahtan dağıtmak,

f) Yukarıdaki durumlar dışında, kendisine karşı fiili saldırı veya mukavemet veya korudukları yerlere ve kişileri fiili saldırı hali mevcutsa, ihtar gerek duymadan zor kullanmak,

g) Toplantı veya yürüyüşe ateşli silah veya patlayıcı madde veya her türlü kesici, delici alet veya taş, sopa, demir ve lastik çubuk, boğma teli veya zinciri gibi bereleyici, boğucu araç veya yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı ecza veya diğer her türlü zehir veya her türlü

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

sis, gaz ve benzerini neşreden madde veya kanunların suç saydığı ibare veya ifadeleri ihtiva eden afiş, pankart, döviz, resim, levha, araç ve gereç taşıyarak katılanlar veya sloganlar atarak, ses cihazları ile yayın yaparak halkı suç işlemeye teşvik edenler bulunuyorsa bunları olay yerinden uzaklaştırarak toplantı ve gösteri yürüyüşünün devamını sağlamak, ancak bunların sayıları ve davranışları, toplantı ve gösteri yürüyüşünü kanuna aykırı toplantı veya yürüyüşü niteliği kazandıracak derecede ise, yukarıdaki fıkra hükümlerine göre hareket etmek,

h) Kanuna aykırı olarak başlayan toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde olayı derhal mahallin en büyük mülki amirine haber vermekle beraber, mevcut imkânlarla gerekli tedbirleri alıp, topluluğa dağılmalarını, aksi durumda zor kullanılarak dağıtılacakları ihtarında bulunmak ve topluluk dağılmazsa zor kullanarak dağıtmak,

i)Halka karşı, doğrudan veya ses yükselten veya ileten her hangi bir alet ve ya araç ile söz söyleyerek veya seslenerek veya basılmış veya çoğaltılmış veya elle yazılmış veya çizilmiş kağıtları duvarlara veya diğer yerlere yapıştırarak veya dağıtarak veya benzeri araç ve yollarla halkı kanuna aykırı toplantı veya yürüyüşe özendirmeye ve kışkırtmaya kalkışanların bu hareketlerini yasaklamak, yasaklara uymayanları yakalamak,

(....)

İle yükümlüdür.

Askeri Birlikler İle İlişkiler

Asayiş Harekât Merkezi

Madde 17- (Değişik 22.10.2002–24914) Asayiş harekât merkezi, mahallin en büyük mülki amiri başkanlığında, mahallin genel kolluk amir ve komutanları ile askeri birliklerden yardım istenmesi halinde yardıma gelecek olan askeri birlik komutanı veya temsilcisinden oluşur.

Asayiş hareket merkezi, mahallin en büyük mülki amirinin gerek görmesi halinde toplantıdan 24 saat önce göreve başlar

Kuvvetlerin Kullanılması

Madde 19- Toplantı düzeninin ve güvenliğinin sağlanması amacıyla öncelik sırasına göre,

- a) O yerdeki polis ve mülki teşkilata tabi jandarma iç güvenlik birlikleri
- b) Mülki teşkilata tabi olmayan jandarma iç güvenlik birlikleri,
- c) Askeri birlikler (diğer jandarma birlikleri dahil) kullanılır.

Müdahale-Koruma Görevi

Madde 20-Topluluğu dağıtma, belli güzergah dışına çıkmasını önleme, işgal edilen yerlerin kurtarılması gibi müdahale görevinde polis, mülki teşkilata tabi jandarma iç güvenlik birlikleri ile mülki teşkilata tabi olmayan jandarma iç güvenlik birlikleri öncelikle kullanılır.

Askeri birlikler (diğer jandarma birlikleri dahil) daha ziyade bir yerin veya önemli merkezlerin korunmasında görevlendirilir. Bu birliklere müdahale görevi ancak, polis ve jandarma iç güvenlik birliklerinin yetersiz kalacağının anlaşılması halinde verilebilir.

Her iki görev karşılıklı veya yakın destek faaliyetlerinde bulunularak yürütülür.

Askeri Birliklerden Yardım İsteme

Madde 21- Vali, il içinde düzenlenen toplantı ve gösteri yürüyüşleri sırasında çıkabilecek olayların emrindeki genel kolluk kuvvetleriyle önlenemeyeceği kanısına varır veya toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yapılması sırasında genel kolluk kuvvetleriyle bastırılmayacak ani ve olağanüstü olayların cereyanı karşısında kalırsa, en yakın askeri komutandan yardım yapılmasını ister. İstek, başvuru komutanlıkça derhal yerine getirilir.

(.....)

Yardımanın Son Bulması

Madde 22- Askeri birliklerin yardımı, yardım isteyen makamca görevin tamamlandığı belirtildikten sonra nihayete erer.

Tebliğ Şartı Aranmaksızın Toplantının Yasaklanması veya Ertelenmesi

Tebliğ Şartı Aranmaksızın Toplantıların Yasaklanması veya Ertelenmesi Halleri

Madde 23- (Değişik 22.10.2002–24914) Vali ve Kaymakam;

a) Milli Güvenlik, Kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla,

b) Olağanüstü hal, sıkıyönetim, seferberlik veya savaş ilanı halinde,

c) Düzenlenen toplantıya ait yasaklama ve erteleme kararının düzenleme kurulu başkanına tebliğ imkânı bulunmaması halinde,

d) Düzenleme kurulu başkan ve üyelerinin tamamının veya başkan dahil en az yedisinin toplantı yerinde hazır bulunmadıklarının tespiti veya toplantı yerine gelmeyeceklerinin kesin olarak anlaşılması durumunda,

Gerektiğinde, alındı belgesi verilmiş olsa dahi toplantı başlama saatinden geriye doğru 24 saatlik zaman içerisinde, tebligat şartı aranmaksızın, toplantı veya gösteri yürüyüşlerini yasaklamaya veya iki ayı geçmemek üzere ertelemeye yetkilidir.

e)2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda Kolluğun Zor ve Silah

Kullanması ile ilgili Düzenlemeler

Zor ve silah kullanma

Madde 16- (Değişik: 2/6/2007–5681/4 md.)Polis, görevini yaparken direnişle karşılaşması halinde, bu direnişi kırmak amacıyla ve kıracak ölçüde zor kullanmaya yetkilidir.

Zor kullanma yetkisi kapsamında, direnmenin mahiyetine ve derecesine göre ve direnenleri etkisiz hale getirecek şekilde kademeli olarak artan nispette bedenî kuvvet, maddî güç ve kanunî şartları gerçekleştiğinde silah kullanılabilir.

İkinci fıkrada yer alan;

a) Bedenî kuvvet; polisin direnen kişilere karşı veya eşya üzerinde doğrudan doğruya kullandığı bedenî gücü,

b) Maddî güç; polisin direnen kişilere karşı veya eşya üzerinde bedenî kuvvetin dışında kullandığı kelepçe, cop, basınçlı su, göz yaşartıcı gazlar veya tozlar, fizikî engeller, polis köpekleri ve atları ile sair hizmet araçlarını,

ifade eder.

Zor kullanmadan önce, ilgililere direnmeye devam etmeleri halinde doğrudan doğruya zor kullanılacağı ihtar yapılır. Ancak, direnmenin mahiyeti ve derecesi göz önünde bulundurularak, ihtar yapılmadan da zor kullanılabilir.

Polis, zor kullanma yetkisi kapsamında direnmeyi etkisiz kılmak amacıyla kullanacağı araç ve gereç ile kullanacağı zorun derecesini kendisi takdir ve tayin eder. Ancak, toplu kuvvet olarak müdahale edilen durumlarda, zor kullanmanın derecesi ile kullanılacak araç ve gereçler müdahale eden kuvvetin amiri tarafından tayin ve tespit edilir.

Polis, kendisine veya başkasına yönelik bir saldırı karşısında, zor kullanmaya ilişkin koşullara bağlı kalmaksızın, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun meşru savunmaya ilişkin hükümleri çerçevesinde savunmada bulunur.

Polis;

a) Meşru savunma hakkının kullanılması kapsamında,

b) Bedenî kuvvet ve maddî güç kullanarak etkisiz hale getiremediği direniş karşısında, bu direnişi kırmak amacıyla ve kıracak ölçüde,

c) Hakkında tutuklama, gözaltına alma, zorla getirme kararı veya yakalama emri verilmiş olan kişilerin ya da suçüstü halinde şüphelinin yakalanmasını sağlamak amacıyla ve sağlayacak ölçüde,

Silah kullanmaya yetkilidir.

Polis, yedinci fıkranın (c) bendi kapsamında silah kullanmadan önce kişiye duyabileceği şekilde "dur" çağrısında bulunur. Kişinin bu çağrıya uymayarak kaçmaya devam etmesi halinde, önce uyarı amacıyla silahla ateş edilebilir. Buna rağmen kaçmakta ısrar etmesi dolayısıyla ele geçirilmesinin mümkün olmaması halinde ise kişinin yakalanmasını sağlamak amacıyla ve sağlayacak ölçüde silahla ateş edilebilir.

Polis, direnişi kırmak ya da yakalamak amacıyla zor veya silah kullanma yetkisini kullanırken, kendisine karşı silahla saldırıya teşebbüs edilmesi halinde, silahla saldırıya teşebbüs eden kişiye karşı saldırı tehlikesini etkisiz kılacak ölçüde duraksamadan silahla ateş edebilir.

Şeklinde olduğundan,

Olaylar hukuki olarak bu çerçeveden incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

2) VAN, SİİRT VE HAKKARİ İLLERİ İLE YÜKSEKOVA İLÇESİNDE MEYDANA GELEN OLAYLARIN İNCELENMESİ

2.A-VAN İLİNDE MEYDANA GELEN OLAYLARIN İNCELENMESİ

2.A.1. Komisyonca Yerel Makam ve Kişilerden Alınan Belgelerin incelenmesi:

2.A.1.a-) DTP İl Başkan Yardımcısı Necmi KALÇIK Başkanlığındaki toplam 9 kişilik Tertip Komitesi üyelerinin 11.03.2008 tarihinde saat 15:40'da, 22 Mart 2008 tarihinde 10:00 ila 17:00 saatleri arasında Van Kalesinin yanında bulunan Kültür Parkı Fuar Alanı veya Van Kalesi'nin yanında bulunan boş arazi veya Akköprü Mahallesinde bulunan Asfalt Şantiyesi'nde Nevruz kutlamalarını gerçekleştirmek için başvuru yapmış oldukları **(EK:3,1/1)** ve bir Alında Belgesinin tanzim edilmiş olduğu, **(EK: 4,1-3/3)**

2.A.1.b) 18/03/2008 gün ve 08/1057 sayılı bir Vali oluru ile Yapılmak istenen Açık hava toplantısının anayasanın 34 üncü maddesi, 5442 sayılı İl idaresi Kanununun 11/C maddesi ile Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 17. maddesi ve Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 23 üncü maddesi hükmü çerçevesinde değerlendirildiğinde 21 Mart Nevruz kutlamalarının 21.03.2008 Cuma günü 10.00-16.00 saatleri arasında, ilimiz Buzhane Mahallesi Hüsrevpaşa Külliyesi Kale Mevkiinde bulunan miting alanında yapılması... şeklinde karar verildiği, **(EK: 5,1/1)**

2.A.1.c) Nevruzdan önceki ve sonraki Asayiş Toplantı tutanaklarında alınan kararlarda "Nevruz konusundaki istihbari çalışmalara ağırlık verilmesi, çevre illerle irtibata

geçilmesi, Nevruz tedbirlerinin gözden geçirilmesi, olası provokasyonlara karşı gerekli tedbirlerin alınması, provoke edecek gruplara orantısız güç kullanılmaması” ölen vatandaşın cenazesine yapılan taziye ziyaretlerinin uzaktan takip edilmesi, provokasyonlara karşı uyanık bulunulması, istihbari çalışmalara karşı uyanık olunması şeklinde kararlar alındığı (EK: 6,1-7/7) ve bunların uygulamasına yönelik tedbirler ile Nevruzu kutlamak ya da başka bir amaçla izinsiz toplantı ve izinsiz toplantı ve gösteri yürüyüşünün yapılacağına dair önceden istihbaratın bulunup bulunmadığı konusunda İl Emniyet Müdürlüğünce tedarik edilen istihbari bilgilerin Valilik Makamına bir yazı ile bildirildiği, (EK: 7,1-7/7)

2.A.1.d) İlgili başvuru sonrası verilen bu kararla ilgili olarak Valilik Makamı’nın 18.03.2008 tarih ve 1017 sayılı Olurlarının Düzenleme Kurulu Başkanı Necmi KALÇIK’a Vali Yardımcısı Celalettin CANTÜRK imzalı yazısı ile bildirildiği, (EK:8,1/1)

2.A.1.e) Düzenleme Kurulu Başkanı Necmi KALÇIK’ ın Nevruz’u 22 Mart Günü Kutlamak istedikleri, izin verilen 21 Mart Günü kutlamalarının mümkün olmadığı gerekçesiyle başvurularını çektikleri, (EK:9,1/1)

2.A.1.f) Van İl Emniyet Müdürü Mehmet Salih KESMEZ’in 20.03.2008 tarihinde yanına ilgili personeli de alarak basın mensuplarına yeni getirilen ve plastik mermi atan silahları tanıttığı, bunun yerel televizyon kanalları ve gazetelerde haber olarak yayımlandığının görüntülerden anlaşıldığı, (EK:10,1-2/2)

2.A.1.g) Valilikçe Van ilinde Nevruz kutlamaları ile ilgili olarak yapılacak toplantı ve gösterinin 21 inde izin verilmesine karşın bu tarihte düzenleme komitesinin herhangi bir kutlama yapmadığı, 22 Mart 2008 Cumartesi günü sabah erken saatlerden itibaren DTP İl binasının önünde toplanmaların başladığı, şehrin 8-10 noktasında da 200-250 kişilik genç kitlenin oluşturulduğunun görüldüğü, halkın Nevruzla ilgili olarak bayramlaşmak için DTP il binasının olduğu sokakta toplanmaya başladığı bu esnada DTP il Yöneticilerinin binada bulundukları, göstericilerin DTP il binasından yasadışı pankart, resimler asmaya ve taşımaya başlamaları ve terör örgütü ve mensuplarını öven sloganlar atmaya başlaması nedeniyle olaylarda 2911’lik konunun kalmadığının TCK 250’lik suçların oluştuğunun emniyet yetkililerince değerlendirildiği, olay yerinde görevlendirilen polislerin TCK 250’lik suç doğmuş olduğu için kişileri alması için İl Emniyet Müdürünün talimat verdiği,

Kanunsuz olarak toplanan, yürüyen veya etrafa zarar veren grupların İl Emniyet Müdürlüğü personelinden yetkili olan görevliler tarafından ihtar edildiği ve İl Emniyet Müdürü tarafından toplantı ve yürüyüşün kanunsuz hale geldiğinin anlaşılmamasından sonra topluluğun dağıtılması yönünde İl Emniyet Müdürü’nün talimat verdiği ve bundan sonra

ağırlıklı olarak 12.300 dan sonra polislerin göstericilere karşı güç kullanmaya başladığı, göstericilerin de polise mukavemet ettiği ve kaldırım taşlarıyla ve daha önceden DTP il binasına soktukları taşlarla polise saldırdıkları, sokak aralarına kaçtıkları ve esnafa ait işyerleri ile kamu binalarına saldırdıkları ve zarar verdikleri, (EK:11,1-10) güvenlik güçlerinin göstericileri dağıtmak için 26 bar'lık plastik mermi atan silahlar kullanıldığı, müdahale esnasında, 852 adet gaz fişegi, 572 adet gaz el bombası, 16 adet sis el bombası,...405 adet FN 303 savunma fişeginin kullanıldığı, (EK:12,1/1) olaylarda göstericilerden ve polislerden yaralananların olduğu, yaralanan göstericilerden Zeki ERİNÇ ve Ramazan DAL adlı kişilerin isabet eden mermilerden dolayı yaşamlarını yitirdikleri,

2.A.1.h-Meydana gelen olaylarda Cumhuriyet Başsavcılığının (CMK 250. Md. İle Yetkili) talimatlarına istinaden Emniyet Güçleri tarafında 165 şüphelinin gözaltına alındığı, bunlardan 5 şüphelinin ilgili Cumhuriyet Savcısının talimatına istinaden TEM Şube Müdürlüğünden salıverilmiş olduğu diğer 160 şüpheli ise Adli Makamlara sevk edilmiş olduğu,

TEM Şube Müdürlüğünce gözaltına alınan şüphelilere ait yakalanma, gözaltına alma tutanakları ile nezarethaneye giriş ve çıkış Doktor Raporlarının düzenlendiği, Cumhuriyet savcısının istemi ile doktorların emniyete davet edilerek nezarethaneye alınan kişilerin doktor raporlarının emniyette düzenlendiği, düzenlenen bu raporlarda polis tarafından yapılan işkence ve darp izlerinin olmadığı, (EK:13, 2adet klasör)

2.A.2. Konuyla ilgili olarak Yerel Makam ve Kişiler ile yapılan Görüşmeler

2.A.2. a-29 Nisan 2008 tarihine Valilik Makamında yapılan görüşmede Van Valisi Sayın Özdemir ÇAKACAK,

“-Asayiş toplantısı değerlendirme tutanaklarında da görüleceği gibi olayların öncesinde konuyu değerlendirdiklerini, 22 Mart 2008 günü gerçekleşen olaylarda, göstericilerin toplantı ve gösteriyürüyüşü yeri olarak kullandıkları alanın Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa göre belirlenen toplantı ve gösteri yürüyüşü alanı olmadığını, toplantı gösteri yürüyüşünün daha önce verilen dilekçede istenilen yerde olmadığını, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa göre belirlenen toplantı ve gösteri yürüyüşü güzergâhının kalenin yanındaki alan olduğunu, Müracaat yeri konusunda sorun olmadığını, ancak gösterilerin toplantı ve gösteri yürüyüşü için tespit edilen bu alanın dışındaki yerlerde şehir merkezinde gösterilerde bulunduğunun yol ve caddeleri kapattıklarını, 22 Mart Tarihinde olayların olacağı ile ilgili olarak istihbarat alındığını,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

22 Mart günü Nevruz Bayramı kutlamalarının yapılmasıyla ilgili olarak, DTP İl Başkan Yardımcısı ve Komisyon tarafından dilekçe verildiğini, Van Kalesi civarında eski miting alanına yakın bir parkta veya eski miting alanında veya Belediyenin bir asfalt şantiyesinin olduğu yerde kutlamak üzere izin istendiğini,

Kendilerinin programın 22'sinde değil, 21'inde yapılmasının uygun olacağını söylediklerini, Bunu yaparken İl Emniyet Komisyon kararı, asayişle de görüştüklerini ve aldıkları bilgiler doğrultusunda Nevruzun 21'inde kutlanmasının ilin huzur ve güvenliği, kamu düzeninin sağlanması açısından daha iyi olacağını düşündüklerini, 22'sinde yapılması konusunda ısrar edildiğini, hem 21'inde hem de 22'sinde güvenlik tedbirleri aldıklarını, Öncelikle kutlama komitesince 22'sinde eski Nevruz Bayramı'nın kutlandığı yerde bir, bir buçuk saatlik bir kutlama, belki protesto denilebilir, bu tür bir gösteri yapalım şeklinde bir görüş belirttiğini, daha sonra orada değil de DTP İl Binası'nın önünde vatandaşların toplanması ve buradaki konuşmadan sonra kutlanması ve şehrin her yerinde kutlanması şeklinde bir görüş belirttiğini,

DTP İl Binasının, merkez Cumhuriyet Caddesinin paralelinde arkada bir caddede olduğunu, 22 sinde sabah saatlerinden itibaren halkın orada toplanmaya başladığını, orada bayağı bir birikme olduğunu, bu yerin iş merkezlerinin olduğu şehrin göbeğinde bir yer olduğunu, normal şartlarda Nevruz değil hiçbir kutlamanın da olmayacağı bir yer olduğunu, orada ateşler yakıldığını, kutlama yapacağız dendiğini, Yasa dışı sloganlar atıldığını, posterlerin yer aldığını, toplanmanın yasa dışı olduğu gibi orada atılan sloganların da, gösterilerin, simgelerin de tamamen yasa dışı olduğunu,

Güvenlik Şube Müdürü tarafından toplananlara, il yöneticilerine toplantı yasa dışıdır, dağılmalarını söyleyin lütfen şeklinde ikaz edildiğini, dağılma olmayınca tekrar dağılmazsanız dağıtmak zorunda kalacağız diye söylendiğini ve topluluğun dağıtıldığını, dağıtıldıktan sonra da olayların başladığını ve devam ettiğini, olayların sadece topluluğun bulunduğu yerde değil de şehrin muhtelif noktalarında da başladığını ve o şekilde devam ettiğini,

Halkın 22 sinde toplanması düşünülen yerde Kale civarında toplanmadığını, Van'da bu tür şenliklerin, etkinliklerin Toplantı, gösteri yürüyüşleri Kanuna göre Kale civarı olarak belirlendiği, Başvuru dilekçesinde Üç baş vuru yeri olduğunu bu yerlerden birinin de burası olduğunu, başvuru dilekçesinde yer itibarıyla bir sorun olmadığını,

22'sinde olayların olanlardan çok daha büyüyebileceği ve kamu güvenliği açısından uygun olmadığını düşündükleri , Sadece saatle veya mahalle ilgisinden ziyade çok sayıda provoke edebilecek göstericinin de kent dışından ile geleceği bilgisi olduğundan izin

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

vermediklerini, Hatta olaydan önce terör örgütünün gençlik kanadından bir kişinin ile geldiğini ve olaydan birkaç gün önce de burada tutuklandığını,

Aylık güvenlik toplantılarında geçmiş ayın olayların değerlendirilerek gelecek ayın olaylarının incelendiğini önemli günlerin konuşulup, masaya yatırıldığını, ona göre orada kararların alındığını bunların haricinde her gün de asayiş toplantılarının olduğunu, 2008 yılı Nevruz kutlamaları ile ilgili olarak gelen bu istihbari bilgilerin bu toplantılarda bir değerlendirmeye tabi tutulduğunu ve tutanaklarının tutulduğunu,

22 si için red kararından sonra 22 sinde olabilecek gelişmeleri değerlendirmek için, toplantı ayrı bir Güvenlik Komisyonu olarak toplanılmadığını ancak Asayiş toplantısı olarak her gün toplanıldığını,

Olaylarda yaralanan vatandaş ve polis konusunda farklı sayıların ortaya atılıyor olduğunu, hastanelerden tespit ettiklerine göre 63 veya 64 vatandaştan yaralı, 49 tane de polislerden yaralı olduğunu, Hemen ayakta muayene veya tedavi olup hastaneden ayrılanların da olduğunu,

Vatandaşlardan yaralananlardan 2'sinin daha sonra hastanede öldüklerini,

Tam sayı olarak bilememekle birlikte ateşli silahlarla yaralananların da olduğunu,

Bu konuyu adliyenin soruşturmasına girdiği için başsavcıyla da görüştiklerini Başsavcıdan konunun titizlikle takip edilmesini eğer polis silahındansa bunun tespitinin Polis değilse nereden atıldığının tespitinin yapılmasını istediklerini,

Güvenlik güçlerinden genelde ezilme, taşla yaralanma şeklinde yaralanmaların olduğunu silahla yaralananın olmadığını,

Olayların çekiminin yapıldığını, ilk gün 165 kişinin Gözaltına alındığını daha sonra ertesi gün de alındığını, bunlardan 32 kişinin tutuklandığını, Gözaltına alınanların hepsinin de 2911'den değil de CMK 250'den dolayı tutuklandıklarını,

Van da toplu kutlamaların ne zamandan beri yapılıyor olduğu konusunda tam bir çalışma olmadığını ancak mahallelerdeki kutlamaları zaten yapılıyor olduğunu, onlara herhangi bir müdahale edilmediğini, mahallelerde Hidrellez gibi ateş yakılıp, mahallede, sokakta yapılan kutlamalara herhangi bir şey denilmediğini,

22 si için izin verilmemesi hâlinde yine de kutlamanın yapılacağını basın haberlerinde yer aldığını, DTP İl Başkanı tarafından İl Binasının önünde toplanacağız, orada basın açıklaması yapıp kutlama yapacağız vatandaş her yerde kutlayacak bayramı şeklinde açıklamaların yer aldığını öğrendiklerini, Göstericilerin Parti binası önünde toplandığını kutlama yapmak istedikleri mekânda toplanılmadığını,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

22 sindeki olayların sadece bir kutlamadan öte, olayların değişik semtlerde aynı saatlerde birden başladığında organize bir kutlamadan ziyade, kalkışma türü bir gösteri ve eylemler olduğunu, çünkü göstericilerin telefonlarla, bisikletlerle, araçlarla farklı yerlere yönlendirildiklerinin tespit edildiğini,

Van'da son zamanlarda her tür olayların örgütçe tırmandırılmaya çalışılıyor olduğunu, 8 Mart Dünya Kadınlar Gününün sadece 8 Martta kutlanmadığını kutlama yapılırken basın açıklaması yapılacağı şeklinde izinsiz gösteri ve izinsiz gösteri de yine güvenlik güçlerine taş atmalar şeklinde olduğunu, bu tür etkinliklerde polis mümkün mertebe kontrollü olduğunu, emniyet güçlerine fiziki müdahale olmadıktan sonra yasa dışı olsa dahi slogan atılması ve pankart açılması durumunda bile hemen müdahale edilmemesi, kameraya alınması şeklinde talimat verdiklerini ancak son zamanlarda özellikle slogan atılması ve pankart açılması ile kalınmadığını hep fiziki güç kullanımı olduğunu ve bunun da artan bir dozda olduğunu,

Göstericilerin attığı sloganların, Yaşasın lider apo, Öcalan, PKK halktır, halk burada. Yine yine baş kaldır liderimiz Öcalan. Kürdistan faşizme mezar olacak. Geliyor apocular geliyor. Şeklinde Tamamen terör örgütünü övücü mahiyette sloganlar olduğunu,

Sloganların atıldığı esnada orada sadece DTP il başkan değil, milletvekillerinin de olduğunu,

Olayların 22 Mart 2008 Cumartesi günü sabah 10.00 saatlerinde toplanma şeklinde başladığını 14.00 e kadar yoğun bir şekilde devam ettiğini ondan sonra azaldığını, 23 Mart 2008 günü olan ertesi gün ağır yaralılarından birinin hastanede vefat ettiğini Onun cenazesinde de olayların olduğunu artık her toplanmada bu tür olayların yani yasa dışı sloganlarla, taşlamaların her zaman oluyor olduğunu, Cenaze merasimi sırasında da yürüyüş de olduğunu ancak göstericiler polise taş atsalar da yürüyüş olsun dediklerini ve karışmadıklarını,

Vefat eden şahısların göstericilerin içinden olduğunu, kullanılan silahların kovanlarını bulamadıklarını, kovan bulsalar bunun kendileri için olayların aydınlatılması için çok kolay olacağını, doktorların da kurşun olabilir dediklerini, ancak kişilerde içerde merminin kalmamış olduğunu, Otopside kurşun kurşun deliği dediklerini,

Ölenlerin hepsine kurşundan diyemediklerini, emniyetin Van da ilk kez kullandığı plastik mermilerin de olduğunu, söylediklerine göre bu plastik mermilerin tam mermi olmadığını Avrupa Birliği standartlarında Avrupa Birliği ülkelerinin kullandığı vücuda geldiğinde patlayıp iz yaptığını Öldürücü olmadığını ifade edildiğini,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Güvenlik güçlerinin toplumsal olaylarda nasıl davranması gerektiği konusunda onlara eğitim hizmet içi eğitim kapsamında emniyet müdürlüğünün eğitimi verdiğini ancak bunun ne zaman verildiğini zaman olarak bilemeyeceğini, eğitimi verilmesini -gerek toplumsal olaylarda gerek vatandaşlarla olan ilişkilerde toplumsal olaylarda işte milletvekili olabilir, üst düzey bürokrat olabilir, bunlara nasıl davranmaları hususunda – devamlı söylediklerini,. Bunların ötesinde vatandaşa da davranış hususunda eğitimi verilmesini söylediğini,

Bunun ötesinde bu tür toplumsal olaylarda amir emir vermeden güç kullanmayacağı konusunda da önce amir pozisyonundaki kişinin sorumluluyla konuşacağı, sorumluyu ihtar edeceği, Dağıtım, işte size üç dakika, beş dakika süre veriyoruz, bu süre sonunda dağıtılmazsa yine zor kullanılarak dağıtılacaktır denildiğini, olaylarda da bunlara o ihtarların yapılmış olduğunu,

Plastik mermilerin bir insan üzerindeki etkisi nedir, tıbbi olarak yani sağlık açısından ne gibi olumsuz etkiler yaratabilir bu konudaki bilgilerinin olumsuz etkisinin olmadığı yönünde olduğunu,

Asayiş toplantılarında konuyu değerlendirdiklerini, orantısız güç kullanılmamasını da konuştuklarını, mümkün mertebe güvenlik kuvvetlerine fiziki saldırı olmadıktan sonra güç kullanılmamasını belirttiklerini,

Burada olaylarda kullanılan gücün orantılı güç olup olmadığı konusu ile ilgili olarak; orantılı güç kavramının izafi bir kavram olduğunu, bu orantıyı görüntülerin kanıtlamasının lazım geleceğini, Görüntülerden polisin silah kullandığının görünmediğini, silah kullananın gözüküyor olduğunu,

MOBESE'yi kurma aşamasında olduklarını, polisin plastik mermi kullandığının görüntülerde görülüyor olduğunu, polisin müdahale etmeseydi bu insanların kendiliklerinden dağılmayacaklarını, ..Nevruz kutlanmak istense idi il merkezinde, şehir merkezinde değil, her zaman kutlanılan yerde toplanılmış olacağını, orada toplanılsa idi farklı olacağını, göstericilerin gittikçe çoğalan bir grup şeklinde 2-3 bin kişi olduklarını,

“Diyelim ki polis etrafta önlemlerini aldı, müdahale ediyor, uyarıyor. “Slogan atmayın, yasa dışı iş yapmayın, dağılın... vs” Bekleseydi ne olurdu? Nasıl bir sonuçla karşılaştınız? Size verilen bilgilerde neler vardı? “ şeklindeki soruya “ -Bir saat veya bir buçuk saat kutlama gibi bir şey yapılacaktı. Görüntülerde görürsünüz, kutlama yapılacak bir mekân değil çünkü. Öyle bile olsa, kutlama da yapılsa bir saat, iki saat, iki saatin sonunda bu olaylar aynen devam ederdi. Çünkü onlar planlanmıştı” şeklinde beyanda bulunduğunu,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Gösterilerde yağmalama olmadığını ama seksen dört iş yerinin camlarının kırıldığını, bazı iş yerlerinin... Bakıyorsunuz, bu iş yeri kırılmadı, yanındaki kırıldı olaylar sırasında. “ dediği,

Mazlum Der, İnsan Hakları Derneği, baro, Çağdaş Hukukçular Derneği ve İHADER Genel Merkezinin hazırlamış olduğu raporla ilgili olarak kendisiyle görüşme yapmadıklarını,

Son yıllar içerisinde Van İnsan Hakları Kurulunun en iyi çalışan kurum olduğunu, ilde son dönemlerde yapılan 8 Mart etkinlikleri gibi bazı etkinliklerin sadece etkinlik olarak kutlanmadığını, bunları izinsiz gösteriye dönüştürüldüğünü, basın açıklamasının normal, belli sayıda insanla yapılması gerekirken, bir miting havasında yapılmaya çalışıldığını yine de bir şey demediklerini ancak 8 Mart'ta bir olay olduğunu,, Hüseyin Demir diye bir yurttaşın yaşamını yitirdiği ve orada yapılan ve birtakım gerçekten “orantısız güç kullanımı, işkence ve kötü muamele” olduğunun söylendiğini,

“Şimdi, bir de diğer illerde de birtakım tespit edilmiş görüntüler var. Gerçekten bu ne insan hakları hukukuyla ne üyesi olmak istediğimiz, sürecini yaşadığımız Avrupa Birliği hukukuyla ne de hukuk devletiyle bağdaşmayan görüntüler. Şimdi onları gördünüz mü bilmiyorum, on üç, on dört yaşında çocukların maruz kaldıkları durumları. Gerçekten yani ne vicdan kabul eder ne bir şey. On dört yaşında bir çocuğun -güvenlik görevlileri, 3 kişi, 4 kişi- kolunu kısıyorlar ve işkence yapıyorlar. Açık alanda. Bir tanesi de güvenlik görevlilerinin “Çekin, çekin.” diyor. Bu kadar da büyük pervasızlık var.

Efendim, başka bir çocuk emin olun 8-9 güvenlik görevlisinin coplarıyla, çocuk kapanıyor yere, tekrar kaldırıyorlar, kaçmak istiyor, kaçamıyor, tekrar coplarla karşılaşıyor. Şimdi bunlar tabii olacak şeyler değil. Örneğin raporlarda, anlatımlara göre, güvenlik güçleri ile tertip komitesinin görüşmeleri sürerken tam o anda saldırı başlıyor. Ne bir uyarı... Uyarı yapılmıyor. ... Raporlarda böyle bir şey var. Bu gerçekten buradaki bütün anlatımlar... Örneğin 2 kişi yaşamını yitirdi, 1 kişi gözünü kaybetti, 1 kişinin omzu koptu ve önceki gün de yaralı olanlardan biri hastaneden çıktı, taburcu oldu, fakat konuşma yeteneğini yitirdi. Yani bunlar yaşanmak zorunda mıydı? Yoksa gerçekten biraz güvenle...

Elbette ben şimdi atılan bu sloganların doğru olduğunu, yapılan gösterileri falan savunmuyorum. “ Şeklindeki ifadelere, “ –görüntülerde polisin göstericilerin dağılmasına yönelik uyarılarının görüleceğini, Sloganlara zaten bir şey demediklerini, bunların kameralarla tespit edililip daha sonra soruşturma açılması şeklinde talimatlandırdıklarını,

“ Diyelim ki 22'sinde izin verdiğiniz hâlde dışarıdan da insanlar gelecekti ama sonuç olarak, herhâlde, 22'sinde izin verilseydi yine kale civarında, gösteri alanında olacaktı. Onu

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

da sizin Van'da sahip olduğunuz emniyet güçleri önlem almakta yetersiz kalacak idiyse polis, jandarma, dışarıdan destek isteseydiniz ayın 22'si için. Güvenlik önlemlerini dışarıdan da destek alarak sağlasaydınız bu tür olayların yaşanması önlenmiş olmaz mıydı? “ şeklindeki soruya “-, normal toplantılarda, gösteri yürüyüşlerinde bizim güvenlik güçlerimizin sayısı yeter, dışarıdan almaya gerek yok. Şimdi Van'da uzun süredir terör örgütünün eylemi yok ve terör örgütünün müzahir kişilere veya terör örgütü yandaşlarına Van'da devamlı eylem yapılması yönünde baskıları var. Geçen yıl şehir merkezi dâhil on yedi tane patlayıcı imha edildi, bulunup imha edildi. Dolayısıyla bu tür kalabalıkların terör örgütü tarafından kullanılabilmesi veya başka örgütler de işin içine karışabileceği düşüncesi var. Sadece kutlamalarla ilgili güvenlik tedbiri değil bunlar, Provokasyon olabiliirdi tabii. ...İstihbarat Raporlarında gösterilerin provoke edileceğinin belirtildiğini ve o gün de illegal gençlik oluşumundan bir kişinin Van' a gönderildiğini, olaydan birkaç gün önce Serhat Yıldırım adındaki bu kişinin Vanda tutuklandığını,

Mersin'de, Hatay'da, Şırnak'ta, Batmanda ve birçok ilde daha 22 Mart'ta kutlama izni istendiğini, Batman'ın 22'sinde izin verdiğini, Mersin, Hatay, Şırnak illerinin kendileri gibi yaptığını, onların da 21'ine izin verdiklerini, kendilerinin kutlama komitesine: “21'inde yapın.” dediklerini, Nevruz'un netice itibarıyla toplumun bir kesiminin bayramı olmadığını herkesin bayramı olduğunu kendilerinin de normal bir bayram olsa orada bulunmak istediklerini, Bazılarına da biz de gidelim, biz de halay çekelim orada dediklerini, vatandaşın Nevruz'u kutlama olarak yapıyor, kutlama olarak düşünülüyor olduğunu ama bunların provoke edilebiliyor, farklı mecralara çekilebiliyor olduklarını, Sıkıntının da burada olduğunu, ...

Valilik makamının herkese açık olduğunu, telefonla kendilerine ulaşamaması gibi bir durumun olmadığını, bu konuda kimseyi ayırmadıklarını ayırmalarını da mümkün olmadığını,

Göstericilerin yapmış olduğu basın açıklaması konusunda savcılığa suç duyurusunda bulunulmuş olduğunu, ...devamlı talimatlarında polislere, güvenlik güçlerine, fiziki saldırı az da olsa önemli değil, çok saldırı olmadıktan sonra bir şey yapılmasın dediklerini ve kolluğun da bunu talimata uygun olarak böyle yapıyor olduğunu, Vanda olan İki olayda da İçişleri Bakanlığına kendilerinin de bir kusuru varsa Mülkiye müfettişi gelip incelesin diye yazı yazdığını, çünkü o tür şeyleri kendilerinin de tasvip etmiyor olduklarını, kanuna aykırı iş yapanın cezasını da görmesi gerektiğini,

Mülkiye müfettişlerinin geldiğini ancak raporlarının henüz kendilerine gelmediği için olaylarda hakkında soruşturma açılan kamu görevlisi olmadığını...” (EK:14,1-5)

2.A.2.b–29 Nisan 2008 tarihine Van Emniyet Müdürlüğü binasında yapılan görüşmede Van İl Emniyet Müdür Yardımcısı Mustafa UÇKAN

2911'e göre kutlama alanının kalenin yanındaki Kültür park olduğunu, 21'inde saat 22'de kutlamaların DTP İl Binası önünde yapılacağı bilgisinin alındığını, Diyarbakır'dan 22'sinde 3-4 bin kişilik bir grubun katılacağı bilgisinin alındığından dolayı 22'sindeki toplantıya izin verilmediğini, 22'sinde 21 Diyarbakır plakalı 7-8 otobüs ile dışarıdan göstericilerin geldiğini, ancak bunların olaylara karışıp karışmadığını bilmediklerini, 22 Mart 2008 günü sabah 8'den itibaren DTP İl binasının önünde toplanmaların başladığını, şehrin 8-10 noktasında da 200-250 kişilik genç kitlenin oluşturulduğunun görüldüğünü, olaylarda 2911'lik konunun kalmadığını TCK 250'lik suçların oluştuğunu düşündüğünü, TCK 250'lik suç doğmuş olduğu için kişileri almak için gerekeni yaptıklarını ve İl Emniyet Müdürünün kişilerin alınmasını söylediğini, bu konuda talimat verdiğini,

Silah kullanma konusunda emir verilmeden güvenlik güçlerinin silah kullanmadığını, Plastik mermi kullanma konusunda 26 bar'lık mermilerin kullanıldığını, güç kullanma konusunda amirlerin emri olmadığını ve her polis bunu kendisinin belirlediğini, İl Emniyet Müdürünün "Dağıtım" şeklinde bir emir verdiğini ve kendilerinin bunu uyguladıklarını, kişilerin dışarıdan gelenler olduğu için göstericiler içindeki şahısları olay esnasında almak istediklerini Van DTP binasında yapılan aramada elde edilen bulgularla ilgili olarak bir rapor olduğunu, Terör örgütü ve yandaşlarınca olaylarda Van'da en az 20 kişinin ölmesinin hedeflendiğini ve olaylardan önce Van'a gönderilen Serhat Yıldırım'ın tutuklandığını (EK:15,1-14-17/19)

2.A.2.c–29 Nisan 2008 tarihine Van Emniyet Müdürlüğü binasına yapılan görüşmede Van İl Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürü,

Terör örgütünün yayın organlarında (internet, tv, vs.) örgütün Nevruz'un başkaldırı şeklinde kutlanmasına yönelik talimatlarının olduğunu, Nevruz öncesindeki olayları ve Mart'ın 22'sinde kutlama yapma talebini değerlendirdiklerinde Nevruz olaylarının tırmanacağını değerlendirdiklerini ve bundan dolayı 22'sinde izin verilmemesini uygun gördüklerini, İldeki Ocak ayından sonraki eylemlerin şiddete yönelik olmasını Nevruz'da yapılacak eylemin bir provası olarak değerlendirildiğini, 22'sinde izin verilseydi alanda 40-45 bin kişinin olacağını, 22 Mart'taki gösterilere katılanların sayısının 3000 bin kişi olmadığını, DTP'nin kutlamayı 21 Mart saat 22:00'de kutlama alanı olarak kaledeki alandan DTP İl binasına alması sonucunda halktan bir çok kişinin kutlamalara katılmadığını, İl içinde gösteri yapan tüm göstericilere 60 kişiden oluşan bir ekip ile müdahale ettiklerini.." (EK:15,1-2/19)

2.A.2. d-29 Nisan 2008 tarihine Van Emniyet Müdürlüğü binasında yapılan görüşmede Van İl Emniyet Müdürlüğü Çevik Kuvvet Şube Müdürü,

“Emir alınmadan müdahalede bulunulmayacak şeklinde personele (135 kişiye) uyarı yapıldığını ve Personeli şehir merkezine dağıttıklarını, olaylar gelişince il emniyet müdürünün “göstericileri dağıtın “emrini verdiğini, olaylara müdahale eden personel sayısının 60 kişi olduğunu ve bu personeli 5’e böldüklerini, çağrı gelen yere personel ve araçları gönderdiklerini, Ancak çağrı gelen bir noktadan diğerine yetişemiyor duruma geldiklerini, araçlardan bazılarının da arıza yaptığını ve kullanamadıklarını,.. (EK:15,3-4/19)

2.A.2. e-29 Nisan 2008 tarihine Van Emniyet Müdürlüğü binasında yapılan görüşmede Van İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürü

“Olaylarda polisin silah kullanmadığını, şehrin muhtelif yerlerinde (10-11 yerde) olayların olduğunu, bu silah kullanma olaylarının göstericilerin içindeki provokatörlerden olabileceğini, bölücü örgütün bu olaylarla halkı devlete karşı kullanmak istediğini ve bu olaylarda da bunu gerçekleştirmek istediğini, Cumhuriyet karakolunun yanına kadar -300 m.- büyük bir gösterici grubunun geldiğini, Bir kişinin burada bu göstericiler tarafından yaralanmış olduğunu ve bunun üzerine ambulans çağırdıklarını ve bu kişiyi hastaneye gönderdiklerini, Plastik mermi atan eğitim görmüş 3 personelin olduğunu ve bu personelce 4 gün boyunca 200 merminin kullanıldığını ve bu mermilerin belirlenmiş hedeflere hayati zarar vermeyecek bölgelere atıldığını, (EK:15, 4-5/19)

2.A.2. f-29 Nisan 2008 tarihinde Van Emniyet Müdürlüğü binasında yapılan görüşmede Van İl Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şube Müdürü

“Martın 20’sinde görevli personele brifing şeklinde yemekhanede bilgi verildiğini, Polis dışında görev yapan diğer birimlere ait personelin sayısını bilemeyeceğini, silahın kim tarafından atıldığı konusunda emniyetin çalışmalarının sürüyor olduğunu, ölenlerden birisine örgütün sahip çıktığını ancak diğer kişinin defnine ailesinin örgütü karıştırmadığını, olaylara ilk olarak 60 kişinin müdahale ettiğini, daha sonra olayların gelişimine göre 12 bölgeye dağılan 600 kişinin olayların gelişimine göre arttırıldığını ve 750-800 polisin olaylara müdahale ettiğini, olaylara karışan 32 kişinin tutuklandığını, Savcılık kanalıyla hastanelerdeki yaralıların bilgisine başvurduklarını(EK:15, 5-7/19)

2.A.2. g- 29 Nisan 2008 tarihinde Başsavcılık Makamında yapılan görüşmede Van Cumhuriyet Başsavcısı

“Ölen şahıslarda balistik muayeneye uyumlu olmayan sonuçların elde edildiğini, ölen şahıslardan birinde mermi izi bulunduğunu , merminin delip geçmiş olduğunu,

Mülkiye Başmüfettişinin tevdi raporunun ellerine ulaşmış olduğunu ve raporda bazı polislerin orantısız ve aşırı güç kullandığı görüşüne yer verildiğini, polis soruşturmasında polisle çalışmanın bir eksiklik ve sakınca doğurabileceğini, olaylarla ilgili olarak 9 ayrı soruşturmanın devam etmekte olduğunu. (EK:16;1-5)

2.A.2. h- 29 Nisan 2008 tarihinde Başkanlık Makamında yapılan görüşmede Van Belediye Başkanı Sayın Burhan YENİGÜN;

Van hakkında kısa brifingden sonra, bölgeyi ve bölgenin nabzını hem memuriyeti hem de belediye başkanı olarak çok iyi bilen biri olduğunu, ..Her sene Nevruz kutlamalarının Van kalesinin güneyinde yapıldığını, Belediyenin kutlamalar için önceki yıllarda araba vermiş olduğunu, orada alanda seyyar WCler yapıyor olduğunu, bu yıl bu alanın özel mülkiyet olması ve bu kişinin mahkemeye dava açması nedeniyle orada kutlamaların yapılamadığını, DTP il başkan yardımcısının kendilerinden Asfalt şantiyesinin olduğu yerin verilmesi konusunda yardım istediğini, bunun uygun olmadığını, kendilerine Kültürpark alanının verilebileceğini, her türlü yardımı yapacağını ancak izin merciinin valilik ve emniyet olduğunu söylediğini, Kutlama komitesi başkanı Nemci Bey'in valilikten izin aldığını söylediğini ve Başkan yardımcısını yardım konusunda görevlendirdiğini, Nemcinin daha sonra kendisine "Sen halkın mı yoksa emniyetin mi başkanısın?" dediğini, 21 Mart Cuma günü de Ankara'ya gittiğini ve 23 Mart Pazar günü de Van'a döndüğünü, Belediyeye ait zararın 250 bin YTL' olduğunu ve birçok Belediye tesisine ve aracına göstericilerin zarar verdiklerini, DTP milletvekillerinin bu tansiyonu düşürebileceklerini ancak bunu yapmadıklarını, esnafın mekanlarına çok zarar verilmiş olduğunu, belediye olarak bu yıl Nevruz'u kutlamanın siyasi şov olacağını düşünmüş olduklarını, diğer parti (DTP)nin bunu siyasi şov haline getirdiğini, Belediye olarak ayrı kutlama yapmalarının ayıp olacağını, Olaylar sonucunda Sempaş ve Defterdarlık binasında büyük zarar olduğunu, esnafın bu olayların olmasına taraftar olmadığını ve göstericilerden şikâyetçi olduklarını, Valilikçe izin verilseydi bu olayların olmayacağını, kendisinin yasaklara karşı olduğunu, ancak anarşi ve terörü de destekleyemeyeceğini, izin verilen yerlerde bu kutlamaların yapılabileceğini,

DTPlilerin bölgede birçok olayı kışkırtıyor olduklarını, olaylarda DTPnin etkisinin olduğunu ve bunların olayları ve bölgeyi devamlı tahrik ettiği ve kışkırtıyor olduklarını,

İl yöneticilerinin ve polis yetkililerinin atanmasında halkın hassasiyetlerini bilen kişilerin atanmalarını,

Olaylardan sonra polisin halkı tahrik edici slogan ve yürüyüşünün olmadığını, olaylarda Vali ve emniyet müdürünün zaafı olduğunu düşünmediğini, valinin geldiği

günden beri proje üreterek yatırım yapmak isteyen bir kişi olduğunu, emniyet müdürünün daha önce Bitlis'te çalışmış, bölgeyi bilen birisi olduğunu,

Olayların sebebinin DTP nin ve terör örgütünün kışkırtma ve tahrikleri olduğunu, göstericilerin ÖSS sınavına hazırlık için Belediyece verdikleri ve VÖDER' (Van Öğretmenler Derneği)in kiraladığı binayı yaktıklarını ve belediye olarak bu derneğe bina verdikleri için kendilerini tehdit ettiklerini ve DTP li Belediye meclis üyelerin bu olayı bile tahrik ettiklerini, (EK:17;1-9)

2.A.2. 1- 29 Nisan 2008 tarihinde Van Urartu Otelinde yapılan görüşmede Tertip Komitesi Başkanı ve aynı zamanda DTP İl Başkanı Vekili Nemci KALÇIK,

11 Martta 22'sinde kutlama yapmak için Valiliğe bir dilekçe ile müracaat ettiklerini, 19 Mart 2008 günü Güvenlik Şube Müdürünün saat 18 00 de 22'sinde değil 21'inde yaparsanız izin veririz dediğini ve bunun üzerine Sayın Vali'ye 22'sinde izin vermiyorsanız 23 veya 24ünde verin şeklinde görüş belirttiklerini ve Vali' nin 21 Martın dışında bir günde izin verilmeyeceğini söylediğini, bunun üzerine Sanayii Ticaret Odası başkanının 2 kere Milli Eğitim Bakanı, 2 kere İl Valisi ve 4 kere kendileri ile görüştüğünü ve kendilerinin 21 Mart 2008 tarihinde de, tertip komitesi olarak kutlama yapmaktan çekildiklerini Valiliğe bildirdiklerini,

22 Mart 2008 sabahı DTP il binası önünde halkın toplanmaya başladığını, tertip komitesi olarak o sırada il binasında olduklarını, 22 Mart 2008 günü saat 13'00 te polisin gösteriyi dağıtmak için müdahale ettiğini ve olayların bundan sonra başladığını, DTP il başkanı ve 46 kişinin görüşmenin yapıldığı tarihe kadar tutuklu olduklarını, bu 46 kişiden partilerinin üyesi ve yöneticisi olanların var olduğunu, olaylar başladığında polislerin parti binalarının camlarını kırdıklarını, saat 11 00-12 00 gibi de partide arama yaptıklarını kendilerini küçük odalarda topladıklarını,

22 Mart 2008 günü halkın parti binasında basın açıklaması yapılacağını bilmediğini, kendilerinin DTP il yönetimi olarak parti binasını açacaklarını ve partide –gelen olursa-bayramlaşacaklarını söylediklerini, parti binasından gazdan korunmak için bazı şeyler atıldığını, daha önce hiç görmediği insanların parti binasının içinde olduğunu ve onları gördüğünü, parti binasında basın açıklaması yapacaklarını bildirmediğini, İl başkanının 21 Mart 2008 de yaptığı basın açıklamasından dolayı 22 Mart 2008 tarihinde gözaltına alındığını, İl başkanı ve kendilerinin 22 Mart 2008 de parti binasında olduklarını ve gözaltına alındıklarını,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Kendilerinin olaylar başlamadan güvenlik güçlerine 10 dakika izin verilmesini göstericileri dağıtacaklarını söylediklerini ancak müsaade etmediklerini ve tam bu esnada göstericilere müdahale ettiklerini,

Van'da nevruzların Martın 13 ünde başlayıp 28 inde bittiğini, halkın 4 ayrı mahallede 21 inden önce Nevruz ateşi yaktıklarını ve Nevruzu kutladıklarını,

Halk bunu kutluyorsa, siz niye kutluyorsunuz? On beş gün, halk kendi mahallesinde, evinin önünde kendi bildiği geleneklerine göre bu bayramı kutluyorsa sizin böyle insanları kitlesel olarak bir araya getirip bu bayramı kutlamaktan muradınız nedir? Şeklindeki Başkanın sorusuyla ilgili olarak;

...Hemen hemen her sene, 92'den beri, 21, 22, 23'ünde şehrin dışında Nevruz Alanına giderek kutlama yapıldığını, şehrin dışında, bir karnaval havası ile her sene Nevruzun kutlandığını ve gelenekselleştğini, bunu kutlamadıkları an, geçen sene parti olarak, yani DTP olarak kutlamadıklarını, halk olarak bir düzenleme kurulu kurulduğunu, ve halkın orada nevrüz bayramını kutladığını ama siyasi bir parti veya siyasi bir şey olmadığını, DTP nin de farklı farklı insanların da katıldığını,... Valinin de Emniyet Müdürünün de davet edildiğini, siyasi partilerin, hemen kim olursa olsun, yani siyasi düşüncesi ne olursa olsun davet ediliyor olduğunu,

1992 yılından beri şehrin dışında Nevruzu geleneksel olarak kutladıklarını 1997 yılında parti olarak kutlamadıklarını o yıl kutlama komitesinin partilerinden olmayan kişilerden oluştuğunu, (EK:18;;1-9)

2.A.2. i- 29 Nisan 2008 tarihinde Van Urartu Otelinde yapılan görüşmede Tertip Komitesinden Bir Şahıs

“ Nevruzu 8 yıldan beri kutladıklarını, 22 Mart 2008 günü il binasının önü ve çarşıya gelen yolların polis tarafından tutulmuş olduğunu, 21 inde İl Emniyet Müdürünün yerel tv lerde -Yarın size sürprizimiz var onu göstereceğiz -şeklinde plastik mermilerden bahsettiğini, bu plastik mermilerin polisçe kullanılması sonucunda kişilerin ölümüne neden olduğunu, ve bu silahın ilk kez Van halkı üzerinde denenmiş olduğunu, Emniyet müdürünün bu silahı 22 sinde deneyeceklerini tv lerden bildirmiş olduğunu, daha önce Nevruzu kutladıkları yerin özel şahsa ait bir yer olduğunu, Emniyetteki görevlilerin (Güvenlik Şube) bu yerin müsait olmadığını, Belediyeye ait fuar alanının tahsisinin yapılabileceğini bildirdiklerini, kendilerinin de Belediye Fuar Alanının olan bu yerde kutlama yapılabileceğini, 22 sinde izin verilmesini talep ettiklerini,

Zeki Erinç'in vurulma yerinin eski meteoroloji yanı olduğunu, bu şahsın DTP üyesi olmadığını ve esnaf olduğunu, Fahrettin Şedal' ın Yüksekova'daki olaylarda yaralanıp

Van'a gelen bir kişi olduğunu, Ramazan Dal'ın Vanlı olduğunu buradaki olaylarda ölmüş olduğunu ve bu şahsın özürlü bir kişi olduğunu, öldüğü yeri bilmediğini ancak Belediye garajının oralarda bir yerde öldüğünün söyleniyor olduğunu,

Olaylar esnasında Van milletvekilleri ile DTP il başkanının polise müsaade edin dediğini ancak polisin buna müsaade etmediğini , Herhangi bir uyarı yapılmadan Güvenlik Şube Müdürü Zeki Bey'in müsaade yok, 2 dakikada dağılın dediğini ve Milletvekillerine o karambolde hakaret edildiği ve dövüldüğünü, Parti önündeki kutlamalar sırasında diğer yollardaki ve caddelerdeki olaylardan bilgisinin olmadığını ve toplanan kişilerin her türlü provokeye açık olduklarını (EK:18;9-14/18)

2.A.2. j- 29 Nisan 2008 tarihinde Van Urartu Otelinde yapılan görüşmede Tertip Komitesinden Bir Şahıs

“Kendilerinin 21 Mart 2008 tarihinden önce mahallelerde kutlama yapılması için mahalle komitelerine bildirdiklerini, ancak 22 Mart 2008 tarihinde kanunsuz gösteri yapılacağını söylemediklerini ve tertiplemediklerini, sadece 22 Mart 2008 tarihinde partide kutlama ve bayramlaşma yapacaklarını bildirdiklerini, 21 Mart 2008 tarihi Cuma gününe geldiğinden dolayı toplantıyı ve bayramlaşmayı 22 Mart 2008 tarihinde yaptıklarını, çünkü buraya gelecek kişilerin %80'inin Cuma namazına giden kişiler olduğunu bundan dolayı 21

Mart 2008 tarihini tercih etmediklerini zaten daha önce de hiçbir toplantılarını Cuma günü yapmadıklarını,

22 Mart 2008 tarihinde parti binası önünde ve diğer sokaklarda olan olaylarda kendilerinin etkisinin olmadığını, halkın kendiliğinden bu olayları ve kutlamaları yapmış olduğunu, kendilerine izin verilseydi bu topluluğu dağıtabileceklerini, polis tarafından cemaatlara yakın olan esnafın dükkânlarının korunduğunu garibanların korunmadığını Türkmenoğlu mobilyanın korunduğunu, VÖDER'in kiraladığı binanın neden ve kimler tarafından yakıldığını bilmiyor olduğunu,

Daha önceden 22 Martta 2008 tarihinde Van Kalesinin bulunduğu yerde Nevruzun kutlanacağını halka duyurulmuş olduğunu ve 22 Martta 2008 tarihinde halkın bu alana geldiğini ancak kolluk kuvvetleri buna izin vermeyince halkın DTP il binasının bulunduğu sokağa ve diğer sokaklara yönelmiş olduğunu ve kutlamaların buralarda yapılmış olduğunu, (EK:18;14-18/18)

2.A.2. k- 29 Nisan 2008 tarihinde Van Urartu Otelinde yapılan görüşmede Van Esnaf ve Sanatkârlar Birliği Başkanı

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Kendilerinin Nevruz kutlamalarını 21 Mart 2008 Cuma günü olacağını basından duyduklarını ancak kutlamaların Cuma günü olmadığını, 22 sinde çarşıya çıktığında ortalığın karışmış olduğunu gördüğünü, Esnafıdan ne istediklerini ve dükkanları neden yağmaladıklarını bilemediğini, yağmalanan ve zarar verilen dükkanların rasgele seçilmiş olduğunu, olayların 22 Mart cumartesi ve 23 Mart pazar gününde de devam ettiğini, göstericilerin lastik ve ateşleri yollarda, caddelerde, mahallelerde yaktıklarını ve yolları kapamak amacıyla bunları yapıyor olduklarını, göstericilerin kendi mahallesinde bir kadının duvarını yıkmaya üzerine kadının ne istiyorsunuz dediğini ve bunun üzerine kadına saldırdıklarını, esnafın olaylardan çok zarar gördüğünü, taziyelerden sonra da esnafın dükkanlarına saldırıldığını,

21 Mart 2008 tarihinde izin verilmiş olsaydı bu olayların olmayacağını, olaylar olsa bile bu şekilde olmayacağını, eskiden Kalede kutlandığında herkesin oraya gittiğini ve karnaval havası içinde Nevruzların kutlanır olduğunu hatta esnafın orada stant açtığını ve buradaki yerlerin esnafa ihale ile veriliyor olduğunu,

Kutlama komitesinin 22 Mart 2008 Cumartesi günü olmasını, dışarıdan gelecek kişilerin Cuma günü yetişemeyeceğini bildirerek istemiş olduklarını duyduklarını, Nevruz olaylarından sonraki 10-15 gün sonra bile bu olayların gerginliğini esnafın üzerinden atamadığını,

İl Valisinin başarılı ama gelip, ilin konumu ve insanlarını tanıyınca kadar değiştiriliyor olduğunu, Valilerin bu kadar sık değişmemesinin gerektiğini, İl yöneticilerinin o ilde en az 4-5 yıl kalmalarının gerektiğini (EK:19,1-5/5)

2.A.2. 1- 29 Nisan 2008 tarihinde Van Urartu Otelinde yapılan görüşmede Mazlumder Van Şube Başkanı,

1992 yılındaki Nevruz kutlamalarının da problemlili olduğunu, 1998'deki ufak problem sayılmaz ise 16 yıl boyunca Nevruz kutlamalarında Van'da bir problem olmadığını, 2008 deki kutlamalarda olayların çıktığını, Bu yıl problem çıkmasının nedeninin de bu yılki yasaklama kararı olduğunu,

Bu tür hak ihlallerinin olmaması için buraya atanacak yöneticilerin bölgenin hassasiyetini bilen ve bu hassasiyetleri gözetken kişilerden seçilmesinin gerektiğini,

Van'da bugüne kadar Nevruzda olayın çıkmamış olduğunu, bu yıl yasaklama getirilmesinin bir basiretsizlik olduğunu, Van'da herkesin izin verilmemesi halinde olayların çıkabileceğini biliyor olduğunu,

Olaylarda cam kırılmasının, kanunsuz toplantı, gösteri yapılmasının kabul edilemez olduğunu, halkın böyle bir tepkisinin oluştuğunu veya bu tepkinin teşvik edilmiş

olabileceğini ancak polisin de gösteriyi dağıtmak için orantısız güç kullandığını bunun da kabul edilemez olduğunu, olaylarda plastik mermi atan silahın özellikle Nevruza yetiştirildiğini ve basında da bu konunun yer aldığını, Polisin mutlaka insan hakları eğitiminden geçirilmesin ve toplumsal olaylara müdahale konusunda eğitilmesinin gerektiğini,” (EK:20; 1-3/14/14)

2.A.2. m- 29 Nisan 2008 tarihinde Van Urartu Otelinde yapılan görüşmede İHD Van Şube Başkanı

22 Mart 2008 Cumartesi günü sabah saat 9’00 da DTP il binasının önünde 250-300 kişinin olduğunu ve sürecin gözlemcisi olarak orada olduklarını, Güvenlik Şube Müdürü Zeki Bey ve Milletvekillerinin göstericilerin dağılması için görüştüklerini gördüğünü ve Güvenlik Şube Müdürünün tamam siz göstericileri dağıtın dediğini ancak dağıtın demeye zaman kalmadan 2 tane panzerin göstericilerin ve güvenlik şube müdürü ve polislerin de üzerine sürüldüğünü ve müdahale emri verilmeden olaylara müdahale edildiğini, bu Panzerlerin Çevik kuvvete ait panzerler olduğunu, Güvenlik Şube ile Çevik Kuvvet arasında bu aşamada herhangi bir görüşme olmadığını, Güvenlik Şube Müdürü’nün görüşmesi bitmeden diğer polislerin göstericilere ve topluluğa müdahale ettiğini, Sis bombalarının halkın üzerine atıldığını, Hüsnü Abi diye birinin kafasına sis bombasının isabet ettiğini ve bu kişinin araştırma hastanesinde yattığını,

Olaylara müdahale amacıyla kullanılan plastik mermilerin halkın üzerine ve öldürücü yerlerine nişan alınarak atıldığını birçok insanın bu şekilde yaralanmasına karşın gözaltı ve tutuklanma korkusuyla hastaneye gitmemiş olduğunu,

Gösterilere katılmamış bir çok kişinin de polisin rasgele ateş atışı sonucu yaralanmış olduğunu, Gülşen Aslan’ın bunlardan biri olduğunu, bu kişinin kendi evinde çocukların yaktığı ateşi seyrederken panzerden atılan bir plastik mermiyle yaralanmış olduğunu,

Van TV’de ve Merkür TV’de bir gün öncesinde İl Emniyet Müdürünün gösteri alanından “ -Yarın gösterilerde size bir sürprizimiz var” diyerek plastik mermi atan silahı gösterdiğini,

Bu olayların yöneticilerin (Vali, Emniyet Müdürü gibi) basiretsizliğinden ortaya çıkmış olduğunu, Yöneticilerin bu olayları bastırabilecek ve önleyebilecek basirete sahip olmadıklarını,

Plastik mermilerin gördükleri vakaların çoğunda kişilerin vücudunu delmiş, organlarını dağıtmış ve içeride kalmış olduğunu,

Selam Yaşar adlı bir şahsın annesi ve kendisinin olaylarda mermi yarası aldığını ve mermilerin ayağını delip geçtiğini ifade ettiklerini ancak bu kişilerin hastaneye gitmemiş olduklarını ve raporlarının da olmadığını,

Olaylarda silah kullanıldığını ve sokakların tam bir savaş alanı gibi olduğunu, Silah kullananların özellikle panzerin üzerindeki kişiler olduğunu, kullanılan bu silahların hem plastik mermi atan silahlar hem de normal silahlar olduğunu, Özel harekât timlerinin de silah kullandığını gördüğünü, Mehdi Perinçek' in de bu silahların kullanıldığını gördüğünü, Kullanılan silahların kalaşnikof marka uzun namlulu silahlar olduğunu, sokaklarda hem plastik mermilerin hem de silahlara ait mermilerin boş kovanlarının olduğunu, **(EK:20,3–14/14)**

2.A.2. n- 29 Nisan 2008 tarihinde Van Urartu Otelinde yapılan görüşmede ÇHD Van Şube Başkanı Murat Timur,

“Olaylar esnasında Adliyenin önünde otobüs ile kapatılan bir alan olduğunu ve polisçe alınan kişilerin buraya konulduğunu ve 10-12 polisin buraya aldığı kişileri dövüyor olduğunu, bunu orada bulunan arkadaşının avukatlık bürosundan gördüğünü, İlk olayların çıktığı anda göstericilerin sayısının sabah 9’00da DTP il binasının önünde 300-500 kişi olduğunu, olaylara polis tarafından burada müdahale edildikten sonra göstericilerin diğer sokaklara dağıldığını ve buralarda olayların olduğunu duyan halkın da sokaklara akın ettiğini,

Göstericilerin dükkânlara kaldırım taşı attıklarını, polislere de bu taşların atıldığını, göstericilerden bazılarının bir süpermarkete kaçtığını ve marketin sahibinin de bunları polise teslim etmesi üzrüne diğer göstericilerin bu marketin camlarına taş atıp ve yağmaladıklarını,

Foto Renk’ in sahibi ile görüştüğünde eylemler esnasında göstericilerin dükkanı niye kapatmadın dediklerini ve kapatmadığından dükkanına saldırdıklarını bu kişiye söylediklerini ve bu kişinin dükkanının zarar gördüğünü,

Gözaltı esnasında çok sayıda kaba dayak olayının kendilerine bildirildiğini, gözaltına alındıktan sonra hem nezarethaneye alınırken hem de adliyeye sevk edilirken alınan doktor raporlarında yanlarında polis olduğu için kişilerin bir şey söyleyemediklerini, göstericilerin nezarethaneye ilk giriş muayenelerinin emniyette yapıldığını, doktorun emniyete gittiğini, şahıslar ilk alınırken kötü muameleye tabi tutulduğunu, Şahısların gözaltına alınırken ve ilgili birime sevk edilirken kötü muameleye maruz kalmış olduklarını,

Dışarıdan göç edenlerin ağırlıkta olduğu Hacıbekir mahallesinde, Nevruz kutlamalarının 21 inden birkaç gün önce başlıyor olduğunu,

22 Mart 2008 tarihinde yer tespit edilerek kutlamalara izin verilseydi bu olayların olmayacağını, DTP kitlesinin bu kişilerin sokakta eylem yapmasını önleyebilir miydi? bu sorunun sorulabileceğini ancak yöneticiler ve DTP arasında bir siyasi zıtlışmanın olduğunu,

DTP il binasının önünde milletvekilleri ile Zeki Akyol arasındaki görüşmeler esnasında hiçbir uyarı yapılmaksızın panzerlerden ateş açıldığını ve bu esnada henüz diğer yerlerde herhangi bir olayın olmamış olduğunu, görüşmeler esnasında halka yönelik olarak “Dağılın yoksa müdahale edeceğiz” şeklinde topluluğa yönelik bir ihtarın yapılmadığını, milletvekilleri ile Zeki Akyol arasındaki görüşmeler esnasında topluluğa müdahale edildiğini,

Bir poster indirmekle devlet yıkıldı şeklindeki anlayışı sorgulamak gerektiğini,

Göstericilerin başka birimlerin nezarethaneleri olduğu halde TEM Şubenin nezarethanesine 20-22 kişi halinde alındığını, İlk anda 168 kişinin gözaltına alınmış olduğunu, gözaltına alınan kişilerle ancak 20-25 kişilik gruplar halinde avukat odasında görüştüklerini, kişilere sağlıklı bir hukuki yardım sunamadıklarını, bir an önce bu sağlıklı ortamdan kurtulmak için kişilerin daha çok susma hakkını kullandığını, 5-10 kişinin ifade verdiğini, Emniyetin diğer şubeleri kullanılsaydı birçok sağlıklı durumun önlenbilmiş olacağını, (EK:21,1-6/6)

2.A.2. o- 29 Nisan 2008 tarihinde Van Urartu Otelinde yapılan görüşmede (VÖDER) Van Öğretmenler Derneği Başkanı

“Hacıbekir ve Yenimahallede iki temsilciliklerinin olduğunu, olayların öncesinde bu mahallelerdeki iki okuma salonunda kendilerine yönelik olayların olabileceğini mahalle sakinleri nin söylediğini ve olaylar öncesinde buraları boşalttıklarını ve buraların göstericilerce taşlandığını, Milli Eğitimde öğretmen olduklarını ve 2000 yılından bu yana burada bulunduklarını, Bu mahallelerde sadece derneklerine ait binalara yönelik saldırı olduğunu,

Buradan bulundukları bu iki mahalleden cehaletin kökünün kazınmasını istemeyenlerin olduğunu, bu mahallelerin polisin bile çekinerek girdiği yerler olduğunu,

Hacıbekir mahallesindeki binalarını olayların olduğu gün ve ertesi gün molotof kokteyli atılarak yakıldığını, İkinci gün kapı kırılarak içeriye girilmiş ve binanın iki katının yakılmış olduğunu, Bu olayların olmasından 3-4 gün önce bu binadan çıktıklarını ama eşyalarının orada kaldığını, 21 Mart 2008 Cuma günü bu binalara molotof atılınca durumu emniyete bildirdiklerini, bu olayları yapanların bu mahallelerde olan insanlar olmadığını, Bu binalarda kurs verme konusunda Valilik ve Halk Eğitim ile protokol yaptıklarını,. 200-

250 öğrencinin bu kurslara (ÖSS-OKS) katıldığını, Derneğin üye sayısının 72 olduğunu ve Hacıbekir dışındaki yerlerde faaliyetlerine devam ettiklerini, Hacıbekirdeki bina yandığından buradaki faaliyetlerine ara verdiklerini,

Bu iki mahallede ilköğretime devamın çok düşük olduğunu, öğrencilerin %40'ının kız öğrenci olduğunu, bayan öğretmenlerinin olduğunu ve Kursların ücretsiz olduğunu, 2007 yılında 573 öğrenciden 373'ünün tercihli liselere (Fen, Anadolu) girdiğini, öğrenci sayılarının bu yıl 3000'e yaklaştığını, hedef kitlelerini fakir ve muhtaç durumda olan ve dershaneye gidemeyen öğrenciler olduğunu, kayıtların kasımda yapılmakta olduğunu, dernek üyelerinden aidat olarak 120 TL olarak masraflarını bu şekilde karşıladıklarını (EK:22,1-7/7)

2.A.2. ö- 30 Nisan 2008 tarihinde Van Devlet Hastanesinde yapılan görüşmede Van Devlet Hastanesi Başhekim Yardımcısı,

“Polis memurlarının tamamının taşla yaralanmış olduğunu, Vatandaşlardan Gülşen Aslan'ın göğsünden plastik merminin girmiş olduğu ve Sağ akciğeri delip arkada kalmış olduğunu, bu şahsın Plastik cerrahide ameliyat edildiğini,

Vatandaşlardan birinin sinüs boşluğuna bir merminin girmiş olduğunu ve göze değmeden göz altına isabet etmiş olan bu mermiyi çıkardıklarını, bunun yakın bir atış olmadığını, yorgun mermi denilen, üstten gelen bir mermi olduğunu,

Ortopedide yatan bir hastanın da plastik mermi ile yaralanmış olduğunu,

Ölen Zeki Erinç'in, batın bölgesinden giren bir mermi ile karaciğer harabiyeti olan bir hasta olarak İpek Yolu Hastanesinde ameliyat olmuş olarak kendilerine geldiğini, kendilerinin yoğun bakım için hastaneye aldıklarını ancak hastanın daha sonra hastanelerinde vefat ettiğini,

Gözaltına alınanların muayenesi için Savcılıktan kendilerine yazı geldiğini ve bu yazıda şahısların muayenesinin emniyette yapılmasının istenmiş olduğunu, bunun üzerine oraya 3 hekim görevlendirdiklerini, bu hekimlerle görüştiklerini ve uygun ortam ve şartlar sağlandıktan sonra bu işlemin yapılabileceğini söylediklerini (EK:23,1-4/6)

2.A.2.p- 30 Nisan 2008 tarihinde Van Devlet Hastanesinde yapılan görüşmede Gözaltındakileri Muayene eden bir doktor

“Savcının talimatı ile oraya gittiklerini, orada ayrı bir oda oluşturulmuş olduğunu ve polisin yokluğunda şahısların muayenelerini yaptıklarını, durumu kötü olanları Devlet hastanesine gönderdiklerini, bunların muayenelerinin hastanede yapıldığını bunların dışındakilerin adli muayenelerini yaptıklarını,

Adli muayeneyi polisin olmadığı bir ortamda yaptıklarını, muayene için uygun bir ortamın oluşturulmuş olduğunu, genel olarak ağır vakaların olmadığını, basit ekimozların, sıyrıkların olduğunu, 3 gün boyunca kendisinin orada görevli olduğunu nezarete alınan hiçbir şahıstan emniyette şiddete maruz kaldıklarını duymadığını, ekseriyetindeki ekimoz ve lezyonların sokakta coplanmaktan kaynaklanmış olduğunu, büyük çoğunluğunda da ekimoz olmadığını, Kadınlardan birinde yüz travması olduğunu, diğerlerinde herhangi bir lezyon ve ekimozun olmadığını, Van’ da adli tıp kurumunun birimi olmadığını, (EK:23,5-6/6)

2.A.2.r- 30 Nisan 2008 tarihinde Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Araştırma Hastanesinde yapılan görüşmede Başhekim Yrd. Op. Dr Yeşim Edirne,

“Gelenlerin arasında en fazla darp edilenlerin olduğunu, kurşunlanmaların hepsinin plastik mermi yaralanmaları olduğunu, Normal kurşun ile yaralanmanın olmadığını, kendisinin plastik mermi ile yaralanmayı ilk defa burada gördüğünü,

Şakir Alagöz adlı vatandaşın ön kolun ateşli silah (plastik mermi) yaralanması şeklinde olduğunu,

Ayşe Engin’in bacağından plastik mermi çıkardığını ve merminin sol uylukta kas içinde olduğunu,

Polis memurlarından gelenlerden parmağı kopanların da var olduğunu, ayakta tedavilerini yapıp daha sonra gelmeleri için taburcu ettiklerini,

Hastanede çok büyük bir kargaşa, infial olmadığını, kendilerine olaylardan sonraki günlerde de hasta geldiğini bunlar arasında Hakkâri ve Muş’tan da gelen hastalar olduğunu,

Olayların kendilerini çok rahatsız ettiğini, olaylar anında çocuklarıyla birlikte dışarıda olduklarını, Panzerlerin gelip gidişi ve sokaktaki kargaşanın kendilerini korkuttuğunu, Yürüyerek hastaneye geldiğini ve -ne yapıyorsunuz? Sokağa çıkabiliyor musunuz? Şeklinde her yerden kendilerine telefonlar geldiğini, Van’ın olaylarla imajının bozulduğunu, olayların biraz abartıldığını ve olayların çok sıkıntılı ve üzücü olduğunu,

Yazdıkları raporlarla ilgili hiçbir kamu görevlisinden doğrudan veya dolaylı bir müdahale olmadığını,

Şu anda hastanede olaylarla ilgili yatan hastanın olmadığını (EK:24,1-7/7)

2.A.2.s-Olayların olduğu yerlerin yerinde görülmesi ve esnafla görüşmeler.

Komisyonumuz 30 Nisan 2008 tarihinde olayların olduğu yerleri yerinde görmüş ve buradaki başta işyeri zarar gören esnaf olmak üzere esnaf ve çalışanlarla görüşmüş, bu kişiler olaylardan duydukları sıkıntı ve Van ilinin bu olaylarla anılmasından duydukları üzüntüyü dile getirmişler,

22 Mart tarihinde izin verilmiş olsaydı olayların olup olmayacağı ve neticelerinin daha ağır olup olmayacağını söylemenin mümkün olmayacağını ancak aynı olaylar olsa bile “izin verilseydi bunlar olmazdı!” şeklindeki söylemlerin olmayacağını ve bu durumda halkın olaylardan tertip komitesi ve örgütü sorumlu tutacağını ancak şuan olayların bu hale gelmesine 22 Mart 2008 tarihinde izin vermeyen yetkililerin sebep olduklarını ve bu kişilerin maalesef basiretli davranamadıklarını, (EK:25,,1-2/2)

2.A.2.ş-Olaylarda yaşamını yitiren şahısların ailelerine taziye bulunma ve aile fertleriyle görüşme ile kamu görevlilerinden yaralananlarla görüşmeler.

Komisyonumuz 30 Nisan 2008 tarihinde olaylarda yaşamı yitiren Zeki ERİNÇ’in ailesine taziye ve ziyaretinde bulunmuş ve bu görüşmede, maktulün eşi,

“Eşinin ölümünden sonra kaynanası ve çocuklarıyla ortada kaldığını, kayınpederinin de önceden vefat etmiş olduğunu, çocuklarına nasıl bakacağını düşündüğünü, Eşinin 22 Mart Günü kendisine : “Liste yaz, ben erzak almaya gideceğim. Nevruz, dükkânı kapatacağım, eve geleceğim.” Dediğini ancak akşama önce yaralandığının daha sonra ölüm haberinin geldiğini, eşinin belediyede bir dükkanda kundura tamircisi olduğunu bu dükkânı işletecek başka bir kimsesinin de olmadığını, (EK:26,1-2/2)

Yine olaylarda yaşamını yitiren Ramazan Dal’ın babası ve kardeşlerine evlerinde taziye ziyaretinde bulunmuş ve bu görüşmede maktulün babası oğlunun 22 Mart günü evden arabası ile ayrıldığını caddelerin kalabalık olmasından ve polisler yolu kapattığından dolayı sokağa girememiş olduğunu ve arabasını bırakıp çarşıya gitmiş olduğunu o esnada olayların arasında kaldığını orada vurulmuş olduğunu kendilerinin olaydan hemen haberlerinin olmadığını, aradan bir gün geçtikten sonra haberinin olduğunu,

Ramazan Dal’ın üzerinde kimlik de telefon da olduğunu, telefonla aramalarına karşın cevap vermediğini, bir gün sonra hastanede olduğunu öğrendiklerini, Ramazan ın yoğun bakımda on iki gün yattığını, gözlerini açma dahil hiçbir tepki vermeden makineye bağlı olarak yattığını,

Ramazan DAL’ a gelen kurşunun plastik kurşun mu, yoksa normal kurşun mu olduğunu tam olarak bilmediklerini, herhâlde plastik olduğunu, bir ihtimal plastik kurşun olduğunu, ellerinde doktorun verdiği ölüm raporunun olduğunu, Hem doktorun hem de savcının otopside kendisine oğlunu görmeye izin vermediğini, 3 kız, 6 erkek 9 çocuğu olduğunu erkeklerden birisinin bu oğlu vefat ettikten sonra akli açıdan dengeyi kaybettiğini ve kendi kendine gülüp dalıyor gülüyor olduğunu ve artık 5 oğlunun kaldığını,

Ramazan’ın otuz yaşında olduğunu ve nişanlı olduğunu ölmeseydi bu baharda evlenecek olduğunu, evin geçimini Ramazanın sağladığını (EK:27,1/1)

2.A.2.t- Olaylarda ağır yaralanan polis memurunun evinde ziyaret edilmesi

Komisyonumuz 30 Nisan 2008 tarihinde olaylarda ağır yaralanan Polis Memurunu evinde ziyaret etmiş ve polis memuru görüşmede,

Olaya taş gelmeye falan başlayınca müdahale etmek zorunda kaldıklarını, müdahale edince her taraftan taş gelmeye başladığını, kendisinin önleyici hizmetlerde şubesinin personeli olduğunu, olaylarda kendilerinde miğfer olmadığını, kalkanı olduğunu, ilk etapta yere düşmüş olduğunu ve yerden kalkarken kendisine göstericilerden taş gelmiş olduğunu ve başından ağır yaralandığını ve ameliyat geçirdiğini, şu an iyi olduğunu ancak doktorun altı ay bir tedavi süreci olduğunu söylediğini ve kendisini izliyor olduklarını, bu olaydan sonra gerçekleştirilen ameliyat sonrasında kendisinde şeker çıktığını, bu şekerin biraz zorladığını, ameliyattan sonra ilk etapta yirmi gün rapor verdiklerini daha sonra bir otuz gün de heyet raporu verdiklerini halen raporlu olduğunu ve işe gidemediğini, **(EK:28,1-2/2)**

İfade etmişlerdir.

Komisyon olarak temin ettiğimiz bilgi ve belgeler ile kendileriyle görüşülen kişilerin ifadelerin birlikte değerlendirilmesi neticesinde,

22.03.2008 tarihindeki Nevruz kutlamaları ve devamındaki olaylarda;

84 işyeri ve 15 aracın camlarının kırıldığı, 2 kamu binasının (Defterdarlık ve Gar) cam ve çerçeveleri kırılmak sureti ile zarara uğratıldığı, 16 ilk ve orta dereceli okulun camlarının kırıldığı, 3 katlı VÖDER (Van Öğretmenler Derneği) binasının yakıldığı, 1 işyerinin yağmalanarak 30 cep telefonunun çalındığı, bu kapsamda toplam tahmini zararın 109.865,00 YTL. civarında olduğu, bunun dışında kamu malı niteliğinde Van Belediyesine ait araç, kaldırım taşı, işaret levhaları, çöp bidonu, yapı ve benzerleri üzerinde de 250.000 YTL.lik zararın oluştuğu, olaylar esnasında 160 kişinin gözaltına alındığı (30 çocuk) ve aralarında DTP İl Başkanı Abdurrahman DOĞAR'ın da bulunduğu 32 kişinin tutuklandığı, 2 vatandaşın hayatını kaybettiği,

Hastanelere 35 adedi polis memuru olmak üzere 97 vatandaşın başvurduğu, bunlardan 2 adedinin durumunun ağır olduğu, 69 vatandaşımızın taburcu olduğu,

Van Cumhuriyet Başsavcılığı Özel Kısım (CMK 250 Md. İle yetkili) Soruşturma Bürosunda olaya karışan “Terör örgütü üyesi ya da terör örgütü propagandası yapan” şüpheliler ile kamu ve özel kişilere verdikleri zararlar hakkında 2008/431Srş. sayılı numaradan başlayarak 2008/590 Srş. Sayılı numaraya kadar olan dosyalar ile soruşturmanın yürütülmekte olduğu,

Ölen 2 vatandaşımız ile diğer 17 yaralının ateşli silah ile yaralandıkları,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Van 100.yıl Üniversite Hastanesine ait ayrıntılı sağlık raporlarının incelenmesi sonucunda; Hayatını kaybeden Zeki ERİNÇ'in otopsi raporunda "Ateşli silah yaralanmasına bağlı iç organ harabiyeti ve buna bağlı gelişen iç organ yetersizliği" sonucu hayatını kaybettiğinin tespit edildiği, (EK:29,1-3/3) Naim BAĞRUL adlı şahısta metal kurşun parçasından açıkça bahsedildiği, (EK:30,1-2/2) Kemal UZUN (EK:31,1-2/3) ve Ramazan DAL adlı vatandaşlarımızın yara aldıkları noktalarda plastik parçalarına rastlanıldığının belirtildiği, Ramazan DAL'ın Yüzüncü Yıl Araştırma ve Uygulama Hastanesi Ex notunda "22.03.2008 günü hastaneye ateşli silah yaralanması şikâyeti ile getirildiği vecilt altında kemik seviyesinde 2 adet siyah renkli plastiğe benzer yaklaşık 1 cm çapında yabancı cismin çıkarıldığının ve yabancı cisimlerin hastane polisine teslim edildiği ve şahsın 01.04.2008 tarihinde hayatını kaybetmiş olduğu" (EK:32,1-4/4) belirtilmiştir. A.Hadi ERDEN'in yarasında 2x2, iki ucu künt yabancı cisme rastlanıldığının raporda yer aldığı, (EK:33, 1-3/3) Nadir UÇAR, (EK:34,1/1) Bedri IŞIK (EK:35,1-2/2) Mehmet ACUR (EK:35,1/1) ve Mehmet Reşit KAPACA' nın (EK:37,1/1) ve bir çok kişinin ateşli silahla yaralandığından bahsedildiği ancak kurşun nevinin belirtilmediği, diğer yaralılarda ise kurşunun girip çıkması veya metal parçadan tipinin belli olmadığının tespit edildiği (EK:38,1-22/22)

Plastik parçalarının; biberli gazı kapalı mekânlara atmak üzere tasarlanan ve ancak sert yüzeylere vurduğunda parçalanabilen mermiler ile Özel Harekat polislerinin kullandığı 12 mm lik sevk fişeklerinin isabet etmesinden insan vücuduna girdiği düşünülmektedir. Birçok yaralıda da merminin vücuda girip çıktığı ve nevinin tespit edilemediği görülmektedir. Yine de en sağlıklı sonucun çok daha kapsamlı olarak yapılacak Savcılık soruşturması sonunda elde edilecek kriminal inceleme ve otopsi sonucunda anlaşılabilceği,

Nevruz'un Kutlama Komitesinin istediği 22.03.2008 tarihinde değil de 21.03.2008 de kutlanmasına izin verilmesi yönündeki Valilik tasarrufunun gerekçelerine baktığımızda; Valilikçe; alınan istihbaratlarda terör örgütü ve yandaşlarının, Nevruzu bir halk hareketine dönüştürmek istedikleri, Nevruz gelmeden terör örgütü yandaşlarının, örgüte müzahir bazı illegal oluşumların, bazı Sivil Toplum Kuruluşlarının ve DTP'nin Dünya Kadınlar Günü gibi bazı olayları bir günde değil günlere yayarak yandaşlarını diri tutmaya çalıştıkları ve her vesileyle kutlama ve basın açıklaması veya başka kuruluşlara siyah çelenk bırakma gibi eylemlerde yasadışı slogan atılmakta, terör örgütünü övücü pankartlar, resimler asılmakta, Devlet ve hükümet aleyhine gösterilere dönüşmekte olduğu, yasa dışı gösteriye dönüşen bu toplantılardan sonra dağıtılma esnasında devamlı olarak güvenlik güçlerinin taşlanmakta olduğu ve toplumun çıkan kargaşa ile huzursuz edilmekte olduğu,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

22 Mart günü kutlamalara Diyarbakır ilinden Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı, Milletvekilleri ve çok sayıda göstericinin Van'a geleceği, Van'da Nevruz kutlamalarının bir halk hareketi şekline dönüştürüleceği, Milletvekillerinin ev ev gezerek vatandaşları Devlete karşı kışkırttıkları gibi bilgilerin istihbar olunmuş olduğu, 22 Mart'ta büyük kalabalıklarla çıkarılacak olayların daha fazla zarar verebileceği endişe ve değerlendirmesiyle kamu düzeni ve güvenliği açısından 21 Martta Kale Mevkiinde kutlanması hususunda izin verilmiş olduğu, şeklinde bir gerekçenin belirlendiği görülmektedir. (EK:39;1-5/5;)

DTP Van İl Başkanı Abdurrahman DOĞAR'ın 13.03.2008 tarihinde parti binasında yaptığı basın açıklamasının bir bölümünde aynen "Bu yıl Nevrozumuzun bütün ruhu açık söylüyorum Kürtçe olacak bu ne demektir. Nevroza katılan herkes ulusal kıyafetiyle katılacak. Nevroza konuşacak herkes Kürtçe konuşacak, yani Nevrozumuz Kürt orijinli, Kürt Motifli Kürt argümanlarının ifade edildiği bir miting havasında geçecektir. Yine 22 Mart öncesi yani 13 ünden başlayarak yani bugünden başlayarak halkımızın mahallelerde kutlayacağı Nevroz etkinliklerine biz parti olarak da iştirak edeceğiz. Yani Nevroz biliyorsunuz Ortadoğu toplumlarında 15–20 gün süreyle kutlana gelen bir bayram ve bu bayramın 1 günle sınırlı olmaması temenni ile mahallelerde halkımızın yakacağı ateş ve o coşkuyu ortaya koyarken bizlerde halkımızın yanında olacağız. Van'da önümüzdeki günlerden itibaren mahallelerde Nevroz yer yer ateşler halkımızla yine geçmişte olduğu gibi ateşler yakarak Nevrozu kutlarken biz parti olarak halkımızın yanında olduğumuzu bir kez daha belirtmek istiyorum. Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman BAYDEMİR'i bu yıl davet ettik. Muhtemelen Diyarbakır Nevrozu 21 inde kutlanıldığı için 22 sindeki Nevroz programına söz konusu bu arkadaşlarımız da icabet edeceklerdir." diyerek Nevrozu bir günde değil 15-20 gün gündemde tutmak niyetinde olduklarını ortaya koydukları görülmektedir. Tertip Komitesi Başkanı DTP İl Başkan Yardımcısı Necmi KALÇIK'ın, Valilik Makamının kutlamalara izin verilmediğine dair 18.03.2008 tarihli tebligatını kabul etmeyip, bizden günah gitti 22 Martta Parti önünde başlayıp Cumhuriyet Caddesinde kutlamalarımızı yapacağız, 1992 senesindeki olaylar yeniden yaşanabilir" (EK: 40;1-2/2) dediği ve tehditkâr bir üslup kullandığı anlaşılmaktadır.

Ancak alınan istihbaratın açık nitelikte ve sadece Van'a özgü bulunmadığı, amacın basın toplantılarında ve Roj Tv'de devamlı dillendirilen ve uygulamaya konulmak istenen halk ayaklanması denemesi olduğu açıktır. Açıklanan gerekçelerle Nevruz kutlamalarına 22.03.2008 tarihinde izin verilmemesinin bazı haklı gerekçeleri olmakla birlikte;

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Türkiye genelinde zaman zaman konusu suç teşkil eden slogan ve pankartlar açılrsa dahi Nevruz kutlamalarına izin verildiği, Van'da da uzun yıllardır şehrin dışındaki Van Kalesi yakınlarındaki Kültür Park civarında kutlamaların yapıldığı ve ciddi bir olayın yaşanmadığı bilinmektedir. Bu kutlamalarda meydana gelen konusu suç teşkil eden eylemler için de çekilen görüntüler çerçevesinde Cumhuriyet Savcılıklarınca davalar açılmaktadır. 2008 yılında da bazı illerimizde talep edildiği şekilde 22.03.2008 tarihinde Nevruz kutlamalarına izin verilmiş ve olaylar büyük boyutlara ulaşmamıştır.

Eğer Cumartesi günü izin verilse idi olay çıkmayacaktı demek çok iddialı bir öneri olmakla beraber, hiç olmazsa “İşte Devlet yasakçılığını gösterdi ve bizi yine engelledi, izin verilseydi bayram havasında eğlenecaktık, bütün hazırlıklarımızı Cumartesine göre ayarlamıştık” gibi gerçekliği tartışılır bahaneler ortada bulunmayacak ve İldeki hemen hemen bütün sivil toplum örgütlerinin ve yüz yüze görüşme yaptığımız önemli orandaki vatandaşın da benimsediği “İzin verilseydi bu olaylar yaşanmaz ve şehir merkezi bu kadar zarara uğramazdı, olaylar olsa bile bundan gösteriyi yapanlar sorumlu tutulurdu şimdi devlet ve yöneticiler sorumlu görülüyor” yönündeki kanaat oluşmayacaktı. Kaldı ki şehir dışında, etrafında güvenlik çemberi oluşturulmuş bir topluluğun kontrolü ile dar sokak aralarında kaçma ve etrafa zarar verme imkânı olan bir topluluğun kontrolü mukayese dahi edilemez. Eğer buna rağmen şehir içinde olay çıksaydı da inceleme bölümünde ifadelerine başvurduğumuz ve objektif oldukları düşünülen sivil toplum örgütleri ve halk gözünde göstericilerin hiçbir haklılıkları kalmaz ve Devlet görevini yaptı noktasında kalınırdı diye düşünülmektedir.

Günlük asayiş ve aylık İl Emniyet ve Asayiş toplantılarda; Mart ayındaki kritik günlerin tespit edildiği, Terör Örgütünün son dönemde yapılan operasyonlar sonucunda zor durumda bulunması ve tekrar güç ve itibar kazanmak amacı ile önem arzeden hedeflere yönelik silahlı ve bombalı eylemlere girişebileceği, bazı günlerin bahane edilerek geniş kitlelerin katılımı ile gösteri ve toplantıların bir gövde gösterisi ve başkaldırıya dönüştürülmeye çalışıldığı, katılımı artırmak amacı ile Üniversiteler dahil her kesim üzerinde propaganda çalışmaları yapıldığının ortaya konulduğu ve bu bilgiler doğrultusunda tedbir alınmasının kararlaştırıldığı görülmekte olup, bu tutanakların incelenmesi sonucunda Van'a özel bir istihbarat ve planlama çalışmasının bulunmadığı, Ülke genelinde geçerliliği olan tehditler üzerinde yoğunlaşıldığı ve genel ifadelerin kullanıldığı görülmektedir. Nevruz kutlamasına 21.03.2008 tarihinde izin verilmesi için Emniyet Müdürlüğünün hazırlamış olduğu yazıda; İl genelinde önceden meydana gelen olayların, düzenleme kurulundaki kişilerin, sanatçıların ve katılımcılarının geçmişlerinin,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Roj Tv. ve Özgür Gündem Gazetesine örgüt liderlerinin vermiş oldukları röportajlarda bu yıl Nevruzun çok görkemli olacağı ve 22.03.2008 Cumartesi izin verilirse hafta sonu da olması sebebi ile büyük bir kalabalığın oluşacağı ve kontrol edilemeyeceği yönündeki endişenin ortaya konulduğu ancak şehir dışında boş bir alandaki grubun kontrolü ile izin verilmeyince şehrin ana caddelerine ve ara sokaklarına yayılacak göstericilerin kontrolünün yöneticilerce iyi irdelenmediği görülmektedir.

Dağıtılma emrinin verilmesinden sonra göstericilerin taş yağmuruna başlamasından dolayı cop ve biber gazı yolu ile polisin zor kullanmaya başladığı, bu esnada mukavemetin çok sert olmasından dolayı polis memurlarından bazılarının olayın gerginliği içerisinde olduğu, 2008 yılı Nevruz kutlamalarının 22.03.2008 tarihinde izinsiz olarak başlayarak kanunsuz hale gelmesi ve topluluktaki kişilerin Terörle Mücadele Kanununa göre de suç işler şekilde eylemler sergilemeleri üzerine polisin kalabalığı dağıtma ve suç işleyenleri yakalamak üzere başlattığı müdahale esnasında görev sınırlarını aşarak, yakaladığı ve savunmasız hale gelen bazı vatandaşlara aşırı ve orantısız güç kullandığının kameralar ile tespit edildiği, ilgililer hakkında genel hükümlere göre adli takibat yapılması gerektiğinin değerlendirildiği, polislerin bu şekilde Türkiye'yi dünya kamuoyu önünde de zor duruma sokacak davranışlarda bulunmalarının önüne geçebilmek amacı ile ciddi ve sürekli eğitim altında bulundurulmaları, üst düzey bir disiplin ve şuura sahip olabilmeleri için amirlerin gözetim ve denetim görevlerini çok hassas ve gerekirse uzmanlardan da yardım alarak yerine getirmelerinin bir zorunluluk olduğu,

Komisyonumuzun Van'da bulunduğu süre içerisinde yapılan gözlemlerde polis memurlarının çok gergin oldukları, olayları bir ara Van elden gidiyor şeklinde düşündük diyebilecek kadar ileri giderek serinkanlılık içinde değerlendiremedikleri,

Van İl Emniyet Müdürü Mehmet Salih KESMEZ'in 20.03.2008 tarihinde yanına ilgili personeli de alarak basın mensuplarına yeni getirilen ve plastik mermi atan silahları tanıttığı, bunun yerel televizyon kanalları ve gazetelerde haber olarak yayınlandığının görüntülerden anlaşıldığı, bunun iyi niyetle ve caydırıcı olmak niyetiyle yapıldığı düşünülse bile Nevruz kutlamaları öncesi bu kadar hassas bir dönemde suç işlemiş olsa bile insanlar üzerinde kullanılacağı aşıkaran silahların tanıtımının halk üzerinde olumsuz bir etki oluşturduğu ve bunun da tepki ile karşılanacağı ve ortamın gerilmesine sebep olduğu,

Hayatın normale dönebilmesi için alınan tedbirlerin yanı sıra güvenliği sağlayacak olan kolluk görevlilerinin psikolojilerinin de düzeltilmesi aciliyet arz etmektedir. Görevin yapılması esnasında Devlet adına hareket edildiği unutulmadan O'nun vakarına ve

ciddiyetine uygun hareket edilmesinin sessiz halk kitlesi üzerinde çok olumlu etkilerinin olacağının unutulmamasının ve unutturulmamasının gerektiği,

İncelenmiş ve Değerlendirilmiştir.

2.B- SİİRT İLİNDE MEYDANA GELEN OLAYLARIN İNCELENMESİ

2.B.1. Komisyonumuzca Yerel Makam ve Kişilerden Alınan Belgelerin incelenmesi:

2.B.1.a)2008 yılı Nevruzunu kutlamak amacıyla, 12.03.2008 günü Gürü TOPRAK başkanlığında 7 üyeden oluşan bir düzenleme kurulu tarafından “ 21 Mart Nevruz bayramı dolayısıyla 22 Mart 2008 cumartesi günü saat 10:00- 16:00 arasında ilimiz 1 nolu miting alanında (Doğan Mah. Abdurrahman Kavak caddesinin Belediye sebze hali ile kesiştiği noktada) kutlama yapmak istiyoruz şeklinde Valilik Makamına müracaat edilmiş olduğu **(EK:41,1/1)** Valilik Makamının 19.03.2008 gün ve 205 sayılı kararı gereğince; nevrüz kutlamalarının 22.03.2008 günü yapılmasının uygun görülmediği ve 21.03.2008 günü miting alanı olarak ayrılan yerde kutlanacağının düzenleme kuruluna 20.03.2008 gün ve 205-1 aylı Valilik yazısı ile bildirildiği **(EK:42,1/1)** bunun üzerine Düzenleme Kurulu tarafından Valilik Makamına 20.03.2008 tarihinde “...çalışmalarımızı ve hazırlığımızı 22.03.2008 günü için yapmışız. 22 cumartesi günü için izin verilmezse tertip komitesi olarak vazgeçeceğiz. 22.03.2008 günü nevrüz şenliği kutlamak üzere olumlu veya olumsuz cevap verilmesini arzederiz.” Dedikleri ve başvurularını geri çektikleri **(EK:43,1/1)**

2.B.1.b)21 Mart Nevruz günü nedeni ile Gürü TOPRAK ve arkadaşları tarafından oluşturulan düzenleme kuruluna, 21.03.2008 günü 10.00 – 16.00 saatleri, arasında 2911 S.K. göre, toplantı ve gösteri yürüyüş alanı olarak belirlenmiş olan arazide açık hava toplantısı yapılması için Valilikçe izin verilmiş olduğu, fakat PKK-KONGRA/GEL terör örgütüne müzahir kesimce Nevruz kutlamalarının 22.03.2008 günü yapılması konusunda yönlendirmeler olması üzerine, İlde 22.03.2008 günü gerekli güvenlik tedbirleri alınmış, Vali tarafından telefonda İl Emniyet Müdürüne gün boyunca olabilecek izinsiz gösteri, taşkınlık ve saldırılara müsaade edilmemesi ve uyarılardan sonra yasa dışına çıkan topluluklara müdahale edilmesi talimatının verilmiş olduğu

22.03.2008 günü İl Emniyet Müdürü Cuma Ali AYDİN ile DTP Milletvekilleri arasında şık olmayan bir konuşmanın geçtiği, **(EK:64,1-9/9)**

Olaylar nedeniyle, Emniyet Müdürlüğüne ait 16 araçta saldırılar sonucu maddi zarar meydana gelmiş, İl Merkezinde saldırılar sonucu vatandaşlarımıza ait 24 işyeri zarar görmüş,

Herhangi bir kolluk görevlisi hakkında görevin yerine getirilmesi esnasındaki ihmal, kusur ya da orantısız güç kullanımından dolayı bir inceleme ve soruşturmanın başlatılmamış olduğu, Ancak, 22.03.2008 tarihinde İl Emniyet Müdürü ile DTP milletvekilleri arasında geçen konuşma nedeniyle, İl Emniyet Müdürü Cuma Ali AYDIN hakkında disiplin soruşturması başlatılmış olduğu,

Siirt Cumhuriyet Başsavcılığının 16.04.2008 gün ve 2008/585 sayılı kararı ile;

“22/03/2008 tarihinde, yapılan gösteri sonrasında; Sosin Özalp ve Ahmet Bartık isimli kişilerin, çıkan olaylar sırasında yaralandıklarını belirterek şikâyetçi oldukları, 2008/656 sayılı soruşturma sonucunda, şüpheli 15 kamu görevlisi hakkında Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair karar verildiği, (EK:45,1-2/2)

Siirt Cumhuriyet Başsavcılığının, Susin ÖZALP isimli şahsın şikâyeti üzerine 16.04.2008 tarih ve 2008/585 sayılı kararı ile davalı 15 polis memuru hakkında kovuşturmaya yapılmasına yer olmadığı kararının, Mehmet Zeki ETE'nin şikâyeti üzerine de 04.04.2008 tarih ve 2008/495 sayılı karar numarası ile kovuşturma yapılmasına yer olmadığı kararının verildiği (EK:46,1-2/2)

İncelenmiştir.

2.B.2. Konuyla ilgili olarak Yerel Makam ve Kişiler ile yapılan Görüşmeler

2.B.2.a) 08 Nisan 2008 tarihinde Valilik Makamında yapılan görüşmede Siirt Valisi Sayın Necati ŞENTÜRK

Komisyon üyesi Diyarbakır Milletvekili AKIN BİRDAL' ın, “_ Şimdi ben elimi uzattım, kendimi tanıttım Emniyet Müdürüne. Ben Akın Birdal, Diyarbakır Milletvekiliyim dedim. Merhaba... Ben dedi sizin elinizi sıkmam. Teröristlerin, terör mensubu katillerin elini sıkmam dedi. Aynen kayıtlarda var. Bakın orada çocuk katillerinin de elini...

-

Ama bir kamu göreviyle ilgili kişiler çok önemli. Yani ben nasıl özen gösteriyorsam, onun da özen göstermesi gerekir. Çünkü biz burada kamu düzenini sağlamakla hepimiz yükümlüüz. Bir olay çıkmaması için...

Ve ben kendisini uyardım, yani dedim siz kamu görevlisisiniz. Biz buraya gerilimi dayatmak için değil, gerilimi düşürmek için geldik, bir sorun olmasın diye.Valla ben vatandaşım dedi Sayın Milletvekili, yani o andaki durumu da iyi değildi yani, şimdi, elimin havada kalışı, o tepkileri, işte siz bizim vekilimiz değilsiniz Osman Beye falan. Öyle

bir geldi ki, yani biz onu özen göstermesek çok, örneğin bana birçok bölgede yurttaşım, niye Akın Bey sessiz kaldın...

Bakin şimdi, birileri de tepki göstermemi bekliyor. Olur mu öyle şey? Ve biz ayrıldık oradan. Sonra yaralı 55 yaşında bir kadın vardı, onun evine gittik ama sokakta kalmış. Bacağından yaralanmış. Hastaneye götürülmüştü. Ailesine geçmiş olsun dedik, geldik ilin önünde, ki arkadaşlar, emin olun Sayın Valim, o iki günlük il yöneticileri tertip komitesi de çok gergin. Yani halk bekliyor ve alana girelim, kutlayalım istiyor ve ben bir saat de onları yatıştırmaya uğraştım. Emin olun abarttım, bir saat o arkadaşları yatıştırmaya... Yapmayın, etmeyin, yani bu başka bir zamanda artık kutlanır ve arkadaşları da ikna ettik. Eksik olmasın, onlar da anlayış gösterdiler ve olaysız, molaysız, işte bazı yaralanmalar, ufak şeylerle, lokal şeylerle sonuçlandırdık.” Şeklindeki giriş ifadelerinden sonra Siirt Valisi Necati ŞENTÜRK, “-Çok Akın Birdal’ a katkıları için teşekkür ederek il müdürünün elini havada bırakmasından dolayı heyetin önünde o hadise nedeniyle ilin valisi olarak özür dilediğini, bu olaydan çok üzüldüklerini hiç olmamasını arzu ettiklerini, hiç olmaması gereken bir davranış olduğunu,

Emniyet Müdürünün de sonradan, çok üzüldüğünü çok müteessir olduğunu, iki gün de rahatsızlandığını, olaylardan sonra Bakanlığın da talimatıyla izne ayrıldığını, çok defa görev yapmadığını, bu hafta da tekrar yeniden izinli olduğunu ama kendisinin onun adına da özür dilediğini,

Gerçekten büyük katkılarda bulundunuz. Elinizi de ben sizin çektim, eliniz havada kalmamış oldu, devletin valisi sizin elinizi sıkmış oldu. Ama tekrar heyet huzurunda ben sizden özür diliyorum. Hakikaten olmaması gerekirdi. Hele sizin gibi nezaketli bir insana karşı yapılmaması gerekirdi. Fakat tabii onun da herhâlde içinde bulunduğu şartlar, 18–20 saattir görev yapıyordu, biraz gergindi, halk da gergindi, o da gergindi, polisler de yaralanmışlardı, o an 14 tane polis yaralanmıştı. Biri de çok ciddi yaralanmıştı Sayın Vekilim. Taş atılmıştı başına bir emniyet amirimizin, beyin zarı delindi. Beyin sıvısı dışarı aktı çocuğun. Emniyet amiri ve beyinde şey oldu, yoğun bakımda kaldı. O an 14 kişi yaralanmış. Onun da şeyi var ama bütün bunlar bir değil yani, ben gene tekrar sizden özür diliyorum.

Sayın Başkanım, müsaade ederseniz, çok özetle bilgi vereyim, niçin 22’inde değil de 21’inde bu şeyi yaptınız, vizeyi verdiniz diye soru tevcih edebilirsiniz.

Şimdi, tabii burada görev yapmanın dışarıda uzaktan görüldüğü kadar kolay olmadığını, Burada iki şeyi sağlamak zorunda olduklarını bunlardan birinin, devletin, vatani ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü sağlamak olduğunu, diğerinin de Bunu

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

sağlarken demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve hukuk devletinin gereklerine uygun hareket etmek olduğunu, İşte buradaki sıkıntının bu olduğunu, Mesela bir Manisa Valisinin böyle bir sorunun olamayacağını, Bu yüzden hem hukukun üstünlüğüne hukuk devletine hem anayasaya, temel haklara, insan haklarına bağlı kalmak zorunda olduklarını ve olacaklarını, Bir de, bu vatanın devleti ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü de korumak zorunda olduklarını, Böyle hassas da bir durumda olduklarını,

İki şeyi ayırmak lazım geldiğini orada iki şey olduğunu, birincisinin Nevruz kutlamalarında 9 kişiden oluşan düzenleme komitesin olduğunu bunların namuslu vatandaşlar olduğunu ancak olayları en çok bölgede PKK ve Kongra-Gel Örgütünün tetiklediğini,

Bölücü örgütün olaylara ne kadar müdahil olduğunu anlatmak istediğini ifade ederek,

PKK, Kongra-Gel Örgütünün 13.3.2008 tarihli, Yeni Özgür Politika, -ki onların yayın organında, 21 Mart Nevruz Bayramının bu yıl sadece bir gün ile sınırlı tutulmayıp on gün boyunca çeşitli şenliklerle kutlanacağını,

Fırat Haber Ajansı tarafından da 18.3.2008 tarihli açıklamada Kürdistan Özgür Kadınlar Partisi ve KGK tarafından yayınlanan mesajda, 2008 yılı Nevruzunun büyük bir başkaldırıya dönüştürülmesi nin istenmiş olduğunu ve gerillaya katılım seferberliğinin başladığı bir zamanda Nevruz olması yapılan saldırılara en büyük cevaptır denildiğini,

19 Mart 2008 Roj TV yerine orada da Kürdistan Demokratik Toplumu adına konuşan Doğan Kalkan'ın, terör örgütü yandaşlarının 2008 Nevruzunu görkemli bir şekilde kutlayacağını Roj TV'de açıkladığını,

Yine, KGK, Kürdistan Demokratik Toplumunun şöyle söylüyor: 2008 Nevruzun tarihsel bir dönemeç ve final sürecinin nevruzu olarak tanımlıyor olduğunu,

19.3.2008 günü Fırat Haber Ajansında Kürdistan Demokratik Toplumunun Türkiye Meclisinin “2008 Nevruzunu bir final süreci olabilir.” Diyor olduğunu

Fırat Haber Ajansının 19.2.2008 tarihinde yapılan açıklamasında, “Gençleri Nevruz ateşini yükseltmeye, gerillaya katılmaya, kuzey-güney, doğu-batı, yurt dışında Nevruz ateşini yükseltmeye ve Öcalan ülkesinde kararlı ve ısrarlı olmaya davet ediyor.” Denildiğini bunların çok ilginç olduğunu,

Yine Fırat Haber Ajansında 20.3.2008 tarihinde Mart ayında halk ve gerilla direnişi birleşecektir. denildiğini,

Bölücü örgütün ana karargâh komutanlığı adına yapılan açıklamada: “Yirmi dört yıllık gerilla direnişi ve otuz beş yıllık özgürlük hareketlerinin yürütüldüğü mücadelenin finali taçlanacaktır. “

“Nevruzun önemi zulme ve karşı direniş günü olacaktır.” “2008 yılı Nevruzu bir kutlamadan çok bir başkaldırı şeklinde yürütülecektir.” Denildiğini,

Roj TV nin 21.3.2008 günü yaptığı yayında: Tüm Siirt halkının kepenklerini kapatarak iş yerlerine gitmemesini ve her sene kutlanan Eruh yolu üzerinde bulunan Nevruz alanına gitmesini istiyoruz. Denilerek Siirt halkına mesaj verildiğini ve yine eğer vali şehirde izni vermezse ses getirecek olaylar çıkacaktır denildiğini, olaylardan dan Vali sorumlu olacaktır, Ses getirecek olaylar denildiğini,

Olaylardan önceki günlerde kendilerine Miting alanında bomba var şeklinde ihbar geldiğini ve polisin burada yaptığı araştırma sonucunda miting alanında, gömülü vaziyette aynen şöyle büyük bir poster, çok büyük bir poster 1.80’e 3... “Öcalan’sız dünyayı başınıza yıkarız.” Yazan Apo’ya ait poster çıktığını, Kırk adet muhtelif ebatta örgütün uzantısı pozisyonunda sözde Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesine ait bayrak, kırk adet demokratik konfederalizmi temsil eden bayrak ve iki adet de bölücü terör örgütünü simgeleyen bez parçalarının çıkarıldığını, Bunları bu aramada, miting alanından çıkarıldığını, Yani tam örgütün bir tip planı, tezgâhı olduğunu

Bomba ararken bunları bulduklarını, ihbarda bomba var dendiğin, ama bunların çıktığını, bunların da tabii ki, PKK’nın propagandasının yapılacağının en açık göstergesi olduğunu,

Bütün bunlardan sonra şu sonuca ulaştıklarını, burada iki şeyin olduğunu: Birisinin, normal mitingi düzenleyecek olan düzenleme kurulu, namuslu vatandaşlardan oluşan insanların, bir de PKK’ya müzahir grup, terör örgütüne müzahir gruplar,

PKK’ya müzahir grup, terör örgütüne müzahir grubun kutlamanın özellikle cumartesi günü yapılmasını istiyor olduğunu, Çünkü biraz önce okuduğu bütün yayın organlarında örgütün kutlamanın Siirt’te de 22’sinde yapılmasını istediklerini, örgüte müzahir grupların ilkokullarda dolaşarak İlkokullardaki çocukları bu mitinge katılmaya kısmen teşvik, kısmen tahrik, kısmen de tehdit yoluyla zorladıklarını,

Tabii bu istihbari bir bilgiydi ve çok sağlam bir kaynaktan gelmişti bana. Ondan maksatla bu miting alanına çocukları getireceklerdi. Bir arbede çıkacaktı. Çocukla polis karşı karşıya gelecekti. Allah göstermesin, bir çocuğumuz hayatını kaybetseydi bu sefer poliste daha büyük olaylar çıkacaktı. 22’sinde çok arzu edilmeyen ama PKK’nın ekmeğine yağ süreceğini tahmin edeceğimiz olaylar olacaktı.

Niçin cumaya çektik biz bunu? Okullar kapalıdır, hiç olmazsa böyle bir çocuğumuz olmasın. Cuma günü okullar devam ediyordu, cumartesi okullar tatil olacaktı. Hiç olmazsa

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

bir can kaybı bile olmasın, bir hayat sönmesin, bir yavrumuza bir şey olmasın, daha büyük olaylar çıkmasın diye... Yoksa 22'sinde de yapsalar aynı, 21'inde de yapsalar aynı, benim için fark etmez. Kaldı ki demokratik bir hakları için.

Ama iki grup vardı. Bir mitingi düzenleyenler, bir de PKK'ya müzahir grup. Mitingi düzenleyenler nitekim vazgeçtiler şeyden.... Fark ettiler işin büyüklüğünü. Ama müzahir grup işi büyüttü ve maalesef arkadaşlar, tabii, sayın milletvekilim de gördü, polise linç ölçüsüne varacak ölçüde şeyler oldu, taşlı, sopalı saldırılar oldu. Bu olaylar Cumartesi günü oldu, evet ve bilinçsiz bunlar meydana çıktı, yani onlara izin vermemiştik.

Göstericiler Muhtelif mahallelerde dört ayrı yerde toplandılar ve polise karşı taşlı, sopalı şey yaptılar. 29 tane polis geldi buraya yaralı. Hiç o kadar polis gelmedi, biraz evvel bahsettim, beyin sıvısı dışarı aktı çocuğun, şeylerde, yoğun bakımlarda yattı. Affedersiniz hayâlarına, testislerine şöyle bir taş geldi, birden şeyi kan içinde kaldı. Birinin kolu çıktı. 29 polis memurları muhtelif yerlerinden bu şekilde yaralandı.

Karşı taraftan da yaralananlar olduğunu, ... 30 kişi falan diyor ama, hep 30 kişi değil, bütün hastaneleri tarattım, 2 tane vatandaşımız yaralandı, sayın vekilimiz eksik olmasın birisini ziyaret etmişler, gitmişler, çok nezaket göstermişler, o gaz tabancasıyla yaralandı, öbürünün de nasıl yaralandığını çok iyi bilmiyorum ama hayati tehlikesi de yoktu onun da. Buraya davet ettim onları dinlersiniz diye.

İki, orantısız güç kullanıldı mı? Kanaatim şudur tabii, kendi kanaatimi söylüyorum: Eğer polis daha fevri davransaydı, daha sağduyusuz davransaydı çok büyük olaylar meydana gelirdi. Polis kendisi yapamamıştır ama fazladan karşı tarafa da zarar vermemeye, yani müzahir gruba da zarar vermemeye özen göstermiştir. O ara araçlarımızın camları kırılmıştır, emniyet araçlarını taşıdılar, kamu malına zarar verdiler ve yaklaşık yirmi yirmi beş tane dükkâna da kasten camlarını kırdılar vatandaşlar, zarar verdiler.

Bence bu dükkanlar biraz da özenle seçilmiş olan grubun dükkânlarıydı diye düşünüyorum..... daha çok yerli kesimin bulunduğu, Arap kesimin bulunduğu bölgedeki dükkânların camlarını kırdılar.

- *Bu orantısız güçle ilgili olarak dışarıdan takviye güç aldınız mı?* Şeklindeki soruya - Orantısız güç olarak, ben işte sayın milletvekilime biraz evvel onu söyledim, hemen tugaya gitmiştim, Tugay Komutanıyla beraberdik. Hem kırsalda da operasyonlarımız vardı, onları planlıyorduk hem de biraz daha olaylar büyürse askeriyeden yardım isteyecektim ama o ölçüde büyük olaylar meydana gelmedi vatandaş açısından. Polis yaralandı, 2 tane vatandaşımız yaralandı...

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

- *Yani öğrenmek istediğim şu: Polise taşlı, sopalı dört koldan saldırı olduğunu söylediniz. Bu saldıran grupta, bu grupların karşısında bu grupları dağıtmaya çalışan polis güçleri arasında sayı bakımından bir şeyi verebilir misiniz? Şeklindeki soruya*

- Tabiatıyla polisin sayısı azdı. Mesela bazı yerlerde linç durumuyla karşı karşıya kaldılar. - Toplam olarak herhâlde 600 civarında polisin görev yaptığını,

- 4-5 bin, belki daha fazla gösterici vardı. Şimdi acaba şey kullanıldı mı, orantısız güç kullanıldı mı? Bunların elinde iki tane yargı kararı var, bir cumhuriyet başsavcılığının iki tane kararı var, kovuşturmaya yer olmadığına dair, kamu hukuku sıfatıyla bu iki yaralı nedeniyle savcılık dava açtı polislerimiz hakkında. Aşağı yukarı 15 tane polis hakkında dava açtı ve açılma şeyi de zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılmasıyla kamu görevlisi tarafından kasten adam yaralamak maksadıyla. Savcılık kendisi açtı bu davayı. Fakat verdiği kararı hemen direkt okuyorum, yukarıda birer örnek de zaten masaların üzerine koydum ondan, polis diyor ki kamu görevlisine karşı görevinden dolayı kasten yaralama, silahlı terör örgütüne üye olmak suçlarından, ki karşı tarafta da 17 kişi yakalandı, adliyeye sevk edildi, 12 tanesi tutuklandı. Göstericilerden 17 kişi gözaltına alınmıştı, 12 tanesi tutuklandı.

- *İlkokullara dönük bir kampanya yürütüldüğünü ifade ettiniz. Kampanya yürütenler hakkında herhangi bir tahkikat yaptınız mı? Şeklindeki soruya* - Bu istihbari bilgiydi. Yani okullarımıza haber verdik, bu şeye alet olmamalarını, bu oyuna gelmemelerini...

Gelen bu bilgi eleman kaynaklı bilgiydi, istihbarat kaynaklarından gelen bir bilgiydi. Tabii onu da değerlendirdik.

Müsaade ederseniz şurada ilginç bir şey var, mahkeme kararında şöyle diyor, yargı kararında: Bütün polis memurlarının linç durumuyla karşı karşıya kaldıkları... Yani burada 12-13 tane polisin. Bütün polis memurlarının linç durumuyla karşı karşıya kaldıkları ve kendini koruma amaçlı olarak yukarıda açık kimliği yazılı şüpheli polis tarafından korkutma amaçlı olarak silahla ateş edildiği... Yani polisin silah kullanmasının linç durumuyla karşı karşıya geldiği için diyor ve tekrar ediyor, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 256/1 maddesi kapsamında zor kullanma -çok dikkatinizi çekmek isterim bu şeye, savcılığın esas kararı- yetkisine sahip olan kamu görevlisini görevini yaptığı sırada kişilere karşı veriminin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanılması hâlinin söz konusu olmadığı, meydana gelen toplumsal olayı bastırmak için yasalarla kendisine verilen yetkisini kullandıkları, kamu görevlisinin zor kullanma yetkisine ilişkin sınırı aşmadığı...

- *Plastik mermi kullandınız mı? Şeklindeki soruya*

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

- Mecbur. Kullanılmıştır o tabii. Polis kullanır onu tabii. O zaten poliste var, başkasında yok o silah. ...o çatışmada, o şeyde linç durumuyla karşı karşıya kalan polis plastik mermi kullanmıştır. Kaç tane kullandıkları bir bilgim yoktur ama o konu savcılığa intikal etmiş yani. Emniyetçilerden zaten o alınır, ayrıca savcılığa da bu konuyu bildirdik ve çok özellikle söylüyorum, yargı kararının son cümlesi, kamu görevlisinin zor kullanma yetkisine ilişkin sınırı aşmadık ve kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair bir karar veriliyor.

Yine cumhuriyet başsavcılığının kovuşturmayaya yer olmadığına ilişkin ikinci bir kararı daha söz konusu. Onda da diyor ki: Polis memurlarının zor kullanma yetkisini kullandıkları -yani yasalara uygun- ve kovuşturma yapılmasına ilişkin ikinci bir kararı da belki bu şekilde sizlere de takdim edilecektir zaten.

Bütün bunlardan sonra söylemek istediğim mesele şudur: Tabii polis de bizim insanımız, yaralanan da bizim insanımız. Her ikisinin de yaralanmaması için, zarar görmemesi için özen göstermek zorundayız. Hem demokrasiyi korumak hem hukukun üstünlüğüne bağlı kalmak hem hukuk devletinin özelliklerine bağlı kalmak ama bir de terörle mücadeleyi yürütmek durumundayız. Yani böyle bir vazifemiz var.

Bu bakımdan ben tekrar Sayın Milletvekilimden özür diliyorum. Tekrar tekrar özür diliyorum. Olmaması gereken bir şeydir. Ama Emniyet Müdürü adına da özür diliyorum. O da çok üzülmüştür. Hakikaten, gerçekten çok üzüldü.

- *Sayın Valim, bu toplanma merkezinde olaylar başladı dediniz. Bunlar eşzamanlı olaylar mı, yoksa...*

Şeklindeki soruya - Eşzamanlı başlamıştır ve sayın milletvekilim bir şey daha arz edeyim: Biz izin verdik fakat PKK'nın şeylerine karşı girmesine de izin verdik. Böyle de bir durum olmuştur. Keşke hiç olmasaydı. Hiç olmaması arzu edilen şeydi.

- *Sayın Valim, gerçekten yalnızca Emniyet Müdürünün değil, amirlerinin de suçu var. Örneğin Aysel Tuğluk arkadaşımıza birkaç kez omuz vuruldu. amir başlarında. Ki daha önceki, işte 90-92 yıllarında tanık olduk bunlara, aynısı. "Polislerin insan hakları yok mu?" gibi böyle sözlü sataşmalar, tahrik edici.*

İnsan hakları, insan olan herkesin hakları var, özgürlükleri var ve bu konuda bir çifte standart güdülmemiştir ve gözetilmemiştir ama sürekli gelen, tahrik eden bir şey, biliyorsunuz Osman Özçelik de mutedil bir arkadaşımız. Yani o da çok özen göstermiştir, yani Osman Özçelik arkadaşımız da. Ama burada güvenlik güçlerinin şeyi var. İkincisi, örneğin izin verilen yerlerde, yedi ilde Nevruz kutlandı. Ne yazık ki Hakkâri, Van, Siirt ve Yüksekova'da oldu. İzin verilen yerlerde hiçbir olaya, örneğin ben Diyarbakır'dan

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

geldim, yaklaşık 500 bini aşkın insan vardı, şey de önemli, sayısal, 100 kişi, 500 kişi, 200 kişi falan, hiçbir olay olmadı.

Üçüncüsü, eğer 22'sinde yapılabileceğini varsaydığımız birtakım yasa dışı eylemler o zaman niye 21'inde... Şeklindeki görüş ve soruya

Yani okullar vardı. Söylemeyi unuttuğum başka bir şey daha var, yani 22'sinde yapılsaydı ilkokul öğrencileriyle polisi karşı karşıya getireceklerdi, öyle bir faaliyet de vardı. Bir onun için, bir de cumartesi günü iki tane maç vardı. Zaten polis..... Hem maçlar için harekete geçecekti 600 tane polis..... geride kalan 5 bin kişiye karşı da 300 tane polisi gönderecektiniz. Bizatihi Nevruz'u kutlayacak insanların güvenliğini sağlamak da bizim görevimiz. zafiyet olacaktı o takdirde. Yani öyle bir sorun vardı.

Ayrıca zaten bu tespitleri şüphesiz doğrudur ama başka bir şey söyleyeyim, izin verilen yerlerde olaylar olmadı değil, olay da oldu. Urfa'da mesela izin verilmesine rağmen büyük olaylar oldu. 136 kişi gözaltına alındı..... Diyarbakır'da ikinci gün olan olayları gördünüz. Bu kadar iyi davranılmasına rağmen tekrar polise saldırılar oldu ikinci günün sabahında.

- *Özür dilerim, lafınızı kestim ama DTP dışında Nevruz kutlaması için Valilik müracaat aldı mı? Şeklindeki soruya*

- Hayır, bir başka müracaat olmadı. Ama biz renkli bir kutlama yaptık 21'inde. Yani okullarımızdan, halkın da katılımıyla, yukarıda belediyeye ait olan bir amfiteatr var, büyük bir katılımı halk olarak kutladık.

- *Mahalde nasıl kutlanır Sayın Vali? Mesela, biz, Yozgat'ta dere kenarlarına gideriz Nevruzda, dokuz taş atarız, dilek tutarız falan böyledir bizim kutlamamız. Burada nasıldır, geleneği var mıdır, yani Siirt'te yerleşik bir Nevruz geleneği var mıdır? Şeklindeki soruya,- Yok, son yılların, son yirmi yılın geleneği... Ama Anadolu'da var.*

- *Yok, gerçekten öğrenmek için soruyorum. Yani, mesela, Van'da farklı şey aldık da onun için. Yani bu kutlamalar Anadolu'nun kutlamasıdır, Anadolu'nun her yerinde kutlanır. Coğrafyanın tamamı kutluyor Nevruz'u, yani farklı farklı kutluyor da, bölgenin kendine ait bir kutlama şekli var mı, onu tespit etmek için soruyoruz. Yani, böyle günlerce süren bir kutlama söz konusu mu? Şeklindeki soruya*

- Hayır, hayır. 21 Mart Nevruz günüdür. Bölgede farklı bir anlamı da var. Çok da önemlidir 21 Mart burada tarih olarak, 22 Mart değil, 21 Mart önemli. Yöre halkı bunu 21'inde kutlar, 22 Martta kutlamaz. Bu kutlama komitesi 21'inde kutlamayınca şeyi

feshetti, yani kutlamayacağını bize bildirdi. Ondan sonra iş onun işi değil, ondan sonra terörist gruplarınca yapıldı şey, böyle bir şey oldu.

Tertip komitesi dilekçesini sanırım on gün kadar filan önce sundu.

— *Göstericilerin dağılması konusunda Uyarı yapıldığına dair hiçbir kayıt yok bizde. Biliyorsunuz, önce uyarı yapılır, dağılın, benzeri şeyler, ama burada yapılmamıştır. Derhâl bir müdahale oluyor ve kimi lokal yerlerdeki... Örneğin, sokak başlarında ben tanık oldum. Ahali bekliyor, yani izin verilirse, diyaloglardan sonuç çıkarsa... Ama buradan bir şey çıkmadı, alana girmediler. Şeklindeki soruya - Tertip komitesinin böyle bir basın açıklama yapmasına hiçbir zaman engel olmadım. Cuma günü kendi kendini feshetti. Eğer öyle bir talebi olsaydı, onu yapardık. Bakın, tekrar tekrar bir şey söylüyorum: Eğer sizin söylediğiniz gibi bir şey olsaydı, savcılık bunu değerlendirirdi. Bunu şerefimle temin ediyorum, bir yerde polis, mevcut polis linçle karşı karşıya kaldı. Eğer özel hareket yetişmeseydi, o grubun tamamı linç olurdu. Şimdi bunu... Polis de bizim polisimiz. Tabii, bunlar da Türk insanı, bu bölgenin insanı da var içlerinde. Yani, öyle de bakmak lazım, biraz o gözle bakmak lazım.*

- *Bu merkez dediğiniz yer böyle alan olarak büyük mü? Biliyor musunuz nerede bu linç girişimine maruz kaldılar?* Şeklindeki soruya - Sayın milletvekili fark etmiştir, Bu Evren Mahallesi, Çakmak Mahallesi civarında benim bildiğim kadarıyla linç şeyiyle karşı karşıya kaldı ve özel hareket yetişmeseydi, bunu şerefimle söylüyorum, hiç görev icabı söylemiyorum, o grup linç olmuştu, poliste o grup linç olmuştu. Onlar da bizim insanımız, polis de bizim insanımız. Tamam polisin hatası olabilir, ona bir şey demiyorum ama böyle bir harekette... Sanıyorum yukarıda daha çok bilgi vereceklerdir zaten.

- *Yani, tertip komitesinin dilekçesi alındı. Gene Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na uygun olarak hazırlanan kroki ve karar...* Şeklindeki soruya - Hepsi yukarıda var, iki dosya var, ben size onları takdim edebilirim. Ayrıca yasalarda şey de var, yani valiliğin böyle bir yetkisi var mıydı, yok muydu diye düşünürsek, vardı. Anayasa'mızın 34'üncü maddesi bu imkânı veriyor. 5442 sayılı İl İdaresi Yasası'nın 11'inci maddesi bu imkânı veriyor. 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 17'nci maddesi bu imkânı veriyor valilere ve Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 23'üncü maddesi de bu imkânı veriyor. Yani ertelemek..., hangi olayların kamu düzeni, kamu güvenliği, can ve mal güvenliği gerekçeleriyle bu imkânı veriyor. Bu, İnsan Hakları Sözleşmesi'nde de var.

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

- Gözaltına alınanlar, kamu düzenine karşı çıkmak, terör örgütüne üye olmak... suçlarından gözaltına alınmıştır. Bunlar yetiyor.

- *Terörle Mücadele Kanunu mu, Gösteri ve Toplantı Yürüyüşleri Kanunu mu, hangisi?* Şeklindeki soruya - Bakayım savcı ne demiş, burada niçin açmış bunu, savcı niye açmış bunu: “Siirt İl Emniyet Müdürlüğü tarafından güvenlik önlemi alınmasına rağmen, provokatif davranışların etkisiyle polis memurlarına yönelik olarak ciddi saldırıların gerçekleştiği, zaman zaman görevini yürütmeye çalışan kamu görevlilerinin linç tehlikesi atlattıkları, bazı kişilerin terör örgütü lehine şeklinde slogan attıkları, Aydınlar Caddesi üzerinde toplanan kişilerin terör örgütü lehine ve bölücü başı terörist Abdullah Öcalan lehine slogan atarak yürüyüşe geçtikleri, Aydınlar Caddesinde bulunan iş yerlerinin camlarını kırdıkları, polise taşlı saldırılarda bulundukları, Mahallesinde yapılan toplantıda atılan sloganlar eşliğinde kamu malına zarar vermeye devam ettikleri, söz konusu saldırıların Evren Mahallesi ile... Caddesinde devam etti, 2’si ağır olmak üzere görevli toplam 29 polis memurunun vücudunun değişik yerlerinden yaralandığı...” ve devam ediyor. Şimdi, yukarıdan birer tane koydum bu şeyden. (EK:47,1-8/8)

2.B.2.b) Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şube Müdürü Komisyonumuzun çalışması için düzenlenen Valilik Toplantı Salonunda, Komisyonumuza olaylarla ilgili olarak bir brifing vermiş ve bu brifingde,

“- Gürü TOPRAK başkanlığında oluşturulan (8) kişilik düzenleme kurulu tarafından ilimiz 1 No’lu miting alanında 22/3/2008 günü 10.00-16.00 saatleri arasında 2911 sayılı Kanun hükümlerine göre Nevruz konulu bir açık hava toplantısı düzenlemek istedikleri Valiliğimize verilen 12/3/2008 tarihli bildirim ve eklerinin tetkikinden anlaşılmıştır.

Bilindiği üzere Anayasa’mızın 34’üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında "Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir." hükmü bulunmaktadır.

Yine, bununla birlikte, taraf olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 11’inci maddesinin birinci fıkrası toplantı hakkından söz etmekte iken aynı maddenin ikinci fıkrasında "Bu hakların kullanılması, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç

işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarıyla ve ancak yasayla sınırlanabilir. Bu madde, bu hakların kullanılmasında silahlı kuvvetler, kolluk mensupları veya devletin idare mekanizmasında görevli olanlar hakkında meşru sınırlamalar konmasına engel değildir." hükmü bulunmaktadır.

Görüldüğü üzere gerek iç hukukumuz gerekse Avrupa insan hakları hukuku, kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması, suç işlenmesinin önlenmesi ve başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla belli şartlarda sınırlama ölçütleri taşımaktadır.

Bu çerçevede, açık hava toplantısı talep edilen tarihte ilimiz 2 no'lu sentetik sahada düzenlenen bir futbol turnuvası ve yine aynı gün özel bir halı sahada ayrı bir futbol turnuvasının düzenleneceğini bildirilmiş ve gerekli güvenlik önlemlerinin alınması talep edilmiştir. İlimizde geçmiş tarihlerde düzenlenen spor müsabakalarında meydana gelen şiddet olaylarının engellenmesi amacıyla da bu tür etkinliklerde çok sayıda güvenlik görevlisi görevlendirilmektedir. Bu nedenle, Nevruz konulu açık hava toplantısının 22/3/2008 tarihinde düzenlenmesi durumunda yeteri kadar güvenlik önleminin alınamayacağı ve bu hususunun kamu düzeni, genel güvenlik ve genel asayiş tehlikeye düşürebileceği ve dolayısıyla başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunmasında zafiyete yol açılabileceği değerlendirilmiş ve düzenlenmek istenilen açık hava toplantısı Anayasa'mızın 34'üncü maddesi, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 11/C maddesi ile 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Kanunu'nun 17'nci maddesi ve aynı Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 23'üncü maddesi hükmü çerçevesinde değerlendirilerek, açık hava toplantısının bir gün önceki tarih olan bütün yurttan ve Asya ülkelerinde Nevruz Bayramı olarak bilinen 21/3/2008 günü kutlanması için gerekli onay verilmiş ve düzenleme kuruluna tebliğ edilmiştir. Ancak düzenleme kurulu 20/3/2008 tarihli dilekçeleri ile 21/3/2008 günü Nevruzu kutlamayacaklarını, 22/3/2008 günü için kutlamak istediklerini yinelemişlerdir. Aynı şekilde düzenleme kuruluna 21/3/2008 için onay verildiği tebliğ edilmiştir. Düzenleme kurulu bu tebligatı almasına rağmen 21/3/2008 günü açık hava toplantısını gerçekleştirmemiştir.

İdareimizce Nevruz kutlamalarına 21/3/2008 günü izin verilmesinin önemli bir sebebi de, bölücü terör örgütüne müzahir kesimin, 22/3/2008 Cumartesi günü düzenlenmek istenilen açık hava toplantısına, okulların hafta sonu tatilinde olmasından fırsatla ilköğretim çağındaki çocuklarda dahil olmak üzere öğrencilerin zorla getirilip yapılacak olan kanunsuz eylemlerde ön saflarda kullanılacağı ve meydana gelecek çatışmalarda güvenlik

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

güçleriyle karşı karşıya getirmeye çalışacaklarının değerlendirilmesidir. Valiliğimiz tarafından 21/3/2008 günü düzenlenmesine onay verilen açık hava toplantısı ile ilgili olarak güvenlik görevlilerimiz tarafından aynı gün saat 08.00'de açık hava toplantısının düzenleneceği alanda gerekli güvenlik önlemleri alınmış ve yapılan araştırmada platformun ön tarafında siyah poşetler içerisinde toprağa gömülü vaziyete içinde 1,80x3 metre ebadında üzerinde “Öcalansız dünyası başımıza yıkarız.” ibaresi bulunan bölücü terör örgütünün sözde elebaşısına ait poster, 40 adet 0,60x0,90 metre ebadında bölücü terör örgütünün uzantısı pozisyonundaki sözde Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesine ait bayrak, 40 adet 0,60x0,90 metre ebadında sözde demokratik konfederalizmi temsil eden bayrak ile 2 adet 1,25x1,25 metre ebadında bölücü terör örgütünü simgeleyen bez parçaları ele geçirilmiş ve konuyla ilgili adli soruşturma başlatılmıştır.

22/3/2008 günü saat 07.00'den itibaren ilimiz Evren Mahallesi, Conkbayır Mahallesi, Sakarya Mahallesi, Algül Mahallesi, Karakol Mahallesi ve Cumhuriyet Meydanında, olması muhtemel yasadışı gösterileri engellemek amacıyla toplam 577 personel ile birlikte görev alınmıştır. Personelin görev sevki yapılmadan önce ise gerekli bilgilendirme toplantıları yapılmış ve yasadışı toplanabilecek gruplara öncelikle dağılmaları hususunda ikazın yapılması, ancak grubun dağılmayarak saldırıya geçmesi durumunda ve verilecek talimatın ardından, orantılı bir şekilde zor kullanılarak etkisiz hale getirilmesi yönünde gerekli talimatlar verilmiştir. Görev alınan bölgelerde personelimiz tarafından mahalde bulunan vatandaşlarımıza Nevruz kutlamaları için Siirt Valiliğince 21/3/2008 günü onay verildiği, 22/3/2008 günü ise herhangi bir yasal toplantı ve gösteri yürüyüşünün bulunmadığı, yapılacak olan bir etkinliğin kanunsuz olduğu ve dağılmaları hususu defalarca ikaz edilmiştir. Vatandaşlarımızın bir bölümünün dağılmasının ardından bölücü terör örgütüne müzahir kesim ikazlara uymayarak yine aynı gün (22/3/2008 günü) saat 12.00 sıralarında DTP milletvekilleri Osman Özçelik, Akın Birdal ve Aysel Tuğluk'un ilimize gelişleri ile birlikte aynı esnada eş zamanlı olarak ilimizin muhtelif yerlerinde güvenlik önlemlerini alan emniyet personeline yönelik yoğun olarak taşlı-sopalı yer yer linç girişimlerinde bulunulmuş, terör örgütünün propagandası yapılarak kamu ve şahıs mallarına zarar verilmiştir.

Yine 22/3/2008 günü saat 12.00 sıralarında DTP milletvekilleri Osman Özçelik, Akın Birdal ve Aysel Tuğluk, ilimiz Doğan Caddesi üzerinde bulunan DTP il binasından çıkarak, yanlarındaki basın mensupları ile birlikte, Cumhuriyet Meydanında görev alan

personelini denetleyen İl Emniyet Müdürü Cuma Ali Aydın'ın yanına gelerek kısa bir görüşme yapmışlardır. Bu diyalog esnasında yaşanan ve basına da yansıyan el sıkma konusu ise tamamen kişisel bir tercihtir. İl Emniyet Müdürünün DTP milletvekili Sayın Akın Birdal'ın elini sıkmayarak herhangi bir vücut temasına girmek istememesi hususu Türk Ceza ve Kanunu ve diğer kanunlar açısından bir suç fiili oluşturmamaktadır. Karşılıklı 2 kişinin birbiriyle tokalaşması, daha sonraki safhalarda ise kucaklaşarak öpüşmesi ancak 2 tarafında bunu istemesi hâlinde mümkündür. Hiç kimse birinin elini sıkmaya zorlayamaz, zorlanamaz, başka birini de zorlayamaz.

Bu görüşme esnasında DTP milletvekillerinin Siirt miting alanında kitlesel bir basın açıklaması yapacaklarını söylemeleri üzerine İl Emniyet Müdürü Cuma Ali Aydın tarafından kendilerine hitaben, milletvekili olarak başlarının üstünde yerleri oldukları, ancak yapılacak basın açıklaması esnasında bölücü terör örgütünün propagandasının yapılması hâlinde ise gerekli yasal işlemlerin yapılacağı dile getirilmiştir. Bu diyalogun öncesinde kanunsuz olarak toplanan bölücü terör örgütüne müzahir şahıslar tarafından, kamu kurum ve kuruluşları ile güvenlik görevlilerine taşlı, sopalı linç girişiminde bulunulduğu ve yaşanan bu olaylarda 14 güvenlik görevlisinin yaralandığı bilgisi İl Emniyet Müdürü Cuma Ali Aydın'a ulaşmış ve diyalog esnasında bu konu DTP'li milletvekillerine olaylarda polisten yaralananlar olduğu şeklinde iletilmiştir. Milletvekillerinin Nevruz kutlamaları için neden 22 Mart 2008 tarihi için izin verilmediğinin sorulması üzerine, kendilerine, idarenin yapmış olduğu tüm iş ve işlemlerin yargı denetimine tabi olduğu, eğer uygulamada bir aykırılık görülüyorsa ayrıca yargıya başvurulabileceği de hatırlatılmıştır. İl Emniyet Müdürü ile DTP milletvekilleri arasında geçen konuşmanın CD kaydı ve çözüm tutanakları size arz ettiğim dosyada mevcuttur Sayın Başkanım. Söz konusu tutanaklar dikkatlice incelendiğinde, yüce Meclisimizin saygınlığına herhangi bir saygısızlığın olmadığı da açıkça görülecektir. Söz konusu diyalog ile birlikte meydana gelen diğer tüm gelişmelerle ilgili olarak, 3'üncü Komando Tugay Komutanlığı karargâhında operasyon çalışmalarını yürüten Siirt İl Valisine gerekli bilgiler sürekli olarak aktarılmış ve talimatları alınarak uygulanmıştır.

Yukarıda da arz edildiği üzere, meydana gelen olaylarda kandırılmış masum vatandaşlarımızın zarar görmemesi için azami özen gösterilmiştir.

Yine DTP'li milletvekillerinin Cumhuriyet Meydanından ayrılmalarına müteakip, ilimiz Aydınlar Caddesi üzerinde görev alan güvenlik güçlerimize yönelik on beş-yirmi

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

dakika süren taşlı-sopalı bir saldırı olmuş, bu saldırıda çevrede bulunan iş yerleri de atılan taşlardan zarar görmüş ve bazı güvenlik görevlileri yaralanmıştır.

Yasadışı olarak toplanan bölücü terör örgütüne müzahir gruplar tarafından güvenlik önlemlerini alan emniyet personeline yönelik taşlı-sopalı saldırıda bulunularak terör örgütünün propagandası yapılmış, kamu ve şahıs mallarına zarar verilmiştir. İl Emniyet Müdürlüğümüzün almış olduğu yoğun güvenlik önlemleri sayesinde doğabilecek büyük çaplı olaylar başlamadan sona erdirilmiştir.

Göstericilerin, güvenlik güçlerine karşı yapmış olduğu taşlı-sopalı saldırılarda 1 Emniyet amiri, 1 komiser, 1 komiser yardımcısı ve 26 polis memuru olmak üzere toplam 29 personelimiz çeşitli yerlerinden yaralanmış ve 3 personelimiz hastaneye yatırılarak tedavileri devam etmiş ve daha sonra 1 Emniyet amirimiz ise Batman ilinde özel bir hastanede yatırılarak tedavisine devam edilmiştir. ROJ TV isimli televizyon kanalı başta olmak üzere bölücü terör örgütüne yakınlığı ile bilinen bazı internet siteleri ve İnsan Hakları Derneği tarafından olaylarda 30-40 vatandaşın yaralandığı iddiası gündeme getirilmeye çalışılmıştır. Ancak ilimizde bulunan resmî ve özel hastanelerin kayıtlarının incelenmesi hâlinde, belirtilen gün yaralı güvenlik görevlileri ve gözaltına alınan şahısların alınan darp-cebir raporları haricinde sadece 2 kişinin yaralandığı iddia ederek tedavilerini yaptırdıkları açıkça görülecektir. Olaylarda yaralandıklarını iddia eden 2 şahsın tedavileri de aynı sağlık kuruluşlarında yaptırılmıştır. Konuyla ilgili sağlık raporları, resmî hastanede aldığımız hasta kayıt raporları ektedir, düzenlenen dosyadadır Sayın Başkanım.

Ayrıca olaylardaki güvenlik güçlerine karşı yapılan taşlı ve sopalı saldırı sonucu Siirt İl Emniyet Müdürlüğüne ait 16 araçta 10.017YTL'lik maddi hasarın meydana geldiği, yine aynı olayda Aydınlar Caddesi ve civarında vatandaşlarımıza ait yirmi dört ayrı iş yerinin de zarar gördüğü tespit edilmiştir. İlimizde meydana gelen olaylarla ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılığımızca yürütülen tahkikatta, güvenlik güçlerinin meydana gelen toplumsal olayı bastırmak için yasalarca kendisine verilen yetkisini kullandıkları, zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılmadığından kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiştir.

Yapılan çalışmalar neticesinde söz konusu saldırgan grup içerisinde bulundukları tespit edilen 16 şüpheli ile 20/3/2008 günü bölücü terör örgütünün yayın organı olan ve uydu aracılığı ile yayın yapan ROJ TV isimli televizyon kanalına canlı telefon bağlantısı ile katılarak Siirt Valisi ve Siirt İl Emniyet Müdürünü, Nevruz kutlamalarına izin verilmediği gerekçesiyle tehdit ederek terör örgütüne hedef olarak gösteren Siirt DTP İl Başkanı yakalanmıştır. Ayrıca tehdit konusu ile ilgili olarak DTP Siirt İl Başkanı Abdurrahman

Taşçı hakkında İlimiz Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuş ve hâlen soruşturma sürdürülmektedir.

Bu olayların sonucunda, Siirt DTP İl Başkanı Abdurrahman Taşçı ile birlikte diğer şüpheliler adli makamlara sevk edilmiş, bu şahıslardan il başkanıyla birlikte toplam 5 şahıs tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmış, geri kalan 12 şüpheli ise tutuklanarak ilimiz E Tipi Kapalı Cezaevine teslim edilmişlerdir.

Bununla birlikte çevre illerimizden olan Diyarbakır, Batman, Şanlıurfa ve Mardin merkez ve ilçelerinde düzenleme kurulları tarafından talep edilen tarihlerde açık hava toplantılarının yapılmasına rağmen, yine bölücü terör örgütünün propagandasını yapan ve olaylar çıkaran toplam 131 şüpheli hakkında adli işlemin yapıldığı da bilinmektedir. Çevre illerde düzenleme kurulları tarafından talep edilen tarihlerde düzenlenen açık hava toplantıları esnasında da bölücü terör örgütünün propagandasının yapılarak güvenlik kuvvetlerine saldırı başta olmak üzere çeşitli provokatif eylemlerin organize bir şekilde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu kapsamda ilimizde düzenleme kurulu tarafından talep edilen tarihte onay verilmesi hâlinde de yaşanan müessif olayların daha şiddetli bir şekilde vukuu bulacağı aşikârdır. Bölücü terör örgütüne müzahir yazılı ve görsel yayın organlarında, 2008 yılı Nevruz kutlamalarının örgütçe Serhildan olarak tabir edilen kitlesel şiddet eylemleri şeklinde kutlanması gerektiği örgüte müzahir kesime duyurulmuştur.

Bölücü terör örgütü paralelinde yayın yapan ROJ TV isimli televizyon kanalının 21/3/2008 tarihli ana haber bülteninde yapılan bir haberde de "Siirt halkının kepenklerini kapatarak iş yerlerine gitmemesi ve Nevruz alanına gitmelerinin istenildiği" düşünüldüğünde, alınan kararın haklılığı bir kez daha kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. 21/3/2008 tarihinde miting alanında bulunan bölücü terör örgütü ve sözde elebaşısına ait posterler ve yasadışı bayraklar bunun bir göstergesidir.

İlimizde alınan yoğun ve etkin güvenlik önlemleri neticesinde art niyetli kişilerin Siirt ilindeki mevcut huzur ortamını bozma girişimleri tüm Emniyet mensuplarının kararlı ve özverili çalışmaları neticesi sonuç vermemiş ve bu durum tüm Siirt halkınca takdirle karşılanmıştır. Meydana gelen tüm olaylarla ilgili olarak İçişleri Bakanlığımız tarafından görevlendirilen 1 mülkiye başmüfettişi ile 1 polis başmüfettişi, mahallinde olayı araştırmış ve değerlendirmiştir. Yukarıda arz edildiği gibi orantısız güç kullanıldığı yolundaki iddiaların gerçek dışı olduğu Siirt Cumhuriyet Başsavcılığının 656 nolu soruşturma ve 585 sayılı kararında şüpheliler üzerine atılı suçun somut olayda oluşmadığı, bu nedenle kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin kararıyla da kesinleşmiştir. “ demesi üzerine,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

komisyon üyesi Akın BİRDAL' ın” Bir şey söylemek istiyorum. Bu sizin görüşünüz mü, ortak görüşünüz mü, iki kişi gibi anlatıyorsunuz, isteyen tokalaşır, isteyen tokalaşmaz, ne demek bu?iki kişi mi tokalaşıp, tokalaşmayacak. İki kişi tokalaşır, tokalaşmaz, sever, sevmez, bu ne demek yani şimdi? Tokalaşmak zorunda değildir? Bu anlayış doğru değil.” Demesi üzerine

Komisyon Başkanı M. Zafer ÜSKÜL' ün “ Tabii büyük bir talihsizlik sizin bu notunuzda o bilginin olması. Bunun suç oluşturup oluşturumamasının hiçbir önemi yok. Bir milletvekili geliyor, emniyet müdürüne elini uzatıyor, emniyet müdürü söylemesi üzerine vazife olmayan sözleri söylüyor ve eli havada bırakıyor. Bunun savunulacak bir tarafı yok. Bu Türk Ceza Kanununa göre suç oluşturmayabilir. Hayır, diyelim ki, suç oluşturdu, bu kabul edilebilir bir durum değildir. Dolayısıyla, böyle suç oluşturmaz, Ceza Kanunu, vesaire gibi o ifadeleri koymanız bir talihsizlik. Bunu belirtmek lazım.

Neyse, sonuç olarak biliyorum ki, emniyet müdürümüz de bundan üzülmüş, bize bilgiler geldi, sayın valimiz gereken açıklamaları Akın Birdal Beye yaptı, ama koymasaydınız daha iyi olurdu. “ demesi üzerine “-.Sayın Başkanım, bu konuyu neden koyduğumu da arz etmek istiyorum. Bu konuda Sayın Vekilimiz ve diğer vekillerimiz soru önergeleri yapmıştır. Soru önergelerinde işteilgili ne gibi bir işlem yapacaksınız, ne gibi bir ceza tarzı olacak. Ben, bunun Türk Ceza Kanununda herhangi bir karşılığı yok. Bensize katılıyorum. Biz sadece onu belirttik dediği,

-“ *Saldırılan dükkânlar, böyle, hani gösterici kaçarken sağa sola tahrip eder, öyle midir bu tahribat yoksa seçilmiş...*” Şeklindeki soruya - Hayır. Şahısların öncelikle görüntüleri var. Kaldırım taşlarını kırarak polis panzerine atmaya başladılar ve dükkânların camlarını kırmaya başladılar. Biz de zaten oradaydık, dağılın, işte yapmayın şeklinde uyarılarımız oldu, ondan sonra zaten o taşları biz yedik efendim.

- Sayın Başkanım, genelde almış olduğumuz tedbirler, yani kamu binalarına zarar vermesinler, o şeyle tedbir almıştık. Şimdi, arkadaşımızın bulunduğu yerde, kendisiyle birlikte 15 kişilik bir kuvvet var. Tabii, 500-600 kişinin karşısında bunun dayanması çok zor. Zaten o kuvveti yardı geçtiler, bu tarafa girdiler. O tahribat o şekilde oldu. Akabinde biz meydandaki kuvvetimizle tekrar girdik. Tabii, on beş dakika gibi bir süre sürdü bu.

- *Bu güvenlik güçlerinin ikaz etmeksizin göstericilere karşı güç kullandığına dair bir iddia var. Bu konuda söyleyeceğiniz bir şey var mı?* Şeklindeki soruya - Zaten biz de ikaz ettik. Biz sabahleyin başladık, yani bu olaylara karışılmaması, olay çıkmaması için..... Sayın Valimizin de desteğiyle aşağı yukarı 30 kiloya yakın çikolata türü şekerler alındı,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

vatandaşlara dağıtıldı, gelin yapmayın, bu şeyle şey yapmayın falan. Zaten orantısız bir güç olsa, bizim mesela 29 tane yaralımız var, karşı tarafta yaralı sayısı yok denecek kadar az. Yani ikaz edilmişti. ..., biz yaklaşık on iki-on üç noktada görev aldık... Aldığımız dosyayı sabah itibarıyla aldık. Biz zaten bu görev aldığımız yer, ilk defa o gün için çıktığımız bölge değildi. Sürekli o bölgelerde zaten zaman zaman görev alıyorduk. Sadece herhangi bir olay olması için değil, halkla kaynaşabilmek için, çocuklara gerekli ilgi göstermek için. Sabahtan biz zaten oradaki halkla, çocuklarla oturduk muhabbet ettik. Kendileri çay demlediler bize, çay içtik, çocuklara şeker dağıttık.

Çocuklara şeker dağıttık, ama, saat 12.00 sıralarında beraber sohbet ettiğimiz, çay içtiğimiz, şeker dağıttığımız çocuklar bir anda bizi taşlamaya başladılar, evlerine çekildikten sonra.

- Olaylar esnasında silah kullanıldı mı? Mesela, plastik mermi falan gibi veya o normal konvansiyonel mermilerden kullanıldı mı olaylar esnasında? Şeklindeki soruya - Olaylar esnasında, belirli bölgelerde, gaz silahı dediğimiz, sevk fişegiyle atılan gaz silahlarından kullanıldı. Ayrıca, Çakmak mahallesi dediğimiz bölgede olan arkadaşlarımıza yoğun bir linç girişimi oldu, bazı arkadaşlarımız grubun içerisinde kaldı, grubun içerisinde taşlı ve sopalı saldırılar sonucunda, bazı arkadaşlarımız, o görevli arkadaşımızı oradan kurtarabilmek için havaya ateş etmek şeklinde, havaya ateş edip, grubun üzerinden çektik kurtardık, burada, zaten, soruşturma dosyamızda mevcut. bu ateşten dolayı yaralanan kişi yok,

- Yaralanan iki kişi neyle yaralandı? Şeklindeki soruya.- Taş atılırken arada kalanlar. Vatandaşların bir kısmı, Bir tanesinin gaz silahıyla yaralandığını biliyoruz.

- Gaz silahı derken iki türlü gaz silahı var, bir tanesi bizim kullanmış olduğumuz, Çevik Kuvvetin kullanmış olduğu gaz silahı var Z201 gaz tüfeği dediğimiz tüfek var, bir de özel hareketçi arkadaşların kullanmış olduğu bir sevk fişegi var, bizim bulunduğumuz bölgede böyle bir sevk fişegiyle yaralanan olmadı, özel hareketin kullanmış olduğunu bilemiyorum, onlarınki farklı, onlarınki 12 milimetrelik av fişegi şeklinde. İçerisinde roket de var.

- Fişek mi yaralamış oluyor? Şeklindeki soruya - Ucunda, gaz el bombaları tarzında görmüşsünüzdür, uzun, onu tüfeğin ucuna monte ediliyor, onun aparatı var, aparatıyla atılabiliyor, o yaralanan şahıs olduğu gruba atıldığı zaman bacağına değdiği şeklinde düşünülüyor.

- Plastik mermiyle bir yaralanma var mı? Şeklindeki soruya - Plastik mermimiz yok.

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

- *Peki, bir şey soracağım, size niye plastik mermi verilmedi? Plastik mermi kullanılmasında falan bir sakınca... O tarihte var mıydı plastik mermi? Şeklindeki soruya.*- Savunma 303 dediniz o plastik mermi değil, o farklı bir şey. Aynı zamanda içerisinde yarım daire şeklinde. İçerisinde kum tanecikleri şeklinde demir var, vücuda çarptığı zaman o üzerindeki plastik muhafaza kırılıyor darbe etkisi yapıyor, cop etkisi yapıyor, yani, kırk elli metre mesafede etkili. Aynı zamanda o şahısları mimlemek için kullanılıyor, mesela, silinmez boya var veya silinen boya var, aynı zamanda gaz etkisi de var. Merminin çeşidine göre, kullanmış olduğun fişğin çeşidine göre değişiyor. Ama plastik mermi değil.

- *Bu plastik mermi ayrı bir şey mi oluyor? Şeklindeki soruya.*- Ayrı bir şey, bununla alakası yok, bu değil. O çevik kuvvetin bünyesinde var. Teşkilatta çevik kuvvette hiçbirimizde şu anda plastik mermi atan silahımız yok efendim, teşkilatta yok.

- *O zaman niye burada plastik mermi? Şeklindeki soruya* - Halk arasında öyle yaygınlaştı, öyle gidiyor, plastik mermi değil, 303 savunma tüfeği diye geçiyor, içerisinde, dediğim gibi kum tanecikleri var ama demir, vücuda çarpıyor, boya ve cop etkisi yapıyor.

- *Peki, bununla ilgili özel bir eğitim gerekiyor mu? Şeklindeki soruya* - Doğrudur efendim, kurslu personel var.

- *Kaç kişi var bu konuda eğitilmiş?*

-Çevik kuvvet bünyesinde bunla ilgili altı tane personelimiz kurslu, ama bunlar kesinlikle kullanılmadı zaten, bu olaylarda kullanılmadı.

- *Teknik olarak hangi mesafeden yaralama etkisi gösterir bu? Şeklindeki soruya.*- Şimdi, şahsın yüzüne atarsa ve gözüne gelirse yaralar, cop etkisi veriyor. Yani, elli metrede etkili. Mesafe ne kadar dar olursa etkisi o kadar artıyor. Ama öldürmez. Hava basıncıyla gidiyor.

Gözünüze geldiyse, gözünüzün bir on metre, yirmi metre yakın kısmında yaralar. Bu tabii yüze karşı kullanılmaz.

.- *Peki, bir şey soracağım. Bu hangi mesafeden atılırsa doğrudan vücudun içine girer? Şeklindeki soruya*

- Vücuda kesinlikle girmiyor efendim. Girmemesinin sebebi şu: Dışarısında o kum şeklindeki o metal parçacıkları muhafaza eden kısım vücuda çarptığında kırılıyor, kırılmasıyla birlikte bunlar dağılıyor, kum taneleri dağılıyor darbe etkisi yapıyor, yani, vücuda kesinlikle girmez, ne kadar yakın mesafeden atarsanız atın, vücuda girmez. Darbe etkisi yapar, kızartma yapar.

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

- *Bizim Van'da gördüğümüz bir vakada doktor bir kişinin bacağından plastik mermi çıkardı. Şeklindeki ifadeye .- Değildir efendim, vücuda girmez.*

- *Ne olabilir bu? Şeklindeki soruya ..- Yani, özel hareketin kullanmış olduğu sevk fişekleri falan vardır 12 milimetrelilik, belki onların parça tesiri olabilir. Bilemiyorum. O parçalardan bazıları yakın mesafeden zarar verebilir, verme ihtimali vardır.*

- *Özel hareketin attığı şey bir yere çarpmak suretiyle, plastiktir efendim.*

- *Van'da bir ölüm oldu. Ama vücuda giren parça bulunamadı.*

- *Ne olduğu bilinmiyor.*

- *Çevik kuvvette olan plastik mermi... Şeklindeki ifadelere ..- Hayır, hayır, kesinlikle, vücuda çarptığı zaman dağılarak gidiyor, darbe etkisi yapıyor.*

- *Ama çıplak bir yüze yakın bir mesafeden olduğu zaman bir olumsuz etki yapması söz konusu olur. Şeklindeki ifadeye - Sayın Başkanım, bu fişekler bazen patlama özelliğini kaybedebiliyor, arkada sevk fişegi, o zaman öldürücü olabilir, girebilir. Özelliğini kaybederse.*

- *....ikisi de silahla yaralandı ama bunun tam mahiyetinin tespit edilmediği, yani, bir silahla yaralanma var ama bu silahın mahiyeti ne, bu henüz daha tespit edilmemiş. Sizin bilgilerinizde var mı? Şeklindeki soruya .- Yok efendim.*

Bu yirmi ikisindeki izin verilmemesi, yirmi birinde yapılmasıyla ilgili istihbari anlamda, yani, o belli bir süreç var, ayın onu veya on beşi arasında müracaat ediyor herhalde. ..O süreç içerisinde size gelen istihbarat anlamında o gün verilseydi ne olurdu? Şimdi, tamam,belli bilgiler var, sadece onlar mı, yoksa, birebir anlamda, burada bunun olması yakın bir tehlike anlamındaki onu oluşturan olaylar var mıydı ya da istihbarat var mıydı? Onları da bize verirsiniz. Doğrudan Siirt'e yönelik olarak, yani, biz Siirt'te yirmi ikisinde bunu yapacağız, şu eylemler olacak, şu kadar kişi şuraya gidecek... Yani,başka bir şeydir, yardımcı istihbarat elemanlarınızdan aldığınız bilgilerdir, yani, böyle bir şey var mı? Filanca yerde, şunlar, şimdi diyoruz ki mesela orada onun da olduğu şeklindeydi, baktık, onlar da işte,buna benzer şeyler var mıydı başka? Bulunacağı şeklindeydi ama işte filanca okuldan on beş kişi, ötekinden sen şurada olacaksın, bu tip bir şey var mıydı, bu kadar somuta inmiş bir şey var mıydı? şeklindeki soruya komisyon üyelerinden birisinin ..- Ya o istihbaratı bizimle paylaşmak zorunda değiller. Şeklindeki bir görüşten sonra sözlerini bitirdiği, (EK:48,1-6/6,EK:49-1/4)

2.B.2.c) Olayların ağırlıklı olduğu Aydınlar caddesinde görevli polis grubundan sorumlu Emniyet Amiri ile yapılan görüşmede Emniyet Amiri İbrahim CİHANGİR;

- Sabahtan efendim öncelikle emniyet müdür yardımcımız... tek tek dolaştı bir görev tarifi hakkında bize bilgiler verdi. O bilgiler ışığında, biz yapacaklarımız konusunda bilgilendikten sonra... Zaten görev yazımız da var, onu da arz etmişlerdir size. Biz o bölgedeki insanları... Zaten ben üç yıldır buradayım, üç yıldır zaten Aydınlar Caddesinde hemen hemen tüm esnafla tanışıyoruz biz, devamlı birlikteyiz zaten. Kendileriyle görüştük, işte, nevrusun hangi gün yapılacağı, izin konusunda herhangi bir şey yapmayın, işte, sıkıntı olmasın şeklinde. Hatta,şekerler dağıtıldı, insanlarla birlikte oturduk çaylarını içtik, o esnaflarla birlikte, ancak, bizim görev yaptığımız yerde... Diğer yerlerde kargaşa olduğunu telsizden takip ediyorduk ve arkadaşlarımıza devamlı suretle bilgi veriyorduk. Ancak, saat bir civarına geldiğinde, şimdi, Aydınlar Caddesinde öncelikle kaldırım taşlarının kırıldığını gördük. Benim, orada, yaklaşık 200–250 civarında bizim bölgeye doğru akın vardı ve kaldırım taşlarının tek tek kırıldığını ben bizzat gördüm. Zaten, ben görevimden dolayı, emniyet müdür yardımcımıza telsizle anons edip, bilgi de verdim. Anlaşıldı şeklinde, kendinize dikkat edin, görevinizin gereğini yapın şeklinde talimatlar da alındı. Daha sonra ekiplerimiz orada beklerken kaldırım taşları kırıldı, polis panzerlerine atılmaya başlandı ve topluluk bize doğru da gelmeye başladı. Biz on beş kişiydik.

- *Sizin hiçbir müdahaleniz olmadan mı olay başladı? soruya*

- Doğrudur efendim. Hiçbir müdahale yok, biz on beş kişi tertibat almışız, orada bekliyoruz. Biz orada neden bekliyoruz, bir karakolumuz var, üstünde kaçakçılık şubemiz var, diğer tarafta MHP'nin binası var ve AK Partinin yeri var, biz orayı korumakla görevliyiz.

- Bu olay, sizin karşılaştığınız bu olay ilk karşılama olayının başlangıcı mıdır, yoksa daha önce şehrin başka yerlerinde var mı?

- Şimdi, şöyle efendim, saat 12.00 civarında değişik noktalarda taşlamalar oldu, ancak, daha Meydan istikametinden bizim oraya doğru saat 13'00'e doğru başladılar taşlamaya.

- Bir topluluk oluştu da sizin topluma dağılın demenizi gerektirecek bir durum oluştu mu, oluşmadı mı?

- Biz demek istedik ama kaldırım taşları kırıldı, üzerimize geldi efendim.

- Tabii, tabii, yaklaşık 250 kişi, ben tam sayıyı bilemiyorum.

- Siz on beş kişi. Kalkan mı vardı ellerinizde?

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

- Beş tane kalkanımız vardı. Değişik yerde mecburen görev almak zorundaydık. Benim bulunduğum bölgede parti binaları, karakollarımız vardı, Aydınlar caddesi oraya doğru gelmeye başladılar. Biz mecburen orada görevimizi yapmak durumundaydık.

- Bu yaralanan arkadaşların tamamı taşla mı yaralandı? Taş dışında başka bir biçimde yaralanan oldu mu?

- Bir arkadaşımız keserle yaralandı.

- Söylemek istediğim bir konu var, ben Siirtliyim normalde, baba tarafı Siirtli, eşim de polis memuru, gelirken Siirt'i överek geldik yani, ama seneye bizim süremiz doluyor, seneye de hemen gitmeyi düşünüyoruz. Bugüne kadar ben batıda Siirt'in güzelliklerini anlatıyordum, Siirt halkının yüzde 100'ünün değil de, herhalde yüzde 20'sinin farklı düşüncelerde olduğunu sanıyordum; ama, değilmiş yani, şimdi gördüğümüz kadarıyla, artık yüzde 70... Çünkü, orada keser, beni öldürmek için, ben veya bir başkası da olabilir, bizi öldürmek için atıyor.

(...)

..- Bana taş atan kayıtlarına baktım daha önce PKK terör örgütüne kıyafet götürmüş, yakalanmış, aynı şahıs. Daha önce ikinci bir kaydı var. PKK terör örgütünden dolayı şahsın kaydı var. Özellikle bu eylemlere giriştiler. Şimdi biz o taraftayken, topluluğun da önündeyim, rütbeli olarak, görevli olarak ben varım, arkamda şube personeli var. İşte, kalkanları şöyle yapın filan dedim de, işte taşlama başladı, kendimizi koruyalım dediğimizde vatandaş saklanmış bir köşeye, o kırmış olduğu mermerden olan kaldırım taşını özellikle öldüresiye bir şekilde şakağıma attı efendim. Ben şimdi o kanı görünce, biliyorum, farkındayım, ben burada ağladım. Benim burada iki çocuğum var efendim. Ben emniyet müdürüyüm. Kaçakçılık organize şube müdürüyüm, üç yıldır buradayım, iyi de görevler yaptığımıza inanıyorum ama ben o görüntüyü görünce tekrar ağladım, moralim bozuluyor efendim.

.. – Yakalandı mı?

..- Yakalandı efendim, şahıs yakalandı. Şu şekilde efendim, Sayın Başkanım, o taş gelince öncelikle benim atardamarım kesilmiş, ben farkında değilim. Hastaneden çıktıktan iki hafta, üç hafta sonra doktorum bana dedi ki, o senin damarın çok kanadı demiştim ya, atardamarın kesildi senin dedi. Beyin zarım kesildi efendim. Atılan taşla bakın, beyin zarım kesildi, benim beyin sıvım aktı efendim, beynimde kanama başladı, raporların hepsi mevcut, hayati tehlikem vardı benim kaç gün boyunca. Beyinde baloncuklar oluştu. Bakın, şu anda kafatasım, derim dikildi, ancak, şu dört santim veya iki santim parçalı kırık devam

ediyor, arkamdaki kırık devam ediyor. Bir hafta önce MR çektirdim efendim. İstanbul'a gidecektim, gidemedim efendim.

.....

..- Şimdi, efendim, ben öne doğru gidince, grup yorulunca, ben buradan taş yiyince, ben 95 kiloyum, normal devrilmem, öyle bir on metreden yakın ve öldüresiye atıldı ki iyi ayağım yerden kesildi, havada iki defa dönmüşüm, takla değil, şöyle yan dönüp omzum üzerine düştüm ve daha sonra kafamı da taşa vurdum. Şu arkada kırık var. Şurada dört santim kırık var, şurada iki santim parçalı kırık var. İki hafta önce doktor bana yine hayati tehlikesi var diye rapor verdi, sen kendine dikkat et dedi. (EK:49;1-2/4)

2.B.2.d) Cumhuriyet Polis Merkezinde görevli olan ve olaylarda yaralanan bir diğer polis görevlisi ile yapılan görüşmede;

Kendisinin o gün özellikle, bu tür olaylara karışan insanların bulunmuş olduğu, terör yandaşı olan şahısların genelde yoğun olarak bulunduğu mahalde bulunan Cumhuriyet Polis Merkezinde, görevli olduğunu, O gün saat 12.00-12.30 civarlarında yaklaşık 250, 300 kişilik bir grubun aynı anda üstlerine doğru gelmeye başladığını, o gün karakolda altı kişi olduklarını, 300 kişilik bir grubun altı kişiye birden taşlarla ve sopalarla saldırmaya kalktığını, kendilerinin de arada kaldıklarını ve o sırada göstericilere uyarılarda bulunduklarını, taş atılmaya başlayınca karakolun bulunduğu yerden dışarı çıktıklarını, uyarmaya çalıştıklarını, fakat, göstericilerin uyarıları göz ardı ettiklerini, yasa dışı örgüt lehinde sloganlar atmaya başladıklarını ve karakolu ve polisleri taşlamaya devam ettiklerini, kendisinin de gelen taş neticesinde omzuna darbe aldığını, taş atılan mesafenin yaklaşık olarak bir on beş, yirmi metrelik bir mesafe olduğunu, büyük bir taşın omzuna geldiğini ve omzunun çıkmasına neden olduğunu Yaklaşık yirmi bir gün kolunun askıda kaldığını , bir ay sonra, yırtılma olduğundan dolayı ameliyat olma durumunun olduğunu, (EK:49,2-3/4)

2.B.2.e) Evren Mahallesinde görevli olan ve olaylarda yaralanan Çetin Başkomiser

Kendilerinin Çakmak Polis Lojmanlarının üst tarafında, Evren Mahallesi tabir edilen yerde görev almıştık olduklarını. Sabah erken saatlerden beri, halka ve vatandaşa bugün kutlamaların olmayacağı şeklinde, asıl nevrurun dün olduğu şeklinde, çocuklar da dahil olmak üzere, halkla iç içe onlara anlatmaya çalıştıklarını, Birlik, beraberlik, dayanışma içerisinde öğlene kadar şekerler vererek, çocuklarla oyun oynayarak, o havayı bozmadan, kardeşçe, dostça, güzel bir ortam içerisinde orada göreve başladıklarını, orada, rahat rahat gezdiklerini, mahalleliyle beraber iç içe olduklarını, dertlerini dinleyip beraber

şakalaştıkları sırada Olayların bir anda olduğunu, o insanlarla iç içeyken, bir anda, birkaç noktadan olay başladığını ve telsiz anonslarından takip ettiklerini, bütün sokak aralarından ve evlerden üç yüz, dört yüz kişiye yakın bir grubun, yani, ikaza mahal vermeden, direk saldırarak kendilerine doğru geldiğini,

Bu esnada kendilerinin de tahmini on beş, yirmi kişi civarında olduklarını, kendilerinde bir beş, altı tane kalkan olduğunu, yine, taş atmaya başladıklarında, kendilerinin göstericilere ufak çocuklar var, atmayın, onlar zarar görecektiklerini, ufak çocuklar zarar görmesin dediklerini, Vatandaşa da aynı şekilde çocuklarınızı alın, aradan çekin, çocuklar var arada, bizim sözümüzü dinlemeyebilirler, siz öncü olun uyarın dediklerini,

Bir anda, üç dört sokaktan, önce bir grup sol sokaktan başladı, yetmiş, seksen kişilik bir grup, biz orada önlemimizi alırken, diğer taraftan, çünkü, sayı olarak yetersiz olduğumuz için, oraya geçtiğimiz zaman oyun oynuyorlar, bir üst sokağa geçiyorlar orada sayının artıyor olduğunu, Biz oraya bölünüyoruz mecburen. Zaten, on beş, yirmi kişinin beş, altısı oraya geçince, bu sefer üst sokağa geçiyorlar. Yani, bu şekilde toplana toplana 400 kişilik bir grup olduğunu, polise dağılın demeye fırsat vermeden saldırdıkları, olayların ilk önce yukarıda üst sokakta başladığını, kuvveti bir araya toplamak için arkadaşlarının mecburen çekilmek zorunda kaldığını, göstericilerin bütün sokaklardan yağmur gibi geldiklerini, kafalarını kaldırıp, karşılık vermek gibi bir şanslarının olmadığını, zaten göstericilerin, on beş, yirmi kişilik bir polis grubunu sıkıştırdıklarını, bunun direkt linç girişimi olduğunu, Yani, daha önce hiçbir noktada bir şey olmadığını takviye kuvvet bir dakikalık bir gecikmeyle gelmiş olsaydı çok büyük faciaların olmuş olabileceğini, **(EK:49; 3-4/4)**

2.B.2.f) Olaylarda yaralandığı söz edilen sivillerden iki kişinin yaralandığı yerde görev yapan polis görevlisi;

Olaylar sırasında zaten bırakın karşılık vermeyi, kafalarını kaldıracak durumlarının bile olmadığını üzerlerine yağmur gibi taş yağdığını,

Daha sonra gelen arkadaşlarının grubu dağıtmak için havaya ateş ettiklerini, kendisinin silah kullanmadığını, polisin tam ortada kaldığını, üç, dört sokaktan değil, her taraftan göstericilerin üzerelerine geliyor olduğunu, hatta diğer polislerin kalkanlarının kırıldığını, düşen arkadaşlarının arada kaldığını, Onları almak için müdahale yapmak zorunda kaldıklarını. O an için sadece uyarı maksadıyla birkaç el polise saldıran göstericilerin duraksamaları açısından uyarı ateşi açıldığını, zaten, o olay olmamış olsaydı şu anda belki de yaşamıyor olacaklarını, **(EK:48; 6/8;)**

2.B.2.g) Özel Harekât görevlilerinden biri

Peki, bir de onlardan dinleyelim. Siz ne yaptınız özel harekâtçılar? Sizin amiriniz kimdi? Şeklindeki sorudan sonra;

...diğer taraftaki polislerin üç yüz kişinin arasında kaldığı zaman arkadaşlarının anons ederek özel harekâtı o bölgeye çektiklerini,

..- Peki, sizin kullandığımız silahlarla, öbür polis görevlilerinin kullandıkları silahlar arasında fark var mı? Şeklindeki soruya,

Gaz olarak aynı gazları kullanıyor olduklarını, diğer birimlerde de gaz kullanıldığını kendilerinin bulunduğu bölgede, onun üzerinde gazın kullanılmış olduğunu,

2.B.3. 08.05.2008 Tarihinde Komisyonumuzun Çalışması İçin Düzenlenen Valilik Toplantı Salonunda Tertip Komitesi Başkanı ve Sivil Toplum Kuruluşları İle Yapılan Görüşmeler

2.B.3.a. DTP İl Başkan Yardımcısı ve Tertip Komitesi Başkanı Gürü Toprak,

Tertip komitesi olarak Nevruz'dan on gün önce valiliğe başvurduklarını, 22 Mart 2008 günü için başvuru yaptıklarını, başvurunun kabul edildiğini, daha sonra 20 Mart tarihinde valiliğin toplantıyı 21 Mart günü yapabileceklerini bildiren yazısını aldıklarını, ancak daha önceden 22'sine yönelik olarak çalışmalar yapmış oldukları için 21'inde toplantı yapamayacaklarını bildirerek dilekçeyi geri çektiklerini ve bu durumu valiliğe dilekçeyle bildirdiklerini,

22'sinde evimde olduğunu, bakkala çıktığında polisin kendisini tartakladığını, evinin önünden geçen 5-6 sivil memurun bu hesabı senden soracağız diyerek tehdit ettiklerini, Siirt'te olaylarda polisçe kullanılan mermilerin %90'ının gerçek mermi olduğunu, olaylarda bildiği ve duyduğu kadarıyla beş kişinin yaralanmış olduğunu, kendisinin Çakmak Mahallesiinde yaralanan kişiyi gördüğünü,

Dilekçelerindeki w harfinin bile değiştirildiğini bir şey demediklerini, daha sonra gelişen olayların kendiliğinden gelişen olaylar olduğunu, Organize olaylar olmadığını, Milletvekillerinin geldiğini ve onları karşıladığını, (EK:50,1-2/2)

2.B.3.b. Elektrikçiler Odası Başkanı;

Kendilerinin hakikaten mağdur olduklarını, camlarının kırıldığını, Nevruz kendilerinin bildiğine göre kardeşlik, şenlik olduğunu, ...emniyet müdürünün olsun, sayın valinin olsun elinden geleni yaptıklarını, emniyet müdüründen memnun olduklarını, bir sıkıntılarının da olmadığını, kendilerine dükkânlarınızı kapatmanız gerekir diye herhangi

bir yerden bir telkin veya tehdit olmadığını, Nevruz günü habersiz şekilde bu olayların olduğunu,

Bazı kişilerin çarşığı gezip, kapatın dükkânları, şeklinde söylediklerini zaten birisine söylendiğinde onun yanındaki de mecbur dükkânını kapattığını,

Kendisine dükkânını kapat diye birisinin gelmediğini, (EK:51, 1/1)

2.B.3.c. Genç İş Adamları Derneği Başkanı Abdülkadir Demirhan

Kendisinin yaşadığı yerde hem güvenlik bakımından iyi güvenlik alınmış hem de oradaki tüccar ve esnafın bu olaylara uzak kaldığı için Nevruz günü kendilerinden uzak olduğu için bir şey yaşamadıklarını, Ancak Siirt te olaylar olduğunu, Bir ateşin yanıyor olduğunu bu ateşin bir an önce söndürülmesi gerektiğini, O gün emniyet tedbirlerinin alınmış olduğunu, daha evvelden, o emniyet müdüründen önce caddede iş yerlerinin soyulduğu, caddelerin tinercilerden geçilmediği ve çocukların alabildiğine riskli, insanların can güvenliğinin olmadığı bir yer olduğunu, Cumali Beyin Siirt'e tayin edildiği zaman yönetim kurulundan Memlekete bir ... gönderdiler can güvenliğimiz nerede kaldı diye rapor gönderdiklerini ama bu lafı geri aldıklarını emniyet müdürünün kendilerini büyük bir şekilde utandırdığını, 22 Marttaki olaylarda karşılıklı itişmeler kakışmaların olmuş olduğunu, yalnız burada polisin herhangi bir suçunu görmediğini çünkü polisin de bir insan olduğunu televizyonlardan seyrettiği kadarıyla orada taşlama olmuş olduğunu ve herhangi bir polisten bir şiddet olduğunu duymadığını görmediğini, daha önemlisi, bizim Siirt tüccarı, Siirt esnafı, Siirt sanayicisi yok zaten, bu olaylardan daha önemlisi halk aşırı bir sefalet içerisinde. Kimse gelip insan haklarından, bu insanlar ne yiyor, ne içiyor, ne yapacaklar diye sormadığını, Bu olayların üstüne gidiyorsunuz, bunu takdir ediyoruz, ama esnaf şu anda çok zor durumda, ticaret ölmüş, kimsede alışveriş yok. Ben Siirt'in bir numaralı, en büyük tüccarlarından bir tanesiyim, yemin ederim ki bir haftadan beri siftah etmedim. Bunları düşünmek lazım. Bunları gündeme getirmek lazım...(EK:52,1/1)

2.B.3.d. -Şehit Aileleri Federasyonu Başkanı

Kendisinin merkez köy muhtarı ve korucu olduğunu,

Olaylar sırasında Siirtte Kızlar Tepesinde olduğunu, olayların olduğu yerde olmadığını Zaten benim anladığım kadarıyla bir ilde bir vali olur, tek komite verilir, tek emir verilir, tek yer gösterilir, tek yerde de şenlik, bayram, neyse kutlanır. Dediğinde Komisyon Başkanının -Bakın, somut gördüğünüz olayları öğrenmek istiyorum. Sözüne karşılık kendisinin orada olmadığını, (EK:53,1-2/6)

2.B.3.e. Pervari Minibüs Durağından Mehlüm KIZILAY

Göstericilerin en büyüğünün yirmi-yirmi beş yaşında olduğunu, çocukların öne durmuş olduğunu ve polisleri taşıyor olduklarını Bizim durağa kadar da geldiklerini, ta şehir dışında durduklarını, Buraya kadar çocukların polisleri taşıyor olduğunu, **(EK:53, 5/6)**

2.B.3.f. Emekli İş Bankası Müdürü ve ADD Başkanı Cemal Silah;

Kendisinin Siirt Yardımlaşma Dayanışma Derneği Başkanı aynı zamanda Siirt İnsan Hakları İl Kurulu Üyesi olduğunu ve ayrıca beş altı tane daha sivil toplum örgütünün başkanı, ikinci başkanı ve yönetim kurulu üyesi olduğunu,

Buranın da iki büyük ailesinin çocuğu olduğunu, buradaki sivil toplum kuruluşlarının tümüne aynı şeyi sorulsa polis taşlandı, diyeceklerini, burada Siirt'te orantısız güç kullanıldıysa tam tersine kullanıldığını, 26 tane polisin yaralandığını, kaç tane gösterici yaralandığının tespit edilmesini,

İkincisi: Eğer benim emniyet müdürüm duyarlı davranmasa...

Şeklindeki ifadeden sonra Komisyon Başkanının, olayı görmediyseniz, olayın içinde değilseniz, bize tanıklık yapamayacaksanız bize yardımcı olamazsınız, siz genel şeyler söylüyorsunuz. Buna benim ihtiyacım yok. Dediği, bunun üzerine başta Şehit Aileleri Federasyonu Başkanı olmak üzere 430 tane şehit verdiklerini bunlarla ilgili olarak, siz neredeydiniz? Şeklinde Komisyona karşı sert ifadeler kullanıldığı, Aslında bizim için böyle eften püften bir komisyon gelmiş buraya, hepimizin başımızın üzerinde yeri var. Benim memleketimde millet kan ağlarken... demeleri üzerine Komisyon Başkanının – Siz Türkiye Büyük Millet Meclisinin buraya gönderdiği komisyona eften, püften diyorsanız ben sizi dinlemiyorum. Dediği, **(EK:53,1-3/6)**

2.B.3.h. FEM Dershanesi öğretmenlerinden Bahadır CEYLAN;

Kendisinin derslane öğretmeni olduğunu Sabah saat sekizde mesaisinin başladığını, akşama kadar dershanede görevli olduğu için olayları gördüğünü, şahit olduğunu, hatta öğrencilerinin de mağdur olduğunu, Sabah derse girdiklerinde, o gün sıkı bir güvenlik önlemi alınmış olduğunu polisin buralarda durmayın, buralarda herhangi bir olay olabilir, kalabalık olmayın diye uyarılarda bulunduğunu,

Toplu olarak oralarda duranları da gördüğünü, bir ara birden bire bir kalabalık olduğunu bunların toplandıklarını, bir iki slogandan sonra taş atmaya başladıklarını, Birden göstericilerin kendilerinin derslane dahil esnafın dükkanına taş atmaya başladığını, grupların zaman zaman toplanıp dağılıyor olduğunu, göstericilerin birden çoğaldıklarını, kendi öğrencilerinin de yaralandığını, olayların on-on beş dakika sürdüğünü, öğrencilerinin psikolojilerinin de bozulduğunu, Orada ...toplu olarak... emniyet güçlerinin de geldiğini

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

ve olaya karşı müdahale ettiklerini, ...göz yaşartıcı bombalar attıklarını, oradaki esnafların da zarar gördüğünü, polisin grubu dağıtmak için olan olaylar da olduğunu, belki gaz bombası gibi bir şeyler atılmış olabileceğini, ama onların da birden bire bir alevlendiğini, ama sabahtan beri orada bir olay olacağının belli olduğunu, grupların beş dakika daha beklediğini... Ondan sonra orada birden bire toplandıklarını, bu kişilerin genç on sekiz yirmi yaşlarında kişiler olduğunu, dershanenin dağıldığı saatte olayların olduğunu, bayağı bir öğrencinin orada mağdur olduğunu ve psikolojisinin de bozulduğunu, Orantısız güç şahsen ben kullanıldığını görmediğini, hatta iki polise bayağı kaldırım taşı atıldığını da gördüğünü, polis yaralanmalarını, pencereden bakarken gözüyle gördüğünü, Dördüncü katta olduklarını, bir on-on beş dakika müthiş derecede bir şiddet olduğunu ondan sonra her şeyin dağıldığını göstericilerin içerilere doğru, dükkânlara doğru, çarşılar doğru kaçtıklarını, dört seneden beri burada olduğunu ilk defa camların kırıldığını, ilk defa böyle korku içerisinde yattıklarını ve ilk defa o gün korktuğunu, ilk defa böyle bir olay olduğunu gördüğünü, şahit olduğunu, (EK:53,3-4/6)

2.B.3.g. Siirt Gazetesinden Ömer Özel,

Kendisinin Diyarbakır Milletvekili Akın Birdal ile Emniyet Müdürü arasındaki olayda orada olduğunu, Sayın Akın Birdal ve beraberinde Aysel Tuğluk ve Osman Özçelik'in olduğunu, Emniyet müdürünün yanına geldiklerinde bugünü kutlamak istediklerini belirttiklerini ve emniyet müdürünün elini sıkmak istediklerini, müdürün de - Ben bir emniyet müdürü olarak değil bir vatandaş olarak "PKK terör örgütüne terörist demeyen insanların elini sıkmam." diyerek elini sıkmadığını, onlar sadece bir açıklama yapmak istediklerini il emniyet müdürünün de "Açıklama yapmak istiyorsanız buyurun Nevruz alanına beraber gidelim, isterseniz beraber eğlenelim orada, şey yapalım, ama ben o kitleyi oraya sokmam." Dediğini Kendileri ve Milletvekillerinin de bunları kabul etmediklerini, bu esnada kendilerine yaralanan biri olduğu şeklinde telefon geldiğini , milletvekilleriyle beraber Van Mahallesine gittiklerini, orada yaralıyı ziyaret ettiklerinde orada polislerin de onlara: "Ya, bizden de 29 tane polis yaralımız var, neden onları ziyaret etmiyorsunuz da bu insanları ziyaret ediyorsunuz?" dediklerini bunun üzerine orada polise ters davranmaya başlandığını, çok sert davranıldığını, Ondan sonra olayların ...caddesinde başladığını, sonra polislerin kafalarının kırılması olayının olduğunu daha da önemlisi dershanede okuyor, bir emniyet amirinin dershanede okuyan kızının emniyet amirinin kafasına taşlarla vurulduğunu gördüğünü babasını camdan acı içerisinde seyrediyor olarak gördüğünü, kızın korkudan babasının yanına aşağıya inemediğini, olayların bu kadar vahim olduğunu, (EK:53, 4-5/6)

2.B.3.1. Bir başka gazeteci

İş yerinin daha önceki Nevruzlarda da taşlandığını, ... ellerinde... bakıyorlar bu bizim... gazetecidir... seslerini kulağımla işitiyorum, bana küfrediyorlar ve ben onlara maalesef bir şey yapamıyorum. Eğer Türkiye Cumhuriyeti beni korumuyorsa... ve elim yüreğimde atıyor, yani acaba ne zaman gelip de... Allah'tan ki bu sefer emniyet müdürü tedbirlerini almıştı ve o sokaklara giriş-çıkışları yasaklamıştı ve şunu söylemek istiyorum. Bizim bir atasözümüz var... ..beraber getirmişsiniz. Yani Akın Bey getirilmesi bence sakıncalıdır, çünkü Akın Bey taraftır ve Akın Bey... sözleri üzerine Komisyon Başkanının —Bir saniye müsaade eder misiniz? Sayın Akın Birdal Türkiye Büyük Millet Meclisinin üyesidir, İnsan Hakları Komisyonunun üyesidir, 23 kişilik İnsan Hakları Komisyonu oybirliğiyle bu heyeti bu işi incelemekle görevlendirmiştir. Bu heyetin hiçbir üyesi hakkında şu ya da bu biçimde olumsuz bir söz söyleme hakkını size vermiyorum. Dediği, Bunun üzerine Yani, şimdi eğer o duyguları bir yaşasanız o zaman bizim yaşadığımızı anlarsınız. Yani, siz eğer bizim duygularımızı yaşayabilmeniz için sizin de dükkânınızın taşlanması, kırılması... Ve kulağıımıza küfür yiyoruz efendim ve hiçbir şey de söyleyemiyoruz. Affedersiniz diyorlar ki efendim, köpekleri salıyorlar... bağlıyorlar. Yani siz emniyet güçlerine... Ya bırakın... Eğer devlet bizi korumuyorsa gidelim efendim. Dediği, (EK:53, 4/6)

2.B.3.i. Bahçelievler Mahallesi Muhtarı Erdoğan Daniş

22 Mart'a ısrar edilmesinin provoke amaçlı olduğunu, İl emniyet müdürün buraya geldiğinden beri huzur, sükun geldiğini, Gönül rahatlığıyla oy kullanabildiklerini. DTP nin bu kişi geldikten sonra olayları provoke edemediğini, (EK:54,1-2/9)

2.B.3.j. Ziraat Odası Başkanı Gündüz Tanık;

Burada bulunan kişilerin %80'inin teröre diyet ödemiş teröre kurban vermiş olduğunu, toplumsal olaylarda duyarlı bir emniyetin var olduğunu, Olayların örgütün provokesi sonucu olan olaylar olduğunu, Olaylarda Emniyet Müdürünün Siirt Petrolün önünde arkadaşlar sakın ola galeyana gelmeyin şeklinde polisler uyarıda bulunduğunu,

84'den beri terörle iç içe olan bir il olduklarını, Kimsenin ayrımcılık yapmamasını, Kimsenin bu memlekette huzuru bozmaya hakkının olmadığını, bu memleketin maddi manevi huzurunu bozmak isteyenlerin olduğunu, yöneticiler yüzünden bu huzur ortamını bozduktmamak gerektiğini, (EK:54,2-3/9)

2.B.3.k. Bir başka şahıs;

...Caddesinde bahsi geçen olayların aynısının kendi iş yerine kadar uzanan olaylar olduğunu, kalabalığın geldiğini görünce kepenkleri çektiklerini,.. tüm işyerlerinin

çoğunun, hemen hemen yüzde 90'ının, yüzde 100'ünün camlarının kırıldığını, kepenklerini çektikten sonra iş yerinin karşısında bir vatandaşın kafasına taş geldiğini, O vatandaşa ilk müdahaleyi kendisinin yaptığını, O vatandaşın kim olduğunu o an bilmiyor olduğunu yan taraftaki bakkaldan iki tane peçete alıp, tampon olarak kullanmak istediğini ve yanında çalışan elemanına da “Ambulans çağır” dediğini ve daha sonra ambulansın geldiğini, yaralıyı gönderdiklerini daha sonra, bu yaralının bir emniyet amiri olduğunu bu kişinin kendisine teşekkürle geldikten sonra anladığını, daha öncede camlarının kırıldığını, bu tür olaylarda her zaman aynı fotoğrafla karşılaştıklarını, aynı sıkıntılarla karşılaştıklarını... Tabii olarak karşı taraftan taşlar gelince, diğer tarafın da ister istemez kendini savunuyor olduğunu ve bazı arkadaşların yaralanmasından dolayı karşılıklı olarak sövmelerin oluyor olduğunu, (EK:54, 6/9)

2.B.3.1. Kamu-Sen İl Temsilcisi Öğretmen Halil İltekin;

Dağlıca olaylarından sonra Siirt genelinde sivil toplum örgütleri öncülüğünde yürüyüşler yapıldığını, Siirt'te bir açık hava toplantısı için valiliğe müracaatlar olduğunu Valinin kendilerini çağırdığını bölgenin hassas olduğunu, böyle bir yürüyüşün yapılmamasının daha iyi olacağını anlattığını, kendilerinin de sonra basın açıklaması şekline dönüştürdüklerini. izin aldıklarını ve cihazları getirdiklerini Emniyet müdürünün kendilerini çağırdığını, cihazı kullanmamalarını önerdiğini ve bunu kullanmalarına izin verilmediğini, Buradaki vali veya emniyet teşkilatının taraflı davranmıyor olduğunu burada bu konularda herkese eşit davranılıyor olduğunu söylemek istediğini 22 Mart günü olan olaylarda abartılacak bir ihlalin olduğu kanısında olmadığını, (EK:54,6-7/9)

2.B.3.m. Türkiye Eğitim-Sen ve Kamu-Sen Başkanı İl Başkanı Yakup Ünüvar ;

Olaylarda provokasyon olduğunu öğrenciler ve çocuklarımız kullanılıyor olduğunu ve mağdur edilen tarafın kendileri olduğunu,

On bir yıldır Siirt'te bulunduğunu aslen Adanalı olduğunu, bölgenin eskiden çok iyi olduğunu, son bir iki ayda bu olaylar nedeniyle bir karışıklık olduğunu, eşinin ... Mahallesinde hemşire olduğunu, olaylar başladığında kendisini aradığını, sağlık ocağına taş attılar, sağlık ocağına saldırdılar dediğini, kendilerinin de bulunduğu mahallede olayların çıktığını, eşinin başına bir şey gelecek diye gidemediğini, Çünkü her tarafın ana baba günü olduğunu, ... göstericilerin etrafa saldırdıklarını, burada rızıklarının peşinde olduklarını, bu olaylarla uğraşmak istemediklerini, olaylarda bir provokasyonun olduğunun ortada olduğunu, Daha ufak ufak çocukların yaptığının olayların bilincinde olmadan kullanılıyor olduklarını , (EK:54,7-8/9)

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Daha sonra Komisyon Başkanının; Değerli arkadaşlar, hepiniz heyete hoş geldiniz... Başta duygularınızı anladığım için söyledim, biz buraya ... birilerini, bazı insanları, emniyet müdürlerini veya askeri, polisi suçlamak üzere gelmiş bir heyet değiliz. Ama ülkede olan herhangi bir olay hakkında tespit etmek gibi bir mecburiyetimiz var. Eğer bu tespitleri biz kendi içimizde doğru dürüst ve reel bir biçimde yapamazsak, bu tespitleri başkaları başka şekilde yapıyorlar ve bunun sonuçları da çok başka oluyor. Onun için, lütfen, heyetin buraya geliş amacını iyi anlayın.

Elbette, problemleri olmayan bir yer değil Siirt, demin son konuşan arkadaşımız belirttiler, ülkenin her yerinde olduğu gibi şey var. İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun kapısı hepinize açıktır. Sadece bir gruba, birilerine falan açık değildir, hepinize açıktır ve sizin gerçekten insan hakları konusunda yapacağınız tespitleri incelemek, onun hakkında rapor düzenlemek, onun hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine rapor sunmak dâhil kendi kanununda kendisine verilen görevler neyse bunları yapmaya da muktedirdir. Benim son söz olarak söyleyeceğim budur. Birbirimizi iyi anlayalım, doğru anlayalım. Yani burada meselemiz birkaç kişinin hakkını konuşmak değil. Şehidin hakkı var mıdır? Vardır. Polis de bu ülkenin insanı mıdır? Bu ülkenin insanıdır. Demesinden sonra Kalabalıktan “Ama, şehit edenlerin arkasında adamlar kontroldeyse ben tanımıyorum.....öldürenler... ben onu tanımıyorum... şeklinde Diyarbakır Milletvekili Akın BİRDALA sataşmaların olduğu, Komisyon Başkanının uyarısı ve Akın BİRDAL’ ın sağduyulu davranışı sonucunda tatsızlığın önlendiği, (EK:54,9/9)

2.B.3.n. İnsan Hakları Derneği Şube Başkanı Vetha Aydın;

Siirt’te Nevruz’un olaysız kutlanması çerçevesinde Tertip Komitesi Başkanı ile görüşmeler yaptıklarını, gözlemci sıfatıyla İHD Genel Merkezinden ve Siirt’ten on beş kişiyi görevlendirdiklerini, 21 Mart 2008 gecesinde Çakmak ve Alan Mahallelerinde kutlama yapan ve ateş yakan çocuklara polisin müdahale ettiği şeklinde başvuru ve bilgiler aldıklarını, bazı evlerin camlarının kırıldığının söylendiğini,

Olaylarda Bitlis’ten gelen polislerin olduğunu tespit ettiklerini, 22’sinde yaşlı bir kadının, Arapça ben onlardan değilim demesine rağmen bu kişinin bile polislerce dövüldüğünü,

Yaka kartlarında İHD amblemi olduğu için sinkaflı sözlerle hakarete uğradıklarını, Emniyet Müdürünün hiç kimseyle sorunu çözme konusunda görüşmediğini, tespitlerine göre Sosin Özalp adlı kişinin ayağından yaralanmış olduğu yine Ahmet Bardık’ın kolunda da ciddi bir kanama olduğunu,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Polislerin dükkan ve kahvelerdeki camları kırdığını bu kırılan camlardan içindeki insanlardan bazılarının yaralanmış olduğunu,

Sorunların çözümü ve olayların artmaması için muhatap bulamadıklarını,

On altı kişinin göz altına alındığını, Göz altına alınanların hastanede bile darp edildiğinin kendilerine bildirildiğini, Olaylarda yer alan polislerin de vatandaşların da darp raporlarının olduğunu,

Çakmak Mahallesinde Zeki Ete adında bir kişinin daha önceki raporlarında bir şey olmadığı söylenmesine karşın daha sonra cezaevinde kolundaki ağrı artınca tekrar hastaneye kaldırılmış olduğunu,

Polis araçlarından, -siz insan değilsiniz, erkekseniz çıkın savaşılm. şeklinde sinkaflı anonsların yapıldığını, Basının belli yerlere yaklaşmasına izin verilmediğini Burada Doğan Haber Ajansı, Cihan Haber Ajansı ve ATV nin temsilciliğinin olduğunu, Güney, Umut, Son Söz Gazetesi gibi yerel gazetelerin olduğunu,

Emniyet müdürü ile bir yıldır iletişim kuramadıklarını, kendilerine başvuru yapıp da ismini vermek istemeyenlerin de olduğunu yaralananların cop değil de kalasla, cam kırıkları ile yaralandığını, camların kırılmasıyla birlikte yüzlerinde, kollarında çizikler olduğunu,

Yine bu son dönemlerde, plastik mayın ama farklı bir plastik mermi yaralanması olduğunu, Çünkü eskiden plastik mermiye çok tanıklık ettiğini onların yapıştığını, hiçbir şekilde yara açılması, kanama falan olmadığını ama bu seferkilerin çok farklı olduğunu mesela yarayı açmış ve içeri girmiş olduklarını, bu yaraların çok geniş ve derin de sayılabilecek yaralar olduğunu, merminin çıkmış, içeride kalmamış olduğunu, bu mermi parçalarından arkadaşlarının getirdiğini ancak kurumlardan ne zaman arama olur, baskın olur... korkuyla birlikte onları tutamadıklarını, bildiği kadarıyla avukatların elinde olması bir iki tane olduğunu,

Ahmet Bardık'ın ailesinden eylemlere katılan kimsenin olmadığını, Sosin Özalp'in kesinlikle eyleme katılmayan bir kişi olduğunu, (EK:55,1-6/6)

2.B.4.olaylarda yaralanan vatandaşlarla görüşme;

2.B.4.a. Sosin Özalp;

Yaşlı annesine temizliğe gittiğini, kapıya çıktığında şimşek gibi bir şey gördüğünü daha sonrasını hatırlamadığını ve bacağından yaralanmış olduğunu, Diyarbakır'da ayağından ameliyat olduğunu, Sadece şimşeği gördüğünü ve bunun sokaktan geldiğini, başka bir şey görmediğini, daha sonra gelen şimşeğin kurşun olduğunu söylediklerini ama

kurşun olmadığını, plastik kurşun var ya onlardan olduğunu, dayısını polislerin yakaladığını, (EK:54,9/9)

2.B.4. b.Ahmet Bardık;

O gün Nevruz'la ilgili kutlama var dediklerini, arkadaşlarıyla çarşıya gidecek olduklarını çıktıklarını ve herkesin koşuyor olduğunu ve kendi sokaklarında polislerin de koşuyor olduklarını, Polislerin önlerine durduğunu, kendilerinin de koşmaya başladıklarını, yani karşılık verdiklerini, bu arada plislerin ateş ettiğini, koluna mermi geldiğini, kolundan ateşli silahla yaralandığını, Polisin ateş ettiğini gördüğünü, ama kim olduğunu bilmiyor olduğunu, Bir grup (gösterici) bizim sokağa doğru geliyordu. Arkasında da polisler vardı. Göstericiler bize doğru gelince ben döndüm ve kaçmaya başladım. Arkadan polisin ateş etmesi sonucunda kolunun arkasından kurşunun girmiş ve çıkmış olduğunu, (EK:56,1-3/3)

İfade ettikleri incelenmiştir.

Değinilen bilgi, belge, görüşmeler ve ifadeler değerlendirilerek, Siirt İl merkezinde 22 Mart 2008 günü yoğunlaşan, bu tarihten önce ve sonra da meydana gelen olaylar incelendiğinde;

2008 yılı Nevruzunu kutlamak amacıyla, 12.03.2008 günü Başkan Gürü TOPRAK ve 7 üye den oluşan düzenleme kurulu tarafından, Valilik Makamına müracaat edildiği, (EK:57, 1/1)

Valilik Makamının 19.03.2008 gün ve 205 sayılı kararı ile, Nevruz kutlamalarının 21 Mart 2008 tarihinde yapılmasının uygun görüldüğü, (EK:58,1-3/3) nevruz kutlamalarının 22.03.2008 günü yapılmasının uygun görülmediği ve 21.03.2008 günü miting alanı olarak ayrılan yerde kutlanacağını 19.03.2008 tarih ve 205 sayılı yazı ile düzenleme kuruluna bildirildiği, (EK:59,1-2/2)

Valilik makamınca Nevruz Kutlamalarının 21 Mart 2008 tarihinde yapılacak şekilde onayların alındığı ve görevlendirmelerin yapıldığı, istemleri olumsuz karşılanan düzenleme kurulunun Nevruz şenliklerini kutlama taleplerinden vazgeçtikleri, (EK:60,1-1)

DTP Siirt İl Başkanı Abdurrahman TAŞÇI'nın 20.03.2008 günü saat: 17.45 sıralarında Roj Tv' ye cep telefonundan katıldığı canlı yayında ve 20.03.2008 günü DTP İl binasında yaptığı konuşmalarda Nevruz kutlamalarının 22.03.2008 günü yapılacağını belirttiği, istihbari bilgilerden Siirt Valiliğince 22 Mart tarihinde Nevruz Kutlamalarına izin verilmediği takdirde serhildan(başkaldırı) şeklinde eylem planlandığı, 22 Mart tarihinde kutlamalara izin verilmesi halinde ise toplantı alanına bölücü terör örgütü afiş ve pankartların sokulacağı, 21 Mart'ta İl genelinde ateş yakma, polise taş ve molotof atma şeklinde eylemlerin planlandığı, ülke genelinde terör örgütünün yandaşı internet

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

sitelerinin, 2008 yılı Nevruzunu ile ilgili olarak halkı eylem yapmaya çağırdıkları, bunlara ait bilgilerin Valilik Makamına iletilmesi, (EK:61,1-4/4)

Nevruz Kutlamalarının her ne kadar 21 Mart 2008 tarihinde yapılacağı düşünülerek Valilikçe işlemler başlatılmışsa da, elde edilen bilgiler doğrultusunda Nevruz kutlamalarının izinsiz olarak, tertip komitesi olmadan, 22 Mart tarihinde kutlanması girişiminde bulunacağı düşünülerek alınacak güvenlik tedbirlerinin 22 Mart tarihini kapsayacak şekilde planlandığı, 21.03.2008 tarih ve 2008/180 karar numarası ile Siirt Sulh Ceza Mahkemesinden 22-23- Mart 2008 tarihleri için belirlenen cadde ve mahallerde arama kararının alındığı, (EK:62,1-4/4)

21 Mart Nevruz günü Nevruz kutlamalarının yapılmadığı, 22.03.2008 günü yapılması konusunda yönlendirmeler olduğu bilgilerin üzerine, 22.03.2008 günü için güvenlik tedbirlerinin alındığı, olayların olduğu 22 Mart tarihinde İl Emniyet Müdürünün görevlileri görevleri başında denetledikten sonra, olayların akışına göre merkezi yerlerden olaylara polisin müdahalesini takip ettiği, tüm gün boyunca meydana gelen olaylardan İl Emniyet Müdür Yardımcısı Mehmet GÖKÇEARSAN tarafından İl Emniyet Müdürü Cuma Ali AYDIN'ın bilgilendirildiğini, İl Emniyet Müdürü tarafından da İl valisine telefonla bilgi aktarıldığı, Vali Bey tarafından telefonda İl Emniyet Müdürüne gün boyunca olabilecek izinsiz gösteri, taşkınlık ve saldırılara müsaade edilmemesi ve uyarılardan sonra yasa dışına çıkan topluluklara müdahale edilmesi talimatı verildiği, ayrıca 17-20 Mart tarihlerinde yapılan günlük Asayiş Toplantılarında Sayın Vali tarafından emniyet ve jandarmaya her türlü tedbirin alınması emrinin verildiği, olaylara müdahale için askeri birliklerden yardım talebinde bulunulmadığı, 17-20 Mart tarihli asayiş toplantı tutanaklarında görüldüğü üzere; İl Jandarma Komutanlığına hazır kuvvet bulundurulması talimatı verildiği,

İl Valisince olaylar sırasında askeri kuvvet talebinde bulunulmadığı, mahalle aralarında toplanan gruplara dağılmaları konusunda uyarılarda bulunulduğu, barikat kurulup ateş yakılması ve polise taşlı saldırı üzerine gruplara müdahale edildiği, polisin müdahalesinin genel olarak gaz fişegi atılma ve su sıkılması suretiyle grubun dağıtılması, kurulan bariyerlerin kaldırılması ve ateşlerin söndürülmesi şeklinde gerçekleştiği,

21 Mart 2008 tarihinde alınan bir ihbar üzerinde miting alanında terör örgütü sözde bayraklarının ve terör örgütü liderinin posterinin poşetler içerisinde toprağa kazılı olarak ele geçirildiği (EK:62,1/1)

Siirt Cumhuriyet Başsavcılığınca, 22/03/2008 tarihinde, nevrüz kutlamaları bahanesiyle yapılan gösteri sonrasında; Sosin Özalp ve Ahmet Bartık isimli kişilerin, çıkan olaylar

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

sırasında yaralandıklarını belirterek şikâyetçi oldukları, 2008/656 sayılı soruşturma sonucunda, şüpheli 15 kamu görevlisi hakkında Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair karar verildiği, **(EK:63,1-4/4)**

22/03/2008 tarihinde meydana gelen olaylar sonrasında gözaltına alınan Mehmet Zeki Ete isimli kişinin, polis memurları tarafından darp edildiği iddiasında bulunduğu, 2008/689 sayılı soruşturma sonucunda, şüpheli kamu görevlileri hakkında Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar verildiği, şikâyetçi Mehmet Zeki Ete'nin annesi tarafından, aynı konu ile ilgili olarak 14/04/2008 tarihinde şikâyetinde bulunduğu, bu konu ile ilgili soruşturmanın devam ettiği, 07/04/2008 tarihinde, İnsan Hakları Derneği Siirt Şubesi tarafından, Siirt'te yaşanan bütün olayların, insan haklarına aykırı olarak bastırıldığını belirterek, aşırı güç kullandığı iddia edilen kamu görevlileri hakkında şikâyetçi olduğu, konuya ilişkin soruşturmanın halen devam ettiği, münferit olarak polis memurları tarafından doğrudan şikâyetinde bulunulmadığı, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, olay tarihinde yaralanan polis memurları ile ilgili olarak 2008/649 soruşturma numarası ile ayrı bir soruşturma yürütüldüğü ve evrakın CMK 250. Madde ile görevli Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığına gönderildiği,

Olaylarla ilgili olarak nöbetçi Cumhuriyet Savcısının talimatı ile 16 kişinin gözaltına alındığı, Cumhuriyet Savcısının talimatı doğrultusunda DTP il Başkanın da yakalandığı, bu şahıslardan 4'ünün yaşlarının küçük olması nedeniyle C.savcılığından serbest bırakıldığı, tutuklama istemi ile sevk edilen 13 şahıstan DTP il Başkanı tutuksuz yargılanmak üzere mahkemece salıverildiği, diğer 12 şahsın ise tutuklandığı,

Olaylar nedeniyle, Emniyet Müdürlüğüne ait 16 araçta saldırılar sonucu maddi zarar meydana geldiği, İl Merkezinde saldırılar sonucu vatandaşlara ait 24 işyerinin zarar gördüğü, iki vatandaşın zararlarının karşılanması için müracaatta bulunduğu,

22.03.2008 tarihinde İl Emniyet Müdürü ile DTP milletvekilleri arasında geçen konuşma **(EK:64,1-9/9)** nedeniyle, İl Emniyet Müdürü Cuma Ali AYDIN hakkında 09.04.2008 tarih ve 319 sayılı olurla disiplin soruşturması başlatıldığı,

Komisyonumuz pogramında insan Hakları alanında faaliyet gösteren STK larla görüşme olmasına karşın yerel makam ve görevlilerce bunun ildeki tüm STK larla görüşme olarak anlaşılması sonucunda, ağırlıklı olarak tek taraflı görüş sergiledikleri kanaati olan STK temsilcilerinin, Komisyonun öğle yemeği için dışarıda olduğu zamanda toplantı salonuna önceden katılmış olduğu ortamın gerilmemesi için Komisyon Başkanınca bunların dışarı çıkarılmadığı ve kendilerine söz verilerek görüşüldüğü, İnceleme bölümünde yer aldığı şekilde bunlardan bazı temsilcilerin Komisyon üyesi Diyarbakır milletvekili Akın

BİRDAL' a karşı şık olmayan sözler söyledikleri başta Akın BİRDAL ve Komisyon Başkanının sağduyulu davranması sonucunda tatsızlığın büyümeden önlendiği, (EK:62,1/1)

Komisyonumuzca sivil toplum kuruluşları ile yapılan görüşmelerde, polisin olaylara müdahalesinin yerinde olduğu, aşırı güç kullanıldığına dair bir husus duymadıklarını, önceki olaylarda işyerlerine zarar verildiği, bu olayda polisin gerekli tedbirleri alması sonucu işyerlerinde büyük hasar olmadığı belirtilmiş, görüşme yapılan kişilerce İl valisi ve İl Emniyet Müdürü hakkında işlem yapıldığı kanısına varıldığından, özellikle İl Emniyet Müdürünün halkla yakın ilişki içerisine girdiğın, görevden alınmasının terörü destekleyici olacağı yönünde bir yaklaşım sergilemiş oldukları, İHD temsilcisi Vetha AYDIN' ın ise Emniyet Müdürünün hiç kimseyle sorunu çözme konusunda görüşmediğini ve bir yıldır iletişim kuramadıklarını söylediği,

Siirt Valiliğince Nevruz kutlamalarının 21 Mart 2008 tarihinde yapılması yönündeki kararı üzerine ayrı bir yasal bir toplantı talebinin olmadığı ancak 22 Mart tarihinde Nevruz kutlamalarının yapılması yönünde halk arasında bazı kişi ve kurumlarca çalışmalar yapıldığı, Valilik bünyesinde 22 Mart tarihinde çıkması muhtemel olaylara yönelik tedbirlerin planlandığı, ateş yakan, yollara barikat kuran ve olay yerine gelen polisi taşıyan gruplara öncelikli olarak TOMA ve panzerle müdahale edildiği, gruplara genelde olayların çıkarıldığı mahallelerde müdahale edildiği, İl merkezine gösterici grubun girmemesine çalışıldığı, olaylarda hastaneye kendiliğinden gelen 2 vatandaşın yaralandığının resmi kayıtlara geçtiği ve adli makamlara 3 şahsın şikâyetçi oldukları, İnsan Hakları Derneği tarafından hazırlanan raporda yaralandıkları iddia edilen diğer şahıslardan adli makamlara şikâyet edenin bulunmadığı, bu nedenle adli işlem başlatılamadığı, görev yapan değişik rütbede 29 polis memurunun yaralandığı, olaylarla ilgili olarak nöbetçi cumhuriyet savcısının talimatı ile 16 kişinin gözaltına alındığı, Cumhuriyet Savcısının talimatı doğrultusunda DTP İl Başkanın da gözaltına alındığı, bu şahıslardan 4'ünün yaşlarının küçük olması nedeniyle Cumhuriyet Savcılığınca serbest bırakıldığı, tutuklama istemi ile sevk edilen 13 şahıstan DTP İl Başkanının tutuksuz yargılanmak üzere mahkemece salıverildiği, diğer 12 şahsın ise tutuklandığı, olaylar nedeniyle, Emniyet Müdürlüğüne ait 16 araçta saldırılar sonucu maddi zarar meydana geldiği, İl Merkezinde saldırılar sonucu vatandaşlara ait 24 işyeri zarar gördüğü, Kamu Kurum ve kuruluşları, araçları ve işyerleri için zarar ve tespit tutanaklarının düzenlendiği, polisin olaylarda adli görevini yerine getirdiği, bu görevi sırasında orantısız güç kullandığı iddiası ile yapılan şikâyetlerin Siirt Cumhuriyet Başsavcılığınca araştırıldığı ve kovuşturma yapılmasına

gerek olmadığı yönünde karar verildiği, olay sırasında polisin aşırı güç kullanması yönünde yeterli delil olmadığı, olaylar öncesi alınan ve planlanan tedbirlerin yerinde olduğu, polisin kişi ve mala karşı zarar verdiği iddialarının adli makamlarca takibinin yapıldığı, polisin vatandaşa karşı kötü muamelesi varsa bunun münferit olduğu, ancak bu tür iddiaların aydınlatılabilmesi için müşteki ve adli takibatın gerekliliği yanında bu takibat için “etkin bir araştırma ve soruşturma”nın yapılmasının hem idari hem de adli kuruluşlar açısından gerekli olduğu değerlendirilmiştir.

2-C-HAKKÂRİ İL MERKEZİNDE MEYDANA GELEN OLAYLARIN İNCELENMESİ

2-C-a-Hakkâri Valisi Ayhan Nasuhbeyoğlu ile 08.05.2008 günü Valilik makam odasında yapılan Görüşmede Vali Nasuhbeyoğlu,

İki buçuk yıldır Hakkâri’de görev yaptığını, daha önce Ardahan, Sinop ve Tokat valisi olarak çalıştığını, Hakkâri’nin toplam nüfusunun 248 bin, Merkez ilçenin 58700, köyleriyle beraber 75000, Yüksekova’nın köyleriyle beraber 105.000, Şemdinli’nin 68.000 olduğunu,

2008 yılı Nevruz ’unda nelerin yaşandığı ile ilgili olarak;

“ Nevruzda, 21 Martta kendi resmi programlarını uyguladıklarını, gelen duyurular aldıkları istihbari bilgiler nedeniyle ve “ Türkiye’nin finali Yüksekova’da, Hakkâri’de olacak” şeklinde duyurular üzerine güvenlik yönünden bir zafiyet doğacağı düşüncesiyle aynı güne verme şeklinde bir fikir oluştuğunu, bunun üzerine 21’ine izin verildiğini, Hakkâri ilinde yetkili olarak kendisinin, ilçelerde kaymakamların 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa göre 21’inde kutlanmasını istediklerini, tertip komitesinin ayın 21’i olarak önce tebligatı aldıklarını, imzaladıklarını, daha sonra 22’si için tekrar ısrar ettiklerini, ancak 2911 sayılı yasaya göre tekrar böyle bir iznin verilmesinin güvenlik gerekçeleriyle mümkün olmadığını, emniyetin ve jandarmanın kendilerine verdiği bilgiler nedeniyle böyle bir yol izlediklerini, bunun üzerine ayın 22’sinde basın açıklaması şeklinde kutlama yapacağız denildiğini, 22 Mart 2008 Cumartesi günü DTP il binasının önünde 300 kişi civarında bir grubun toplandığını, daha sonra diğer yerlerde de grupların toplanmaya başladığını, Atatürk heykelinin olduğu yerdeki Çevik Kuvvet ekibine taşlarla, provokatif bir saldırı başladığını, Emniyet Müdürü ve diğer emniyet yetkililerinin olayı daha ayrıntılı aktaracaklarını, olayların bu şekilde başladığını” söylemiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Gösterilerin eş zamanlı olduğunu, 22'sinde yirmiye yakın noktada gösterilerin olduğunu, Emniyet yetkililerinin bu konuda da bilgi vereceğini, rakamı tam bilmemekle beraber binin üzerinde gösterici olduğunu, emniyet görevlisi sayısının 200'den fazla olmadığını, polisin birçok yere bölünerek müdahale ettiğini, Kırkkonaklar'da bulunan polis lojmanlarına polisin ulaşamadığını, bütün lojmanların camlarının kırıldığını,

Neden ayın 22'sinin değil de 21'inin tercih edildiği, 22'sinde izin verilse idi bu olayların olup olmayacağı, gerekçenin ne olduğu ile ilgili olarak;

“Bu tercihin sadece kendisine ait olmadığını, bu tercihi valinin tek başına yapamayacağını, 2911 sayılı yasaya göre toplantıyı erteleme, iptal etme gibi yetkilerinin olduğunu, Hakkâri'nin harekât ili olması nedeniyle olayların büyümesinden çekinildiğini, toplantı ve gösteri yürüyüşü olarak ilan edilen Mezran sahası adı verilen sahada, gösteriler sırasında veya sonrasında kullanılacak yasadışı materyaller bulunduğunu, 22'sine izin verilseydi güvenliği sağlamakta zorlanacaklarını, bir-bir buçuk ay öncesinden “-Nevruz finalini Hakkâri'de, Yüksekova'da yapacağız!” şeklinde birtakım söylemler ve bazı yayın organlarında haberler yer aldığını, polisten ve halktan yaralanan kişi sayısını tam olarak bilmediğini, Yüksekova ve Hakkâri merkezde yaşanan üç günlük olaylarda 90'a yakın kişinin gözaltına alındığını, bunlardan 49'unun tutuklandığını, 21 Mart 2008 tarihinde Çukurca'da bazı olayların yaşandığını, ancak oradaki gözaltıların Nevruzla ilgili olmadığını, Çukurca'da gözaltına alınan şahıslar hariç 49 kişinin tutuklandığını,

Basında çıkan, 14 yaşındaki bir çocuğun gözaltına alınması sırasında gördüğü kötü muamele ve bunu yapan polis memurunun akıbeti ile ilgili olarak;

“Görüntüleri Hamdiye ÇİFTÇİ adındaki bir bayanın çektiğini, bu bayanın Hakkâri'de bir gazetenin muhabirliğini yaptığını, gazetenin adını hatırlamadığını, Emniyet yetkililerinin konu hakkında daha ayrıntılı bilgi vereceğini, Hamdiye ÇİFTÇİ'nin Çukurca'da elde edilen belgelerde isminin geçtiğini, örgüte yardım ve yataklıktan halen arandığını, bu şahsın bilgisayarında bu görüntülere rastlandığını, emniyetin bu görüntülerin çözümünü yaptığını, çocuğun kolunu kıvrırken polisin “-Çekin çekin. Bak bu çocuklar örgüt tarafından ne hale getiriliyor” dediğini, konu hakkında incelemelerinin devam ettiğini, konu ile ilgili İçişleri Bakanlığı Müsteşarının aradığını, konuyu Emniyet Genel Müdürüne de aktardığını, polis memurunun halen Hakkâri'de görev yaptığını, polisin aldığı eğitimi uyguladığını, bir çocuk için bu uygulamanın gerekli olmadığını” belirtmiştir.

Emniyet görevlilerinin halka küfür ettiği iddiası ile ilgili olarak; böyle bir şeyin olmadığını, bu tür söylentilerin çok fazla olduğunu, vatandaşın hiçbir şekilde polisten, mülki makamdan çekinmek suretiyle yargı yoluna başvurmaya çekinmediğini, polisle ilgili

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

olarak yargıya intikal eden vak'alar olduğunu, kendisinin re'sen başlattığı soruşturmalar olduğunu, şu an devam eden ve daha önce sonuçlanmış soruşturmalar olduğunu, bir tarihte bir suçluyu takip ederken yanlışlıkla bir vatandaşın evine girildiğini, vatandaşın da evine yanlışlıkla girildiğini anladığını, hiçbir şekilde şikâyetçi olmayacağını bildirdiğini, bir takım söylentilerin olabildiğini, somut bir şeyin olmadığını, 15 Şubat tarihinde –Öcalan'ın Kenya'da yakalanması ile ilgili- olaylar olduğunu, 32 vatandaşın dükkanlarının camlarının kırıldığını, vatandaşın bu zararlarını telafi ettiklerini, vatandaşların bunu bildiği için, kendisine bir zarar gelmesi halinde zararının karşılanması için çok rahatlıkla kendilerine başvurabildiğini, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfından vatandaşlara sürekli yardımlar yapıldığını,

Gösterilerde sırf anarşi olsun diye, gelişigüzel seçilmiş yerlerin mi camlarının kırıldığı, yoksa seçilmiş belirli yerlerin camlarının mı kırıldığı ile ilgili olarak; -bunun bir anarşi olduğunu, dükkânların seçilmeksizin gelişigüzel bir şekilde taşlanmış olduğunu ve camlarının kırıldığını, ancak camları kırılan yerlerin özellikle seçildiği yolunda bir söylentinin de olduğunu, bir kişinin belirli yerleri göstererek “Çocuklar şurayı, şurayı kırın” dediği şeklinde bir söylentinin de olduğunu, cam kırma olayları yaşanana kadar polisin olaylara müdahale etmediğini,

Polis ve vatandaştan yaralanan kaç kişi olduğu ile ilgili olarak; “- Sayıyı tam olarak hatırlamadığını, gerekli bilgilerin emniyet tarafından hazırlanan Komisyonumuza verilecek dosyada olduğunu, kendisinin il merkezinde yaşanan olaylardan sonra Yüksekova'ya gittiğini, üç gün boyunca olay çıkmaması için çalıştığını” (EK:65, 1-7/7)

2-C-b-Emniyet Yetkilileri ile Yapılan Görüşmeler

Komisyonumuza Hakkâri Valiliği toplantı salonunda emniyet yetkililerince olaylarda çekilen görüntüler gösterilmiş olup bu görüntülerde; polisler ile DTP milletvekilleri ve göstericilere arasında geçen konuşmalar ve olaylarda polisin göstericileri dağıtmak için kullandığı maddi güç ile göstericilerin polise mukavemetleri, iş yerlerine ve etrafa verdikleri zararların olduğu, (EK:66,1-2/9)

İl Emniyet Müdürü,

Olayların olduğu, 21-22 Mart tarihlerinde burada Hakkâri'de olduğunu 23'ünde Yüksekova'ya gittiğini,

7 kişilik DTP'li tertip komitesinin 22'nde Nevruz'u bahane ederek eylem ve gösteri yapmak için müracaat ettiklerini, Şırnak Emniyetinden nevrüz olayları dolayısıyla eylem yapacak kişilerin silah kullanacakları şeklinde bilgi geldiğini, kendi kaynaklarından bu tür olayların olacağını istihbar ettiklerini, askerin, ordunun Irak'ın kuzeyine yaptığı harekâttan

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

sonra Irak'ın kuzeyindeki örgüt mensuplarının buradakilere yönelik kesinlikle olay çıkacak mesajlarının olduğunu, 2008 Nevruzunun başkaldırı olacağı şeklinde örgütün çeşitli sitelerinden, Roj TV'den devamlı yayınlar yapıldığını, bunun üzerine Valilikçe İl genelinde, Hakkâri ilinin ilçelerinde ve merkezde her yerde kutlamalar 21'inde yapılsın kararının çıktığını, kutlamanın Çukurca'da 21'inde yapıldığını ve herhangi bir şey olmadığını,

Düzenleme Kuruluna ayın 19'unda, 21'inde yapılması şeklinde izin verildiğine dair tebligat yaptıklarını, bunun üzerine, tertip komitesinin “Biz dilekçemizi geri çekiyoruz, 21'inde kesinlikle nevrüz kutlaması yapmayacağız. İzin verildiği takdirde de biz sorumluluk kabul etmiyoruz ve bundan sonra olacaklardan mesul değiliz.” şeklinde bir basın açıklaması yaptıklarını,

21'inde yapılmasına istinaden gerekli tedbirleri her tarafta kurduklarını, Yüksekova'da gerekli tedbirleri aldıklarını, hatta Genel Müdürlükten, Bakanlıktan 200 kişilik ek takviye istediklerini Bakanlıktan çeşitli illerden (Ordu-Konya-Giresun) 190 kişilik takviye geldiğini ve hepsini Yüksekova'da kullandıklarını, Merkez ve Yüksekova'da toplam kullandıkları kuvvetin yaklaşık dört yüz kişi olduğunu, İl merkezinde polis kuvveti olarak kullandıkları kuvvet sayısının 400 civarında olduğunu, Yüksekova'da İlçe merkezinde 250 kişi civarında mevcudun olduğunu 350 kişi de sonradan gönderildiğini buna dışarıdan gelenlerin de dâhil olduğunu,

Bir görev planlaması yaptıklarını görev planlamasıyla ilgili Hakkâri merkezde iki emniyet müdür yardımcısını görevlendirdiklerini, Yüksekova'da da bir il emniyet müdür yardımcısını görevlendirdiklerini, Bir emniyet müdür yardımcısını Şemdinli'de görevlendirdiklerini, Şemdinli'de herhangi bir şey olmayınca bu kişiyi de Yüksekova'ya çektiklerini, Buradaki olayları dışarıdaki iki emniyet müdür yardımcısının koordine ettiğini, Onların konuyu daha iyi bildiklerini, (EK:67,3-4/9)

İl emniyet Emniyet Müdür Yardımcısı Hakan Kırmacı ve Diğer müdürler,

Olaylar sırasında il merkezinde görevli olduğunu, İl merkeziyle ilgili olarak Cüneyt Ertuş meselesinin döndüğünü, Esasında sadece Cüneyt Ertuş meselesinin bile anlatılanların, iddia edilenlerin, savunulanların, ileri sürülenlerin hiçbir hukuki ya da tıbbi dayanağının olmadığını sadece o olay üzerinden yola çıkılarak bakılsa bile meselede kamuoyunda yaratılan o menfi atmosferin esasında hiç de böyle olmadığını ortaya çıkaracağını,

Cüneyt Ertuş'un yanılmıyorsa beş ya da altı tane sağlam olduğuna dair raporun olduğunu ve cezaevinden tahliyesinin olduğunu onunla birlikte beş altı tane sağlam olduğuna dair, kolunda kırık olmadığına dair adli tıp raporunun olduğunu,

Çocuğun cezaevinden çıkartılıp başsavcılığın refakatinde tebessüm ederken, gülerken çekilmiş fotoğraflarının olduğunu, Cüneyt Ertuş 22'sinde yakalanmasının olduğunu, Cüneyt Ertuşun yine şehir merkezinde Atatürk büstünün yanından geçtiğini, Orada bulunan 200-300 kişinin içerisinde olduğunu, Onun da barikat kuran, polise taş atan, bir şeyleri yakıp saldıran grubun içinde olduğunu, olaylardaki kişilerden üçte ikisinin 18 yaşından küçükler olduğunu, O çocuğu yakalayan polis memurunun yanında iki kişinin daha olduğunu, çocuğun kolunun kırılmadığının o görüntülerde belli olduğunu, Bununla birlikte bu süreçte rapor alınmış olduğunu, rapordan sonra zaten örgüt ya da örgüte ait sitelerin de yayınlarında kolun kırılmışlığından vazgeçtiklerini,

O haberi medyaya geçen kişinin şu anda il cumhuriyet başsavcılığınca aranıyor olduğunu, bu kişinin DHA(Dicle Haber Ajansı) muhabiri olduğunu, Çukurca'da da yine benzer faaliyetleri olduğunu, Örgütün sitelerine bu görüntüleri geçen, bununla ilgili bilgileri verenin bu kişi olduğunu ve kendisini şu anda aranır durumda kaçmakta olduğunu yine mahkeme kararıyla evindeki bilgisayara el konulmuş olduğunu,

-Sevgili kardeşim, televizyonlarda birçok görüntü izliyoruz. Sadece Hakkâri'de değil, Türkiye'nin her yerinde görüntüler izliyoruz. Polisin görevi suçun işlenmesini önlemektir. Önlenememişse, suç işlenmişse suçluyu yakalamaktır. O andan itibaren polisin görevi onu adalete teslim etmektir ve orada biter. Polis yargıç değildir, polis infaz memuru değildir. Şimdi orada benim izlediğim görüntü bir televizyon kamerasının karşısında, polis memuru yanında çocuk, tutuyor böyle kolundan, etkisiz hâle gelmiş çocuk. O anda o çocuğun herhangi bir şey yapması ihtimali yok. Yanında birisi diyor ki, "çek çek. "

- Olabilir, polis veya değil zaten çekiyor kamera. Ama onun üzerine, o çocuğun kolundan tutan polis memuru çocuğu kolunu kısıyor, kırsın kırmamasın. O çocuğun orada kolunun kıvrılmasını gerektiren herhangi bir hareketi, davranışı, önlenmesi gereken bir şey yok. Şeklindeki ifadelere,

- Bu denilenlere katılmadığını, O üç polis memurunun da örgüt tarafından deşifre edilmeye çalışılıyor olduğunu ve o üç polis memurunu da son derece zor durumda olduğunu onların görüntülerde maksadını aşan bir sahne olsa da o kolun sağlam olduğunu ve o çocuğun şu anda dışarıda özgür olduğunu,

O muhabirin evinde mahkeme kararıyla arama yapıldığını O görüntülerin hepsini aldıklarını, Bütün bilgisayarına, fotoğraflarına el koyduklarını O görüntülerin de orada

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

olduğunu, Zaten bütün sitelere de gönderenin o şahıs olduğunu, biraz önce bahsedilen konuyla ilgili olarak, O “çek çek” diyenin “bakın bu çocuğu terör örgütü ne hâle getiriyor?” şeklinde söylemiş olduğunu, ancak o “çek çek” kısmının gözüktüğünü muhabirin öbür tarafını kesmiş olduğunu bunun böyle olduğunun görüntüyü çeken kişinin evinde yaptıkları aramalarda çıktığını ve delil olması açısından da kriminalde çözülmesi gerektiğini, Mahkeme vasıtasıyla diğer kurumlara gönderdiklerini, onun çözümününü yaptırdıklarını ve çözümünün geldiğini, video paylaşım sitelerinde kasetin yalnız başında “çek, çek” denildiğini, arkasının olmadığını ancak gerçekte görüntünün devamında “çek, çek, bak bu örgüt çocukları ne hâle getiriyor.” denildiğini

Çocuğun o hâle gelmesinin, o kolun kıvrılmasının, hiçbir şekilde katılmadığı bir olay olduğu tasvip edilemeyeceği, son derece üzücü bir durum olduğu ancak orada bir mecburiyetin olduğunu,göstericilerin o esnada her tarafa saldırıyo, taş atıyor olduklarını, bir de bunların normal olarak gözaltına alınmadığını hepsinin zaruri olarak gözaltına alındığını,

- Kolun arkaya kıvrılarak götürülmesi sizin zor kullanarak tutuklama veya gözaltına alma usullerinizden midir? Şeklindeki soru üzerine tabii, şekilde enterne ediliyor denildiği,bunun yakın boğuşma tekniklerinden olduğu bütün polis okullarında öğretildiğini,

Şehir merkezinde 57 kişinin zor kullanılarak gözaltına alındığını, hiçbirinin doktor raporunda bir tek çizik olmadığını, Bir tane çizik olan şahıs olduğunu ona da doktorun ilk intibasının başka bir zamanda olduğunu değerlendirip onu da yok farz etmiş olduğunu, ancak sonrasında, yanlış hatırlamıyorsa, tereddüdünü düzelteri sonrasında raporu tanzim etmeden, bakın şurada bir çizgisi var bu şahsın, bu sonrasında ikinci kez doktor raporu aldığımızda bu kayda girerse bizim yaptığımız zannedilir deyip doktora arz edildiğini ve doktorun raporuna o çizgiyi bile yazdığını, İl merkezinde izahta zorlanacakları hiçbir olayın olmadığını, gözaltına alınan kişilerden 57’sinin de doktor raporu olduğunu 57’sinin de sağlam olduğunun raporlarda olduğunu, bu doktor raporlarının tamamını da adli tabiplikten alındığını,

Olaylardan sonra vatandaşın üç tane dilekçesi olduğunu ve bunların cumhuriyet başsavcılığında ifadelendirilmiş olduğunu” -Evime gaz fişeği girdi, zararımın tanzim edilmesini istiyorum, davacı şikâyetçi değilim, zararımın tanzim edilmesini istiyorum” demiş olduklarını ve hemen savcılığın talimatıyla dilekçenin karakola verildiğini ve tespit yapılmış olduğunu, her iki kişinin de “Bizim evimize gaz fişeği girdi, battaniyelerimizde yanık var, şikâyetçi değiliz, zararımızın tanzimini istiyoruz” dediklerini, evimize gaz

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

fişeklerinin kasten atılmadığını biliyoruz, yalnız bu iki tane battaniyemiz yandı, onların tazminini istiyoruz; şikâyetçi veya davacı değiliz” dediklerini,

Cüneyt Ertuş’ un şikâyetçi olduğunu onun da zannediyorsa neticelendiğini ve polislerle ilgili olarak Kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiğini, bu kişinin Hakkâri cezaevinde dururken başsavcının talimatıyla çıkartıldığını ve fotoğraflarının çekildiğini, cezaevine girince avukatları vasıtasıyla kolunun kırık olduğuna dair dilekçe verdiğini, hatta cezaevine girdiği gün Roj TV nin “Hakkâri’de yakalanan ve kolu kırılarak gözaltına alınan Cüneyt Ertuş cezaevine girdi” diye bir yayın yaptığını, onun üzerine savcılığa cezaevinden avukatın dilekçe verdiğini ve savcını kişiyi cezaevinden çıkartarak hastaneye götürdüğünü, hastanede bütün tetkiklerinin yapıldığını filminin çekildiğini, daha sonra il başsavcısını kendisinin bizzat yerel basın mensuplarına canlı yayında açıklama yaptırdığını, burada bu çocuğun istismarı dışında hiçbir şeyin olmadığını, şu ana kadar da polisin kötü davrandığına aşırı güç kullandığına dair bağımsız yargı organlarına burada müracaat eden hiç kimsenin olmadığını

- Sayın Müdürüm ben bir şey sormak istiyorum. Hakkâri’de- DTP’nin bulunduğu yerin içi, İnsan Hakları Derneği Şubesinin bodrum katına sığınan çok sayıda insan üzerine gaz bombası atıldığı ve onların dışarı çıkmasına müsaade edilmediği için de orada mahsur kaldıkları iddiası var. İle ilgili olarak;

- 22’sinin sabahı DTP il merkezinin bulunduğu, İnsan Haklarının bulunduğu, KESK’in bulunduğu binanın önünde başlarında DTP İl Başkanı Hasan Güzel olmak üzere yaklaşık 150-200 kişilik bir grubun toplandığını, davullu zurnalı eğlenmeye başladıklarını ancak bu sırada anıtın orada 50-100 kişiyle başlayıp daha sonra 250-300 kişiye varan bir grubun da aynı esnada orada toplandığını, Aralarındaki yürüyüş mesafesinin en fazla 200 metre olduğunu, birisi sokak içerisinde, anıttan 100 metre sonra sağda, 50 metre içeride olduğunu, bu esnada Emniyetin bütün dikkatini DTP il merkezi önüne vermiş olduğunu kendisinin orada görevli olduğunu, toplananların partinin önünde bir basın açıklaması şemsiyesi altında değerlendirilebilecek bir etkinlik düzenleyip dağılacaklarını,

Ancak bu sırada olayları ve kalabalığı şiddetli bir şekilde kullanmak isteyen 200-300 kişilik bir grubun alanda beklediğini, DTP il başkanı, Belediye Başkan Vekili, yine DTP’de görevli olan birkaç kişinin o grubun yanına defalarca gittiklerini, Kendilerine o grubu buraya getir şeklinde ricada bulunduğunu, “çevik kuvveti şöyle çekin, barikatı şöyle alın.” Dediklerini ve ne dedilerse yaptığını, bütün derdinin anıtın oradaki illegal grubu bir şekilde illegallikten vazgeçirip legal olarak değerlendirdikleri grubun içine dâhil olması sağlamak olduğunu, bir saate yakın emek sarf ettiğini ancak o grubun orada grup olarak eğlendiğini,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Hasan Başkanın o grup üzerinde etkisinin olmadığını çok iyi bildiğini, ve Hasan Başkana niçin falancayla gitmiyorsunuz diye sorduğumda onun da cevap vermediğini, O grubub il başkanını dinlemediğini ve o orada barikat kurduklarını, ateş yaktıklarını, Pazarcıların tezgâhlarını parçaladıklarını ve ondan sonra kendilerine yaklaşan polisler taşa atmaya başladıklarını, Kendilerinin oraya sözlü ikazda bulunduklarını, sonra panzerleri o tarafa doğru hareketlendirdiklerini göstericilerin polise saldırmaya başladığını, oradan kaçanların bir kısmının arkadan dönüp DTP'nin oraya geldiklerini, DTP'nin orada da saldırmaya başladıklarını, polisin her iki tarafa da gaz fişegiyle tüp hâlinde kullanmak suretiyle müdahale ettiğini ve İnsan Haklarının, o binanın bodrum katındaki gaz meselesinin de bu olduğunu ve binanın dışındaki gazdan etkilenen insanların olduğunu, kapının önündeki 200-300 kişinin binaya kaçtığını, DTP binasına, ondan sonra şuraya buraya atılan bir tane gaz fişegi olmadığını, oranın camlarında en ufak bir zarar ziyan olmadığını, hatta orada bulunan bir şahsa kendi gaz maskesini verdiğini, O binanın alt katındaki insanları çıkarmak suretiyle sivil vatandaşlara iki tane gaz maskesi verdiğini, onların gidip şahısları çıkardığını ambulansların oraya dizildiğini. Zaten görüntüleri de bunların olduğunu, Binanın içine gaz atılmadığını, Binanın içinden kimsenin çıkmasına engel olunmadığını, Hatta korkuyla içeri kaçan insanların binadan çıkmaları için, çıkarılmaları için, ikna edilmeleri için ... yardımcı olması için geçici olarak emanetten gaz maskesi de verdiğini ve bu kişilerin binaya girip diğerlerini çıkardıklarını, İyi niyetin hepsinin gösterildiğini, polisin çok duyarlı, sabırla, metanetle görev yaptığını, göstericilerin daha sonraki gelişen olaylarda polis lojmanlarını taşıdığını evlerin kapılarını zorladıklarını, bizim kapılarımız zorlanıyor, camlarımız kırıldı diye oradan ailelerin polise telefon açtıklarını, polislerin bulunduğu binalardan diyelim 12 dairelik bir bina bunda 8 tane polis oturuyorsa o binaları taşıdıklarını, bütün meselenin o kira sözleşmesinin feshedilmesi, ev sahibinin “kardeşim buradan çıkın gidin” demesi olduğunu, böyle birçok olayın olduğunu, olaylar sırasında kimin hangi apartmanlara saldıracağı, kimin hangi arabaları yakmaya çalışacağı, kimin nerede barikat kuracağını hepsinin talimatlı olduğunu, 22'sinde ve ondan sonra PKK'nın illegalitesinin hemen şehir merkezinden mahalle vesaire yerlere gittiklerini barikatlarını kurduklarını,

Bu olayların kesinlikle eşzamanlı ve tek bir yerden talimatlı yapıldığını,

“- Bir kısım raporlarda diyor ki, ... evleri taşıladı, evlerin camlarını kırarak gaz bombaları attı ve evlere girerek evdeki kadın çocuk dâhil olmak üzere insanları darp ettiği, ellerindeki eşyalara zarar verdiği, çok sayıda esnafın dükkânlarında maddi hasar meydana

geldiği, park hâlindeki otomobillerin camlarının cop ve taşla kırıldığı belirtilmiş., ifadesi ile ilgili olarak,

İki tane vatandaşın şikâyet “evimize gaz fişegi girdi” diye dilekçesi olduğunu, Onların da verdikleri dilekçede “şikâyetçi değiliz, evimize giren gaz fişeklerinin bilerek atılmadığını biliyoruz, tesadüfen girmiştir.” Dediklerini,

Emniyet mensupları hiç evlere girmediğini, Evden alınan hiç kimsenin olmadığını mahkeme kararı olmadan zaten eve giremeyeceklerini,

Polisin yaptığı herhangi bir ev veya araba camı kırma olayının olmadığını göstericiler tarafından atılan taşlardan kırılan camların olduğunu,

Şikâyet müessesesinin son derece açık ve esnek olduğunu iki tane müracaat olduğunu onların da kendi dilekçelerinde söylüyor olduklarını,

- İster örgüt mensubu olsun ister vatandaş olsun bu tür toplumsal olaylarda -bu olaya münhasır olarak sormuyorum- vatandaşın şikâyet etme alışkanlığı var mıdır? Vatandaş korkmadan gelip şikâyet edebilir mi? şeklindeki soruya, - Burada ihbar etme geleneğinin sıfır olduğunu ancak şikâyetçi olma geleneğinin çok çok yaygın olduğunu, vatandaş şikâyetçi olmasa dahi avukatlarının onları şikâyetçi yapacağını,

Helikopterden şehre yukarıdan aşağıya doğru gaz bombası atıldığı iddiası ile ilgili olarak Kesinlikle böyle bir şeyin olmadığını bunun teknik olarak imkânsız olduğunu pratikte böyle bir şeyin olamayacağını,

Bir defa Hakkâri’de polisin helikopterinin olmadığını, bir helikopter gereksinimi olursa Diyarbakır’dan talep edip genel müdürlükten izin alıyor olduklarını, bakanlıktan izin alıyor olduklarını Bu olaylarla ilgili kesinlikle buraya helikopter filan gelmediğini,

- Askerî bir helikopter dolaşmış olabilir mi yukarıda? Şeklindeki soruyla ilgili olarak; Askerî helikopterinin iniş yaptığı yerlerin olduğunu, buraların Fatih kışlası ve Otluca daki dağ komando taburunun olduğunu onların rotaları ve belli metreleri olduğunu bir mütecaviz bir uçuş olmadığını,

- Daha önceki yıllarda Nevruz’da bir şey olmuş muydu? Şeklindeki soruyla ilgili olarak;

Burada Nevruzun güzel oluyor olduğunu, tam dağılım esnasında marjinal bir grubun olduğunu onların kesinlikle Nevruzlarda olay çıkartıyor olduğunu, Mesela 15 Şubatta burada dükkânların hepsinin açık olduğunu, birden 15-20 kişilik bir grubun çıkarak bütün dükkânların camlarını kırmaya başladığını Abdullah Öcalan’ın yakalanışının protesto ettiklerini, Bir marjinal grubun var olduğunu ve o grubun devamlı olayları provoke etmek için illegal şekilde çalıştığını, yine 8 Mart dolayısıyla -9 Mart istediler, 9 Marta izin

verdik- dağılım esnasında yine 2 tane sıfır polis aracının bu marjinal grup tarafından kırıldığını,

- Sizin emniyet olarak böyle özel gün olay çıkar diyebileceğiniz kaç tane gün var? Şeklindeki soruyla ilgili olarak- Sayın Başkanım, o olayların takvimi var. O olaylar takvimi içerisinde, mesela bu yıl içerisinde 8 Mart, 15 Şubat Abdullah Öcalan'ın yakalandığı gün, 21 Mart, 4 Nisan Abdullah Öcalan'ın doğum yıldönümü, 15 Ağustos Eruh Şemdinli baskınları. Tarih bitmiyor. Tarih bittiği zaman da vurulup gelenlerin cenazeleri. Bu defa da onların günleri başlıyor. Gün hiç bitmiyor. 23 Nisan Çocuk Bayramını bile provoke etmeye çalıştıklarını, 23 Nisan günü dükkânların tamamını kapattırdıklarını, En ufak bir şeyde hemen gelip askerlik şubesini taşıdıklarını,

Kendilerinin halkla iletişim konusunda çok rahat olduklarını,

- Şu açıdan soruyorum. Farz edelim ki teyit ettik, hakikaten diğer raporlara göre sizin söyledikleriniz doğru. Halk da sizin söylediklerinizin doğru olduğunu algılayabiliyor mu? Şeklindeki soruyla ilgili olarak"- Ben şöyle arz edeyim. Hiç kimseyi ayırt etmeden hepsini dolaşırım, herkesi dolaşırım. Hiç kimseyi ayırt etmem ve herkesin evine girer sohbet ederim, otururum, çay içerim. Onları davet ederim, onlar gelirler. Devamlı dolaşırım. Mesela ben dışarı çıkayım, bayanlar bile beni tanırlar. "Merhaba müdürüm" derler. Çarşının içinde tanımayan çok azdır. Çocuklarla ilgili bazı şeylerimiz var bizim, onlar bile tanırlar, "müdür amca, müdür amca" diye şey yaparlar. Buradaki arkadaşların hepsi en az yüzde 80'ini halkın tanırlar. Çünkü devamlı giderler, dükkânları gezerler, halkla sohbet ederler. Devamlı arkadaşlar dışarıdadır. Şu günler olmasa zaten halk, esnaf her gün geliyorlar, onlar da bundan çok şeyler, yüzde 80'i istemiyor bu olayların çıkmasını. Zaten ekonomik sıkıntı var. Adamcağızın bir de üç dört gün dükkânları kapandığı zaman perişan oluyor. Mesela üç dört gün dükkânları kapandığında sebze meyve satanların bütün sebze meyveleri çürüdü, hepsi götürüp sebze meyvelerini döktüler "dediği,

DTP İl Merkezi, KESK ve İnsan Hakları Derneğinin olduğu binanın bir iş hanı olduğunu orada lokantanın da olduğunu,

Kendi bireysel tahminine göre DTP il merkezindeki DTP'nin içerisinde, DTP'nin yönetim kadrosunda devletle hesaplaşmak isteyen, ille hesaplaşmak isteyen, il emniyet müdürlüğüyle hesaplaşmak isteyen, onlarla çatışmak isteyen insan sayısının çok çok az olduğunu, ancak, DTP'ye mesafeli duran ve PKK örgüt mensubu olduğunu zannettiği insanların da bu kişilerin bu pozisyonundan son derece rahatsız olduklarını, bu diyalogdan son derece rahatsız olduklarını, kendisinin DTP İl Başkanını çok sevdiğini ve saygı duyuyor olduğunu ve samimiyetine inanıyor olduğunu ancak, o başkanım da illegallite

karşısında çaresiz kaldığını başkanın parti binası üzerinde davul zurnayla eğlenirken ona karşı olan grubun Atatürk Meydanında toplanıyor, barikatını kuruyor olduğunu, Bayrak direğinin etrafında devamlı küfreden, bağırان çağırان saldıran bir grup olduğunu aynı kültürün insanlarının davul zurnayla Nevruzı kutladıklarını, öbür tarafta her an saldırmak için hazırlık yapan ve bayrağı da taciz etmeye çalışan bir grubun olduğunu gördüğünü, esasında bütün sıkıntının buradan geldiğini düşündüğünü

Göstericilerin 22'sinde FEM dershanesine saldırmak için gittiklerini, yine gelen bir polis grubunun onların önünü kestiğini, göstericilerin Öğretmenevine tapu kadastroya sağlık ocağına, polis lojmanlarına, adliye lojmanlarına saldırdıklarını

Eğer 22 Mart 2008 günü kutlamalara izin verilseydi de bu olayların çıkacağını Çünkü bunun, ordumuzun Irak'ın kuzeyine yapmış olduğu harekâttan sonra oradan bir anda bunlara kendi basın yayın organlarıyla devamlı mesaj geldiğini, kendi yayınlarında isyandan bahsediyor olduklarını, (EK:66,4-9/9)

2.C.c-Olaylar sırasında polisin yakaladığı ve kolundan sıkıca kavrayarak “çekin, çekin “ diye polisin aşırı güç kullandığı şeklinde anlaşılmalara neden olan görüntüdeki Cüneyt ERTUŞ;

15 yaşında olduğunu, 22 Mart günü çarşıya çıkıp biraz gezmek için evlerinden ayrıldığını,çarşıya çıktığını orada bir kalabalık gördüğünü bunların düğün yapıyor olduklarını birden kavga çıktığını kendisinin de kavgaya karıştığını,bir tarafın taş atmaya başladığını öbür taraftan da polisin geldiğini, polisin herkesin üstüne saldırdığını, Polislerin kendisini yakalayıp, önce çarşıda dövdüklerini sonra çarşının ortasına götürüp kolumu büküklerini, üç tane sivil polisin üç kişi birden tekme tokat ve yumrukla vurdıklarını,

Kolunda kırık oluşmadığını bükülmüş olduğunu bu esnada çok acı çektiğini,

Kameranın karşısında polisin kolunu büküyor olduğu görüntülerde bağırıldığını, polislerin çarşıda bezi ağzına sıkıca bağladıklarını (EK:67,1-2/2)

Cüneyt Ertuş' un babası,

Oğlunun 2 nci ayda onbeş yaşına girdiğini, yaşının doğru olduğunu, ikinci ayın 14 ü olarak gününde yazdığını İki kız, iki erkek dört çocuğu olduğunu,

Olaylar sırasında kendisinin evde olduğunu,

O kargaşayı görüyorsunuz, çıkma demediniz mi? şeklindeki sorudan sonra; çocuğunun da evde olduğunu evden öğleden sonra çıktığını evden çıktığından haberinin olmadığını yolda arkadaşlarıyla beraber oynuyor olduğunu ondan sonra, nevrüz kutlayacağız diye çarşıya çıkmış olduklarını çarşıya gelince de bu olayların olduğunu onun da olaylara karışmış olduğunu,

Çocuğundan akşam haberinin olduğunu, arkadaşlarının çocuğun o sırada karakolda olduğunu söylediklerini ve 155'e telefon açtığını gittiğinde çocuğunun da avukatların da orada olduğunu gördüğünü, çocuğu polisin pazar gününe kadar bırakmadığını, Pazar günü ifadelerinin savcılıkta alındı ğını ondan sonra, akşam geç saatlerde 20.00 de ifadelerinin alındığını, çocukların eve gelmek için korktuklarını, Pazartesi günü saat 05'00te bıraktıklarını,

Çocuğu Pazartesi sabahı bıraktıklarını, çocuğun kolunun ağrıyor olduğunu, bir de hastanede iğne falan yapmış olduklarını, çocuğun kendisinden korkarak akşama kadar eve gelmediğini,

Daha sonra çocuğunu Devlet Hastanesine götürdüğünü, Film çektiğini çocuğu için bir rapor almak istiyorum dediğini ancak kendisine rapor vermediklerini ilaç yazacağını denildiğini kendisinin de ilaçları kabul etmediğini çünkü rapor istediğini doktorun da vermediğini, şu anda kendisinin İzmir'den rapor aldığını,

—İzmir'de çocuğunu baktırdığını psikoloji doktoruna götürdüğünü, altı aydan bir yıla kadar bu ilaçları kullanması lazım diyerek ilaç verdiklerini, bunun hem raporda yazıyor olduğunu hem de reçete olduğunu,

Hatta kendi psikolojisini bile bozulduğunu şu anda kendisinin de ilaç kullanıyor olduğunu ailece bu konuda sarsılmış olduklarını, (EK:67, 2/2)

2.C.d-Hakkâri Belediye Başkanı Kazım KURT

Tertip komitesinin on beş gün önceden emniyete müracaatta bulunmuş olduğunu, 20'sinde istenen tarihten 2 gün önce Nevruz'un 21'inde kutlanacağını Valilikçe bu kişilere bildiriyor olduğunu, vatandaşların belediyeye, tertip komitesine, il başkanına gelip Sayın Valiye biz daha önce her şeyi 22'ye göre ayarladık, yurt dışında, İngiltere'de bir programa katılmasından kaynaklı olarak bağımsız milletvekili Hamit Geylani'nin 22'sinde programa katılabileceğini, ses düzenidir... bunun mutlaka 22'sinde kutlanmasına yönelik vatandaşlardan gelen talepler üzerine Vali Beyle niye görüşmüyorsunuz, talepte bulunun, görüşün, mutlaka bunun 22'sinde olması için denildiğini, her şeyin 22 sine göre programlandığını, Emniyet Müdürünün de, işte, herhangi bir problemin olmadığını söylediğini, Daha önce tertip komitesinin, dilekçelerine cevap verilmediğini emniyete bildirdiklerinde -Vali Bey il dışındadır, herhangi bir problem yok, denilmiş olduğunu,

Tertip komitesine ayın 20'sinde, Nevruzun Hakkâri'de 21'inde kutlanmasına izin verileceğinin bildirilmesi üzerine Kutlama Komitesinin kendisinden sorunun çözülmesi için Valiliğe ricacı olmasını istediklerini, 21'inde Çukurca'da nevrüz kutladıklarını Daha önce tertip komitesinin ısrarla Sayın Validen randevu talebine Sayın Valinin 21'inde saat

3.30 civarlarında görüşme talebini kabul etmiş olduğunu, Valinin görüşme taleplerine olumlu cevap vermesine çok ama çok sevindiklerini,

Akşamüzeri saat 4'te Hamit Bey, il başkanı, tertip komitesi başkanıyla Valiye çıktıklarını, İstemlerini dile getirdiklerini kendilerini 22'sine göre ayarladıklarını, 22'sinde de Yüksekova'da kutlanmak üzere, o şekilde başvuru yaptıklarını, 22'sine kadar herhangi bir sorun çıkmadığını, programın tertip komitesi olarak buna göre hazırlandığını, halkın istemlerinin bu düzeyde olduğunu Valiye aktardıklarını,

Görüşmede Sn. Valinin kendilerine ılımlı bir hava verdiğini ve Valiye sabaha kadar kararlarını bekleyeceklerini söylediklerini

Tüm sorumluluk kendilerine ait olmak üzere 22 Mart tarihinde izin verilmesini istediklerini ve yarın sabaha kadar bekleyeceğiz dediklerini, ve Validen rica ettiklerini Valinin bu konuda biraz mütevazı davrandığını, peki Emniyet Müdürüyle görüşeyim veya mülki amirleri belki toplayacağım dediğini, sabaha kadar belki bir olumlu karar çıkar diye beklediklerini, daha önce de Batman'ında 22'si için başvuru yapmış olduğunu televizyonda Batman için izin verildiğini görünce belki Hakkâri için de izin çıkar diye ümitlendiklerini, Ancak 22'sinde kutlamaya, gösteriye izin verilmediğini kesinlikle biz 22'sine izin vermeyeceğiz, 21'inde kutluyorsanız kutlayın denildiğini,

22'si sabahında DTP İl binasında toplandıklarını, bina önünde de 150-200 kişinin olduğunu, gelen vatandaşların halay çekip, ondan sonra tertip komitesinin bir basın açıklaması taleplerinin olmuş olacak olduğunu ancak buna fırsat vermeden, bu polis saldırısının olduğunu parti binasından çıkamadıklarını,

Valilikten cevap gelecek diye insanların parti binasının önünde toplandıklarını, diğer bir grubun heykelin önünde toplandığını,

Parti binasında herhangi bir şeyin bir taşkınlık, bir slogan atma, bir polise saldırma, öyle bir şeyin olmadığını

Polisin direkt müdahale ettiğini, Parti bürosunun birinci katta olduğunu, binanın alt, bodrum katına gaz atıldığını, kapıların kırıldığını,

Daha sonra insanların gelip, polislerden gaz maskesi alarak bodruma indiğini, insanları oradan, ölmekten kurtardıklarını,

Gaz bombasının binanın giriş kapısına atıldığını ve atılmadan evvel herhangi bir uyarı yapılmadığını,

-Kapının önüne gaz bombaları geldi, duman da içeri girdi. Peki, insanların dışarı çıkması engellendi mi polis tarafından? Şeklindeki soruyla ilgili olarak, İstese de kimsenin

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

dışarı çıkamayacağını, adamların bodrum kata kadar inmek zorunda kaldıklarını,-Belediye Başkanı olarak kendisinin de gaz bombasından etkilendiğini,

Orada olaylar oldu. Sonra, anlaşıldığı kadarıyla, iki kişiye gaz maskesi verilmiş, onlar aşağıya inmiş, insanlar çıkartılmış değil mi bodrumdan? Şeklindeki soruyla ilgili olarak; - O insanları kurtarmak için polisin gaz maskesi verdiğini ve hepsinin bodruma dolmuş olduğunu gaz maskesini alıp o şekilde dışarı çıkardıklarını,

Kendisinin hep parti binasında kaldığını, dışarıya çıkma imkânının olmadığını,sabah 10 dan 13-14 e kadar içeride mahsur kaldıklarını, sonra ...camları falan açtıklarını ... sonra dışarı çıktıklarını,

- *“Siz şehri ne zaman genel olarak gördünüz? Belediye Başkanı olarak o gün dolaşma imkânınız oldu mu sizin şehirde? Şeklindeki soruyla ilgili olarak; sadece eski belediye başkanının olaylara müdahale etmek için dışarı çıktığını ama polislerin saldırısına uğrayınca ... ona bile cesaret edip gidemediklerini, Eski Belediye Başkanının olaylara müdahale etmek için dışarı çıktığını Polisin ona saldırdığını kendisini görmek için hastaneye gittiklerini orada halkı biraz gözleme imkânı olduğunu,*

-Polis gücü kullandı mı sokaklarda, sen duydun mu? Şeklindeki soruyla ilgili olarak; sonraki gün, vatandaşların dükkânlarının açılmasına çalışırken, oradan geçen bir polis aracından, “Apo’nun piçleri”, “Niye açıyorsunuz?” şeklinde küfür edildiğini,

-Siz belediye başkanı olarak oradaki topluluğu yumuşatmak, emniyetle temas kurmak gibi bir sorumluluk üstlenmediniz. Niye üstlenmediniz? Şeklindeki soruyla ilgili olarak; Üstlenme imkânı olsa, üstleneceklerini, eski Belediye başkanı olan arkadaşlarının öyle bir darp edildiğini akşama kadar

Müdahalenin imkânı olmadığını heryerin savaş alanına dönmüş olduğunu,

-Ben bir şey sorabilir miyim? Şimdi... tepki göstermiş. Bununla ilgili sizin tespitleriniz ne? Neler oldu, şehri dolaştınız mı Belediye Başkanı olarak? Nerelerde hasar oldu, hangi dükkânlara zarar verildi, kaç noktada bu tür eylemler gerçekleşti... Barikatları kim kaldırdı mesela? Belediye mi, yoksa... Şeklindeki soruyla ilgili olarak;- kendilerinden barikatları kaldırmak için talepte bulunulduğunu ancak güvenlik açısından birkaç itfaiye aracının gittiğini ve İtfaiye aracını göstericilerin taşıdığını kendilerinin güvenlik sağlanmadan bir şey yapamayacağını,

Belediye Başkanı olarak bir zarar tespiti yaptırmadığını ancak idarenin tespitlerinin olduğunu, -Daha sonra sivil toplum örgütleriyle... yaptıkları toplantılar olduğunu... Oluşan olaylarla ilgili STK ların talepte bulunduklarını... imza altına aldıklarını, İl başkanı, tüm sivil toplum örgütlerinin imza toplayarak, beraber valiyle aynı burada toplandıklarını,

belediyeye yapılan saldırıların olduğunu dershaneye yapılan saldırıyla ilgili tutanakların olduğunu,

Şahsi kanaatine göre 22 sinde kutlamaya izin verilseydi bu olayların olmayacağını, Dışarıdan (il dışı) gelen polislerin burada da kullanıldığını, görevlendirildiğini, Asker müdahale etse idi daha kötü olacağını, (EK:68, 1-4/4)

2.C.e-Tertip Komitesi Başkanı ve Hakkâri il Genel Meclisi üyesi Hıfzullah KANSU;

Her yıl olduğu gibi tertip komitesi olarak “nevroz”un kutlanması için ayın 22’si için ayın 10’unda başvuru yaptıklarını, Bu süre zarfında yaptıkları başvuruda il emniyet müdürlüğü nezdinde yaptıkları araştırma neticesinde herhangi bir problemin olmadığı noktasında görüş bildirildiğini, Sayın valinin Ankara’da olduğu, bizzat... beklendiğinin kendilerine söylendiğini, Son bir güne gelindiğinde, tabii ki bu arada planlarını programlarını ayın 22’sine göre ayarlamış olduklarını, 7 bin davetiye bastırmış olduklarını ve bunu halka dağıttıklarını, Sayın milletvekilinin... konuşmacı olarak o gün. Katılacağını, Yürüyüş yerlerini ayın 22’sine göre ayarladıklarını, Son bir güne gelindiğinde kendilerine emniyetten tebligat gönderdiklerini ve “Ayın 21’i için, cuma günü için izin çıkmıştır.” Denildiğini Tabii ki bu aşamada artık geriye dönmemelerinin mümkün olamayacağını, bunun üzerine randevu talebinde bulunduklarını ve sayın valiyle görüşmek istediklerini, daha önce de inceleme süresi içerisinde defalarca randevu talebinde bulunduğunu, randevu taleplerini Valinin reddettiğini ve kendilerini kabul etmediğini,

İl genel meclis üyesi olması nedeniyle yaklaşık sekiz yıldır tertip komitesinde yer aldığını, amaçlarını kargaşanın önüne geçmek olduğunu, son bir güne gelindiğinde, milletvekilinin de Londra’dan geldiğinde yine bir başvuru daha yaptıklarını o akşam valiyle görüştüklerin ” Halkla polisi karşı karşıya getirmeyelim, neticede biz buna göre ayarladık, ayın 22’sine göre ayarladık, bu “nevroz”u diye âdeta yalvardıklarını,

Valinin bunu kabul etmediğini “yaklaşık üç aydır bizim de yaptığımız bazı çalışmalar var, bazı şeyleri de biz de düşünüyoruz “ dediğini, Hatta orada “Sayın valim, bakınız ben, seçilmiş bir insan olarak halkın... Halk bana Diyorlar ki “Siz bir nevi sayın valimizle mesai yapıyorsunuz, niye gidip söylemiyorsunuz? Bu kargaşanın önüne geçmek için niye gidip söylemiyorsunuz?”.. Dediklerini söylediğini Bu “nevroz”un tekrar iyi bir şekilde geçirilmesi için bizi kabul etmediniz fakat yine de geldik dediğini Fakat valinin kendilerini dinlemediğini, bunun üzerine tertip komitesi olarak ayın 22’sinde izin çıkmadığı takdirde bu sorumluluktan çekiliyoruz dediklerini ve... Aynı akşam basın açıklaması da yaparak: “Biz, bütün başvuruya rağmen sayın valimiz bunu kabul etmemiştir, bu sorumluluğun

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

altından çıkmak için, tertip komitesinden istifa ediyoruz. Artık halk nasıl yarın “nevroz”unu kutlarsa, herkesin halk iradesine saygı duyması gerekir ve nitekim şimdi “nevroz” resmî bir bayram değil, yani ayın 21’inde kutlamak zorundasınız diye bir kaide yok.” Dediklerini

22 Mart günü halkın parti önüne geldiğini ve toplandığını, Milletvekili, İl Başkanı ve Belediye Başkanı ile binanın içinde olduklarını ama gençlerin dışarıda halay çektiklerini, orada çevik kuvvetin bütün o ara sokakları kestiğini, kendisinin Emniyet müdür yardımcısı Hakan kırmacıya ”Hakan Bey, bu çevik kuvveti geri çekin. Gezsınler gençler burada, bir saat halay çeksinler dediğini, Hakan Karmacı’nın tamam ben Çevik Kuvvet’i çekiyorum onlarda buraya gelsin dediğini, Ancak buna fırsat olmadan Emniyet Amirinin yok biz müdahale edeceğiz dediğini Gençler Anıtın yanında iken ateş yakar yakmaz gaz bombası atıldığını ve olayların başladığını Göstericilerin diğer sokaklara dağıldığını, 7’den 70’e polisin önüne kattığını tartakladığını Burası Türkiye aşağıda Kürdistan kuruldu oraya gidin dediklerini,

Göstericiler ve polisin mahallelere dağıldığını, Mahalledeki evlerin ve araçların camlarının kırıldığını, Polisin buraları copladığını,

“*Kaç polis kullanıldı burada eylemlerde?*” Şeklindeki soruyla ilgili olarak; Yüksekova’daki polislerin de hep buraya getirilmiş olduğunu, sayısını kesin bilmediğini ama tahminen 3-4 bin kişinin olduğunu, ayrıca askerlerinde geldiğini, Şehir merkezinde polis dışında kimsenin olmadığını, polislerin ellerinde gaz bombası ve cop olduğunu, 8 saat parti binasında mahzur kaldıklarını, Eski Belediye Başkanı Metin TEKÇE’ nin polise siz yol verin bu gençler binadan çıksın dediğini, o esnada plisin belediye başkanına saldırdığını, gözlerinin önünde âdeta adamı linç ettiklerini ve hatta başkanın bir hafta falan hastanede kaldığını, kendilerine telefonla 3 kişinin silahla mahallelerde yaralanmış olduğunun 50-60’a yakın gözaltı ve yaralı olduğu olduğunun bunların yaralı oldukları hâlde gözaltına alınmış olduklarının haberinin geldiğini, hatta silah yaralı olan kişinin bile emniyette tedavi edilmeden iki-üç gün orada bekletildiğini bu kişinin ismini bilmediğini, tahminine göre sokaktaki polis sayısının 1000 (bin)’in üzerinde olduğunu, gördüğü kadarıyla parti etrafında ve çarşı içinde 1000’in üzerinde polisin olduğunu, Polisin herhangi bir uyarı yapmadan doğrudan gaz bombası attığını ve saldırdığını, kişileri tartakladığını ve hiçbir uyarıda bulunulmadığını,

— *Peki, şimdi siz il merkezinin önündeydiniz. Orada bir kalabalık... Size dağılın dağılmazsanız biz size gaz bombası atacağız gibi bir uyarı yapıldı mı?* Şeklindeki soruyla ilgili olarak; böyle bir uyarının yapılmadığını, koridora gaz bombalarının atıldığını

koridorda yaklaşık 25 kişinin orada baygınlık geçirdiğini, 112'ye telefon ettiğini ambulansların geldiğini ve onları hastaneye götürdüğünü, hatta müdahale edemediklerini çünkü gözlerin etkilendiğini ve yaşardığını,

Emniyetten hiç kimsenin kendileriyle bir temas kurmadığını, dağın dağılmazsanız biz bunu kullanacağız gibi bir şey de olmadığını,

Emniyet Müdür Yardımcısı Hakan Kırmacıya Müdahale etmeyin, iki grup bir araya gelsin, neticede bir saat halay çekerler biz dağıtırız dediğini, fakat orada birisinin müdahale edeceğiz dediğini bu kişinin bir emniyet amiri olduğunu ancak ismini bilmediğini,

Akşam saat 6'ya kadar olayların bütün mahallelerde devam ettiğini, copla yaralanan bir hayli fazla kişi olduğunu, 92 gözaltı, 46 tane de tutuklama olduğunu,

Yaralılardan büyük çoğunluğunun tedavi edilmediğini şu anda Bitlis Cezaevinde bulunan 10 kişiye yakın yaralı olduğu hâlde tedavi bile edilmediğini bunlardan bir tanesinin Asım Özcan olduğunu, insanların büyük çoğunluğunun yaralı olduğu halde gözaltına alınacağı korkusuyla hastanelere başvuramadığını,

Silahla yaralananlara bile doktorların rapor vermediğini, zaten hiçbir rapor vermediklerini, Güneş Tıp' ın Metin TEKÇE Beye bile rapor vermediğini, Metin Beyi 112 Acil Ambulansının götürdüğünü, Devlet hastanesinden 112'ye telefon ettiklerini, devlet hastanesinde herhâlde yer olmadığından oraya götürüldüğünü veya başkanın isteği üzerine oraya götürüldüğünü bunu bilemeyeceğini,

Metin Bey'in bir hafta ayakta duracak hâli olmadığını şimdi de doğru dürüst kendine gelemediğini, (EK:69, 1-/2)

2.C.f-İHD Hakkâri Şube Başkanı Fatih TİMUR;

İnsan hakları derneği tarafından “nevroz” olaylarını gözlemlemek için gözlemci olarak Beş kişilik bir ekip olarak görevlendirildiklerini, Her nevrüz'da böyle bir heyet görevlendirme geleneğinin olduğunu, 22'sindeki talebe uygun olarak bu tarihte izin verilmeyince yaklaşık 500'ün üzerinde bir kişinin DTP İl Binasının olduğu yerde toplandığını, 20-30 polisin Altay Caddesinde-Vakıfbank ile Ziraat Bankası arasında olduklarını DTP'nin tam önünde polisin olmadığını, Buradan biraz ötede 20-30 polisin olduğunu, gözlemlerini genellikle bir binanın içine girip oradan yaptıklarını kendilerinin de İHD nin şubenin bulunduğu binanın 4 üncü katından etrafı izliyor olduklarını,

“ - Peki öbür arkadaşlarınız, yani bunları öğrenmek için soruyorum tamamen, dolaşırlar mı yoksa görebilecekleri bir yer seçip orada dururlar da oradan mı gözlemlerler? “Şeklindeki soruyla ilgili olarak;

Programlarının orada kutlamalar başladığında orada inceleyip, gözlemleyip daha sonra arkadaşların farklı yerlere dağıtmak olduğunu bunu yapmayı planladıklarını çünkü kutlamalar olduğu zaman sadece bir bölgede değil, değişik mahallelerde olduğunu, insanların, 20 sinden itibaren mahalledekilerin bir araya gelip ateş yakıp etrafında eğlendiklerini, tertip komitesinin düzenlemek istemiş olduğu 22 sinde ise İnsanların geldiklerini ve orada gene eğleniyor olduklarını üst kattan, dördüncü kattan kendilerinin bu kişileri izliyor olduklarını, olaylar biraz karışınca, aşağı inip hemen sonra tekrar yukarı çıktıklarını çünkü zarar görme gibi bir endişeleri olduğunu, gözlem görevini yerine getirmek üzere gittiğini çarşı ortasında zaten her tarafta güvenlik güçlerinin olduğunu, gittiğinde Ziraat Bankasının oradaki güvenliklerin olduğu civarı geçtiğini, kalabalığın oraya vardığını bu sırada herhangi bir problemin olmadığını, Normal bir şekilde insanların bekliyor olduğunu daha sonra yukarı gittiğini, Bir süre sonra camdan dışarıya baktığında, dışarıda insanların halay çekme, türkü söylemekte olduklarını aralarda da hatırladığı kadarıyla, kardeşlik sloganları, artık yeter sloganlarının Kürtçe atılıyor olduğunu, İşte “... nevroz” yine Kürtçe “Yaşasın Nevroz” bu tür sloganların atılıyor olduğunu,

- *O anda il merkezinden konuşma yapılıyor muydu? Bu halaylar çekildiği sırada il merkezinden nevrusun kutlanmasına dönük bir konuşma... Şeklindeki soruyla ilgili olarak;* O anda duymadığını ama önceki günlerde sanki öyle bir şeyin olduğunu,

- *Peki, sizce, burada... şiddet ne düzeyde?* Şeklindeki soruyla ilgili olarak;

Polisin olaylarda slogan atılması halay çekilmesi esnasında bir an da göstericilerin üzerine yöneldiğini, Güvenlik güçlerinin Hakkâri Lisesinin aşağı kısımda yolu kapatmış olduklarını, bir olumsuzluk yaşanmaması için polisin bu tedbirleri aldığını ilk etapta düşündüğünü fakat bir anda göstericilerin üzerine bir yönelme olduğunu o zaman çok da tedirgin olduğunu çünkü Hakkârîde iki senedir, üç senedir bir sakinlik, bir tenhalık, bir farklılaşma olduğunu ve polisin sert bir müdahalesi olduğunu, o anda çok şaşırdığını ve çok endişelendiğini, kendilerine de zarar gelebileceği korkusunu çok aşırı hissettiğini, Yönelme olduğu zaman insanların içeri girmeye başladığını, bulundukları binaya girmeye başladıklarını ve cam sesleri falan geldiğini,

Polisin “Dağılın, dağılmazsanız gaz bombası kullanacağız” vesaire gibi bir uyarısı olmadığını,

Tertip Komitesinden olduğunu düşündüğü bazı kişilerin polisle temaslarının olduğunu ancak görüşmelerin içeriğini duyacak bir yerde olmadığını, bunların bulunduğu yerdeki gözlemleri olduğunu,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

-Yüksekova'ya buradan gözlemci göndermediklerini, orada gözlemci olan... Yılmaz isimli İnsan Hakları Derneği üyesinin görevli olduğunu,

23'ünde Bulak, Kıran, Bicer ve Keklikpınar mahallelerine gittiğini mahalledeki kişilerin polisin kendilerine küfrettiğini, güvenlik güçlerinin mahallelere çok aşırı bir şekilde güç kullanarak, sloganlar atarak, küfürler ve hakaret ederek burada insanların namuslarına söz attığını, bir resmi polisin panzerin üzerinden pantolonunu indirerek halka hareket yapmış olduğunu söylediklerini duyduğunu, İHD temsilcisi olması nedeniyle emniyette zaman zaman engellemelerle karşılaştığını,

"Valimizle toplumun ilişkisini nasıl görüyorsunuz?" şeklindeki soru ile ilgili olarak; Valinin görünüşü olarak, basına yansıyan kendilerine karşı davranışlarının olumlu bir yaklaşım içerisinde gibi gözüküyor olduğunu fakat bu olaylar yaşandığı zaman neticede buranın mülki amiri ve insanların problemlerini, yaşadığı şeyleri bilmesi gereken bir insan olarak Bir gün olsun buradaki insanların yaşamış olduğu mağduriyeti anlamadığını, çünkü bunlar basına da yansıdı, koskoca Hakkâri barosu bu konuda açıklama yaptı, bir gün bunu ciddiye alıp da bu insanlar acaba yalan mı söylüyor, yalan söylüyorsa niçin bu şekilde davranıyorlar diye bir şeyle hareket edip de insanların arasına karışmadığını, görüşmeler yapmadığını, kendisiyle görüşen, telefon açıp görüşen Bulak Mahallesi,...Mahallesindeki insanların benim evime gaz bombası atıldı bana dediklerini, kendisinin bunu gördüğünü, bu kişinin memur olduğunu ve evine gaz bombası atılmış olduğunu iki çocuğu olduğunu, yine aynı mahallede bir beşikteki çocuğun yanı başına gaz bombası gelmiş olduğunu, çocuğun babasının çocuğunu alarak dışarı, çıkardığını, çocuğunu havaya kaldırınca öldüğünü zannettiğini ve polislerin üzerine yürüyerek çocuğunu şey yapmış olduğunu ve mahalledeki insanların o şekilde ayaklanıp polislerin üzerine gitmiş olduklarını. bu son yaşanan olaylarda açıkçası devletle halkın karşı karşıya getiriliyor olduğunu,

Ayrıca, bu olaylar öncesinde Yüksekova'da özellikle basın mensuplarına yönelik çok ağır saldırılar olduğunu, bunların basına da yansıdığını,gerekli belgeleri komisyona da sunduklarını,DİHA (Dicle Haber Ajansı) muhabirinin çektiği görüntüler için aranıyor olduğunu, hakkında dava açıldığını ama o görüntüleri yaratan insanlar hakkında takipsizlik kararı verildiğini, Cüneyt ERTUŞ' un İnsan Hakları Vakfına tedavi için gönderildiğini, burada birkaç defa doktor muayenesinden geçtiğini,

Bölge halkının devletin kendi halkını koruması gereken kurumlarda hakkını arama noktasında cesaretini kaybetmiş durumda olduğunu, Hukuksal yolları işletmekte de çok büyük kaygı yaşıyor olduğunu, insanların hukuksal yolları dahi işletemiyor olduğunu,

İnsanları şikâyet etme geleneğinin çok olduğunu ancak her nedense burada polisi şikâyet etmenin hiç olmadığını, İnsanların şikâyet etme korkusu olduğunu ve kimsenin şikâyet edemiyor olduğunu, (EK:70, 2/2)

2.C.g- DTP İl Başkanı Hasan GÜZEL;

Hakan müdürün çok olumlu bir diyalogu olduğu izlenimi var. ...polisi şuraya çekin buraya çekin gibi taleplere de olumlu yanıt vermiş. - Ancak bu esnada başka bir grup heykelin önünde toplanmış. Bu grup biraz provokatif bir duruş içerisinde sloganlar ve eylem hazırlığı görüntüsü içerisinde bir duruşları var. Sizden yardım istemiş onları da buraya getirin diye. İllegalitedeki grup kalmasin, buraya gelsinler, beraber bayramınızı yapın, buradan gidin. Siz oraya bir gidip gelmişsiniz. Bize o süreci bir anlatır mısınız? Şeklindeki ifadelerle ilgili olarak,

22'sinde bir grup vatandaşın partinin önüne gelmeye başladığını, bu arada arkadaşlar... izin vermediler, biz sizin basın açıklaması yapıp dağılmanızı rica edeceğiz dediklerini, çevredeki o sokağa giriş olan iki yoldan polis barikatlarının başladığını Emniyet Müdür Yardımcısı Hakan Bey'e diğer isimlerini bilmediğim arkadaşlara "Bakın, bizim böyle bir amacımız var, siz de biraz sabredeceksiniz, daraltmayın, niçin polisleri buraya çektiniz? Dediğini, onların da tamam burada bir müdahalemiz olmayacak dediklerini, O zaman çekin biraz... biri yanlış yapabilir, bir kıvılcım bir yanlışla sebebiyet verebilir, lütfen biraz yukarı doğru çekiniz. Ben insanların dağılması için gereken her türlü çabanın içine gireceğim dediğini, tamam dediklerini ama sokağın iki taraf kapatılınca, insanların artık oraya gelemez olduğunu, hem bankanın önünün kapatıldığını hem diğer tarafın, insanlar buraya gelemeyince yukarıda bir birikim olduğunu sonradan öğrendiğini, daha sonra emniyetin kendisini çağırdığını -biz size çekin dedik. Orayı buraya taşıyın dediklerini, müsaade ediniz, görüşeyim dediğini ancak göstericilerin bir hayli kalabalıklaşmış olduklarını, göstericileri sizin istediğiniz bir yere taşıyalım dediğini, burada olmaz, kalabalıklaşıyorlar, Geniş bir alan gösterin neresi olursa olsun Yeter ki bir olumsuzluk yaşamayalım dediğini ancak emniyet yetkililerinin kesinlikle hayır taşımayacaksınız, oradakileri(heykelin yanındakileri) buraya taşırsanız taşıyın dediklerini, ben diyalog kuruyorum, müsaade buyurun dediğini, O arada terörle mücadele müdürünün beş dakikan var başkan, beş dakika sonra görüşeceğiz dediğini neyi görüşeceğiz dediğini, Beş dakikaya nasıl kitleyi taşıyım ben oradan buraya veya buradan oraya müsaade buyurun dediği esnada bir anda gaz atan silah seslerinin başladığını, hatta Hakan müdürün -kim kullandı, kim bu yetkiyi verdi? diye çıktığını,

Bu sırada kendisinin Heykelin önünde olmadığını Ziraat Bankasının kavşağında olduğunu Hakan Bey’le orda birlikte oldukların ve Polisin de hemen arkalarında olduğunu, Polisin Halk Bankasının sokağında olduğunu her tarafta olduğunu, ateşin bir başka yerden geldiğini, partinin önündeki arkadaşlarının halay çekmeye başlamış olduğunu öbür tarafta herhangi bir ses veya sedanın yanlarına gidinceye kadar, dönünceye kadar hiçbir şey duymadığını, o grubun yanlarına gittiğini, Heykelin yanındaki gruba biraz metanetli olun, sabırlı olun, herhangi bir provokatör olaya sebebiyet vermeden biz sizi ya bir yere taşıyacağız ya dağıtacağız, İzin yok, Olay çıkmasın dediğini,

Hakan Beyin oradaki kitleyi buraya taşı dediğini, kendisinin de sen yolların her tarafını kesmişsin, o sokağa sıkıştırmaya çalışıyorsun, bu doğru değil... dediğini, Madem orası daha geniş bir alan biz burayı oraya taşıyalım dediğini ancak müdürün Hayır bir tanesini bile buradan oraya taşıyamazsın... dediğini, Arkadaşlarına sabırlı olun, akıllı olun, hiçbir şekilde herhangi bir olayın çıkmaması için sizi bir yerlere ya taşıyacağız ya dağıtacağız. Dediğini Hakan Bey’le görüşürken birden silah seslerinin başladığını, hatta kendisinin tepkilendiğini, kim talimat verdi, kim emir verdi, ne yapıyor bunlar? Dediğini, O taraftan bu tarafa geldiğini her taraftan artık müdahale başladığını, ne tarafa gittilerse o tarafa gaz bombalarıyla ateş ettiklerini, önce polisin müdahale ettiğini ondan sonra taşlama başladığını,

“Emniyet müdür yardımcısı tamam deyin, merak etmeyin, çekeceğiz diyor. Orada bir talimata mı uymuyorlar mı, emre mi uymuyorlar veya bir başka emniyet müdür yardımcısının başka bir talimatı mı veya kendi aralarında bir çelişki mi var?” şeklindeki soruyla ilgili olarak;

Onu bilemeyeceğini, ama bildiği kadarıyla polisi çekmediklerini sokağın başına kadar çektiklerini,

Göstericilerin halay çekiyor olduğunu müzik davul zurna olmadığını sadece oynuyor olduklarını bunlara izinsizsiniz, Vali Bey izin vermemiştir, biraz sonra size bir açıklamada bulunacağım lütfen hiçbir taşkınlık yapmadan dağılın dediğini,

Başından beri, bir türlü izin verilmediğini, Vali Bey’in gerekli tedbirleri aldım demesinin hep kendilerini kuşkulandırıldığını, ben tedbir alırım demesinin Ne demek istediğini o an anladığını, Valiye izin vermeyecekseniz bu insanlar ne yapacak dediğini,

— Peki, Çevik Kuvvet Müdürü mü talimat verdi? Müdür Yardımcısı diyor ki, evet biz bu gücü uygulatmayacağız diyor, hatta sizin deyiminizle kızıyor da, niye böyle şey yaptınız, kim bu şerefsiz filan gibilerinden tepki gösterdi diyorsunuz. Peki, o talimatı kim verdi, böyle bir şey duydunuz mu? Şeklindeki soruyla ilgili olarak;

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Halk Bankasının o aradan silah sesinin geldiğini, Terörle Mücadele Şube Müdürünün kendisine beş dakikan kaldı, görüşürüz falan gibi laflar ettiğini, neyi görüşeceğiz, ne beş dakikas kaldı dediğini, O anda silah seslerinin başladığını, ondan sonra partiye doğru geldiğini, oradaki kitleye gaz gelmeye de başladığını, Milletin dağıldığını, koştuğunu, taş atanların da olduğunu havada, karşılıklı taş da atıldığını, polisin de vatandaş taş atıyor olduğunu sokakların muharebe alanına döndüğünü,

Aşırı şiddet kullandığına ilişkin gözlemlerin var mı? Şeklindeki soruyla ilgili olarak;

Polisin Cop kullandığını, silah sıkıyor olduğunu, üç tane silah yaralı olduğunu, yüzlerce insanın hastaneye bile gidemediğini, şiddeti hastane kapılarında da uyguladıklarını... Hakkâri milletvekilleriyle bir araya geldiklerini bütün köşelerin sivil polislerle dolduğunu,

— *Belediye Başkanının darp edilmesine şahit oldun mu? Şeklindeki soruyla ilgili olarak;*

- Emniyet Müdürün Hakan Kırmacının Sen bu kitleyi (Anıttaki) buraya çekemedin sen git Metin bunları buraya çeksin dediğini, kendisinin ben çekemedikten sonra hiç kimse çekemez dediğini, ben bunları çekemiyorsam Metin çekemez dedim. Siz müsaade edin buradaki kitle oraya gitsin dedim. Bir tanesine bile müsaade etmem dedi.

Ben kitleyi buraya çekememişsem hiç kimse çekemez dediğini, müsaade edin bu kitleyi oraya taşıyalım, Müsaade edin bir alana götürelim. Nasıl olsa semt sahası var, başka sahalara var. Yeter ki çatışmalar dursun, birkaç saat sonra dağılacaklar dediğini, Müdür yardımcısının bir tanesini oraya taşıtırmam fakat sen git Metin'i gönder, dağıtsın dediğini,

Partiye dönene kadar il binasının orasının da gazdan boğuluyor olduğunu kendisinin de etkilendiğini Hatta bir amirin düşünce kolundan tuttuğunu,

Metin Tekçe' nin orada hastaneye sevk edildiğini hayırdır Metin dediği ve kendisinin aradan inerken Metin' in saldırıya uğradığını,

21'inde Çukurca'da olduğunu 22'sinde Hakkâri'ye izin alınamayınca çevreden hiç kimsenin gelmediğini, kendilerinin de 21 inde Çukurca'ya izin alınmış olduğundan gittiklerini

Yaptıkları programın 21 i bura, 22 si bura şeklinde olmasının Üç nedeni olduğunu Birinin ekonomik olarak saz cihazların dışarıdan, sanatçının dışarıdan geliyor olması Burada güçlü ses cihazlarının olmadığını, dışarıdan getirmek durumunda olduklarını hepsine ayrı ayrı bulundurup aynı günde parayla bulmakta sıkıntı çekecekleri için bir program Hakkâri ve Yüksekova'ya yaptıklarını diğer iki ilçenin ise çok gerekli olmayabileceğini, **(EK:71,1-3/3)**

İfade ettikleri,

Hakkâri İl Merkezinde; Hıfzulllah KANSU isimli şahsın Düzenleme Kurulu başkanı olarak Valilik Makamı'na sunduğu 10.03.2008 tarihli dilekçesi ile 22.03.2008 tarihinde Merzan Semt Sahası'nda Nevruz şenlikleri kutlaması yapmak istediklerini bildirdiği, dilekçe ekinde Düzenleme Kurulu üyeleri ve Kanunda belirtilen diğer evrakların bulunduğu, (EK:72,1-3/3) bu bildirim üzerine 10.03.2008 gün ve saat 13:00'da bir alındı belgesi düzenlendiği, (EK:73,1/1)

Hakkâri Valiliği Özel Kalem Müdürlüğü'nün 14.03.2008 gün ve 696 sayılı Vali Vekili Orhan BALCI imzalı yazısında; Karar Kuvvetleri Komutanlığı 3 ncü Taktik Piyade Tümen Komutanlığı'nın 13.12.2008 tarih ve 2860- 214-08 sayılı yazıları ilgi tutularak, “ Son dönemlerde gerek sınır ötesi, gerekse yurt içerisinde güvenlik kuvvetleri tarafından icra edilen başarılı faaliyetler neticesinde zor duruma düşen PKK/ KONGRA- GEL terör örgütü ve örgütün gündemindeki sözde kurum ve kuruluşlar; kendilerine müzahir kitleyi yanlarında tutmak, örgütün zafiyet içerisinde olmadığını göstermek ve çatışma ortamı yaratarak sivil itaatsizlik türü eylemleri yaygınlaştırmak, toplumsal ayrışmayı körüklemek maksadıyla bir kısım sözde önemli tarih ve günlerde, özellikle şehir merkezleri ve büyük yerleşim yerleri başta olmak üzere halkın provokasyona açık olduğu yerlerde eylem/ etkinlik düzenleme ve bu eylem ve etkinlikleri geniş bir zamana yayma kararı almış bulunmaktadır. Bahse konu kutlamaların farklı günlerde yapılarak eylem ve etkinliklerin geniş bir sürece yayılması halinde; 1- eylem ve etkinlikler farklı tarihlerde yapılarak huzursuzluk ve kargaşa ortamı daha uzun süreye yayılmakta ve örgüt daha uzun süre gündemde kalarak propaganda yapma imkânı bulmaktadır.2- Eylem ve etkinliklerin farklı tarihlerde yapılması, eylemlere katılmak üzere bölgeye gelen yabancı heyetlere, sözde sanatçılara, DTP Milletvekillerine farklı tarihlerde farklı yerlerde organizasyonlara iştirak etme imkânı sunmakta, bu da katılımcı sayısının artmasına sebebiyet vermektedir.3- EMASYA kapsamında görevlendirilen birlikler bu süreler zarfında operasyonel faaliyetlerde kullanılmaktadır.(Terör örgütünün Mart ayı ortalarından itibaren yurt içerisine geçmeye başlayacağı göz önüne alındığında, özellikle önümüzdeki dönemde sınır güvenliği ve geçişlerin engellenmesi kapsamında bu durum daha önem arz etmektedir.) Yukarıdaki maddelerde yapılan değerlendirmeler sonucunda Hakkâri Merkez ve İlçelerimizde Nevruz Kutlamaları ile izne tabi eylem ve etkinlik taleplerinin tek günde yapılacak şekilde müsaade edilmesi Valiliğimizce uygun görülmüştür” denilerek yazının İl Emniyet Müdürlüğü ve İlçe Kaymakamlıklarına dağıtımının yapıldığı, (EK:74,1-3/3)

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Valilik Makamının 19.03.2008 gün ve 840 sayılı olurları ile “ Geçmiş tarihlerde ve 15 Şubat 2008, 16 Şubat 2008, 09 Mart 2008 günleri ilimiz merkezinde meydana gelen müessif olaylar göz önüne alındığında; Yapılmak istenen söz konusu etkinliğin, Anayasanın 34. Maddesi, 5442 Sayılı İl İdaresi Kanununun 11/C maddesi, 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 17 maddesi ile aynı kanunun uygulanmasına dair Yönetmeliğinin 23. maddesi hükmü çerçevesi değerlendirildiğinde; Nevruz etkinliğinin 21.03.2008 günü 10.00-16:00 saatleri arasında İlimiz Merzan toprak sahasında yapılmasında ve etkinliği halka duyurmak amacı ile 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 26. Maddesinin 3 ncü fıkrası gereği, 20.03.2008 günü güneşin doğuşundan batışına kadarki zaman içinde olmak kaydıyla ses yükselten cihazlarla mahalle aralarında ve şehir merkezinde anons edilmesine” karar verildiği **(EK:75,1/1)**

Bu kararın 19.03.2008 gün ve saat 16:00’ da düzenlenen tebliğ ve tebellüğ belgesi ile Düzenleme Kurulu başkanı Hıfzullah KANSU’ ya tebliğ edilmiş olduğu, **(EK:76,1/1)**

Tertip Komitesi Başkanı Hıfzullah KANSU tarafından Valilik Makamı’na verilen 20.03.2008 tarihli dilekçe ile Nevruz kutlamalarının 22.03.2008 Cumartesi günü yapılacağı, katılımcı, konuşmacı, müzik ve teknik konulardan davetiyeye kadar bu tarih üzerinden düzenleme yapıldığı, bu sebeple 21.03.2008 gününün kutlama günü olarak değiştirilmesinin mümkün olmadığını, Sayın Vali ile görüşme taleplerinin geri çevrildiğini, Türkiye’nin bir çok yerinde 21.03.2008 tarihinin dışında da kutlama izinlerini verildiğini, Valiliğin başvurularını kabul etmemesinin yasal gerekçesinin kendilerine bildirilmesini, bu tutumun yasal bir dayanağının olmadığını, 22.03.2008 tarihinde kutlama yapılmasını talep ettiklerini, Valiliğin öngördüğü tarihte kutlama yapılmasının mümkün olmadığını, Tertip Komitesi olarak 21.03.2008 tarihli kutlama komitesinden çekildiklerini bildirmişlerdir.**(EK:77,1/1)**

Nevruz Kutlamalarının Hakkâri İl merkezi ve İlçelerinde 21 Mart 2008 tarihinde aynı gün kutlanması ile ilgili Valilik kararının gerekçesinin, geçmiş tarihler ile 01 Aralık 2007, 15 Şubat 2008 ve 16 Şubat 2008 günlerinde İl Merkezinde meydana gelen müessif olaylar göz önüne alındığında; Yapılmak istenen söz konusu etkinliğinin, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi amacı olduğu şeklinde açıklandığı ve 19/03/2008 gün ve B.05.1.EGM.4.30.00.12.07.12470/840 sayılı yazıyla; 21/03/2008 günü, Nevruz etkinliğinin belirtilen yer ve saatte kutlanmasının uygun görüldüğü, **(EK:75,1/1)**

Hakkâri Valiliğince İl merkezinde Nevruz kutlamalarının 21 Mart tarihinde yapılması kararının sonrasında ve öncesinde elde edilen istihbari bilgilere bakıldığında,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Şırnak Emniyet Müdürlüğünün 06.03.2008 tarih ve B.05.1.EGM.4.73.00.14.09-417 sayılı yazısı ile, 15-17 Şubat 2008 tarihleri arasında Şırnak İli Cizre İlçesinde meydana gelen yasadışı eylemler esnasında Yahya MENEKŞE isimli şahsın ölümünü ve Van-Hakkâri İllerinde aynı amaçla gerçekleştirilen olaylarda yaralanan kişilerin intikamını almak amacıyla, 21 Martta kutlanması planlanan Nevruz etkinliklerinde güvenlik kuvvetlerinin katılımcılara müdahalesi akabinde örgüt yandaşlarınca güvenlik kuvvetlerine silahlı saldırıda bulunulacağı yönünde teyide muhtaç istihbari bilgilerin elde edildiğinin bildirildiği, (EK:78,1/1)

20 Mart 2008 günü DTP İl Başkanı ve İl Genel Meclis üyesi tarafından DTP il binası önünde yapılan basın açıklamasında "... bundan sonrası için sorumluluk kabul etmedikleri" şeklinde tehdit vari ifadeler kullanılmış olduğundan bununla ilgili 26 Mart 2008 tarihinde Hakkâri Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğu, (EK:79,1-3/3)

11 Mart günü, PKK/KONGRA-GEL güdümünde faaliyet gösteren "FIRAT NEWS AGENCY" isimli internet sitesinde; "Halk inisiyatifi: her yer newroz alanı olmalı" başlıklı haberde, yine aynı internet sitesinde, 18 Mart 2008 tarihinde; "Hakkâri'de Nevruz kutlamaları başladı" başlıklı haberde, 20 Mart tarihli "Gerillanın Newroz mesajı: 2008 final yılı olacak", " HPG: Halkımız Newrozda ne istediğini ilan edecek" başlıklı haberlerinde; halkı Nevruz kutlamalarına katılmaya, direniş yapmaya ve tüm gençleri dağa çıkmaya teşvik eden haberler yayınlandığı, aynı haber sitesinin ve yine terör örgütü güdümünde faaliyet gösteren www.ozgurgundem.org haber sitesinin 22 Mart tarihli "KCK'den çağrı: Van-Hakkâri-Siirt'i yalnız bırakmayın" başlıklı haberlerinde de güvenlik güçlerine karşı tahrik eder nitelikte ifadeler kullanıldığı,

Ayrıca, 24 Mart 2008 tarihinde MİT Bölge Müdürlüğünce; Hakkâri İli Yüksekova İlçesinde 23-24 Mart 2008 tarihlerinde meydana gelen olaylar kapsamında, PKK/KONGRA-GEL terör örgütü üst yönetimince, Yüksekova'daki milislere; "Sivil itaatsizlik ve güvenlik güçleriyle çatışma yönündeki mevcut eylemselliğin 28 Mart tarihine kadar sürdürülmesi, söz konusu eylemsellik sürecinde güvenlik güçlerinin fiziken ve psikolojik olarak yıpranmaların sağlanması" talimatı verildiği şeklinde istihbari bilgiler iletildiği, bu bilgiler başta Yüksekova İlçe Emniyet Müdürlüğü olmak üzere İstihbarat ve Özel Harekat Şube Müdürlüklerine de iletildiği, bu bilgilerin Valilik Makamınca değerlendirmeye alındığı,

Tertip Komitesince 22 Mart 2008 tarihinde kutlanması planlanan Nevruz etkinliklerinin izin verilmesi halinde, kutlamaların yapılacağı alan olan Mezran Stadında,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

22 Mart 2008 tarihinde daha önceden hazırlamış oldukları anlaşılan 69 adet 1x60 cm kırmızı zemin üzerine yasadışı PKK/KONGRA-GEL terör örgütü elebaşı Abdullah ÖCALAN'm posteri, 15 ADET 80X60 cm ebadında yasadışı PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün askeri kanadını simgeleyen bez parçaları, 5 adet 2x2 metre ve 47 adet 80x60 cm ebadında yasadışı PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün sözde bayrağı, 1 adet 5x3 metre ebadında üzerinde yasadışı PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün elebaşı Abdullah ÖCALAN'ın resmini alt kısmında "ÖCALANSIZ DÜNYAYI BAŞINIZA YIKARIZ" pankartlarına ait yazının poşet içerisinde, kar yığını içerisine saklanmış vaziyette emniyet güçlerince ele geçirildiği,

22 Mart 2008 tarihinde çıkan olaylardan önce gerçekleşen diğer olaylar değerlendirildiğinde, Hakkâri İlinde yapılan toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin terör örgütü propagandasına dönüştürüldüğü, terör örgütü lehine sloganlar atıldığı, işyerlerinin, kamu, siyasi parti binalarının ve polisin taşlandıkları, olayları provoke edenlerin yakalanması için polisçe yapılan müdahale sonucu yakalananların büyük bir çoğunluğunun 18 yaşından küçük-çocuk oldukları, bir anlamda olayların organize olarak gerçekleştirildiği, önceki olaylar, istihbari bilgiler ve gerekse Nevruz kutlaması yapılması istenen alanda elde geçen afiş ve posterlerin değerlendirilmesinden, terör örgütünü destekleyen grupların Hakkâri İlinde Nevruz şenliklerinin bir kutlama değil, terör örgütünü destekleyici, kargaşa çıkarma, halk arasında korku yaratma ve örgütü gündemde tutmaya ve güvenlik personeli başta olmak üzere kamu personelini yıpratmaya yönelik amaçları gerçekleştirecek bir gösteriye dönüştürme girişiminin ve eylemlerinin önceden planlandığını göstermektedir.

Hakkâri Valiliğince 20 Mart 2008 günü akşamından itibaren izinsiz ve yasadışı Nevruz etkinlikleri yapılabileceği değerlendirilerek, gerekli önlemler için planlamanın yapıldığı ve 20 Mart 2008 tarihli olur ile, 21 Mart 2008 günü saat: 09.00'dan itibaren Valilikte Asayiş Kriz Merkezi oluşturulduğu,

21 Mart 2008 tarihinde Hakkâri İl merkezinde Nevruz Kutlamalarının yapılmadığı, resmi kayıtların, telsiz konuşmaları dökümleri, ifadeler ve CD'lerin incelenmesinde, 22 Mart 2008 günü saat:09.00 sıralarında, İl Merkezinde bulunan bütün işyerlerinin, PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün talimatı doğrultusunda kapalı oldukları, saat: 10.15 sıralarında, Altay Caddesi DTP binası önünde yaklaşık 250-300 kişilik grubun toplandığı, bunun üzerine DTP İl Başkanı ve Parti yöneticileriyle görevli Emniyet Müdür Yardımcısı Hakan KIRMACI tarafından yapılan görüşmede; "Parti önünde kısa süreli nevrüz kutlaması yapacaklarını" beyan edildiği, 15 Şubat 2008 günü, Altay Caddesinden çıkan grubun açık olan işyerlerini taşıdığı göz önüne alınarak, aynı olayın tekrar etmemesi için

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Altay Caddesi civarında gerekli güvenlik tedbiri alındığı, DTP binası önünde 10.30 sıralarında toplanan kalabalık tarafından nevrüz kutlamasına başlanıldığı, DTP binası önünde kutlamalar devam ederken, Anıt Civarı ve Atatürk Heykeli önünde 350-400 kişilik grubun toplandığı, emniyet yetkilileri tarafından yapılan görüşmeler üzerine DTP İl Başkanı ve Parti Yöneticilerinin, Anıt'ta toplanan grubu DTP binası önüne gelmeleri için Anıt önünde bulunan gruba gönderildiği, ancak bu grubun DTP binası önünde bulunan gruba katılmadıkları gibi dağılmadıkları, yerden taş toplamaya, kaldırım taşlarını kırmaya başladıklarının görülmesi üzerine parti yöneticileriyle tekrar görüşüldüğü, Anıt'taki gurubu Altay Caddesine getirmeleri ya da dağıtmaları, aksi taktirde müdahale edilip dağıtılacakları şeklinde ikazda bulunulduğu, uyarılara rağmen Anıt'ta bulunan grubun dağılmaması ve Atatürk Heykelinin çok yakınında ateş yakmaları ve yola barikat kurmaları üzerine ikaz etmeye gidildiği esnada, güvenlik kuvvetlerine taşlarla saldırmaya, "Vur Gerilla Vur Kürdistanı Kur, Sayın Öcalan, Kürdistan T.C. ye Mezar Olacak, Biji Serok Apo, PKK Halktır Halk Burada, Geliyor Geliyor Apocular Geliyor, T. C. Şaşırma Bize Dağa Kaçırma, Selam Selam İmralıya Bin Selam, Gençlik Aponun Fedaisidir" şeklinde yasadışı sloganlar atmaya başlandığı, Anıt'ta bulunan gruba T.O.M.A. ile su sıkılmak suretiyle müdahale edildiği, grubun taşlı saldırıya devam etmesi üzerine gaz ile müdahale edilmiş olduğu ve göstericilerin dağıtıldığı,

DTP binası önünde nevrüz kutlaması yapan grubun da etraftaki güvenlik kuvvetlerine taşla saldırması ve yasadışı sloganlar atması üzerine, bu gruba da gaz ile müdahale edilerek dağıtıldığı, dağıtılan grupların İlin değişik yerlerine dağıldıkları, gün içerisinde şehrin muhtelif yerlerinde toplandıkları, cadde ve sokaklara barikat kurdukları, lastik yaktıkları, slogan attıkları, kendilerine müdahale eden güvenlik güçlerine taşla saldırıda bulundukları, yine bazı gruplarca kamu kurum ve kuruluşları ile kamuya ait lojmanlara saldırıda bulunulduğu ve buraların taşlandığı, **(EK:80,1-37/37)**

Bütün kolluk amirlerinin olaylar süresince, bizzat personeli ile birlikte olaylara yerlerinde müdahale ettikleri, **(EK:81,1-12/12)**

17 Mart ve 22 Mart tarihlerinde, Emniyet Genel Müdürlüğünden toplam üç yüz (300) kişilik Çevik Kuvvet takviyesi ile bir (1) adet T.O.M.A ve iki (2) adet panzer talebinde bulunulduğu, **(EK:82,1/1)** Emniyet Genel Müdürlüğünce muhtelif illerden iki yüz atmış (260) kişilik takviye Çevik Kuvvet gönderildiği, **(EK:82,1/1)** bu personelin tamamının Yüksekova ve Şemdinli İlçelerinde görevlendirildiği, ayrıca 23 Mart 2008 tarihinde İl Merkezi ve 3 İlçede yeteri kadar askeri kuvvetin hazır bekletildiği, **(EK:83,1/1)**

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

22-24 Mart 2008 tarihlerinde meydana gelen olaylarda 2 amir ve 5 polis memurunun yaralandığı, **(EK:84,1-33/33)**

İl merkezindeki olaylarda herhangi bir ölüm olayının meydana gelmediği,

22.03.2008 tarihli telsiz konuşma kayıtlarının incelenmesinde; saat 10:02:12 deki konuşmada İl Merkezindeki Anıt önünde 70-80 kişilik bir grubun slogan atmaya başladıkları, görevli polislere, kendilerine taş atan gruplara karşı ilk aşamada gaz fişeği kullanılmamasının Görevli Amir tarafından emir verildiği, ilk aşamada Anıt önü ve AKP il binası önündeki gruplara müdahale emri verildiği, diğer gruplara müdahale edilmemesinin istendiği, yoğun taşlama üzerine gazla müdahaleye başlandığı, adliye lojmanlarının devamlı taşlanması üzerine tacize gelen olursa havaya uyarı amaçlı tek tek silah atılabileceğinin söylendiği, ancak diğer gruplara kesinlikle silah kullanmamalarının emredildiği, DTP İl binasından çıkan gruba kimsenin müdahale etmemesi için emir verildiği, olayların devam ettiği sırada 50 kişilik bir grubun tazyiye gittiğinin ve gruba müdahale edilmemesinin anons edildiği, dağıtılan grupların tekrar toplanması üzerine gözaltına almaların yapılmasının emredildiği, yine dershaneden çıkan 20 kişilik bir öğrenci grubuna müdahale edilmemesi yönünde emir verildiği, 8 kişilik bir grubun ellerinde taşlarla gözaltına alındığının anons edildiği, evlerin damlarından taş atanlara müdahale etmeden önce insanları evlerine girmeleri konusunda uyarı yapıp müdahale edilmesinin anons edildiği, olaylara 7-8 yaşındaki çocuklarında karıştıkları, evlerine giden vatandaşlara müdahale edilmediği, olayların genel olarak barikat kurma, ateş yakma, kamu binalarını ve polisi taşlama şeklinde geliştiği, gece de eylemlere devam edildiği, olayların 22:42 sıralarında durulduğu, 23.03.2008 tarihinde devriye gezecek personelin şüpheli şahısların kimlik kontrolünü yapıp nasihat edilmesinin emredildiği, tek tük ateş yakma eylemi olduğu, 24.03.2008 tarihli telsiz kayıtlarında, 100 kişilik bir grubun belediye karşısında slogan attıkları, bir kısım öğrencinin İmam Hatip Lisesinde terör örgütü lehine slogan attıkları, müdahale edilmemesi konusunda emirler verildiği, Hakkâri Lisesi öğrencilerinin yaptığı taşkınlığa müdahale edilmemesi için anons yapıldığı, genel olarak telsiz dinlemelerinden anlaşıldığı kadarıyla olaylara birebir müdahalenin olmadığı, gaz ve araç ile müdahale yapıldığı, olaylara karışmayan şahıslarla ilgili olarak amirlerin hassas davrandığı, adliye lojmanlarında bulunan ekip dışında hiçbir ekibe gerektiğinde havaya uyarı ateşi açılması emri verilmediği, silah atılması ile ilgili bir anons geçmediği,

Hakkâri İl merkezinde 20-24.03.2008 tarihleri arasında terör örgütü lehine attıkları sloganlar nedeniyle terör örgütü yandaşı olduğu anlaşılan kişilerce muhtelif bölgelerde lastik yakma, yasadışı slogan atma, güvenlik kuvvetlerine taşlı saldırı, yola barikat kurarak

trafiğe kapatma eylemlerini şeklinde olayları gerçekleştirenlerden yakalanarak ve nöbetçi Cumhuriyet Savcısının talimatı ile gözaltına alınan toplam (51) şahıstan (24)'ünün gerekli işlemlerinin yapılabilmesi için Cumhuriyet Savcısının talimatı ile İl Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğüne teslim edildiği, Çocuk Şube Müdürlüğüne teslim edilen şahıslardan Hamza YEŞİL'in Cumhuriyet Savcısının talimatı ile Faik-Mümeyyiz olmadığından ailesine teslim edildiği, diğer şahısların ise haklarında hazırlanan tahkikat evrakı ile birlikte 23.03.2008 tarihinde gönderildikleri, Hakkâri Cumhuriyet Başsavcılığının 2008/158 Sor. sayısı ile 12 şahıs serbest bırakıldığı, diğer şahısların sevk edildikleri Hakkâri Sulh Ceza Mahkemesinin 2008/63 D.İş sayılı kararı ile haklarında Adli Kontrol Kararı verildiği, Hakkâri Cumhuriyet Başsavcısının karara itirazı ile Hakkâri Asliye Ceza Mahkemesinin 25.03.2008 tarih ve 2008/63 D.İş sayılı kararı ile tutuklanmalarına karar verilen (11) şahıstan, 8 tanesinin 25.03.2008 tarihinde Terör Faaliyeti Çerçevesinde Suçu ve Suçluyu Övmek, Mala Zarar Vermek, Kamu Malına Zarar Vermek, Görevli Memura Görevini Yaptırmamak İçin Direnmek, Terör Örgütünün Propagandasını Yapmak, Kasten Adam Yaralamak, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa Muhalefet suçlarından tutuklanarak Kapalı Cezaevine teslim edildiği, 1 şahsa Adli Kontrol Cezası verildiği,

Yaşı büyük olan toplam 27 şahıs hakkında tanzim edilen tahkikat evrakları ile birlikte, 26.03.2008 tarihinde gönderildikleri Hakkâri Cumhuriyet Başsavcılığının 2008/522 Sor. sayısı ile 9 şahsın serbest bırakıldığı, diğer şahıslardan sevk edildikleri Hakkâri Sulh Ceza Mahkemesinin 2008/170 D.İş sayısı ile 1 şahsın serbest kaldığı, 17 şahsın ise Terör Faaliyeti Çerçevesinde Suçu ve Suçluyu Övmek, İş ve Çalışma Hürriyetini İhlal, Mala Zarar Vermek, Kamu Malına Zarar Vermek, Terör Örgütünün Propagandasını Yapmak, Kamu Görevlisini Görevinden Dolayı Yaralamak, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa Muhalefet suçlarından tutuklanarak İl Kapalı Cezaevine teslim edildiği,

İl merkezinde meydana gelen olaylarda, İl Emniyet Müdürlüğüne ait 10 araçta atılan taşlar sebebiyle maddi hasar meydana geldiği, Öğretmen Evi, Van Gölü Edaş Hakkâri İl Müdürlüğü Hizmet binası, Tapu Kadastro İl Müdürlüğü Hizmet binası, Kırk konutlar lojmanlarında 3 daire, yeni polis lojmanlarında 4 daire, eski polis lojmanlarında 1 daire atılan taşlardan hasar gördüğü, ayrıca Ali ONAY isimli şahsın evinde ve ikameti önünde park halinde bulunan aracında, Enver ONAY, Adnan GÜL, Salih KAHRAMAN, Abdulsamet KAHRAMAN, Şerafettin PARILDAY, Sadi ÇİFTÇİ ve Ferhat İSTER isimli vatandaşlarının araçlarında, Esat KAHRAMAN isimli vatandaşın evinde atılan taşlardan

dolayı maddi hasar meydana geldiği, Yavuz TAŞ isimli şahsın işletmekte olduğu Valilik Parkı tesislerinde olaylar sebebiyle maddi hasar meydana geldiği, Esat KAHRAMAN isimli şahsın evine gaz fişeginin ifadesine göre yanlışlıkla girmesi üzerine camın kırıldığını, kanepe örtüsünün ve perdenin bir kısmının yandığı, şahsın kimseden şikâyetçi olmadığı ancak zararının karşılanmasını talep ettiği, İsmail Murat YÜZER isimli vatandaşın da evine gaz fişegi girdiği, kanepe ve örtüsünün hafif şekilde yandığı, şahsın kimseden şikâyetçi olmadığı ancak zararının karşılanmasını talep ettiği,

22 Mart 2008 günü Cüneyt ERTUŞ isimli çocuğun yakalanması sırasında Polis Memurları Turgay ŞEN, Kürşat YETİŞTİ ve Savaş (soy ismini bilemedikleri) tarafından kolunun kırıldığı ve koluna zarar verildiği” iddiasıyla İnsan Hakları Derneği Hakkâri Şubesi Başkanı Avukat Fahri TİMUR tarafından, Hakkâri Cumhuriyet Başsavcılığına yapılan başvuru nedeniyle; Hakkâri Cumhuriyet Savcılığınca yapılan tahkikat sonrasında 17.04.2008 tarih ve 2008/544 Soruşturma No ve 2008/417 no kararı ile Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar verildiği, **(EK:85,1-3/3)**

Cüneyt ERTUŞ ile ilgili tahkikat evrakı, yakalanmasından cezaevi teslimine kadar geçen süre içerisindeki doktor raporları incelendiğinde;

Cüneyt ERTUŞ isimli çocuğun 22.03.2008 tarihli yakalama tutanağı ile yakalandığı, Cüneyt ERTUŞ’u polis memurları Hasan Öz ve Muhammet ÇELİK’in yakalayarak Anıt önünde bekleyen Polis Memurları Turgay ŞEN, Kürşat YETİŞTİ ve Savaş AYDIN’a teslim ettikleri, bu memurların gözetimindeyken basın mensupları önünde Cüneyt ERTUŞ’un kolunun büküldüğü, bu görüntülerin basında yer alması üzerine, uzun süre Cüneyt ERTUŞ’un kolunun kırıldığı iddialarının medyada yer aldığı, daha sonra Cüneyt ERTUŞ’un kolunun kırılacak şekilde büküldüğü, en son ise yumuşak doku yaralanmasına bağlı minimal ödem teşhisine gidildiği ifadelerinin medyada yer aldığı, genel olarak polisin kol bükme eyleminin işkence olarak nitelendirildiği,

Cüneyt ERTUŞ adına düzenlenen yakalama tutanağında özetle “22.03.2008 tarihinde Altay Caddesi DTP binası önünde yaklaşık 250–300 kişinin toplandığı, bu grubun yasa dışı terör örgütü lehine slogan attıkları, Atatürk heykeline ellerindeki cisim ve taşlarla saldırdıkları, gruba dağılmaları ve yaptıklarının kanunsuz olduğu yönde ikaz edildiği, grubun slogan atmaya devam ettiği ve görevlilere sopalı ve taşlı saldırıda bulunmaları üzerine gruba müdahale edildiği, müdahale sonrası kaçan grubun farklı yönlere ve ara sokaklara dağıldıkları, dağılan grup içersinden kaçan Cüneyt ERTUŞ ve Hacı Sever’ in Cumhuriyet Caddesi İş Bankası arkasındaki boş arsada zor kullanılarak ve kelepçe

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

takılarak yakalandığı, sanıklara haklarının hatırlatıldığı ve gözaltına alındıkları” hususlarının belirtildiği, **(EK:85,1-1/)**

Yakalanması sonrası Cüneyt ERTUŞ adına, 22.03.2008 tarihli “Yakalama ve Gözaltına Alma Tutanağı Şüpheli ve Sanık Hakları Formu”nun, “Yakalama ve Üst Arama Tutanağı”nın tanzim edildiği,

22.03.2008 tarihinde Cüneyt ERTUŞ’un avukatı huzurunda kimlik tespitinin yapıldığı,

22.03.2008 tarihinde Hakkâri Adli Tıp Şube Müdürlüğünden alınan 108 nolu adli raporunda “vücudunda yeni tarihli herhangi bir tıbbi lezyona rastlanmadı” denildiği, ayrıca polisten şikâyetçi olmadığını doktor raporu sırasında beyan ettiği,

22.03.2008 tarihinde Cüneyt ERTUŞ ile Avukatı Kemal ŞİMŞEK’in görüştüğü ve bu görüşmenin tutanağa bağlandığı, daha sonra Hakkâri Cumhuriyet Başsavcılığına sevkinin yapıldığı,

Hakkâri Cumhuriyet Başsavcılığınca Cüneyt ERTUŞ’un ifadesinin avukatı huzurunda alındığı, ifadesinde suçu kabul etmediği, ancak yakalanması sırasında kolunun kırıldığı veya benzeri bir rahatsızlığından veya polisin kötü muamelesinden bahsedilmediği,

23.03.2008 tarihli Adli Tıp Kurumu Hakkâri Şube Müdürlüğünden alınan 144 nolu raporda yine Cüneyt ERTUŞ’un vücudunda yeni tarihli herhangi bir tıbbi lezyona rastlanılmadığının belirtildiği, **(EK:86,4,11/33)**

Hakkâri Sulh Ceza Mahkemesinin 24.03.2008 tarih 2008/158 sayılı kararı ile Cüneyt ERTUŞ ve diğer sanıkların yaşlarının küçük olması ve olaya katıldıklarına dair CD ve teknik deliller olmadığından Adli Kontrol Altına Alınmalarına karar verildiği,

Ancak Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı üzerine, Asliye Ceza Mahkemesini 25.03.2008 tarih ve 2008/163 D.İş Esas ve Sorgu numarası ile Cüneyt ERTUŞ hakkında tutuklama kararı verildiği, **(EK:86,16-/33)** bu karar gereği 25.03.2008 tarihinde yakalandığı, aynı tarihli “Yakalama Tutanağı”, “Yakalama ve Üs Arama Tutanağı” düzenlendiği, **(EK:86,17-/33)** yine 25.03.2008 tarih ve saat 16.55’de düzenlenen doktor raporunun alındığı, bu raporda da “Darp ve cebir izi yoktur. Cezaevine girişte herhangi bir sakınca yoktur” denildiği, **(EK:86,2/33)**

Basında Cüneyt ERTUŞ’ un polislerce kolunun kırıldığı haberlerinin yoğunlaşması üzerine Hakkâri Cumhuriyet Başsavcılığınca Cüneyt ERTUŞ’ un cezaevinden çıkarılarak muayenesinin yaptırıldığı, kolunun grafiğinin çekildiği, patolojik bulguya rastlanılmadığı, elindeki lezyonun tedavisinin yapıldığı, bu rapor alındığı gün Hakkâri Cumhuriyet

Başsavcısının basın karşısına geçerek özetle, “Cüneyt ERTUŞ’ un 22 Mart 2008 tarihinde çıkan olaylar sırasında polis tarafından orantısız güç kullanarak kolunun kırıldığı iddialarının yoğunlaşması üzerine basın açıklaması yaptığını, Cüneyt ERTUŞ nezarete girişinde, çıkışında ve cezaevine girişinde alınan raporlarında kırık veya buna benzer bulgulara rastlanılmadığını, Cüneyt ERTUŞ’ un zorunlu müdafî huzurunda Cumhuriyet Savcılığında, Sulh Ceza Mahkemesinde kendisinin veya müdafisinin böyle bir şikâyetinin olmadığını, savcı ve hâkimlerin böyle bir gözlemi olmadığını, basında çıkan haberler üzerine dördüncü kez Cüneyt ERTUŞ’ un Hakkâri Devlet Hastanesine sevkinin yapıldığını, çekilen röntgende herhangi bir kırık, buna benzer ciddi bir zararın ve lezyonun olmadığını tespit edildiğini, bu tür yanlış bilgilendirmelerin kolluk kuvvetlerini gereksiz yer zan altında bırakılmaması gerekir.” dediği,

Tüm bu evrakların ve adli tahkikatın incelenmesinde, her ne kadar medyada yer alan görüntülerde polisin bir çocuğu yakaladıktan sonra kolunu bükmesinden Cüneyt ERTUŞ isimli çocuğun kolunun kırıldığı izlenimi edinilmekteyse de;

Cüneyt ERTUŞ isimli çocuğun kolunun kırılmadığı, bunun olaydan sonra çekilen resimlerde de görülebileceği **(EK:86,14/33)** bütün yasal haklarının kullandırıldığı, ilk yakalanmasından itibaren alınan tüm doktor raporlarında vücudunda yeni bir tıbbi lezyona, darp ve cebir izine rastlanmadığının belirtildiği, soruşturma aşamasında kendisinin veya avukatının tıbbi veya adli anlamda bir şikâyetlerinin olmadığı, basında çıkan haberler üzerine Cumhuriyet Başsavcısının talimatı ile Hakkâri Devlet Hastanesinde yapılan muayenesinde kolunun röntgeni çekildiği, doktor raporuyla kolunda kırık olmadığını, darp ve cebir izine rastlanmadığının belirlendiği, bu durumun insan hakları ihlali niteliğinde bir suç oluşturmadığının Hakkâri Cumhuriyet Başsavcısınca basın açıklaması ile kamuoyuna duyurulmuş olduğu incelenmiştir.

Ancak basına yansıyan görüntülerden de görüleceği gibi polislerin Cüneyt ERTUŞ’ u etkisiz hale getirdikten sonrada maddi güç kullanmaya devam ettikleri oysa PVSK 16 ncı maddesinde yer verilen kullanılan kuvvetin kademeli olmasının gereği olarak; kolluğun, her aşamada karşı tarafı etkisiz hale getirme amacına ulaşıp ulaşılmadığını kontrol etmesi bir zorunluluktur. Yani kullanılan güç hem orantılı olmalı hem de amaçlanan hedefle orantılı olarak ölçülülük içinde olmalıdır. Etkisiz hale getirme işlemi hangi aşamada tamamlanmışsa kuvvet kullanma işlemi de o aşamada sona erdirilmelidir. Ayrıca, kuvvet kullanmanın amacı hiçbir zaman yakalanan kişiye herhangi bir ceza vermek olamayacağı gibi direnişi yok etmek için kullanılan kuvvet, saldırıyı gerçekleştirmek için kullanılan kuvvete göre orantısız olmamalıdır başka bir ifade ile kişi etkisiz hale getirildikten sonra

kuvvet kullanma işlemi sona erdirilmelidir. Kolluğun burada kişiyi etkisiz hale getirdikten sonra da güç kullanmaya devam etmesinde bir isabetsizlik söz konusudur ve bu işlemi gerçekleştiren polislerin başvurdukları maddi gücü kullanmalarında ölçülülük prensibine uygunluktan söz etmek mümkün değildir. Her ne kadar Cüneyt ERTUŞ' un doktor raporlarında kolunda kırık olmaması ve belli bir acı eşiğinin aşılmamasından dolayı bu olayın işkence olarak değerlendirilmese de kötü muamele olarak değerlendirilebilecek bir konu olduğu,

Olayların yukarıda da anlatılmaya çalışıldığı gibi polisin müdahalesi üzerine ilin geneline yayılmadığı, olayların oluşum şekli, terör örgütü lehine sloganlar, benzer nitelikte barikat kurma, lastik yakma, kamu bina ve araçları ile polislere taşla saldırı, olaylara karışanların genelde çocuk ve gençler olduğu, halkın büyük bir kesiminin olaylara karışmadığı, olayların önceden planlandığı kanaatini oluşturduğu, eylemlerin aynı nitelikte ve grupların Nevruz kutlamasına değil terör örgütü lehine yönelik bir eylem içerisinde olduğu, atılan sloganların bunu teyit ettiği, olaylara müdahale sırasında gaz fişeginin evine girdiği vatandaşlar olduğu, bunların emniyete gelerek ifade verdikleri, yine bir kısım şahsın araçlarının camlarının kırıldığı ve evlerinin taşla hasar gördüğü görülmüştür. Bu olayların kayıtlara geçtiği, işlemlerin başlatıldığı, olayların ilin genelinde 22 Mart günü akşam 22.00 civarı durulduğu, özellikle mahalle aralarında taşlı eylem yapan gruplara müdahalenin gazla da olacağı düşünüldüğünde, vatandaşların evlerinin zarar görmesi eylemin istenmeden olabileceği,

Sivil toplum örgütü temsilcileri ile yapılan görüşmelerde genel olarak polisin aşırı güç kullandığı yönünde bir beyanda bulunulmamakla birlikte, halk arasında güvenlik görevlilerinin olaylara karışanlara küfür ettikleri yönünde yaygın bir kanaat olduğunu dile getirmişlerdir. Yine 22 Mart 2008 tarihinde yapılacak Nevruz kutlamalarının yapılmasına izin verilmemesinin terör örgütü yandaşlarına koz verdiğini, izin verilse idi olayların yine çıkabileceğini ancak bu ölçüde olamayabileceğini, bir kısmına göre ise bunu kimsenin bilemeyeceği,

Çıkan olayların Nevruz kutlaması yapmak isteyen vatandaşlarımızla doğrudan bir bağlantısının olmadığı, kamera çekimlerinde polise taşlı, sopalı saldırılarda bulunanların yaş grubu olarak çocuk ve gençler olduğu, bir bayram kutlamasından çok olay çıkarmaya odaklanmış, çıkan olayların şekli (terör örgütü lehinde slogan atma, barikat kurma, lastik yakma, polise taşlı saldırı), katılanların yaş grubu olarak benzerliği, atılan sloganların birbiri ile uyumluluğu, grupların dağılıp tekrar bir araya gelmeleri, tek bir merkezde değil birden çok yerde toplanarak eylem yapılması, bu olayların önceden organize edildiğini,

yasa dışı terör örgütünü desteklemek amacı ile şehir merkezinde olay çıkararak ilde korku yaratmayı hedefledikleri, kamusal düzeni bozmaya ve devlet otoritesini zayıflatmaya yönelik eylemler içerisinde olduğu tereddüde yer verilmeyecek şekilde olduğu,

Her ne kadar olayların terör örgütünü desteklemek üzere örgüt talimatı ile gerçekleştiği anlaşılmakla birlikte, demokratik ve çağdaş bir ülkede polisin yasal sınırlar içerisinde hareket etmesinin gerektiği, Polisin müdahalesinin şeklinin yasalarca düzenlenmiş olduğu, Suç ile müdahale arasında bir orantının bulunmasının gerektiği, Yasa dışı bir terör örgütünü desteklemeye yönelik bir faaliyet içerisine girilse bile, suçun önlenmesinde yaşama hakkı düşünülerek hareket edilmesinin bir zorunluluk olduğu,

Değerlendirilmiştir.

2-D-HAKKÂRİ İLİ YÜKSEKOVA İLÇESİNDE MEYDANA GELEN OLAYLARIN İNCELENMESİ

2.D.a- 09 Mayıs 2008 tarihinde Yüksekova kaymakamlığında yapılan görüşmede, Yüksekova Kaymakamı Mehmet ÜNAL,

Nevruz öncesinde ve Nevruz sırasında Yüksekova’da nelerin yaşandığı ile ilgili olarak Kaymakam Mehmet ÜNAL,

“ Tertip komitesinin Kaymakamlığa müracaat ettiğini, gösterilerin ilin tümünde aynı günde yapılması için Valilikten gelen bir yazı olduğunu, istedikleri yerde ayın 21 Mart tarihinde kutlama yapılması için izin verildiğini, komitenin bunu kabul etmediğini, gösterilerin olduğu gün dükkanların kapalı olduğunu, “kapat” şeklinde bir talimat geldiğinde dükkanların kapatıldığını, 23’ünde de kapalı olduğunu, Yüksekova’da normalde dükkanların Pazar günü dahil her gün açık olduğunu, son iki ayda beş defa kepenk kapatma olayının olduğunu, esnafın %99’unun kapatmaya razı olmadığını ancak zarar göreceklelerinden korktukları için dükkanlarını kapattıklarını, 23’ünde 500-600 kişilik bir gösterici grubun olduğunu, sayının belki biraz daha fazla olabileceğini, göstericilerin Cezaevi kavşağı, İpek yolu, Esentepe Mahallesi, Dağlıca yol kavşağı gibi çeşitli yerlerde toplandıklarını, buralarda mazgalları kaldırdıklarını, barikatlar kurduklarını, güvenlik kuvvetlerinin bunları engellemek için görev yaptığını, olayların olduğu sırada ilçelerinde iki milletvekilinin –Hamit Geylani ve Sevaahir Bayındır- bulunduğunu, olayların yer yer olduğunu arada bir durduğunu, taş atmalar olduğunu, taş atanlar arasında çocukların da bulunduğunu, çocukların yönlendirildiğini, polise mukavemet eden grubun tahmini olarak yarıya yakının çocuk olduğunu -15 yaş altı-, diğerlerinin yirmili yaşlar civarında olduğunu, grupların toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanununa aykırı davrandığını, barikatlar kurup

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

mazgalları kaldırdıklarını, göstericilerin olaylar sırasında Cezaevi kavşağını sıkça kullandıklarını, oradan dağıtıldıklarında diğer taraflara kaçtıklarını, olayların bu şekilde devam ettiğini, bu tür olayların sadece Nevruzda yaşanmadığını, istedikleri zaman kullanacakları birilerini bulabildiklerini, saat ikiye doğru cenazenin geldiğini, o saate kadar, bir buçuk saatlik süre zarfında hiçbir olay yaşanmadığını, herhangi bir sıkıntı yaşanmaması, kimseye bir zarar gelmemesi için kendisinin, komutanların, müdürlerin, savcının ana cadde üzerinde olduklarını, Kuruköy tarafından cenazenin geldiğini, cenazesi gelen vatandaşın ambulansla hastaneye getirildiğinde ölmüş olduğunun anlaşıldığını, cenazenin herhangi bir olay yokken geldiğini, cenazenin İkbâl Yaşar adlı vatandaşa ait olduğunu, amcasının oğlu Cahit Yaşar'ın daha sonra anlattığına göre olayların olduğu sırada önlerinde bir 400 kişi civarında bir grup olduğunu, grubun karşısında polislerin olduğunu, polislerle göstericilerin arasının 200 metre civarında bir mesafenin olduğunu, o esnada bir ateş sesi geldiğini üç dört kişinin kaçtığını gördüğünü, öndeki grupta en ufak bir kıpırdanma olmadığını, o sırada amcasının oğlu İkbâl Yaşar'ın yerde yattığını gördüğünü söylediğini, otopsi raporuna göre kurşunun arkadan geldiğinin anlaşıldığını, sırtından girdiğini, mermi çekirdeği olmadığını, dolayısıyla kurşunun muhtemelen yakın mesafeden atıldığını, ölen kişinin gösterici grubun arkasında olduğunu, kurşunun grubun karşısından atılmasının mümkün olmadığını, savcılık soruşturmasının halen devam ettiğini, ertesi gün –pazartesi günü- bir yaralı geldiğinin söylendiğini, yaralının on günden fazla Van'da kaldığını, bu sırada olay olmadığını, sadece taş atma gibi sıradan şeyler olduğunu, yaralı vatandaşın –Fahrettin Şedal- ölmeden iki gün önce kızını dinlediklerini, kızının anlattığına göre Fahrettin Şedal'ın yaralandığı sırada evinin önünde olduğunu, ateş edildiğini, karşılarında iş merkezi olduğunu, babalarını içeri çekmeye çalıştıklarını, etrafta polis olmadığını, iş merkezinden ateş geldiğini söylediğini, bu konuda Yüksekova'da bir şey yapılmadığı, bombalama olacak şeklinde birkaç gün öncesinden duyumlar aldıklarını, bunların hazırladıkları dosyada olduğunu, valilikten ve diğer kurumlardan gelen resmi belgeler ve istihbari raporlarda bu bilgilerin bulunduğunu, olayların üç gün öncesinde 4 kaleşnikof, 2 bomba, fitil vs.nin yakalandığını, Pazar günü ilçede parça tesirli bir bomba patladığını, bomba patladığı sırada yakınlarında kimse olmadığından kimseye bir şey olmadığını, ölen veya yaralanan olsa idi ciddi sıkıntı yaratacağını, ölen iki kişinin yakınlarının savcılık ve emniyette verdikleri ifadelere göre ölüm olaylarının bu şekilde olduğunu,

İlçeye 23 Mart 2008 pazar günü, Antep, Ordu, Diyarbakır, Giresun gibi illerden 150 civarında takviye polis geldiğini,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Pazar ve pazartesi günü yaşanan olaylar sırasında Yüksekova dışından insanlar geldiğine ilişkin olarak; bu konuda istibari bilgileri olduğunu, ancak kişiler yakalanamadığı için bu bilgilerin havada kaldığını,

Askerî birlikten yardımın olaylardan önce mi yoksa olaylar sırasında mı istendiği ile ilgili olarak; Askerlerin Valinin talimatıyla geldiği, ancak kullanılmadığı, daha sonra geri döndükleri, İpek yolu civarındaki Esentepe mahallesine geldikleri, bir de askeri itfaiye aracının geldiği, göstericiler lastik yaktığı için, belediyenin iki itfaiye aracı olduğunu daha çok bunların kullanıldığını,

Ölen İkbâl Yaşar hastaneye götürülürken, kendisinin ve araçtakilerin polis tarafından darp edildiği iddiaları ile ilgili olarak; İkbâl Yaşar'ı taşıyan aracın polisce hastaneye giderken yolda durdurulmak istendiğini, aracın durmadığını, araç durmayınca bir camının kırıldığını, bunun üzerine aracın içindekilerin araçtan çıkarak kaçmaya başladıklarını, ölen şahsın aracın arka koltuğunda olduğunu, ölen şahsı görünce polisin ambulans çağırdığını, ilgili polis görevlilerin ifadelerinin alındığını, olay sırasında İkbâl Yaşar'ın ölü olup olmadığının bilinmediğini, bu konuda bir soruşturmaları olmadığını,

Yüksekova'da bir güvenlik görevlisinin pantolonunu indirerek halkı aşağılayan, tahrik eden bir olay olduğu iddiaları ile ilgili olarak; böyle bir olayı ilk defa duyduğunu, böyle bir olayın Yüksekova'da olmadığını, Nevruz'dan önce ilçede bir olay yaşandığını, bir polis memurunun ilçe merkezinde bir pasajdaki tuvalette ayakta ihtiyacını giderdiği sırada bir vatandaşın bunu görerek ayakta hacet giderilmez gibi sözler söylediğini, bunun üzerine polisin ne karışyorsun diye vatandaş terslediğini, tartışma büyüyünce vatandaşların toplandığını, olayda vatandaş aşağılamak gibi bir kastın olmadığını, bunun dışında ilçede iddia edildiği gibi bir olay yaşanmadığını,

Tertip komitesi üyeleri, ilçede bulunan iki milletvekilinin ve DTP İl örgütünün Valiye ve Kendisine başvurarak, grubu yatıştırabileceklerini, basın açıklaması yapıp dağılacaklarını belirttikleri, buna izin verilseydi bu tür olayların yine de yaşanıp yaşanmayacağı ile ilgili olarak; göstericilerin saat sekizde toplandıklarını, bir buçuk saat boyunca halay çekip konuştuklarını, bu süreçte hiç kimsenin en ufak bir müdahalesinin olmadığını, dağılmadan önce güvenlik görevlilerine taş atmaya, taciz etmeye başladıklarını, bu kişilerin normal dinleyici kalabalık değil, grubun arkasındaki militan grup olduğunu,

Ölen vatandaşlardan birinin ailesinden izinsiz gömüldüğü, ertesi gün cenazenin mezardan çıkarıldığı iddiaları ile ilgili olarak; ölen şahsın ailesi, annesi, babası, eşi, iki kardeşi, Cumhuriyet Mahallesi Muhtarı, bir Başkomiser, bir de Müftünün bir araya gelerek konuştuklarını, cenazenin ertesi gün kötünietli şahıslar tarafından kullanılacağını aileye

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

söylediklerini, herhangi bir sıkıntı olmasını istemediklerini, onların da bunu kabul ettiklerini, ailesinin rızasını aldıktan sonra bu işlemi gerçekleştirdiklerini, cenazenin kullanılmaması, bir olay olmasın, provokatif bir olay yaşanmasın diye bu şekilde hareket ettiklerini, ertesi gün ölenin yakınlarının gelerek Vali ve Savcı ile görüştiklerini, cenazeyi ilçede bulunan diğer mezarlıkta defnetmek istediklerini,

Olay sonrasında, İkbâl Yaşar'ın öldürülmesinin uyuşturucu sebebiyle olmuştur şeklinde bir açıklama yapıldığı ile ilgili olarak; kendilerinin böyle bir açıklamalarının olmadığını, zaten basına demeç verme yetkilerinin olmadığını, Valinin aranan bir şahıs olduğu yönünde bir demecinin olduğunu ancak uyuşturucu nedeniyle öldürüldü şeklinde bir açıklamasının olmadığını, ölen şahsın İstanbul Emniyeti ve Başkale'den aranmasının olduğunu, Ölen şahsın vücudundan mermi çekirdeği çıkmadığını, mermi çekirdeği olsaydı işlerinin daha kolay olacağını, merminin sırtından girip çıktığını, bunun yakından ateş edildiğini gösterdiğini, şahsın göstericilerin arkasında olduğunu, şahsın arkasında polisin bulunmadığını, kendilerinin de olayın failinin bulunmasını istediklerini, olayın takipçisi olduklarını,

Savaş Babalıtaş adlı bir çocuğun güvenlik görevlilerinin müdahalesi sonucu bir gözünü kaybettiği iddiaları ile ilgili olarak; kendilerine bu şekilde intikal eden bir yaralı olmadığını, kendilerine gelen yaralı sayısının toplam beş vatandaş, yirmi bir polis memuru olduğunu, bunun dışında bir bilginin kendilerine gelmediğini, Van'a giden yaralı olup olmadığının araştırıldığını, sadece bir yaralının Van'a sevk edildiğini, kendilerinde böyle bir yaralı bilgisinin olmadığını

Yusuf Bozkurt adlı bir vatandaşın, güvenlik görevlileri tarafından zorla evine sokularak darp edilip edilmediğini ile ilgili olarak; kendilerine bu konuda intikal eden bir bilgi olmadığını,

Nevruz gösterilerine izin verilseydi bu olayların yaşanıp yaşanmayacağı ile ilgili olarak; tertip komitesine izin verilseydi psikolojik olarak daha iyi durumda olunacağını, ancak olayların daha mı ağır yoksa daha mı hafif olacağını bilemeyeceklerini, çünkü bu olayların vatandaşın kendi iniyasitifiyle gerçekleşen olaylar olmadığını, (EK:88,1-5/5)

2.D-b- 09 Mayıs 2008 tarihinde Yüksekova Kaymakamlığında komisyonumuza ayrılan salonda, olaylarda Yüksekova İlçesinde görev alan, İl Emniyet Müdür Yardımcıları Osman Babadağı, ve Hamit Karaman, Emniyet İlçe Emniyet Müdür vekili Emniyet Amiri Mustafa Kantar, Terörle Mücadele Büro Amiri Baş komiser Murat....., Başkomiser Mehmet Yıldırım, Güvenlik Büro Amiri-Asayiş Büro Amiri

**Başkomiser Hamit Ceylan, Koruma Büro Amiri-Çevik Kuvvet Büro Amiri
Başkomiser Namık Göl ile yapılan görüşmelerde bu kişiler;**

Nevruz da Yüksekova’da yaşanan olayları anlatması istenmiştir. Emniyet Müdür Yrd. Osman Babadağı, öncelikle Nevruza bu şekilde nasıl gelindiğine bakılması gerektiğini, sınır ötesi operasyondan sonra örgütte güç kaybının oluştuğunu, alınan istihbari bilgilerin bunu doğruladığını, Hakkâri’nin stratejik olarak önemli konumda bir il olduğunu, örgütün konuşlanmış olduğu Kandil bölgesinin paralelinde olduğunu, örgüt bu kaybını telafi etmek için Hakkâri’de bir takım faaliyetlere başladığını, kasım, aralık aylarından itibaren operasyonların başlamasından sonra “Edi Bese! (Artık Yeter!)” adı altında birtakım gösteriler, toplantılar, basın açıklamaları, halkı etkileyecek, yönlendirici, ayaklanmaya yönelik faaliyetlerde bulunduğunu, 15 Şubatta hareketli bir dönem olduğunu, il merkezinde bunun sıkıntısının yaşandığını, ancak Yüksekova’da bir sorun yaşanmadığını, kargaşa ortamının olmadığını, daha sonra 8 Mart ve 5 Martta partinin birtakım toplantı, gösteri yürüyüşü düzenlediğini, kendilerinin de bu dönemde görevli olduklarını, yüzlerce, binlerce insanın parti önünde toplandığını, aldıkları istihbaratta molotof kokteyli atma, polise karşı bir tepkide bulunma, gösteri yürüyüşü yapma şeklinde planları olduğunu öğrendiklerini, oradaki yetkililerle, Belediye başkanıyla görüştiklerini, Belediye başkanının anlayışlı bir insan olduğunu, yatıştırıcı tavırları olduğunu, bu şekilde 5 Martta herhangi bir olay gerçekleşmeden vatandaşların dağıldığını, kentin normale döndüğünü, Yüksekova’nın önemli bir konumda olması nedeniyle 21 Martta, il merkezinden kendisinin ve iki arkadaşının ilçede görevlendirildiğini, daha sonra Konya ve Ordu’dan 70 kişilik çevik kuvvet personelinin ilçeye takviye olarak geldiğini, o gün -20’sinden itibaren- gündüzleri hiçbir olayın olmadığını, Akşamları ara sokaklarda, beş altı noktada barikat kurulduğunu, lastik yakıldığını, ilçe emniyet müdürünün koordinesinde peyderpey olayları dağıtıcı, yatıştırıcı şekilde hareket ettiklerini, amaçlarının şehri yatıştırmak, bir kargaşa ortamı çıkmasını önlemek, gösterilerin illegal örgüt gösterisi haline gelmesini engellemek, her şeyin normale dönmesini sağlamak olduğunu, 20’si akşamı gösterilerin bu şekilde devam ettiğini, aynı gün akşam -20’si akşamı- ilçe merkezine girişte takip edilen bir şahısla birlikte bir çuval içerisinde 4 kaleşnikof, 3 el bombası ve füyyelerin ele geçirildiğini, bu silahların Nevruzdan bir gün önce yakalanmasının bir eylemin yapılacağını göstergesi olduğunu,

21 Mart gününe gelindiğinde, ilçede Nevruz kutlamaları için tespit edilen bir gösteri alanı olduğunu, güvenlik güçlerinin o alanda görev aldığını, beklendiğini, ancak halkın

oradaki gösterilere katılmadığını, o alanda Nevruz kutlaması yapılmadığını, hiçbir vatandaşın gelmediğini,

22 Mart cumartesi günü de herhangi bir şeyin yaşanmadığını, ancak akşam saatlerinde bir gün öncesine göre ara sokaklarda eylemlerin artmaya başladığını, aldıkları istihbari bilgiler doğrultusunda arkadaşlarını uyararak çok fazla bölgelere girilmemesinin istendiğini, bir eyleme maruz kalılabileceğini, nitekim silahla evlerden ateş edenler olduğunu, mümkün olduğu kadar eylem gruplarını yatıştırıcı şekilde hareket ettiklerini, kısa müdahalelerin olduğunu, olayların fazla büyümeden önlendiğini, birkaç gözaltına alınan şahıs olduğunu, adliyeye sevk ettiklerini, bunlardan tutuklananlar olduğunu, Nevruzun 21 Mart günü Şemdinli’de de kutlandığını, bir müdür yardımcısının orada görevlendirildiğini, kutlamalarda herhangi bir olay yaşanmadığını, oradaki kutlamalar olduktan sonra 22’sinde oradaki çevik kuvvet ekibi ile birlikte bir panzerin ve müdür yardımcısının destek olarak Yüksekova’ya geldiğini,

(Burada söze İl Emniyet Müdür Yardımcısı Hamit Karaman girmiştir.) esas olarak Emniyet Müdür Yardımcısı Osman Babadağı’nın Yüksekova’da görevlendirildiğini, kendisinin Şemdinli’de görevlendirildiğini, çok ciddi olmamakla birlikte birtakım olayların olduğunu, lastik yakıldığını, ekibe taş atıldığını, kendilerine küfür edildiğini, örgüt lehine sloganların atıldığını, artık bunları olaydan saymadıklarını, Şemdinli’deki görevleri bittikten sonra 22’si sabahı 25 kişilik bir kuvvet ve bir panzerle Yüksekova’ya geldiklerini, ifade etmiştir.

Olayları anlatmaya devam eden Emniyet Müdür Yardımcısı Osman Babadağı, 22’sinde il merkezinde olayların olduğunu, o olayların Yüksekova’daki insanları da etkilediğini, ortamı gerdiğini, 23’ünde hazırlıklarını yaptıklarını, 22’sinde il merkezinde olaylar olduktan sonra Yüksekova’da daha büyük olayların beklendiğini, bunun üzerine değişik illerden yaklaşık 200 kişilik bir kuvvet daha istendiğini, Mardin’den, Antep’ten istendiğini, Nevruzdan önce istenen takviye kuvvetlerin daha önce geldiğini, 22’sinde Hakkâri’de olaylar olunca Yüksekova’da daha büyük olayların beklendiğini, bu nedenle yeniden destek istendiğini, 23’ünde 105 personel takviye geldiğini, gelenlerle birlikte 190 civarında çevik kuvvet personeli olduğunu, toplam 350 civarında polisin olduğunu, ayın 23’ünde Yüksekova’daki partililer ve Belediye Başkanı ile toplantı yaptıklarını, parti yöneticilerinin ve Belediye Başkanının iyiniyetli yaklaştıklarını, ancak parti tarafından on gün boyunca, kutlamaların 23’ünde parti binası önünde yapılacağı şeklinde davetiye dağıtıldığını, öncelikle parti önünde kutlama yapılacağı, daha sonra üç kol halinde ayrı ayrı üç mahalleye gidileceği şeklinde yaklaşımları olduğunu, ancak bu şekilde kutlanmasına

izin verilmediğini, 23'ü sabahı parti önünde orta sınıf vatandaşların –partili, iyiniyetli insanları, eylem yapacak bir grup olmadığını kastediyor- toplanmaya başladığını,

Konuşmaya İlçe Emniyet Müdürü Vekili Mustafa Kantar devam ederek; parti önünde en az bin kişinin toplanmaya başladığını, kalabalığın arka sokaklara doğru uzadığını, topluluğun Şemdinli yoluna giden Cengiz Topel caddesini barikatla ve lastik yakarak trafiğe kapattığını, aynı anda Kuruköy, Cumhuriyet ve Mezarlık Mahallesi taraflarında 100 ila 300-400 kişilik grupların barikatların arkasında ateş yakarak beklediğini, bir yandan slogan attıklarını, bir yandan polisin bulunduğu noktalara doğru taş attıklarını, bu arada partinin önündeki kalabalığın durduğunu, bu grupların eşzamanlı toplandığını,

Konuşmaya Emniyet Müdür Yardımcısı Hamit Karaman devam ederek; genç, poşulu çatışmaya hazır bazı kişilerin gruplar halinde partinin önündeki grubun içine dağılmış olduğunu,

Konuşmaya Emniyet Müdür Yardımcısı Osman Babadağı devam ederek; parti önünde konuşmaların başladığını, genel merkezden gelen bazı parti yetkililerinin konuşmalar yaptığını, milletvekili Hamit Geylani'nin de konuşma yaptığını, bu sırada Belediye Başkanını gösterinin yasak oluşu şeklinde sürekli uyardıklarını, Belediye Başkanının kendilerinden kırk beş dakika kadar müsaade istediğini, en kısa zamanda bitirin diye uyardıklarını, bunun üzerine grubun gösteriyi bitirdiğini, gösteride yapılan konuşmaların sınır ötesi operasyon, Ak Parti, gençleri eyleme yönlendirme gibi konulara ilişkin olduğunu, konuşmalar bittikten sonra insanların dağılmaya başladığını, orta sınıf dedikleri partili insanların dağıldığını, o arada değişik noktalarda eylemci grupların çevrelerini sarmaya başladığını, aldıkları duyumlara göre 20'sinden itibaren 10-15 civarında örgüt mensubunun bu eylemci grupları yönlendirdiğini, eylemci gruplarda yer alan kişilerin %90'ının ilçenin normal insanı olduğunu, karşı karşıya geldiklerinde selamlaştıkları insanlar olduğunu, daha sonra güvenlik güçlerine tepkiler başlayınca amirlerin talimatıyla bu grupların yavaş yavaş dağıtılmaya başlandığını, bu arada yol kesmeler, askerlik şubesinin olduğu bölgede taşlı saldırıların başladığını, bir kargaşa ortamının oluştuğunu, gruplara müdahale edilerek dağılmalarının sağlandığını, ancak belli noktalarda bazı grupların saldırılarına devam ettiklerini, güvenlik güçlerinin bu grupların üzerine yönlendirildiğini, olayların hafiflemeye başladığını, ancak saat 2-3 civarında, olaylar sırasında bir şahsın öldüğü şeklinde İlçe Emniyet Müdüründen bir bilgi geldiğini, hemen savcıya haber verildiğini, olayın üzücü bir olay, bir cinayet olduğunu, polis ve savcının olayın tahkikatını yaptıklarını ifade etmiştir.

Ölen İkbâl Yaşar'ın hastaneye götürüldüğü sırada, aracın durdurularak araç içindekilerin ve İkbâl Yaşar'ın darp edildiği iddialarının sorulması üzerine, Emn. Müd. Yrd. Osman....., konu hakkında bir bilgisinin olmadığını,

Bu soru üzerine Terörle Mücadele Büro Amiri Başkomiser Murat....., kendisinin olay sırasında aracın durdurulduğu noktaya yakın olduğunu, İkbâl Yaşar'ı araçta bulduklarında nabzını bizzat kendisinin kontrol ettiğini, nabzın olmadığını, olay sırasında İkbâl Yaşar'ın hayatta olduğu şeklinde bir iddianın olduğunu, iddiaların gerçek olmadığını,

Konuşma sırasında araya giren amirlerden bir tanesi, buna benzer başka bir vakanın olduğunu, Oslo oteli yakınlarında, içinde üç kişinin bulunduğu bir aracın dur ihtarına uymadığını, aracın çok süratli olduğunu, bir önceki noktada dur ihtarının yapıldığını aracın durmadığını, kendi noktalarında aracı zor durdurduklarını, aracı durdurmak için kendisinin de aracın önüne çıktığını, ateş etme veya başka herhangi bir şeyin yaşanmadığını, o arabanın içinde herhangi bir yaralının olmadığını, araçta üç gencin bulunduğunu, bu olayın İkbâl Yaşar olayıyla karıştırılmış olabileceğini ifade etmiştir.

....olayın öğleden sonra saat 14.00 gibi meydana geldiğini, grupları mahalle içlerine kadar püskürtüp çok fazla dağılmamak için merkezi noktalara çekildiklerini, kendisinin yanındaki kuvvetlerle beraber aracın durdurulduğu noktaya geldiğini, bulundukları noktanın Şemdinli yolu üzerinde olduğunu, yolun ilerisinin dönemeç olduğu için ilerideki grupların görünmediğini, bu grupları takip edip, bir taarruz anında kendilerine bildirmeleri için ileriye bir panzer çıkarttığını, çünkü kendileri geri çekildikçe grupların sürekli saldırıya geçtiklerini, bilgi versin diye panzeri ileride bıraktığını, orada bulunan kavşağa polisleri yerleştirip, amir beyle görüşmek için ayrılacağı esnada panzerdeki polislerin Şemdinli istikametinden ilçe merkezine doğru gelmekte olan bir taksiye “Dur!” ikazında bulunduklarını, kendisinin oraya bıraktığı kuvvetlerin de taksiyi durdurmaya çalıştıklarını, aracın yine durmadığını, bir arkadaşlarının copla aracın camını kırarak taksiyi durdurduğunu, taksinin içerisindeki herkesin araçtan fırlayıp kaçmaya başladığını, orada bulunan arkadaşlarından ikişer üçer kişinin bu kaçanları yakaladığını, kendisinin de o esnada arkadaşlarının yanına geldiğini, araçtan kaçanların etkisiz hale getirildiğini, taksinin içinde ne var diye bakmak için taksiye yöneldiğini, arka koltukta İkbâl Yaşar adlı şahsın yatmakta olduğunu, nabzını kontrol ettiğini, nabız alamadığını, hemen ambulansı çağırtdığını, oradaki etkisiz hale getirilen şahıslarla beraber İkbâl Yaşar'ı kendisinin hastaneye gönderdiğini, adli tıp raporunu henüz görmediğini, ancak doktorla konuştuğunu, İkbâl Yaşar'ın vücudunda darp izleri olduğunu ancak bu izlerin daha önceden yapılmış üç-beş günlük yaralar olduğunu öğrendiğini, olay esnasında İkbâl Yaşar'a herhangi bir darp

olmadığını, araç içerisinde arka koltukta yatmakta olduğunu, İkbâl Yaşar'ı aracın içinde kendisinin kontrol ettiğini, araçtaki şahıslardan bir tanesinin verdiği bilgiye göre, Kuruköy olarak adlandırılan yolda olayın meydana gelmiş olduğunu, İkbâl Yaşar'ın eylemci grubun arkasında olduğunu söylediğini, karşılıklı olarak kendi kuvvetlerinin ve gösterici grubun bulunduğunu, İkbâl Yaşar ve beraberindekilerin 150-200 metre ileride olayları izlediklerini, birbirleriyle konuşurken bir silah sesi geldiğini, silah sesinin sol taraftan yani kendi kuvvetlerinin bulunduğu taraftan değil, başka bir taraftan silah sesi geldiğini, üç dört kişinin silah sesinin geldiği noktadan kaçıştığını, İkbâl'in yere düştüğünü, hemen yan yana olduklarını söylediğini, merminin giriş çıkış istikametine bakıldığında verilen ifadenin meydana gelen olayla uyduğunu, merminin sol sırtından girip, göğüs altından çıktığını öğrendiğini, tarif ettiği pozisyona göre ifadesinin tutarlı olduğunu,

İkbâl Yaşar'ın önden, güvenlik kuvvetlerinin olduğu yerden açılan bir ateşle, göğsünden vurulduğu şeklinde bir iddia duyup duymadıkları sorusuna böyle bir iddia duymadıklarını,

Konuşmaya başka bir emniyet görevlisi katılmış, yarayı kendisinin gördüğünü, sol arkadan giriş, sağ önden, göğüs altından çıkış olduğunu, olayı duyduktan sonra hastaneye gittiğini, otopsiye girmediğini, otopsiye giren doktorla birlikte şahsın yanına gittiklerini, şahsın elbiseleri çıkarılmış bir şekilde masada yattığını, sağ göğsünün altından bir çıkış olduğunu,

Evlerden ateş edildiğine dair tespitleri olduğunu, bu tespitin nasıl yapıldığı sorusu üzerine Emniyet Müdür Yardımcısı Osman Babadağı gece saatlerinde kalabalık grupların ara sokaklarda slogan atarak lastik yaktıklarını, ekipler yaklaşarak dağılmaları konusunda müdahalede bulunduklarını o sırada evlerden silah sesleri geldiğini,

Konuşmaya İlçe Emniyet Müdürü Mustafa Kantar katılarak,, olayların sadece 23'ünde meydana gelmediğini olayların başlangıcının Martın 22'si olduğunu, ayın 20'sinden itibaren istinasız her gece devlet karayolunun defalarca, birkaç yerinden kesildiğini, kendilerinin bir noktayı açtıkları esnada başka bir noktadan yolun kesildiğini, bir noktayı açtıklarında diğer bir noktadan yolun kapandığını, bir noktadan diğerine sürekli koşuşturduklarını, kendilerine gelen istihbarat raporlarında, barikatlar kurularak, içlerine bombalı uzaktan kumandalı düzenek yerleştirileceği, polislerin, güvenlik güçlerinin bu barikatlara çekilmek suretiyle silahlı eylem düzenleneceği şeklinde bilgilerin yer aldığını, kendilerinin mümkün olduğunca ara sokaklara girmemeye çalıştıklarını, ancak ana caddeleri açmak zorunda olduklarını, buraların devlet karayolu olduğunu, buraların kapanmaması gerektiğini, buralarda barikatlar kurulup lastik yakıldığını, ayın 20'sinden

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

24'üne kadar her gece bu karayolunun 15-20, bazen 50 kişilik gruplar tarafından kapatıldığını, 22'sinde İpek Yolu adı verilen İran transit yolunun yine kapatıldığını, yine lastik yakılıp barikat kurulduğunu, müdahale ekibi olarak akşamüzeri yolu açtıklarını, bu sırada taşlı saldırıların devam ettiğini, grupların bir kısmının iç mahallelere doğru kaçtığını, buralarda beklediğini, grupların belli bir yere kaçıp oradan tekrar gösteriye devam ettiklerini, bir noktada sürekli olarak kuvvet bulundurmalarının mümkün olmadığını, çünkü değişik yerlerde yine olayların yaşandığını, bir noktada araç ya da ekip bırakamadıklarını, tek kuvvetin yetersiz olacağını, bunların da taşlanacağını, dolayısıyla bu toplulukları dağıtmak zorunda olduklarını, bu topluluk dağıtılmadığı sürece yeniden bir araya gelip uluslararası karayolunu ulaşım kapatacaklarını, bu topluluğu dağıtmak için bir ara sokağa 20-25 metre kadar girdiklerini, bu sırada Çevik Kuvvet ekiplerine taşlı saldırıların devam ettiğini, bir yandan molotof kokteyli atıldığını, bu sırada topluluğun kaçtığı istikametten seri bir şekilde silah sesleri geldiğini, o andan itibaren Çevik Kuvvet unsurlarını geri çekerek önlerine bir zırhlı araç aldıklarını, bu şekilde taciz ateşleri olduğunu ifade etmiştir.

Polis tarafından silah kullanılıp kullanılmadığı sorusuna Emniyet Müdür Yrd. Osman Babadağ, bazı noktalardan silah sesi geldiğini, ancak atanın kim olduğunun belli olmadığını, askerlik şubesinin şehir merkezinde olduğunu, oranın nöbetçisinin mi, vatandaşların mı, müdahale sırasında zorda kalan polisin mi silah kullandığının bilinmediğini belirtmiştir.

Olaylar sırasında bazı güvenlik görevlilerinin göstericilere, halka karşı küfür ettikleri, edep yerlerini gösterdikleri iddialarının sorulması üzerine böyle bir şeyin olmadığını, ancak atılan taşlardan canı yanan, yaralanan polislerin küfür etmiş olabileceğini, bu tarz münferit olayların olabileceğini, zaten olaylar sırasında ortada dolaşan normal vatandaş olmadığını, hepsinin örgüte müzahir kişiler olduğunu, normal vatandaşın evine çekildiğini, dükkanların kapalı olduğunu, etrafta terör estirerek dükkanların zorla kapatırıldığını,

Savaş adında 12 yaşında bir çocuğun gözünden aldığı bir darbe veya kurşun münasebetiyle gözünün kör olduğu iddialarını sorulması üzerine, İlçe Emniyet Müdürü Mustafa Kantar, bu çocuğun adının Savaş Babalıtış olduğunu, gözaltına alınan şahıslar arasında olmadığını, hastaneye yaralı olarak gidip Van'a sevk edildiğini öğrendiklerini, bu bilgileri gazetelerden öğrendiklerini, ayrıca Van'ı arayarak böyle bir şahsın gelip gelmediğini hem yazılı hem de sözlü olarak sorduklarını, yazılı cevabın henüz gelmediğini, çocuğun 12 yaşında değil 16 yaşında olduğunu tespit ettiklerini, sözlü görüşmede "Van'a geldi fakat ben tedavimi Ankara'da yaptıracağım" diyerek gittiğini öğrendiklerini, kendilerinin Savaş Babalıtış'ı görmediklerini ve tanımadıklarını,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Yaşar Bozkurt isimli 43 yaşındaki bir insanın evinde darp edildiğine dair iddiaların sorulması üzerine, İlçe Emniyet Müdürü Mustafa Kantar, bu konuda bilgisi olmadığını,

Herhangi bir eve girip gözaltı veya arama yapılıp yapılmadığı sorusuna Emniyet Müdür Yrd. Hamit Karaman, ev aramaları için izinleri olmadığını, sadece genel arama izinlerinin olduğunu, evlere girilmesi konusunda bütün polislerin bu kuralı mutlaka bildiklerini, bu şekilde bir eve girilmesi halinde mesken masuniyetini ihlal suçunun oluşacağını bütün polislerin bildiğini, bu nedenle bir eve girilecekse hakimden arama kararı alınması gerektiğini, giren bir polis olduysa suç işlediğini, ancak kendilerinin böyle bir olaydan haberleri olmadığını, böyle bir tespit varsa kendilerine bildirilmesini, gerekli işlemlerin mutlaka yapılacağını belirtmiştir.

Olaylarda polise karşı bir müdahalenin, şiddetin başlamış olduğunu ve polisin orantılı, genel manada orantılı güç kullanmış olduğunu ancak bireysel olarak orantısız güç kullanılmış olabileceğini, kamuoyunda şu anda bundan dolayı yanlış algılıyor olabileceğini,

Olaylara müdahalede altı yedi bölgede 200-300 kişilik gösterici grupların neredeyse oradaki kalan arkadaşlarını araya alıp linç etme durumuna geldiğini, asıl orantısız güç kullanımının göstericilerce gerçekleştirildiğini, Zaten bu durumun Roj Tv'deki açıklamalarda da “-... halkımız genelde gerekli mücadeleyi fazlasıyla göstermiştir!” diye sonraki günlerinde yer alan yayınlarda dile getirildiğini,

Olaylarda örgütün şurayı fethettim, Yüksekova'yı teslim aldım deme şeklinde bir amacı olduğunu Polisin soğukkanlılığı sonucu daha büyük olayların çıkmasını engellediklerini, ona göre kuvvetleri ilgili yerlere dağıttıklarını, zaman zaman da güç ve zayıf durumda kaldıkları olduğunu ama devlet otoritesinin tesisi için, soğukkanlılıklarını kullanarak devleti zayıf göstermemek anlamında gerekli, kanunların verdiği yetkileri kullandıklarını,

Olayların sadece Nevruz olayları ile sınırlı olmadığını, daha öncesinde evveliyatının olduğunu gelen istihbarat raporlarına göre “Nevruz bir başkaldırı şeklinde, devlete başkaldırı şeklinde kutlanmalı!” şeklinde ifadelerin olduğunu,

Polisin ayın 20'sinde Nevruz'dan, bir gün önce dört tane kalaşnikof, üç tane el bombası aldıklarını, bunlar yakalanmasaydı belki 50 ile 100 ile ifade edilebilecek yaralı ve ölünün olabileceğini aslında bir faciadan dönüldüğünü,

Örgütçe halka “Gerekirse ölün, öldürün !” denildiğini

23'ünde cenazenin kaldırıldığı aynı noktada bomba patladığını, ölen İkbâl Yaşar ' ın aranan bir şahıs olduğunu, **(EK:89,1-8/8)**

2.D.c-Yüksekova İlçesindeki Kutlama Komitesi Başkanı Sabri Ölmez ve Kutlama Komitesi üyeleri ile yapılan görüşme;

Kaymakamlığa kutlama için 12 Mart'ta başvurduklarını ve alındı belgesini aldıklarını, 15 Mart'ta Emniyetten aradıklarını ve tüm kimlik belgelerini istediklerin aynı tarihte götürdüğünü. Herhangi bir sıkıntı var mı dediğin de, yok dediklerini ve tedbirlerini buna göre yaptıklarını,

19'unda Kaymakamlığa çağrıldığını ve Kaymakamın İki muhtarla görüşmesi olduğunu bugün görüşmelerinin mümkün olmadığını yarın görüşelim dendiğini,

20'sinde Kaymakam'la görüştüklerini ve Kaymakamın 21'inde kutlayın dediğini, alan değişikliğinin kabul edildiğini ancak 23 üne izin verilmediğini, Hatta kaymakamın İçişleri Bakanlığından gelen yazı gereği kutlama 21'inde yapılacak dediğini, Kaymakama İçişleri Bakanlığına verilmiş bir talimatı olsa, Batman'ın Bursa'nın ve İstanbul' un da İçişleri Bakanlığına bağlı olduğunu oralarda kutlamalara izin verildiğini söylediğini,

22'sinde Kaymakamla 2 saat görüştüklerini ve Kaymakamın yardımcı olmadığını, hatta bölge milletvekilinin de herhâlde o esnada aradığını, kaymakamın....21'de yapacaklar. dediğini de bunun üzerine iki saat kalmış, sanatçıyı nereden bulalım dediklerini ve dilekçemizi geri çekiyoruz, yetiştiremedik, dilekçemizi geri çekiyoruz, mademki vermiyorsunuz, dilekçeyi iptal ediniz dediklerini, dilekçeleri kendisine verip, iptal ediyoruz, yani, yarına yetiştiremedik, iptal ediyoruz, bu sorumluluğu almadıklarını söylediklerini,

23'ünde yapmak istemelerinin nedeninin sanatçı temini v.s konularından dolayı olduğunu, Çünkü, 21 inde veya 22 sinde yapmaları durumunda bölgeye daha değişik bir sanatçı getirmelerinin mümkün olmayacağını sanatçıların da Türkiye genelinde ayın 21'inde her yere yetişmediği için, konuşmacılarımızın ayın 21'inde her yere yetişmediğinden dolayı 21'inde, 22'sinde, 23'ünde her gün bir ilçede, bir gün ilde, diğer günler her gün bir ilçede şeklinde karar aldıklarını programı düzenleme sıkıntısının bu konudan dolayı olduğunu.... Nevruzun 5 yıldır tertip komitesince talep ediliyor ve kutlanıyor olduğunu rahatlıkla diyebileceğini,

Peki, siz dilekçenizi verdiniz. Artık biz sorumlu değiliz. Bir anlamda kendinizi bir tertip komitesi olmaktan çıkardınız, - Ne olarsa, tertip komitesi olarak bundan sorumlu olmayacağınız anlamında da dilekçenizi verdiniz. Peki, bu arada olayları anlatır mısınız bize? Neler yaşandı? Şeklindeki soruya

Olayların 21'inde başladığını, 21'inden itibaren polisin sanki bir savaş hazırlığına girecekmiş gibi hazırlandığını, farklı plakalı araçlarla polis takviyesinin geldiğini, ilçenin

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

giriş ve çıkış noktalarında çok sıkı bir denetim olduğunu sanki böyle bir tahribat yaşanmış gibi, sanki bölgeyi savaş alanı ilan etmiş gibi bir durum olduğunu, Ayın 21'inden itibaren her taraf, her sokak başının, her mahalle başının panzerlerle doldurulduğunu emniyetin önünde ayın 21'inden sonra 7-8 tane boya panzeri geldiğini, her köşe başında üç tane panzer, her köşe başında gelen giden vatandaşın kimliği, çantası, bagajı, arabasının kontrol altına alındığını böyle bir psikolojik baskıya maruz kaldıklarını,

Polis ve askeri güç sayısı konusunda her sivil vatandaşa 2 polis düştüğünü, Yüksekova'nın nüfusunun 79-80 bin olduğunu, 160 bin polisin olduğunu,

Tedbirlerin bu kadar arttırılmasına anlam veremediklerini, Zaten kutlamaya izin verilmemiş olduğundan 23'ünde basın açıklamasının yapılacak olduğunu ve kendisinin bunu açıkladığını, Orada basın açıklaması sona erdikten sonra, çarşı merkezinde, sokak başlarının hep tutulmuş olduğunu, çarşıya gelen, basın açıklamasına gelen vatandaşın önünün kesildiğini ve orada daha değişik olaylara neden olunduğunu, Yeşildere olsun, mahallesi olsun, Esentepe yollarının panzerlerle veya arabalarla tutulduğunu, hiçbir vatandaşın çarşıya doğru gelmesine izin verilmiyor olduğunu ve yaklaşıma su atıldığını, polisin yaklaşıma gaz attığını yaklaşıma küfür ettiğini ve oralarda kavga çıktığını, çatışma denilebilecek şekilde halkın üzerine silahlar boşaltıldığını

Bütün eylemlerin ayın 23'ünde çıktığını basın açıklamasının zaten dağılmış olduğunu, mahallelerden tekrar silah seslerini duyduklarını ve geriye baktıklarında her tarafın karanlık, sis bombaları, gaz bombaları ile dolduğunu bunlar da yetmeyip silahlar, gerçek mermilerle halkın üzerine mermi atıldığını

Savaş BABALTAŞ' ın, Ankara Hacettepe Hastanesi Göz Kliniğine kaldırılmış olduğunu bu kişinin, Esat Canan'ın yakın akrabası olduğunu,

Polisin gaz, sis bombası atmaya başladıktan sonra halkın barikat kurmaya başladığını Sokakların içine kaçan halkın bu durumu bir nevi nefsi müdafaa olarak yaptığını, elektrik direğine bağlanan bomba ile ilgili bir duyumlarının, bilgilerinin olmadığını ilk defa duyuyor olduklarını, (EK:90,1-4/4)

2.D-b-Hakkâri Barosu Başkanı Necip Korkmaz,

Hakkâri Barosu Başkanı Necip Korkmaz, Nevruz olaylarının olduğu gün Yüksekova'da olmadığını, Van'da olduğunu, bir gün sonra –pazartesi günü- Yüksekova'ya döndüğünü, bölgede daha önce Şemdinli olaylarının yaşandığını, gerek Hakkâri'de gerekse Yüksekova'da bir travma yaşandığını, bunu kabul etmek gerektiğini, yaşanan olaylarda suç işlenmiş olabileceğini, müdahale olabileceğini, ancak müdahale tarzının aşırı ve orantısız güç kullanma şeklinde olmaması gerektiğini, temel sorunun bu olduğunu, olaylara

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

müdahalede sağduyulu olunması gerektiğini, binlerce insanın bulunduğu bir gösterici grupta münferit de olsa taşkınlıklar, yasadışı söylemlerin olabileceğini, bunlar suç teşkil ediyorsa bu insanların ayıklanıp, gözaltına alınması gerektiğini, temel sorunun bu olduğunu,

Kendisinin tanık olduğu olayların olup olmadığı sorusu üzerine; olayların olduğu gün Yüksekova'da olmadığını, ancak olaylarda ölen iki vatandaş olduğunu, birinin gece saat 12'00 de defnedildiğini, ertesi gün ailesinin gelerek cenazeyi kendi geleneklerine göre gömmek istediklerini söylediklerini, bu şekilde gömülmesine ailesinin rıza göstermediklerini, Belediye başkanı, Hakkâri milletvekili Hamit Geylani'nin de kaymakamlıkla görüştüğünü, cenazenin mezardan alındığını,

Kendilerine olaylarla ilgili olarak herhangi bir başvuru olup olmadığı ile ilgili olarak; ailelerin bir meslektaşlarına vekâlet verdiklerini, bu konuda adli sürecin işlediğini, ancak sonucunda ne çıkacağını kestirmenin mümkün olmadığını, genel itibariyle olayların oluşuna bakıldığında, olayların Cengiz Topel caddesinde gerçekleştiğini, göstericilerin müdahale üzerine çeşitli mahallere dağıldığını, bu arada iki vatandaşın öldürüldüğünü, buna ilişkin temel sıkıntının delillerin toplanamaması olduğunu, ölen vatandaşların tabiri caizse kim vurduya gittiğini, çünkü delillerin toplanamadığını, ölen İkbâl Yaşar'ın ailesinin beyanına göre kurşunun giriş deliği önde olduğunu, yani önden vurulduğunu, çıkış yerinin arkada olduğunu, raporun ise tam aksi yönde olduğunu, kurşun deliğinin arka tarafta olduğunu, ön taraftan çıktığının yazdığını, "Gösterici grup var, onun karşısında güvenlik güçleri var, gösterici grubun da arkasında bu İkbâl Yaşar" şeklinde olayın anlatıldığını, arka taraflardan ateş açıldığının söylendiğini,

Otopsi raporunun tam tersini gösterdiğine ilişkin, tespit ettiği olayların olup olmadığı, bu tür olaylara tanık olup olmadığı sorusuna kendisinin bizzat avukat olarak, ilgilendiği olaylarda böyle birşey görmediği, böyle birşeye rastlamadığını,

Otopsi raporuna daha sonra itiraz üzerine yeni bir otopsi yapıp yapılamayacağı, bu şekilde iddiaların tespitinin mümkün olup olmadığı, ailesinin bu yönde bir talebinin bulunup bulunmadığı ile ilgili olarak; şu anda bunun tespitinin mümkün olmadığını, kurşunun ete temas edip geçtiğini, kurşun kemiği delip geçmiş olsa bunun tespitinin mümkün olacağını, ancak sadece et kısmını delip geçtiği, et de çürüdüğü için bunun tespitinin mümkün olmadığını, ailesinin yeniden otopsi yapılması için talebinin olmadığını,

Genel olarak emniyet görevlilerinin Yüksekova'da insanlara davranışının nasıl olduğu sorusu ile ilgili olarak; buradaki sorunun aslında zihniyet sorunu olduğunu, bunun bizzat yetkili makamlar tarafından da dile getirildiğini, olaylarda dışarıdan güvenlik

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

güçlerinin getirildiğini, güvenlik güçlerinin önyargılı davranabildiğini, gösterici grup içinde yer alan bir insanın suç işleyebileceğini, ancak suç işleyen vatandaşa uygulanacak bir usul, yasa olduğunu, olaylar sırasında milletvekili Hamit Geylani'ye çarşı içinde hakarete varan şeyler söylendiğini, elinden gelse karşısındakileri tarayacak zihniyette polisler olduğunu, polisin görevinin yasalarla belirlendiğini, polisin görevinin insanlar suç işlediği zaman yakalamak, gözaltına almak, delil ileri sürmek olduğunu, Yüksekova'da şu an 7-8 çocuğun iki aya yakın süredir tutuklu olduğunu, gösterici gruplar dağıldıktan sonra, evine giderken bu çocukların gözaltına alındığını, bu kişilerin slogan atmış, yasadışı gösteriye katılmış olabileceğini, ancak buna ilişkin fotoğraf, CD veya şahsın üzerinde yakalanan bir suç eşyası olmadığını, buna rağmen tutuklandıklarını,

Gözaltına alma sırasında usule aykırı bir hususa rastlanıp rastlanmadığı sorusu üzerine, gözaltına alınan kişilerle avukatların nezarete görüştüklerini, yüzünde morluk olan insanlar olduğunu, ilk gözaltına alma sırasında ve savcılığa çıkarma sırasında şahısların sağlık kontrolünden geçirildiğini, sağlık kontrollerinin hastanede yapıldığını,

Savaş Babalıtaş adında gözünü kaybeden bir kişi olup olmadığı sorusuna, bu kişiyi şahsen tanımadığını, bir gözünün kör olduğunu duyduğunu, ailesinin doğrudan bir müracaatı olmadığını, ancak kendi akrabalarından Ankara'da bir avukata gittiklerini, Hacettepe'de tedavi gördüğünü söylediklerini,

Gösterilere izin verilmemesinin bu tür olaylara önayak olduğunu, keşke bu olayların yaşanmamış olmasını dilediğini, bölgenin hassas bir bölge olduğunu, bu tür olaylara sağduyuyla yaklaşılması gerektiğini, devlet mekanizmasının hukuksal çerçevede işlememesinden kaynaklanan devlete karşı bir güvensizlik olduğunu, vatandaşın nereye başvuracağı konusunda tereddüt ettiğini, bu güven sağlandığı takdirde devletin vatandaşıyla kaynaşmasına katkı sağlayacağını, vatandaşa topyekun suçlu olarak bakılmaması gerektiğini,.

Yüksekova'da örgütün toplum üzerinde korkusu, baskısının olup olmadığı, olaylarda kepenk kapatılmasının isteyerek yapılıp yapılmadığı ile ilgili olarak; bu konuda objektif olunması gerektiğini, herkesin isteyerek kepenklerini kapatıyor denilemeyeceğini, DTP İlçe Başkanının da bu konu hakkında bir açıklama yaptığını, kesinlikle kepenk kapatılması şeklinde bir isteklerinin olmadığını söylediğini, herkesin gönüllü olarak kapattığının da söylenemeyeceğini, ama vatandaşın da bir şekilde tepkisini dile getirdiğini, bunun da bir eylem şekli olduğunu,

Konuyla ilgili önerileri sorulduğunda, bu tür olaylarda mümkün mertebe bölgeyi bilen kişilerin görev alması gerektiğini, bir ilçe jandarma komutanının, emniyet müdürünün

daha soğukkanlı, inisiyatifi eline almış, olaylara objektif bakabilen kişiler olması gerektiğini, elbette ki bu insanların görevini yapacağını, buna bir şey demenin mümkün olmadığını, ancak bu tür toplumsal olaylarda toplumun yapısını iyi bilmek gerektiğini, küçük bir kıvılcımın çok daha büyük olaylara sebep olabildiğini, bunun da vatandaşın devlete olan güvensizliğini arttırdığını,

Güvenlik güçlerinin vatandaşa hakaret ettiği, iddialarının sorulması üzerine, direkt olayların içinde olmadığından bilemediğini, ancak hakarete varan sözler, edep yerlerini göstermeye varan şeyler olduğunun söylendiğini, Nevruzdan önce böyle bir olay yaşandığını duyduğunu, bir polisin pasajda tuvalete girdiğini, vatandaşın kapıyı kapat diye uyardığını, bu şekilde bir tartışmanın yaşandığını, bu tür tartışmalar olduğunda, polisin vatandaşa bir tokat vurduğunda bir anda binlerce insanın toplanıp tepki gösterebildiğini, (EK:91,1-3/3)

2.D.e-Yüksekova Belediye Başkanı M Salih YILDIZ;

Bir halkın seçmiş olduğu belediye başkanı olarak, ölümle ucu ucuna gelecek durumlarla karşılaştığını, ailesini, kendinin can güvenliğinin bazen hiç kalmadığını kişisel duygularla, psikolojilerle iç içe yaşadığını,

....burada, gerek askeri açısından görev yapan komutanların kendilerini sürekli dışlamaları, anlamamalarıyla karşılaştığını, Özellikle bu bölgede kilit bir yönetimin, bir mülki amirliğinin, bir kaymakamın mülki amirliği kendi denetimleri altına alacak kadar, hatta halkın kafasında kendisi de olmak üzere kaymakamlığın olmadığını ilçe jandarma komutanının olduğunu kaymakamlığı onun yaptığını, Hakkâri’de valiliği askerin yaptığını bu konudaki genel psikolojinin halkta tümüyle hâkim bir duruma getirilmiş olduğunu Yani, askerin dediği her şeyin burada geçerli olduğunu kendilerinin bayramlarda seyrarlarda dışlandığını, horlandığını, tepki gösterildiğini, hatta en son Sağlık Kurulu Başkanının alınmasında bile orada çıkan şaibenin, Sağlık Kurulu bir belediye başkanını nasıl tıp gecesine çağırır tepkisiyle olduğunu görevden istifaya zorlanma durumu olduğunu ,

Şemdinli olaylarından bugüne kadar, İkbâl Yaşar, Fahrettin Şadal’ın ölümü olaylarında bile demokratik tavır ortaya koyduklarını, bugüne kadar sağduyu, burada yapıcı yönünü, gerek kendisi gerek yönetici arkadaşlarının ortak bildiği bir tavır olmasaydı, sadece askerî mantığın hâkim olduğu bir anlayışla yürütülmüş olsaydı, belki Yüksekova’da bir iç kavga doğabileceğini, belki onlarca polis, onlarca vatandaşın da yaşamını yitirmiş olabileceğini, bütün bu büyük felaketleri önleyecek kadar kendilerini riske atacak kadar ortaya koymuş olduklarını,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Nevruz olaylarında da özellikle on dört-on beş gün önceden tertip komitesinin kurulduğunu, hem Sayın Vali tarafından hem Kaymakam tarafından, 21 ine on saat kala tertip komitesi çağırılıp ya yarın kutluyorsunuz ya da yok denildiğini, bu durumda milletvekillerinin, genel başkanlarının mahallî sanatçıların, hatta genel sanatçıların katılımının olamayacağını, Programın altüst olduğunu, tertip komitesinin bu sefer kendisinin kaymakamla görüşmesini istediğini, ilçe başkanıyla, iki genel meclis üyesi ile birlikte Sayın Kaymakamla görüştüklerini, Sayın Kaymakama allak bullak olduklarını biz bunu bir basın açıklamasıyla halka açıklayacağız, sayın milletvekilimle partinin önünde ve böylece bitireceğiz dediklerini, Ayın 22 si olduğunda, partinin önünde basın açıklaması yaptıklarını, Türkiye'nin her tarafından buraya, uçakla, helikopterle, karayoluyla, asker, polis geldiğini,. tanımadıkları hayatta görmedikleri yüzleri burada gördüklerini sokakların tıklım tıklım olduğunu, çarşının her tarafının polis ve asker tarafından tutulmuş olduğunu, Halkın arasında askerin ayaklarını yere vurarak marşlarla yürümesinin halkı tahrik olduğunu,

23 ünde basın açıklaması yaptıktan sonra polisin gaz bombalarını her tarafa attığını, bir yandan silah sesleri geldiğini polisin milleti kovaladığını, kendilerinin kaymakamı aradığını kaymakamın telefonlarına çıkmadığını en sonunda, kaymakamla buluşma için bir şey yaratıp, mahalleye gittiklerini,

Olaylar esnasında polisin bütün kavşakları tuttuğunu, evine bile gidemediğini, 2000-3000 polis ve askerin ilçe merkezinde olduğunu çoğunun dışarıdan getirildiğini, Polis ve askerin kendilerine ve milletvekillerine ana avrat küfrettiğini,

Burada olaylar sırasında milletvekilleri Hamit Geylani ve Sevahir Bayındır ile Şırnak Belediye Başkanının olduğunu, ne bu heyetin ne kendilerinin ne halkın tam dikkate alınmadığını, olaylar başladıktan sonra bu mahallede yaralı, bu mahallede yaralı var diye telefon üzerine telefon geldiğini,

Polisin 3 misli de asker olduğunu, Panzerlerin olduğunu ve her tarafa polis dikmiş olduklarını, 2-3 gün çarşıya kimsenin giremediğini, her grup her kavşakta polisin kendilerine küfürlerle saldırıyor olduğunu,

Çarşı merkezinde 2-3 bin insan (polis-asker) konuşlandırılmış olduğunu çarşıya insanların giremediğini, kaymakamı aradıklarını kaymakamın telefona çıkmadığını, Valinin milletvekilinin telefonuna çıkmadığını, çok büyük bir çaresizlik içerisinde kaldıklarını,

Cenazeden sonra hastaneye gittiklerini giderken artık kaymakamla buluşma olduğunu, gelip kendilerini hastaneye kadar aldıklarını, gelirken her polis grubunun her köşede küfürlerle saldırıyor olduğunu, hastaneye geldiklerini cenazenin saat dokuzda

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

verilecek olduğunu ve onu defnedeceklerini, halk tabiriyle cenazeyi kaçırıp vermediklerini, amcasıyla uğraştıklarını,

Kaçırırçasına cenazenin 21:00 de alındığını ve gece (02:00 de) gömüldüğünü,

Buradaki tavırlarının sürekli yapıcı olduğunu, bu olayda da kaymakam veya vali beye yalvardığını efendim paylaşalım dediğini bu olayı paylaşırsalar bir sorun da bir hata olmayacağını, buranın seçilmiş olan belediye başkanı olarak kendisinin hiç tanınmadığını, elinin tutulmadığını bayramlarda reddedildiklerini,

Kendisine karşı tugay komutanı ve tümen komutanının katı olduğunu ve kesin tavırları var olduğunu, bu DTP’lidir, bu adam bu koltuktan düşmelidir ne pahasına olursa olsun dediklerini, burada can güvenliğinin olmadığını,

Cenaze konusunda ertesi günü halkın sokaklara döküldüğünü Ölen kişinin ailesinin aşiretinin 3-4 bin kişi olduğunu, , o gün eğer biz cenazeyi almış olmasaydı bugün yaşamamış olacağını, burada olmamış olacağını belki halkın kendisini bu pencereden aşağı atmış olacağını böyle bir tehlikenin olduğunu, kaymakamı aradığını, herhâlde o tehlikeyi hissettikleri için başkan hemen gel dediğini,

Cenazenin verilmesi konusunda valiyle görüşüğünü mezarlıktan alacağım, sorumluluk bende dediğini, tamam olur dediklerini, cenazeyi aldıklarını ve. 60 bin insanla cenazeyi defnettiklerini herhangi bir olayın olmadığını,

Olayların selameti için çaba harcayan kendilerine karşı dava açıldığını,

Burada tümüyle bir restleşme ve dışlanma olduğunu kimsenin Vali ve Kaymakama karşı inancı kalmadığını,

Vali ve kaymakamın askerin güdümünde, onların dediğine göre hareket ettiklerini, Sivil iktidarı, hükümeti dinlemediklerini,

Bu sorunların burada yaşayan herkesin yan yana gelmesiyle çözüleceğini, kendilerine karşı DTP lirsiniz PKK’nın yanındasınız şeklinde bir anlayış olduğunu ancak Şemdinli olaylarında oraya giderek büyük olayları engellediklerini bu durumun anlaşılmıyor olduğunu, ...kendilerine karşı sizler teröristsiniz, sizler PKK yandaşıyorsunuz, sizler inanılmaz, güvenilmez vatan hainlerisiniz anlayışının hâkim olduğunu bunu kırmak gerektiğini ve sıkıntılarını bu olduğunu, (EK:92,1-8/8)

2.D.f-Ölen Şahısların Yakınları İle Görüşme

Olaylarda hayatını kaybeden Fahrettin Şedal’ın kızı Özlem ŞEDAL

Babasının Şemdinli’de iki üç aydır, dükkân açmış olduğunu ve orada çalışıyor olduğunu, Cumartesi akşamı geldiğini, çocukların dışarıda olduğunu ve sesler gelince çocuklardan dolayı kapıya çıktıklarını İki üç dakika geçmeden kendisi ve babasının

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

çocukların yanında kapıda olduklarını ve babasının vurulduğunu ve kollarına yığıldığını, babasını içeriye taşıdığını, polislerin içeriye geldiğini, yaralı umurlarında değilmiş gibi içeridekileri de almak istediklerini, onlara “Babamı vurdunuz, diğerlerini de alacak mısınız? Dedğini, anneannesinin polislere “çıkın” diye bağırıldığını,

Daha sonra babasını battaniye içerisine aldıklarını ve annesigillerin arabayla babasını götürdüklerini,

Çarşının başında polislerin kimliğini almak istediklerini,

babası vurulduktan sonra polislerin ona herhangi bir ambülans falan istemediğini ambulansı kendisinin istediğini Polis içeriye geldiği zaman “Ne olur yardım edin, bir ambülans, bir şey, yardım edin, babam ölüyor.” Dedğini, polisin hiç umurunda değilmiş gibi kendilerini de almak istediğini,

Babasını kaya ekmek fırının arabası ile hastaneye götürürken polisin arabayı durdurduğunu, kimlik sorduğunu babasının yaralı olmasına karşın dövdüklerini

Babasının vücudundan kurşunu çıkardıklarını ve Van’a sevk ettiklerini babasının karnından vurulmuş olduğunu,

Babasının okumasını istemediğini kendisinin de babasının isteğiyle gideceğini ve okumayacağını, (EK:93,1-2/6)

İkbal Yaşar’ın kız kardeşi Fazile Yaşar:

Abisinin nevrüz kutlaması için sabah on bir, on bir buçuk gibi evden ayrıldığını sonra haberinin geldiğini, İlk başta sağ gözünden misket yediğini söylediklerini, öğrenci kimliğini çıkarıp polis barikatından geçmek istediğini ben öğrenciyim izin verin dediğini polislerin hâlen durmadığını kendisine vurduklarını,

Abisinin Ölü olduğunu söylediklerini kendilerinin de sekiz gibi hastaneye geldiklerini, hiçbir şekilde cenazenin kendilerine gösterilmediğini, küfür ve kaba söze maruz kaldıklarını, Hakkâri’den otopsi için doktor bekliyoruz dediklerini, Savcının kendileriyle muhatap olmadığını cenazenin kendilerine gösterilmediğini,...benim hakkımdır dediğinde “yok sen göremezsın.” Dediklerini ”Neden?” diye sorduğunda,- Eşi görsün dediklerini ve kendisinin, “hayır” göreceğim dediğini , izin verin ben göreyim ağabeyimi dediğinde “yok” sen de göremezsın dediklerini, ..saat 20:00 gibi göstereceğiz dediklerini ama göstermediklerini sağlık nedeniyle göstermediklerini söylediklerini, Kaymakama gittiklerini ve Kaymakamın tamam valinin emri var bu akşam defnedeceğiz dediğini, cesedi, abimizi istiyoruz dediklerini, Kaymakamın cenazenin propaganda amaçlı kullanılacağını söylediğini, Acıdan anlamak gerektiğini, camiye götürüp üzerine okuyacağız dediklerini,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Polisin abisinin üzerindeki elbiselerini çıkarıp darp ettiğini, otomobilde dövüldükleri ileri sürülen diğer kişilerin savcılığa suç duyurusunda bulunduklarını, vurulduğu sırada abisi İkbâl Yaşar'ın yanında Selman ve Cahit Yaşar ile Bermal Tokçu' nun olduğunu,

Bu kişilerin abisini ticari taksiyle hastaneye götürmüş olduklarını, abisinin yaralı olup taksiden çıkarılıp dövülmesinin, elbiselerinin çıkarılıp yarasına basılmasının, kaymakamlığın önünde kendilerine küfredilmesi olayların kendilerini rencide ettiğini,

Daha sonra cenazenin kabirden alınıp defnedilmesi esnasında herhangi bir olumsuzluk görmediklerini, (EK:93,1,2/6)

İkbâl Yaşar'la olay günü birlikte olan Bermal TOKÇU

Olay esnasında İkbâl Yaşar'ın vurulduğu yerin 10-15 m yakınında olduğunu, İkbâl Yaşar'ın arkadaşlarıyla ayakta olduğunu kendilerinin oturmuş oldukları sırada milletin kaçıyor olduğunu polisin kaçan halka bir yandan ateş ettiğini bir yandan da saldırıyor olduğunu ve kendilerinin de kaçmaya başladıklarını, bulundukları yerin düz bir alan olduğunu, kendilerinin ve İkbâl Yaşar'ın göstericilerin ön safında olmadıklarını ortalarda olduklarını, etraflarında yüksek binaların olduğunu, ateş sesinin önden polisin olduğu yerden geldiğini,

İkbâl Yaşar'ı yaralandıktan sonra arabaya taksiye aldıklarını, panzeri geçtikten sonra durduklarını, Polisin kendilerine arabadan inin dediğini ve arabada yaralı olduğunu söylediklerini burada bulunan özel hareketçilerin yine de inin dediklerini ve arabadan önce yaralıyı çıkardıklarını sonra da kendisini çıkardıklarını ve kendilerini dövdüklerini, İkbâl Yaşar'ı yere yatırdıklarını ve ona da vurduklarını, İkbâl Yaşar'ın arabadan polis tarafından indirildiğinde yaşıyor olduğunu, baygın olduğunu ama ölmemiş olduğunu, daha sonra polisin istediği bir ambulansla kendilerinin hastaneye gönderildiklerini, (EK:93,2-6/6)

İfade ettikleri,

Yüksekova İlçe merkezinde 23-24 Mart 2008 tarihlerinde meydana gelen toplumsal olaylarda,

Yüksekova İlçesinde Sabri Ölmez başkanlığında oluşturulan tertip komitesi tarafından Nevruz Kutlamalarının 23 Mart 2008 tarihinde yapılması için 11.03.2008 tarihli dilekçe ile bildirimde bulunulduğu, Yüksekova Kaymakamlığınca, Hakkâri Valiliğinin 14.03.2008 tarih ve 696 yazısı ve geçmiş tarihte yapılan tüm eylem ve etkinliklerin terör örgütü propagandasına dönüştürüldüğü, bu olayların bir kısmında güvenlik görevlilerine Molotoflu ve taşlı-sopalı saldırılarda bulunulduğu göz önüne alınarak Nevruz etkinliklerinin 21 Mart 2008 tarihinde yapılmasına karar verildiği(EK:94,1-2/4) ve bu kararın tertip komitesi başkanına tebliğ edildiği (EK:94,3-4/4) Düzenleme Kurulu

tarafından Nevruz kutlamaları için hazırlıkların 23 Mart için yapıldığı gerekçesiyle bildirimin geri çekildiği, **(EK:95,1/1)**

Kaymakamlık makamınca Nevruz etkinliklerinin 21 Mart tarihinde yapılması yönündeki kararında, bildiri yapılan toplantının iptali ve ertelemesine ilişkin bir ibarenin bulunmamasına karşın, tarafların Kaymakamlıkça bildirimin uygun görülmediği şeklinde bir algılamada bulundukları, bu uygulamanın gerek tertip komitesini oluşturan kişilerce, gerekse başta belediye başkanı olmak üzere bir kısım sivil toplum örgütlerince Nevruz Kutlamalarına izin verilmemesi olarak ifade edildiği, aynı ifadelere terör örgütü PKK/KONTRAGEL'in yayın organları olan televizyon ve internet sitelerinde de yer verildiği, Yüksekova Kaymakamlığının kararının, Hakkâri Valiliğin Nevruz kutlamalarının il genelinde aynı günde, 21 Mart 2008 tarihinde, yapılmasına ilişkin kararına ve güvenlik gerekçelerine dayandığı,

23 Mart 2008 tarihinde Nevruz kutlamasına izin verilmemesinin terör örgütü ve provokatörler tarafından Nevruz'un kutlanmasına Kaymakamlıkça izin verilmediği şeklinde bir propagandaya dönüştürülerek halkla güvenlik güçlerinin karşı karşıya getirilmesinin sağlandığı,

Hakkâri Valiliği ve Yüksekova Kaymakamlığınca 21-22-23-24.03.2008 tarihleri için güvenlik önlemlerinin ve askeri makamlardan alınacak kuvvetin planlandığı, 200 Çevik Kuvvet personelinin çevre illerden gelerek 23-24.03.2008 tarihinde Yüksekova İlçesinde görev yaptığı, ayrıca bir TOMA ve panzerin ilçeye gönderildiği, olayların artması üzerine İl Valisinin askeri kuvvet talebinde bulunarak ilçenin muhtelif yerlerinde görevlendirildiği, **(EK:96,1/1)**

Yüksekova İlçesinde 23-24 Mart tarihlerinde meydana gelen olaylara polisin öncelikli olarak müdahaleden çekindiği, kalabalık bir grubun DTP İlçe binası önünde toplandığı, grubun saat 11.00 sıralarına kadar halay çekme, konuşmalar yapma, slogan atma türü faaliyetlerine müdahale edilmeden uyarı ile yetinildiği, dağılmaya başlayan grup içerisinde bazı şahıslarca terör örgütü lehine sloganlar atılmaya ve sonrasında polisin taşlanması ile başlayan eylemlerin önceden bir planlamasının yapıldığı anlaşılan İlçenin değişik kavşaklarında yolların barikatlarla kapatılmasına dönüştürüldüğü, kamera kayıtlarında önceden hazırlanan molotofların barikat arkasında göstericilere dağıtıldıklarının görüldüğü, ilçenin değişik bölgelerinde barikatlar kurulduğu, kamu binalarına ve polise taşlı saldırıda bulunulduğu, gruplara müdahalenin TOMA ve panzer aracı ile gaz fişegi kullanılarak yapıldığı, güvenlik güçlerinin olay çıkan yerlere sevkini yapılarak müdahalenin yapılmaya çalışıldığı, olaylara müdahalede yetersiz kalındığında

güvenlik güçlerince havaya uyarı ateşi açıldığı, görüntülerden grupların organize oldukları, terör örgütü propagandası yaptıkları, Hakkâri İl merkezinde olay çıkaran gruplardan farklı olarak daha kalabalık, organize ve yaş gruplarının farklılık arz ettiği, gruplar içerisinde çocuklar olmasına karşın yetişkin yaş gruplarından katılımın fazla olduğu, bir demokratik tepki gösteriminden çok terör örgütü propagandasının yapıldığı, isyan niteliğinde görüntülerin kameralara yansıdığı, yollara önceden hazırlanmış çivili tahta parçalarının yerleştirildiği, polis güçlerine amirlerince olası saldırılara hedef olmamaları için ara sokaklara girilmemesi talimatı verildiği, dağıtılan barikatların hemen arkasında da kısa sürede barikatlar oluşturulduğu, yoğun eylemlerin 23-24 mart tarihlerinde devam ettiği, görüntülerde grupları dağıtmak için havaya ateş eden görevlilerin olduğunun görüldüğü, bu arada başta askerlik şubesi olmak üzere kamu binalarına taşlı saldırılar yapıldığı, dışarıda oturan polis ailelerinin kapılarına göstericilerin geldiği, **(EK:97,1/1)**

Olaylar sırasında, 23.03.2008 tarihinde 1979 doğumlu İkbâl YAŞAR'ın takriben saat: 14.00 sıralarında hastaneye ölü vaziyete getirildiği, tahkikatın Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütüldüğü,

İkbâl Yaşar'ın Cumhuriyet karakolunun bulunduğu sokakta göstericilerin buraya doğru yönelmeleri sırasında, önünde 400 kişi civarında bir gösterici grubun ve bu grubun 200 metre karşısında da polislerin olduğu esnada bir ateş sesinin gelmesi sonucunda vurulduğu, olayın 62 10 kodlu görevli ile haber merkezi arasında “Merkez biz sokak yangınlarını söndüre söndüre zırhlılarla gidiyoruz. Önümüzde kalabalık bir grup vardı. O grubun içerisinde bir yaralıyı sürüyerek kenara kadar çekmiş grup. Şimdi orada sokağın kenarında yatıyor, bırakıp da kaçmışlar. Bizim müdahalemizle olan bir şey değil, kendi aralarında olan bir şey. 112 ekiplerinden bir yönlendirme yaparsanız iyi olur.” ve Merkez tarafından da “Yer anlaşıldı. Efendim gönderiyorum.” şeklinde polis telsizine yansıdığı, **(EK:98,1/1)** olay esnasında İkbâl Yaşar'ın yanında bulunan Bermal TOKÇU, olay esnasında İkbâl Yaşar'ın vurulduğu yerin 10-15 m yakınında olduğunu, İkbâl Yaşar'ın arkadaşlarıyla ayakta olduğunu kendilerinin oturmuş oldukları sırada milletin kaçıyor olduğunu polisin kaçan halka bir yandan ateş ettiğini bir yandan da saldırıyor olduğunu ve kendilerinin de kaçmaya başladıklarını, bulundukları yerin düz bir alan olduğunu, kendilerinin ve İkbâl Yaşar'ın göstericilerin ön safında olmadıklarını ortalarda olduklarını, etraflarında yüksek binaların olduğunu, ateş sesinin önden polisin olduğu yerden geldiğini, İkbâl Yaşar'ı yaralandıktan sonra arabaya aldıklarını, panzeri geçtikten sonra durduklarını, Polisin kendilerine arabadan inin dediğini ve arabada yaralı olduğunu söylediklerini burada bulunan özel hareketçilerin yine de inin dediklerini ve arabadan önce yaralıyı çıkardıklarını

İkbal Yaşar'ı yere yatırdıkların ve ona da vurduklarını, İkbal Yaşar'ın arabadan polis tarafından indirildiğinde yaşıyor olduğunu, baygın olduğunu ama ölmemiş olduğunu, daha sonra polisin istediği bir ambulansla kendilerinin hastaneye gönderildiklerini belirttiği,

Yüksekova Devlet Hastanesinde yapılan otopsisinde "Haricen: 1-Sırtta sağ paravertebral alanda tam ortada 0,3 cm çaplı, etrafında vurma halkası da bulunan ASMÇ (Ateşli Mermi Çekirdeği) giriş deliği,

2- Sağ pektoral bölge üst lateralde 1,2 cm çaplı etrafında vurma halkası bulunmayan ASMÇ çıkış deliği görüldü.

Cesedin çekilen 13 adet X-RAY grafiğinde sağ 5. ve 9. kostada kırık olduğu görüldü." Şeklinde rapor tutulduğu ve raporun sonuç kısmında "...ASMÇ yarasının tek başına müstakilen öldürücü nitelikte olduğu,...atışın uzun namlulu silahla yakın atış mesafesi dışından (75 cm dışından) yapılmış olduğu, cesetten ASMÇ elde edilemediği, kişinin ölüm nedeninin ASMÇ yaralanmasına bağlı kemik kırıklarıyla müterafık iç organ yaralanmasından gelişen iç ve dış kanama sonucu meydana geldiğinin..." Belirtildiği **(EK:99,2-3/3)** buna göre kurşunun arkadan geldiğinin anlaşıldığı, sırtından girdiği, ölünün bedeninde mermi çekirdeğinin olmadığı, dolayısıyla kurşunun muhtemelen yakın mesafeden atıldığı, bu durumda merminin tam olarak nereden ve kimin tarafından atıldığının tespit edilemediği, Tanık anlatımlarına göre merminin göstericilerden veya göstericilerin arkasında bulunan panzer tabir edilen araçtan gelmiş olabileceği yada etraftaki binalardan gelebileceği, ancak en sağlıklı bilginin yapılacak adli soruşturmanın sonucunda belirleneceği,

24.03.2008 tarihinde saat: 11.30 civarında kızı Özlem ŞEDAL anlatımına evde olduğu, çocukların dışarıda oynuyor olduğundan dolayı kapıya çıktığı, iki üç dakika geçmeden vurulduğu bu sırada polislerin içeriye geldiği, içeridekileri almak istedikleri, şahsın nasıl ve kim veya kimler tarafından yaralandığı tespit edilemeyen Fahrettin ŞEDAL ismindeki şahsın hastaneye intikal ettirildiği, daha sonra Van İline sevkini yapıldığı, adı geçen 10.04.2008 tarihinde Van'da vefat ettiği, Van Yüzüncü Yıl Araştırma ve Uygulama Hastanesinde yapılan otopsisinde "...lomber 3-4 vertebraların arasında sol lateralde omiriliğe nafiz olmayan ancak L 4 korpus üst ucunda minimal kemik efektine neden olmuş bir adet 2x1.4x0,2 cm ölçülerinde düzensiz bir şekilli deforme görünümlü yabancı bir cismin çıkarıldığı,...ve kesin ölüm nedeninin Adli tıp kurumu tarafından belirlenebileceği" şeklinde rapor tutulduğu, **(EK:100, 1-4/6)** şahsın yaralı iken verdiği ifadesinde kendisinin polis tarafından karnına sıkılan kurşunla vurulduğunu söylediği,

23.03.2008 tarihinde çıkan olaylar sırasında, nasıl ve kimin tarafından vurulduğu henüz tespit edilemeyen İkbâl YAŞAR isimli şahsın ölü olarak hastaneye getirilmesi üzerine, İlçe Kaymakamınca cenazenin gündüz gömülmesi halinde olayların provoke edileceği düşünülerek cenazenin gece defnedildiği, ancak ertesi gün tekrar defin işlemlerinin gerçekleştirildiği ve şahsın başka bir mezarlığa gömüldüğü, cenaze sırasında büyük bir kalabalığın toplanarak örgüt propagandasının yapıldığı,

Olaylar sırasında ateşli silah ile öldükleri anlaşılan iki vatandaşımızın gösterici grup içerisinde olmadıkları, nasıl ve kimler tarafından öldürüldüklerinin, güvenlik güçlerinin ateş açması sonucu mu ölümlerin gerçekleştiğinin adli tahkikat sonrası anlaşılabileceği, ancak silahla vurularak öldükleri anlaşılan bu vatandaşların gösterici grup içerisinde olmadıkları, bu nedenle polisin doğrudan gruplara karşı silah kullandığından bahsedilemeyeceği,

Olaylar sırasında 23.03.2008 tarihinde 16 polisin, 24.03.2008 tarihinde ise 5 polisin yaralandığı, bunun yanı sıra akşam vakti bir gruba müdahale için yaklaşan polis memurlarının yanından geçtiği elektrik direğinin altına önceden konan uzaktan kumandalı patlayıcının patlatılması sonucu şans eseri can kaybının olmadığı, iki polis memurunun sestten kaynaklanan geçici işitme kaybına uğradığı,

Olaylara karıştıkları gerekçesiyle toplam 20 şahsın gözaltına alındığı, bunlardan; 9'u hakkında Adli Kontrol kararı verildiği, 10'unun tutuklandığı ve 1'nin de serbest bırakıldığı,

Kamu kurum ve kuruluşlarına, özellikle Askerlik Şubesine yoğun bir şekilde taşlı saldırıda bulunulduğu, olayları önlemekte kullanılan polis araçlarının büyük hasar gördüğü, İncelenmiştir.

VII. SONUÇ VE ÖNERİLER

İncelemelerde bulunan Van, Siirt ve Hakkâri illeri ile Yüksekova ilçesinde; 21 Mart Nevruz Bayramını kutlamak için; her üç ilde ve Yüksekova ilçesinde DTP yöneticilerinin başkanlığında mülki makamlara 2008 Nevruzunu kutlamak için, illere göre farklı olmak üzere, kutlanılmak istenilen tarihlerden en az on gün öncesinden müracaat edildiği ve ilgili Valiliklerce kutlama komitelerinin istediği tarihlerde değil de bu tarihlerden önceki gün olan 21 Mart 2008 Cuma günü kutlamaların yapılmasının uygun görüldüğünün 21 Mart 2008 gününden bir gün öncesinde Kutlama Komitesi başkanlarına bildirildiği, her üç ilde ve Yüksekova ilçesinde de kutlama komitelerinin hazırlıklarını belirtmiş oldukları tarihler için yapmış oldukları, belirttikleri tarih dışında kutlama yapmalarının mümkün olmadığı gerekçesiyle dilekçelerini geri çektikleri ve 22 - 23 Mart 2008 günleri ile devamındaki günlerde olayların meydana geldiği anlaşılmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Komisyonumuz yapmış olduğu incelemeler ve elde ettiği belgeler ışığında aşağıdaki sonuca varmıştır.

1- Nevruz, ağırlıklı olarak kardeş Orta Asya ülkelerinde ve ülkemizde vatandaşlarımızca yıllardır kutlanmaktadır. Devlet yöneticilerinin katıldığı programlarla 1992 yılından itibaren de tatil olmadan resmi olarak kutlanmaya başlanmıştır.

İnceleme yapılan illerde son beş-altı yıldır Nevruz, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa göre bildirimde bulunularak toplu halde bir meydanda DTP il örgütü ve üyelerince organize edilerek kutlanılmaktadır. Önceki yıllarda kutlamalar Nevruz günü olan 21 Mart tarihinde yapılmıştır.

2008 Nevruz kutlamalarının 21 Mart dışındaki günlerde yapılması mülki makamlarca uygun görülmemiştir. Bu uygun görülmemeye gerekçesine bakıldığında; alınan istihbaratlarda ayrılıkçı terör örgütü ve yandaşlarının Nevruzu bir halk hareketine dönüştürmek istedikleri, Nevruz gelmeden ayrılıkçı örgüt yandaşlarının, örgüte müzahir bazı illegal oluşumların, bazı Sivil Toplum Kuruluşlarının ve DTP'nin bazı olayları bir günde değil günlere yayarak yandaşlarını diri tutmaya çalıştıkları ve her vesileyle kutlama ve basın açıklaması veya siyah çelenk bırakma gibi eylemlerde yasadışı slogan atılmakta, PKK örgütünü övücü pankartlar, resimler asılmakta, Devlet ve hükümet aleyhine gösterilere dönüşmekte olduğu, yasa dışı gösteriye dönüşen bu toplantılardan sonra dağıtılma esnasında devamlı olarak güvenlik güçlerinin taşlanmakta ve toplumun çıkan kargaşa ile huzursuz edilmekte olduğu şeklindeki tespitlerden dolayı kutlamaların birden fazla günde değil de Nevruz günü olan 21 Martta kutlanılmasını uygun gördükleri anlaşılmıştır. Buna karşın kutlama komiteleri istedikleri tarihlerde ısrar etmişler ve 21 inde değil de diğer tarihlerde kutlama veya basın açıklaması yapma yoluna gitmişlerdir.

Anayasamızın 34 üncü maddesi başta olmak üzere Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunun 17 inci maddesinde ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılmış olan Yönetmeliğin 23 üncü maddesinde şartların oluşması halinde toplantı veya gösteri yürüyüşünün ertelenmesi veya yasaklanması düzenlenmiştir. Kanun suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması açısından bir olumsuzluğun ortaya çıkması veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlikenin mevcut olması durumunda toplantı veya gösterinin ertelenebileceği veya yasaklanabileceğini öngörmektedir. Bu bakımdan mülki makamların toplantı veya gösteri yürüyüşlerini erteleme ve yasaklama yetkileri vardır. Kaldı ki mülki makamlar erteleme ve yasaklamada bulunmamışlar yıllardır nevrüz kutlamalarının yapılmış olduğu tarih olan 21 Mart tarihinde kutlama ve toplantının yapılmasına izin vermişlerdir. Ayrıca mülki makamların bu kararı

bir idari karardır ve yargı yoluna açıktır. İdari kararlara karşı cevapların yasal olmayan yollarla toplantı ve gösteri yürüyüşü yapılması şeklinde değil hukuk yoluyla verilmesi gerekir.

2-Her üç İlde ve Yüksekova'da 22 Mart 2008 günü ve devam eden günlerde yapılan toplantı ve gösteriler, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa göre, kanuna aykırı toplantı ve gösterilerdir.

Olaylar eşzamanlı ve koordineli bir şekilde başlamış ve ayrılıkçı örgütü ve onun başını öven bir mahiyet kazanmıştır. Gösteriler bir bayram kutlaması ve bayramlaşma görüntüsünden çok uzak olup kutlama ve basın açıklaması bahanesiyle ayrılıkçı PKK örgütünün propagandasını yapma ve gövde gösterisi amacına yöneliktir. Şüphesiz bu eylemler ve eylemlerdeki slogan ve ifadeler Türk Ceza Kanununa göre suç ve suçluyu övme suçunun unsurları niteliğindedir. Nevruz öncesi ve ağırlıklı olarak sonrasında meydana gelen bu olay ve protestoların arkasında ayrılıkçı örgüt PKK vardır ve bu gösteriler halkın nevrüz kutlamak için yaptığı masum gösteri olmaktan uzaktır. Olaylarla ilgili görüntülere bakılınca bunun bir bayram kutlaması olmadığı kolaylıkla anlaşılabacaktır. Hiçbir demokratik hak ve özgürlük terör ve terör örgütleri lehine kullanılamaz ve bir hakkın kötüye kullanılmasını hiçbir hukuk sistemi cevaz vermez.

3-Her üç il ve Yüksekova ilçesinde çıkan olaylar ile Nevruz kutlaması yapmak isteyen vatandaşlarımızın doğrudan bir bağlantısı yoktur. Kamera çekimlerinde polise taşlı, sopalı saldırılarda bulunanlar yaş grubu olarak çocuk ve gençlerden oluşmaktadır. Olaylara bakıldığında, eylemciler bir bayram kutlamasından çok kargaşa çıkarmaya odaklanmış kişilerdir. Çıkan olayların şekli (ayrılıkçı örgüt lehinde slogan atma, barikat kurma, lastik yakma, polise taşlı saldırı), katılanların yaş grubu olarak benzerliği, atılan sloganların birbiri ile uyumluluğu, grupların dağılıp tekrar bir araya gelmeleri, tek bir merkezde değil birden çok yerde toplanarak eylem yapılması; bu olayların önceden organize edildiğini, eylemcilerin yasa dışı ayrılıkçı örgütü desteklemek amacı ile şehir merkezinde olay çıkararak ilde korku yaratmayı hedefledikleri, kamusal düzeni bozmaya ve devlet otoritesini zayıflatmaya yönelik eylemler içerisinde olduklarını göstermektedir.

Nevruz veya diğer gelenek ve göreneklerimizden kaynaklanan bayram ya da günlerle ilgili kutlamaların hiçbir şekilde ayrılıkçılığa ve teröre alet edilmesi ve buna fırsat verilmesi kabul edilemez. Nevruz ve bu şekildeki günlerin, bahane edilerek, ayrılıkçı örgüt ve yandaşlarınca ayaklanma provası şeklinde algılanması, ayrılıkçı örgüt ve onun suç işleyen yandaşlarının övülmesi için bir propaganda alanı oluşturması kabul edilemez.

4- Ulusal mevzuatımıza göre Kanuna aykırı gösterilerin dağıtılması kolluk için bir görevdir. Her üç il ve Yüksekova ilçesinde istenilen tarihte izin verilmemesi ve tertip komitelerince dilekçelerinin çekilmesinin ardından DTP il binalarında halkla birlikte 22 veya 23 ünde bayramlaşma ve basın açıklaması yapılacağı önceden açıklanmıştır. İnceleme bölümünde her bir il için ayrıntılarıyla belirtilen olaylara bakıldığında toplanmaların olduğu başlangıç saatlerinde göstericilere herhangi bir müdahalenin yapılmadığı, uzaktan tedbirlerin alındığı ancak ayrılıkçı örgüt ve onun başını öven yasa dışı slogan atılması, ayrılıkçı örgüt başının posterleri ile örgütü simgeleyen bez parçalarının açılması, yollara barikat kurulması ve güvenlik güçlerine taşlarla saldırılması sonucunda güvenlik güçlerinin bu gösterileri dağıtmalarının, suç işlenmesini önlemelerinin ve suçluları yakalamalarının bir yasal zorunluluk olduğunu kabul etmek gerekecektir.

Güvenlik güçlerin, kendilerinin ifadelerinde göstericilere “dağılın” şeklinde ihtarda bulundukları, kutlama komitesi üyelerinin ifadelerinde ise böyle bir uyarının yapılmadığı polisle olayların büyümesinin önlenmesine yönelik olarak yapılan görüşmeler esnasında birden polislerin ihtarda bulunmadan göstericilere müdahale ettikleri ifade edilmiştir. Olaylara ilişkin görüntülerin incelenmesi sonucunda ise polisin, göstericilerin dağılması için öğle saatlerine kadar beklediği ancak her geçen saat gösterici sayısının arttığı, dağılmalarının teminine yönelik kutlama komitesinde bulunan veya topluluğa söz geçirebileceklerine inandığı kişilerden göstericilerin dağılması için yardım istediği buna rağmen gösterilerin devam ettiği ve topluluğun dağılmadığı bunun üzerine polisin güç kullanmaya başladığı görülmüştür.

Kolluk, Kanuna göre zor kullanma yetkisi kapsamında, direnmenin mahiyetine ve derecesine göre ve direnenleri etkisiz hale getirecek şekilde kademeli olarak artan nispette bedeni kuvvet, maddi güç ve kanuni şartları gerçekleştiğinde silâh kullanılabilme yetkisine sahiptir.

Her üç ilde meydana gelen olaylarda polisin görevini yerine getirirken göstericilerin dağılmayarak direniş gösterdikleri ve polisin zor kullanma yetkisinin doğduğunu kabul etmek gerekecektir. Olayların ve direnmenin mahiyeti ve derecesi göz önünde bulundurulduğunda, ihtar yapılmadan da zor kullanılabileceği kanunun izin verdiği bir durumdur. Buna karşın kolluk, olaylarda “dağılın” şeklinde göstericilere ihtarda bulunmuş ve sonrasında topluluğu dağıtmak için zor kullanmıştır. Siirt ve Hakkâri il merkezlerindeki olaylarda polis, göstericilere karşı sadece maddi güç kullanmış ve silah kullanmamıştır. Dolayısıyla kanundan doğan yükümlülüğünü yerine getirirken zor kullanma yetkisini kullanmış ve bu yetkisinin sınırları içinde kalmıştır.

5- Siirt il Merkezindeki gösterilerde il emniyet müdürü ile komisyon üyesi Akın BİRDAL arasında geçen konuşmada; görüntülerden, il emniyet müdürünün o anki ortamın ve öncesindeki olayların verdiği gerginlik içinde olmasından kaynaklandığı düşünülen bir agresiflik içinde olduğu ve olayların büyümemesi, kimsenin zarar görmemesi için birlikte hareket etmek arzusuyla elini uzatan Diyarbakır Milletvekili Akın BİRDAL' a karşı sarf edilen söz ve tutum, değil TBMM nin bir üyesine, hiçbir kimseye karşı kabul edilemez niteliktedir. Zira kamu görevlileri görev yaptıkları yerlerde sadece kişisel varlıkları ile değil temsil ettikleri kurum ve kuruluşlar ile birlikte değerlendirilmektedirler. Kamu adına hareket eden ve o yetkiyi kullanan kişiler şüphesiz söz ve hareketlerinde daha dikkatli davranmak durumundadırlar. Kurumların disiplin hukukuna dair düzenlemelerinin amacı da bunu sağlamaya yöneliktir.

6-Hakkâri il merkezinde, olaylar sırasında, Cüneyt ERTUŞ'un polisçe yakalandıktan sonra kolunun burkulması olayında, Cüneyt ERTUŞ isimli çocuğun kolunun kırılmadığı, bütün yasal haklarının kullandırıldığı, ilk yakalanmasından itibaren alınan tüm doktor raporlarında vücudunda yeni bir tıbbi lezyona, darp ve cebir izine rastlanmadığının belirtildiği, soruşturma aşamasında kendisinin veya avukatının tıbbi veya adli anlamda bir şikâyetlerinin olmadığı, basında çıkan haberler üzerine Cumhuriyet Başsavcısının talimatı ile Hakkâri Devlet Hastanesinde yapılan muayenesinde kolunun röntgeninin çekildiği, doktor raporuyla kolunda kırık olmadığının, darp ve cebir izine rastlanmadığının belirlendiği, bu durumun insan hakları ihlali niteliğinde bir suç oluşturmadığının Hakkâri Cumhuriyet Başsavcısınca basın açıklaması ile kamuoyuna duyurulmuş olduğu incelenmiştir. Ancak görüntülerden de görüleceği gibi polislerin bu kişiyi etkisiz hale getirdikten sonrada maddi güç kullanmaya devam ettikleri, oysa PVSK 16 ncı maddesinde yer verilen kullanılan kuvvetin kademeli olmasının gereği olarak; kolluğun, her aşamada karşı tarafı etkisiz hale getirme amacına ulaşıp ulaşılmadığını kontrol etmesi bir zorunluluktur. Yani kullanılan güç hem orantılı olmalı hem de amaçlanan hedefle orantılı olarak “ölçülülük” içinde olmalıdır. Etkisiz hale getirme işlemi hangi aşamada tamamlanmışsa kuvvet kullanma işlemi de o aşamada sona erdirilmelidir. Ayrıca, kuvvet kullanmanın amacı hiçbir zaman yakalanan kişiye herhangi bir ceza vermek olamayacağı gibi direnişi yok etmek için kullanılan kuvvet, saldırıyı gerçekleştirmek için kullanılan kuvvete göre orantısız olmamalıdır. Başka bir ifade ile kişi etkisiz hale getirildikten sonra kuvvet kullanma işlemi artık sona erdirilmelidir. Kolluğun burada kişiyi etkisiz hale getirdikten sonra da güç kullanmaya devam etmesinde bir isabetsizlik söz konusudur. Bu işlemi gerçekleştiren polislerin başvurdukları maddi gücü kullanmalarında ölçülülük

prensibine uygunluktan söz etmek mümkün değildir. Polislerin kişiyi etkisiz hale getirmesine ve görüntülerden kişinin kaçmaya ve direnmeye yönelik bir davranışının olmamasına karşın polislerin çocuğun kolunu burkmaları, kullanılan zor kullanma yetkisinin aşılmasıdır. Şüphesiz kolluğun zor kullanma yetkisi sınırsız bir yetki değildir. Kullanılan kuvvetin kademeli olmasının gereği olarak kolluk, her aşamada karşı tarafı etkisiz hale getirme amacına ulaşıp ulaşılmadığını kontrol etmelidir. Cüneyt ERTUŞ olayında kişi etkisiz hale getirildikten sonra kuvvet kullanma işlemi sona erdirilmemiştir. İlgili polisler bu manada maddi güç kullanırken bu gücü “ölçülülük” içinde kullanmamışlardır. Her ne kadar Cüneyt ERTUŞ’ un doktor raporlarında kolunda kırık olmamasından dolayı belli bir acı eşiğinin aşılmaması gerekçesiyle bu olay işkence olarak değerlendirilmese de kötü muamele olarak değerlendirilebilecek niteliktedir.

7-Van ilinde göstericilerin dağılmamaları neticesinde polislerin göstericilere karşı güç kullanmaya başladığı, göstericilerin de polise mukavemet ettiği ve kaldırım taşlarıyla ve daha önceden DTP il binasına soktukları taşlarla polise saldırdıkları, sokak aralarına kaçtıkları ve esnafa ait işyerleri ile kamu binalarına saldırdıkları ve zarar verdikleri, olaylarda göstericilerden ve polislerden yaralananların olduğu, güvenlik güçlerinin maddi güç yanında göstericileri dağıtmak için 26 bar’lık plastik mermi atan silahlar kullandığı, müdahale esnasında, 852 adet gaz fişegi, 572 adet gaz el bombası, 16 adet sis el bombası, 405 adet FN 303 savunma fişeginin kullanıldığı, yaralanan göstericilerden Zeki ERİNÇ ve Ramazan DAL adlı kişilerin isabet eden mermilerden dolayı yaşamlarını yitirdikleri anlaşılmıştır.

Zeki ERİNÇ’in otopsi raporunda “Ateşli silah yaralanmasına bağlı iç organ harabiyeti ve buna bağlı gelişen iç organ yetersizliği” sonucu hayatını kaybettiğinin tespit edildiği,

Ramazan DAL adlı kişinin, Yüzüncü Yıl Araştırma ve Uygulama Hastanesi Ex notunda “22.03.2008 günü hastaneye ateşli silah yaralanması şikâyeti ile getirildiği ve... cilt altında kemik seviyesinde 2 adet siyah renkli plastiğe benzer yaklaşık 1 cm çapında yabancı cismin çıkarıldığı ve yabancı cisimlerin hastane polisine teslim edildiği ve şahsın 01.04.2008 tarihinde hayatını kaybetmiş olduğu” belirtilmiştir.

Plastik parçalarının; biberli gazı kapalı mekânlara atmak üzere tasarlanan ve ancak sert yüzeylere vurduğunda parçalanabilen mermiler ile Özel Harekât polislerinin kullandığı 12 mm lik sevk fişeklerinin isabet etmesinden insan vücuduna girdiği düşünülmektedir. Birçok yaralıda da merminin vücuda girip çıktığı ve nevinin tespit edilemediği görülmektedir. Polislerin kullanmış olduğu bu mermilerden dolayı ölümlerin gerçekleşmiş olması karşısında polisin kullanmış olduğu zor yetkisinin aşıldığı ve karşılaşılan

mukavemete nazaran orantısız bir güç kullanıldığı izlenimi doğmuştur. Yine de en sağlıklı sonuç çok daha kapsamlı olarak yapılacak Savcılık soruşturması sonunda elde edilecek kriminal inceleme ve otopsi sonucunda belirlenecektir.

8-Hakkâri ili Yüksekova ilçesindeki olaylarda İkbâl Yaşar adlı vatandaşımız Cumhuriyet karakolunun bulunduğu göstericilerin yönelmeleri sırasında, önünde 400 kişi civarında bir gösterici grubun ve bu grubun 200 metre karşısında da polislerin olduğu esnada bir ateş sesinin gelmesi sonucunda vurulmuştur. Olay 62 10 kodlu görevli ile haber merkezi arasında “Merkez biz sokak yangınlarını söndüre söndüre zırhlılarla gidiyoruz. Önümüzde kalabalık bir grup vardı. O grubun içerisinde bir yaralıyı sürüyerek kenara kadar çekmiş grup. Şimdi orada sokağın kenarında yatıyor, bırakıp da kaçmışlar. Bizim müdahalemizle olan bir şey değil, kendi aralarında olan bir şey. 112 ekiplerinden bir yönlendirme yaparsanız iyi olur.” ve Merkez tarafından da “Yer anlaşıldı. Efendim gönderiyorum.” şeklinde polis telsizine yansımıştır. Olay esnasında İkbâl Yaşar’ın yanında bulunan Bimal TOKÇU’nun İkbâl Yaşar’ın vurulduğu yerin 10–15 m yakınında olduğunu, İkbâl Yaşar’ın arkadaşlarıyla ayakta olduğunu kendilerinin oturmuş oldukları sırada milletin kaçıyor olduğunu polisin kaçan halka bir yandan ateş ettiğini bir yandan da saldırıyor olduğunu ve kendilerinin de kaçmaya başladıklarını, bulundukları yerin düz bir alan olduğunu, kendilerinin ve İkbâl Yaşar’ın göstericilerin ön safında olmadıklarını ortalarında olduklarını, etraflarında yüksek binaların olduğunu, ateş sesinin önden polisin olduğu yerden geldiğini, İkbâl Yaşar’ı yaralandıktan sonra arabaya aldıklarını, panzeri geçtikten sonra durduklarını, Polisin kendilerine arabadan inin dediğini ve arabada yaralı olduğunu söylediklerini burada bulunan özel harekâtçıların yine de inin dediklerini ve arabadan önce yaralıyı çıkardıklarını, İkbâl Yaşar’ı yere yatırdıklarını ve ona vurdıklarını, İkbâl Yaşar’ın arabadan polis tarafından indirildiğinde yaşıyor olduğunu, baygın olduğunu ama ölmemiş olduğunu, daha sonra polisin istediği bir ambulansla kendilerinin hastaneye gönderildiklerini belirttiği anlaşılmıştır.

Yüksekova Devlet Hastanesinde yapılan otopsisinde ”Haricen: 1-Sırtta sağ paravertebral alanda tam ortada 0,3 cm çaplı, etrafında vurma halkası da bulunan ASMÇ (ateşli Mermi Çekirdeği) giriş deliği,

2- Sağ pektoral bölge üst lateralde 1,2 cm çaplı etrafında vurma halkası bulunmayan ASMÇ çıkış deliği görüldü.

Cesedin çekilen 13 adet X-RAY grafiğinde sağ 5. ve 9. kostada kırık olduğu görüldü.” Şeklinde rapor tutulduğu ve raporun sonuç kısmında ...ASMÇ yarasının tek başına müstakilen öldürücü nitelikte olduğu,...atışın uzun namlulu silahla yakın atış

mesafesi dışından (75 cm dışından) yapılmış olduğu, cesetten ASMC elde edilemediği, kişinin ölüm nedeninin ASMC yaralanmasına bağlı kemik kırıklarıyla müterafık iç organ yaralanmasından gelişen iç ve dış kanama sonucu meydana geldiğinin....” Belirtildiği buna göre kurşunun arkadan geldiğinin anlaşıldığı, sırtından girdiği, ölünün bedeninde mermi çekirdeğinin olmadığı, dolayısıyla kurşunun muhtemelen yakın mesafeden atıldığı, bu durumda merminin tam olarak nereden ve kimin tarafından atıldığının tespit edilemediği, Tanık anlatımlarına göre merminin göstericilerden veya göstericilerin arkasında bulunan panzer tabir edilen araçtan gelmiş olabileceği ya da etraftaki binalardan gelebileceği, ancak en sağlıklı bilginin etkin bir şekilde yapılacak adli ve idari soruşturmanın sonucunda belirleneceği,

Fahrettin ŞEDAL’ ın, 24.03.2008 tarihinde saat: 11.30 civarında kızı Özlem ŞEDAL’ ın anlatımına göre, evde olduğu, çocukların dışarıda oynuyor olduğundan dolayı kapıya çıktığı, iki üç dakika geçmeden vurulduğu bu sırada polislerin içeriye geldiği, içeridekileri almak istedikleri, şahsın nasıl ve kim veya kimler tarafından yaralandığı tespit edilemeyen Fahrettin ŞEDAL ismindeki şahsın hastaneye intikal ettirildiği, daha sonra Van İline sevkinin yapıldığı, adı geçenin 10.04.2008 tarihinde Van’da vefat ettiği, Van Yüzüncü Yıl Araştırma ve Uygulama Hastanesinde yapılan otopsisinde “...lomber 3-4 vertebraların arasında sol lateralde omuriliğe nafiz olmayan ancak L 4 korpus üst ucunda minimal kemik efektine neden olmuş bir adet 2x1.4x0,2 cm ölçülerinde düzensiz bir şekilli deforme görünümlü yabancı bir cismin çıkarıldığı,...ve kesin ölüm nedeninin Adli tıp kurumu tarafından belirlenebileceği” şeklinde rapor tutulduğu, şahsın yaralı iken verdiği ifadesinde kendisinin polis tarafından karnına sıkılan kurşunla vurulduğunu söylediği tespit edilmiştir.

Her iki vatandaşımızın ölümünün polisin saldırısından kaynaklandığını ortaya koyan somut bilgi ve ifadenin olmadığı, ancak olaylarda güvenlik güçlerinin silah kullanan gösterici tespit edemedikleri ve olaylarda silah yakalamadıkları ile kendilerinin silah taşıdığı düşünüldüğünde ateşli silahla meydana geldiği belirtilen yaralama ve ölümler nasıl ve kimler veya kimlerce gerçekleştirildiğinin ortaya çıkarılması büyük önem taşımaktadır ve bu birinci derecede kolluğun görevidir. Yoksa bu yaralanma ve ölümlerin kolluk tarafından meydana getirildiği gibi bir şüphenin her zaman kişilerin zihninde olması muhtemeldir. Bunun için “etkin bir soruşturma”nın başlatılması ve başlatılan bu soruşturmanın en kısa zamanda sonuçlandırılması gerekmektedir.

8-Şüphesiz, kolluğun, zor kullanma yetkisi kapsamında direnmeyi etkisiz kılmak amacıyla kullanacağı araç ve gereç ile kullanacağı zorun derecesini kendisinin takdir ve tayin etmesi kanunda yer alan bir konudur. Ancak, toplu kuvvet olarak müdahale edilen

durumlarda, zor kullanmanın derecesi ile kullanılacak araç ve gereçlerin müdahale eden kuvvetin amiri tarafından tayin ve tespit edileceği de yine kanunun emredici hükmüdür. Kendileriyle görüşülen polis ve yetkililerden olaya müdahale eden kuvvet amirlerinden hiç birisinin silah kullanma konusunda emir vermediğini söyledikleri düşünüldüğünde polislerin olayların seyrinden ve müdahale ettikleri yerde karşılaştıkları direnişten etkilenmelerine göre kendiliklerinden zor kullanmanın derecesi ile kullanılacak araç ve gereçleri belirledikleri anlaşılmaktadır. Bu da polisin olaylarda soğukkanlılığını zaman zaman koruyamadığını göstermektedir.

9-Olaylarda yaşamını yitiren vatandaşlarımızın ölüm nedenlerinin ve kimlerce vurulduklarının ortaya çıkarılması başta Mülki makamlar ve Adli makamlar olmak üzere herkesin en önemli görevi olmalı ve bu konuda “etkin bir soruşturma” yapılması sağlanmalıdır.

10- Polislerin göstericilere aşırı ve orantısız güç kullanması şeklinde Türkiye’yi dünya kamuoyu önünde de zor duruma sokacak davranışlarda bulunmalarının önüne geçebilmek amacı ile ciddi ve sürekli eğitim altında bulundurulmaları, üst düzey bir disiplin ve şura sahip olabilmeleri için amirlerin gözetim ve denetim görevlerini çok hassas ve gerekirse uzmanlardan da yardım alarak yerine getirmeleri bir zorunluluktur. Güvenliği sağlayacak olan kolluk görevlilerinin psikolojilerinin de düzeltilmesi ve görevin yapılması esnasında Devlet adına hareket edildiği unutulmadan onun vakarına ve ciddiyetine uygun hareket edilmesinin sessiz halk kitlesi üzerinde çok olumlu etkilerinin olacağının unutulmamalıdır.

11-Göstericilerin zarar verdikleri ve hedefleri durumundaki bina ve işyerlerini daha önceden belirledikleri, hedef haline getirdikleri bu yerlerin terör ve ayrılıkçı PKK terör örgütünü desteklemeyen ve ayrılıkçı PKK terör örgütünün bölgedeki etkinlik kazanma amaçlarına engel olan kişi ve gruplara ait olan yerler olduğu değerlendirilmektedir.

TEKRAR BENZER OLAYLARIN YAŞANMAMASI İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLER KONUSUNDA ÖNERİLER

1) Barışçı toplantı hakkının protesto hakkını da garanti ettiği bu nedenle demokratik bir toplumun merkezinde yer aldığı ve değişimi teşvik etmek için bir mekanizma olduğu anlayışı ile en kısa zamanda Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri ile ilgili olarak Anayasanın 34 üncü maddesine uygun yeni bir mevzuat düzenlemesinin yapılmasının gerektiği, bu düzenlemede basın açıklamalarına da yer verilmesinin ve

toplantı ve gösteri yürüyüşünün sadece anayasada belirtilen nedenlerle özüne dokunulmadan ertelenmesine ve açık alandan kapalı alana alınmasının istenilmesine yer veren bir anlayış içinde yapılmasına ve hiçbir şekilde yasaklanmamasına ve erteleme ile açık alandan kapalı alana alınması tedbirine başvurulması durumunda bu kararın derhal hakim kararına sunulmasına ve Hakimin bu işi acele işlerden kabul ederek 12 saat içinde karara bağlaması için gerekli yasal düzenlemenin yapılmasının,

2) Mülki makamlarca bir toplantının ertelenmesi veya yasaklanması tedbirine başvurulurken bunun sonuçlarının neler olacağının çok iyi değerlendirilmesinin, mutlaka erteleme ve yasaklama kararı verilecek ise bunun objektif nedenlere dayanmasının ve açık ve yakın bir tehlike doğması halinde bu tedbire başvurulmasının ve bunun tertip komitesiyle yapılacak toplantılarla paylaşılmasının,

3) Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde, olay çıkması ihtimalinin her zaman düşünülerek olay çıkması halinde alınması gereken tedbirlerin önceden mülki amirin de hazır bulunduğu ve başkanlık ettiği ortamda tartışılmasının, aynı şekilde, toplantı ve gösteri yürüyüşleri sırasında herhangi bir olay çıkarsa da, toplantı ve gösteri yürüyüşünde olay çıkmamasının sebeplerinin araştırılmasının, alınan tedbirlerin ne kadar etkili olduğunun araştırılarak geri beslemenin yapılmasının,

4) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü yapılması durumunda olayların çıkması ve bu toplantının provoke edilmesi ihtimalinin bulunduğu olaylarda Mülki Makamların bu toplantıyı teknik imkânlarla uydu kiralama yoluna giderek baştan sona kadar canlı olarak izlenebilecek şekilde kapalı devre televizyon yayınıyla kayıt altına almalarının, toplantıda suç işlenmesi halinde işleyenlerin kolluk tarafından tespit edilerek toplantı devam ederken değil de daha sonra yakalanmalarının sağlanmasının,

5) Başka il ve ilçelerden gelen personel ile askerden yardım istenmesi halinde yardıma gelen askeri personelin o il veya ilçede bulunan görevli personelin olaylara müdahale yaklaşımlarının farklı olabileceği değerlendirilerek, toplumsal olaylarla daha etkin ve istenen şekilde müdahalede bir aksamaya neden olunmaması için, çevre illerden görevlendirilen personel ile askeri personelin yapacakları görevin, müdahalelerde izlenecek yöntemlerin, gelen kuvvetin amirleri ile detaylı görüşülerek tespit edilmesinin,

6) Kolluğun kullanacağı kuvvetin derecesini ayarlarken, kuvvet kullanacağı kişinin vücut yapısını ve cinsiyetini dikkate almasını, İri yapılı bir erkeğe uygulanan bir kuvvetin aynı durumdaki ince bir çocuğa uygulanması halinde makul olmayabileceğinin bilinmesinin, Müdahale edilen olayda, zorun “*hemen*” kullanılması gerekiyorsa kullanılmasının, Olayın şartlarına göre, hemen zor kullanılması gerekmiyorsa, gerek

kalmayabilir düşüncesi ile zor kullanmanın geciktirilmesinin, bu arada, kuvvet kullanmayı, gereksiz kılacak tedbirlerin alınmasının,

7) Olaylara müdahale sırasında, zor kullanılma ihtimali varsa, kişilerin yaşama hakkına ve vücut bütünlüğüne duyulan bir saygının ifadesi olarak, olay yerine önceden ambulans çağrılmasının,

8) Zor kullanmada yakalanacak şahsa ve etrafa en az zarar verecek yöntemin benimsenmesinin, Kolluğun zor kullanmadan önce, zor kullanmayı lüzumsuz kılacak ve üçüncü kişilerin zarar görmesini engelleyici her türlü tedbiri almasının,

9) Zor kullanma yetkisinin, sadece, direnen şahsı *etkisiz hale getirmek amacıyla* kullanılmasının, meşru müdafaa hali gibi, ilgili kişinin ölümcül noktalarının seçilerek zor kullanılmasının etkisiz hale getirmenin tek yolu olabilecek durumda dahi, ölüm, etkisiz hale getirme isteğinin/amacının istenmeyen sonucu olmalıdır.

10) Kolluğun bir olaya yeterli sayıda kolluk görevlisi ve teknik anlamda yeterli maddi güçle müdahale etmesinin, zira bu durumun kişinin direnme ihtimalini ve dolayısıyla aşırı kuvvet kullanmasını engelleyeceği,

11) Zor kullanma yetkisinin her olayda en son çare olarak kullanılmasının, zor kullanmadan önce, kişinin daha önce işbirliğine davet edilmesinin ve zor kullanmamak için her yolun denenmesinin ancak kişinin işbirliğine yanaşmaması halinde zor kullanma yetkisinin kullanılmasının,

12) Yakalanan ve tutuklanan kişilere kelepçe takmanın kural olmadığı, Yakalanan veya tutuklanarak bir yerden diğer bir yere nakledilen kişilere, ancak kaçacaklarına ya da kendisi veya başkalarının hayat ve beden bütünlükleri bakımından tehlike arz ettiğine ilişkin belirtilerin varlığı hâllerinde kelepçe takılmasının,

13) Zor kullanma ihtiyacının silah kullanma olarak ortaya çıkması halinde, (1) meşru savunma hakkının kullanılmasının şartlarının doğmuş olması, (2) direnişin, bedeni kuvvet ve maddi güç kullanarak etkisiz hale getirilememiş olması veya (3) hakkında tutuklama, gözaltına alma, zorla getirme kararı veya yakalama emri verilmiş olan kişilerin ya da suçüstü halinde şüphelinin yakalanmasını gerektiren bir durumun olmasının, Kolluğun, üçüncü ve son durumda, silah kullanmadan önce kendi hayatı için bir tehlike doğurmayacaksa, şartların imkânsız ve istenmez kılmadığı durumlarda, pozitif bir amaca hizmet edecek ise, sözlü olarak silah kullanılacağı yönünde uyarıda bulunmasının ve “teslim ol” çağrısında bulunmasının, bu çağrıya uymayarak kişinin kaçmaya devam etmesi halinde, önce uyarı amacıyla ateş edilmesinin, buna rağmen kaçmakta ısrar etmesi dolayısıyla ele geçirilmesinin mümkün olmaması halinde ise, kişinin yakalanmasını

sağlamak amacıyla ve sağlayacak ölçüde silahın kullanmasının, Ateşli silah kullanılabilmesi için ateşli silah kullanılması noktasında “mutlak zorunluluk” olmasının diğer bir anlatımla, diğer metotlarla amaca ulaşılammaması veya olayın şartlarına göre diğer metotların belirlenen amaca ulaşmada başarılı olmayacağının açıkça anlaşılmış olması gerektiğinde buna başvurulmasının, ortamı daha da gergin hale getirecek ve karşı tarafın da silahını kullanmaya tahrik edecek olması halinde uyarı atışından kaçınılmasının,

14) Kolluğun bir olaya müdahale ederken, şüphelileri öldürme ön düşüncesi ile hareket edemeyeceğinin, çok tehlikeli bir suç örgütü ile mücadele edilirken dahi, şüpheli ölünceye kadar ateş edilemeyeceğinin, yine, şüphelinin etkisiz hale geldiği belli iken, şüphelinin etkisiz kaldığından emin olmak için ateş etmeye devam edemeyeceğinin bilinmesinin,

15) Kolluğun, direnişi kırmak ya da yakalamak amacıyla zor veya silah kullanma yetkisini kullanırken, kendisine karşı silahla saldırıya teşebbüs edilmesi halinde bile silahla saldırıya teşebbüs eden kişiye karşı saldırı tehlikesini etkisiz kılacak ölçü ve oranda silahla ateş etmesinin,

16) Kolluğun kontrolündeki bir kişinin vücudunda meydana gelen yara ve bere izlerinin nasıl meydana geldiğini açıklamak idarenin görevi olacağından kolluk amirlerinin nezarete alınan kişilerde bu tür yara ve bere izlerinin olup olmadığını bizzat kontrol etmelerinin ve bu tür emareler var ise nedenlerini araştırıp sorumlular hakkında işlem başlatmalarının

17) İşkence ve kötü muamele iddialarının soruşturulmasında soruşturmayı yürüten yetkililerin kötü muamele iddiaları konusunda polis veya güvenlik güçleri mensuplarını sorgulamaktan veya ifadelerini almaktan kaçınmamalarının veya çekinmemelerinin, soruşturmayı yürüten yetkililerin, gerçeği veya kötü muamele iddialarını ortaya çıkaran belgelerin doğrulanması için gerekli önlemleri almalarını veya polis veya güvenlik güçlerince verilen bilgilerdeki çelişkiler, tutarsızlıklar ve boşlukların üzerine gitmelerinin,

18) Savcıların, işkence iddiaları ve yaşam hakkı ihlali konusunda adli tıp delilleri de dahil olmak üzere, bağımsız ve teyit edici delilleri elde etmeye çalışmalarının,

19) Savcıların, başvuruçular veya tanıklardan ifade alınması sürecinde herhangi bir gecikme olmasına izin vermemelerinin, kötü muamele şikâyetleri ve gözle görülen kötü muamele izleri karşısında derhal harekete geçmelerinin, kötü muamele uygulayan devlet görevlilerini sıkı ve ciddi takibe almalarının,

Türkiye Büyük Millet Meclisi...İNCELEME RAPORU... İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

20) Savcıların varsa güvenlik güçlerine karşı kusurları görmezden gelen bir tutum içinde olmamalarının ve onların hatalı uygulamalarına ilişkin iddiaları göz ardı veya dikkate almamazlık etmemelerinin,

21) Ölen kişilerin yeterli adli tıp muayenesinin yapılmasının ve ayrıntılı raporlarının düzenlenmesinin, yeterli deneyim sahibi olmayan hekimlere muayene yaptırılmamasının, vücutta görülen izlerin fotoğraflarının çekilmesi ve analizinin yaptırılmasına dikkat etmelerinin,

22) Başvurucuların veya mağdur olduğu iddia edilen kişilerin akrabalarının hukuki sürecin işleyişi veya soruşturmanın sonuçları hakkında bilgi sahibi edilmelerinin sağlanmasının

23) İşkence uygulandığı konusunda inandırıcı bulgular saptandığında derhal tarafsız bir etkin soruşturmanın başlatılmasının, sorumluların yargılanması ve suçlu bulunmaları halinde kendilerine uygun bir cezanın verilmesinin ve bu eğilimdeki kişileri önleyici bir mekanizmanın oluşturulmasının

24) Personelin Toplumsal olaylara müdahale konusunda daha sık eğitilmesinin,

25) Kolluk personelin kimliğinin bilinebilmesi için kask yada kıyafetleri üzerine numara veya sicillerinin görülecek şekilde yazılmasının,

Uygun olacağı görüş ve sonucuna varmıştır. 03/11/2008

Mehmet Zafer ÜSKÜL

Mersin Milletvekili

Alt Komisyon Başkanı

İmza

Mehmet EKİCİ

Yozgat Milletvekili

İmza

Abdurrahman KURT

Diyarbakır Milletvekili

İmza

Akın BİRDAL

Diyarbakır Milletvekili

İmza

Çetin SOYSAL

İstanbul Milletvekili

İmza